

„Un roman magnific."
Mario Vargas Llosa
Premiul Nobel pentru literatură 2010

Alonso Cueto

Ora albastră

roman

HUMANITAS
fiction

Raftul Denisei

Colecţie coordonată de
DENISA COMĂNESCU

ALONSO CUETO

ORA ALBASTRĂ

Traducere din spaniolă şi note de
TUDORA ŞANDRU MEHEDINŢI

Coperta de
ANGELA ROTARU

Redactor
DENISA COMĂNESCU

ALONSO CUETO
LA HORA AZUL

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POŞTĂ: tel. /fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, Bucureşti
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CUETO, ALONSO
Ora albastră / Alonso Cueto; trad.: Tudora Şandru Mehedinţi. –
Bucureşti: Humanitas Fiction, 2010
ISBN 978–973–689–379–7
I. Şandru-Mehedinţi, Tudora (trad.)
821.134.2(460)-31=135.1

Pentru Quinta Chipana şi prietenii ei din Vilcashuamdn

O tânără deţinută, minoră, fusese constrânsă să-şi petreacă
noaptea în camera unui ofiţer de rang înalt de la Los Cabitos.
[...] În zorii zilei de 3 martie deţinuta a fugit.
RICARDO UCEDA, *Moarte în Pentagonito*

— Da, am spus, şi aproape fără să-mi dau seama am adăugat:
Poate că omul e răspunzător nu numai pentru ceea ce face,
ci şi pentru ceea ce vede sau citeşte sau ascultă.
JAVIER CERCAS, *Viteza luminii*

I

Puțin înainte de a începe această poveste, revista *Cosas* mi-a publicat o fotografie la rubrica mondenă.

Era o fotografie dreptunghiulară care trona pe toată pagina. Eu apăream în fața camerei zâmbind. Cu capul ridicat, cu sacoul lucios, cu două sau trei degete puse pe umărul frumoasei mele soții, Claudia. Mi se părea că arăt bine, cu amestecul acela de dezinvoltură și eleganță pe care unii dintre noi știm să-l etalăm când e vreun fotograf pe aproape. Aveam nodul de la cravată bine

făcut, părul ciufulit cu prudență, iar pe inelar, verigheta ce simboliza cincisprezece ani tihniți de căsătorie. Lângă mine, Claudia, asociatul meu Eduardo și Milagros, soția lui... toți patru privind obiectivul, ținând pahare de whisky în mână ca pe niște trofee, învăluiți în afectuoasa aroganță a zâmbetelor noastre, ca și cum tocmai am fi primit premiul pentru cele mai fericite cupluri de la petrecerea aceea.

Într-o zi, la micul dejun, Claudia mi-a arătat revista cu fotografia. Cumnată-mea mi-a telefonat puțin mai târziu la birou.. Arătați nemaipomenită mi-a spus. Mă simțeam măgulit, dar nu și surprins de faptul că fotografia era mai mare decât celelalte de pe pagină.

Pe atunci imaginea mea apărea adesea în presă, și cred că făcea de fiecare dată o bună impresie. Datele unei vieți care, să spunem așa, mă avantajau. Aveam patruzeci și doi de ani. Câștigam nouă mii de dolari pe lună. Aveam optzeci de kilograme, greutatea potrivită pentru înălțimea mea de un metru optzeci și doi. Zilnic petreceam o oră la o sală de sport. Pe deasupra, eram unul dintre asociații unui cabinet de avocatură care se ocupa de un grup de vreo sută de clienți cu dare de mână. Aveam de lucru până peste cap, dar și destule ajutoare la birou. Pe vremea aceea un prieten mi-a spus, pe un ton acuzator, că arboram un aer tot mai mulțumit de mine însumi.

Avocatura a fost dintotdeauna vocația mea. Când eram la liceu, am făcut odată o lucrare cu titlul *Dreptul în viața de zi cu zi.* Ideea principală a acestui text era aceea că orice relație socială, chiar și cele de dragoste sau de prietenie, se bazau pe un pact tacit. Părinți, fii, soți, iubiți, prieteni, frați ajung, fără s-o spună explicit, la înțelegeri asupra conduitei lor. Habitudinile consfințesc aceste acorduri. Dacă cineva nesocotește contractul stabilit, dacă cineva se comportă altfel decât o făcuse până atunci, își încalcă

promisiunea, adică înțelegerea. Dreptul se întemeiază pe raporturile umane. Sau cel puțin așa gândeam pe atunci. Din copilărie mă interesa însă nu numai dreptul. Visam și să ajung scriitor. Am și scris odată un roman de aventuri și de dragoste.

De câteva săptămâni m-am tot gândit la vocația mea frustrată de scriitor.

M-am tot gândit, fiindcă am vrut să scriu povestea asta. Nu știu de ce. Faptul că nu-i văd chipul celui care o s-o citească mă face să mă simt protejat (am angajat un autor care să-și imprime stilul stângaci și numele pe această carte).

Îmi voi spune Adrián Ormache. Dar unii vor ghici cine sunt. Ne vor recunoaște, pe mine sau pe soția mea, Claudia. Soția mea, Claudia. E ciudat să-i spun așa. Ca unei străine. Numele-i unduios îmi amintea de forma curcubeului, sau cel puțin așa i-am spus în ziua când ne-am cunoscut la o petrecere, acum douăzeci de ani. Complimentul era banal, dar i-a făcut plăcere.

Pe vremea când a început povestea asta, Claudia era o companie ideală. Se îmbrăca bine, mă însoțea la cocteiluri și se împrietenise cu soțiile altor avocați.

N-ai să poți găsi o soție mai bună, îmi spunea soacră-mea. Avea dreptate. Cu taioarele și distincția ei, Claudia făcea mereu impresie bună în cercul prietenilor și cunoscuților. Organiza la noi cine excelente, care nu se mai sfârșeau, cu mese pline de tăvi cu fripturi, tot felul de salate și deserturi. Avocați faimoși – Muñiz, del Prado, Rodrigo – stăteau până târziu la noi acasă și întotdeauna își luau rămas-bun îmbrățișându-ne. La fel se întâmpla și cu cei câțiva politicieni: Ferrero, Lourdes Flores, uneori chiar Belaúnde[1]. Toți ne erau prieteni buni.

---

1 Fernando Belaúnde Terry (1912–2002), președinte al țării care a îndeplinit două mandate (1963–1968 și 1980–1985).

Îmi plăcea ca fetele mele să-i vadă în casă. Avem două fete adorabile (ăsta-i cuvântul care-mi vine în minte acum, când mă gândesc la ele).

În prezent, cea mai mare, Alicia, studiază dreptul la Universitatea Catolică. Din fericire, e sigură că aceasta îi e vocația. Va face avocatură, ca mine. Este o fată inteligentă și frumoasă (n-o spun pentru că sunt tatăl ei, sper că mă înțelegeți). Încă mai e la vârsta când crezi că le știi pe toate, dar e mereu amabilă și chiar afectuoasă cu cei mai mari decât ea. Cea mică, Lucía, e la fel de deșteaptă ca soră-sa. Lucía e o fată sensibilă, visătoare și cu unele temeri firești, de pildă de întuneric sau de păianjeni. Are o imaginație bogată și o nevoie de afecțiune care o face să-mi povestească anecdote și glume, una după alta. Cu ochii ei verzi, părul ca mătasea și picioarele lungi, e una dintre cele mai frumoase fete pe care le-am văzut. Locvacitatea ei e o dovadă a eforturilor pe care le face veșnic, fiind cea mai mică, pentru a nu fi mai prejos printre cele trei persoane mari din casă.

Lucía e o mare iubitoare a chitării, și se închide la ea în cameră cu prietenele să asculte albumele lui Kurt Cobain. Când a împlinit treisprezece ani, i-am cumpărat o chitară bas. Din fericire, instrumentul nu era prea zgomotos. Pe deasupra, vila noastră de cinci sute de metri pătrați în San Isidro[1] era suficient de mare pentru ca fiecare dintre noi, inclusiv cele două femei de serviciu, bucătăreasa și șoferul Claudiei, să poată trăi liniștit, departe de sunetul minunat al corzilor.

Când nu era acaparată de muzică, Lucía era o companie grozavă. Îmi povestea tot felul de întâmplări, îmi împărtășea problemele ei și ale prietenelor, mă săruta și mă îmbrățișa. Acum, îmbrățișările ei sunt printre amintirile mele cele mai dragi. Duc dorul acestor clipe, căci mă gândesc că, având în vedere toate câte

1 Cartier din Lima, cu construcții moderne, devenit centrul financiar al orașului.

s-au întâmplat, aparțin astăzi unui timp de demult. În acele zile fata mea îmbrățișa alt om, care a dispărut pentru totdeauna.

Soția mea, Claudia, moștenise de la maică-sa iscusința nemaipomenită să schimbe scutecele, să răspundă la întrebările fetelor și să le împace când erau nemulțumite. Citea cărți despre trăsăturile tipice ale comportamentului în perioadele de la șapte la zece ani și de la unsprezece la treisprezece ani. Soacră-mea își educase fetele în spiritul echilibrului și al dragostei și le lăsase să-și ia zborul în lume înzestrate cu un amestec de tărie, simt moral și iubire cumpănită față de semeni. Claudia făcea la fel cu Alicia și Lucía. Pe de altă parte, principiile solide ale acestei educații se întemeiau pe siguranța noastră financiară. Ne mergea bine grație bunelor mele relații cu clienții (e un fel de-a spune). De altfel, socrii mei reușiseră să facă o avere de-a lungul nenumăraților ani de muncă în fabrica lor. Socrul meu era exagerat de generos când ne invita în vacanțe să călătorim. Ne plătea hotelurile cele mai luxoase, îmi deschidea un cont la bar și le cumpăra cadouri fetelor. Insulele din Caraibi se aflau printre destinațiile lui preferate și, drept rezultat, Claudia și cu mine ne etalam un bronz de invidiat la sfârșitul iernilor.

În ce mă privește, rareori am putut rezista obligațiilor impuse de vanitate. Îmi plăcea să am o casă bine aranjată, o nevastă plăcută și iubitoare, și amfitrioană neîntrecută, niște fete cum scrie la carte și cu bune rezultate la învățătură. Îmi plăcea, și nu mi-e rușine s-o recunosc, să mă îmbrac bine. Dar, cu toate acestea, câteodată… chiar și pe atunci (și răstimpul acela mi se pare acum atât de departe…), mă copleșea un soi de amărăciune, ca o mână ce mă strângea de gât împiedicându-mi mișcările, până și pentru treburile cele mai de rutină. Începând cu sculatul în fiecare dimineață, cu spălatul și îmbrăcatul, până la tot restul:

intratul în ritmul zilei, în zgomotul zilei, strecuratul prin coridorul obligațiilor, efortul treptat de a-mi pune hainele, a mă bărbieri și a-mi defini un trup și a face primul pas într-un salon, devenit un adevărat domn.

Poate că greutatea aceea apăsătoare, amărăciunea aceea difuză mă făceau să visez. Nu erau vise triste, ci mai curând scene iluminate în care-mi eliberam dorința năprasnică de a săvârși acte violente.

Iată un vis pe vremea aceea. Sunt gol. Îmi dau seama că mă aflu la socrii mei acasă, în toiul unei cine elegante, un banchet. Socru-meu se uită la mine și zâmbește. O mulțime de bărbați cu cravată se servesc la bufet. Pe neașteptate, mă pomenesc cu ceva în mână. Ce să fie oare? O sticlă de ketchup. Îi scot dopul și vărs sosul. Fata de masă se murdărește de roșu. Socrului meu îi piere zâmbetul de pe față, dar invitații lui se amuză de isprava mea. Dintr-odată îmi dau seama că nu e o sticlă de ketchup. E un revolver. Un revolver. Așa încât mi se pare firesc să-l folosesc. Și trag la rând în oaspeți, care mor în hohote de râs. În cele din urmă duc revolverul la tâmplă și mă împușc. Mă trezesc. Sfârșitul visului.

Deși cam grotescă, treaba era destul de haioasă.

Alt vis care se repeta. Îi ard una în falcă socrului, la el acasă, și toată familia lui aplaudă. Se ridică iar în picioare și îi mai trag un pumn. Și tot așa, în mai multe rânduri.

Impulsurile astea erau ca niște străfulgerări. Când mă copleșeau, eram uluit și râdeam de mine însumi. Însă mă pierdeam în imaginile acelea cu un soi de desfătare.

Cred că exagerez. Nu-i așa. În esență, mă simțeam în largul meu cu familia, cu munca, prietenii și cunoștințele. Mă simțeam bine și cu socru-meu, care mă invita întotdeauna în călătoriile lui (de multe ori refuzam). Îmi plăcea să stau pe terasa vilei mele, în

fața piscinei. Mă simțeam mândru și bucuros să-mi primesc prietenii. N-aveam niciun motiv să vreau să distrug zidurile trainice care mă înconjurau. Succesul meu era un somnifer. Trebuia să fie mereu așa. Eleganța costumelor mele însemna că-mi asum această reușită în văzul tuturor. Vocea mea molcomă și sigură imprima un luciu delicat conversațiilor (așa mi-a spus Claudia odată, pe un ton plin de admirație).

Până când toate s-au schimbat, într-o dimineață de acum câțiva ani, în ziua în care a murit mama. Moartea mamei a fost poate marele eveniment al vieții mele.

Boala ei fusese îndelungată și, când a sosit clipa, eu o așteptam de câtăva vreme. Și totuși vestea m-a cufundat într-o tristețe din care n-o să-mi mai revin (cine își poate reveni oare după o lovitură, la urma urmelor?).

În dimineața când Norma, infirmiera ei, m-a sunat să mă anunțe, cuvintele ei mi-au căzut ca niște lovituri pe tot trupul. Doamna și-a pierdut cunoștința, domnule, eu eram la bucătărie când pe nepusă masă am auzit un zgomot, am dat fuga la baie și am găsit-o acolo, întinsă pe jos, nu știu ce să fac, tocmai se spălase pe mâini, în ultima vreme se spăla mereu.

Mi-am imaginat-o în nenumărate rânduri singură în fața oglinzii, privindu-se – halatul ei albastru, silueta-i elegantă, umerii drepți – înainte de a se prăbuși. Mi se părea că aud zgomotul trupului ei, la început o bufnitură seacă, înainte ca brațele și îmbrăcămintea să atingă pardoseala, și apoi liniștea până a fost găsită.

Când am ajuns acolo, n-am mai putut decât s-o văd așa cum se stinsese: un trup vaporos înfășurat în halat, cu picioarele încrucișate pe dale, cu gura deschisă într-o expresie de uimire.

Peria îi sărise din mână și zăcea într-un colț. Ultimul ei gest de cochetărie pe lumea asta fusese acela de a se pieptăna. Era un

cadavru atrăgător, pregătit să primească vizitatorii veniți la priveghi. Am luat-o în brațe, am încercat să-i vorbesc, însă, chiar dacă experiența mea în fața morții nu-i deloc mare, mi-am dat seama că nu țineam în brațe un trup, ci o bucată de carne. Chipul ei era parcă fermecat. Dacă am chemat o ambulanță a fost numai ca să îndeplinesc o formalitate, gestul automat al unei speranțe. Mi se pare că simt și acum țesătura halatului în mână, urmele de căldură de pe pielea ei, că-i văd paloarea funebră a obrajilor. Deși au trecut de atunci câțiva ani, durerea care nu m-a părăsit încă și admirația pe care-o simțeam, pe care-o simt pentru ea… admirația, dragostea și recunoștința față de ea – poate că recunoștință e un fel de a spune – … toate astea mă însoțesc și acum.

Mama dovedise o grabă strategică să moară. Niciun ritual, niciun adio, nici declarații ori reuniuni de familie. Își făcuse testamentul cu mulți ani în urmă. La răstimpuri, fără urmă de dramatism, în șoaptă, îmi făcuse mici recomandări. „Poți păstra ce vrei din hainele și pantofii mei. Restul să-l dăruim carmeliților din Sicuani[1]. Îți las ție pendula mare de mahon. Poți s-o iei când se va termina totul."

Nu era vorba niciodată de declarații dramatice, instrucțiunile erau veșnic precise, în vreme ce intra în mașină sau la sfârșitul unei conversații la telefon, puțin înainte de a închide. Nu vorbi așa, protestam eu până să apuce să schimbe subiectul. Îmi spusese tot ce dorise. Era foarte împăcată.

Claudia mi-a fost alături și la clinică, și la pompele funebre. Cu ajutorul ei am încunoștințat toate rudele. Cel mai important și mai departe în spațiu era desigur fratele meu, Rubén, care trăia la New Jersey.

Astfel, după mulți ani, l-am revăzut.

1 Localitate situată la 250 km de orașul Cuzco, fosta capitală a imperiului incaș

Fratele meu, Rubén. În seara aceea, la aeroport, așteptându-l, eram parcă zăpăcit de durere. Șoseaua era stricată, taximetriștii păreau nerăbdători și doi paznici de la parcare murdari mă rugau de zor să-i las să-mi spele mașina...

Când Rubén a ieșit din vamă, am dat fuga să-l îmbrățișez.

Avea burtă deja, un pic de gușă și dinții mari. Burta îi crescuse și mai tare datorită plăcerilor succesului de care se bucura la New Jersey. Pe drumul de la aeroport la biserică, Rubén povesti amintiri legate de mama. Vocea lui, agitată și ascuțită, întretăiată de hohote de plâns... Nu pot s-o uit pe mama, nu pot s-o uit, zău, mi se pare că-mi vorbește, mi se pare c-o văd. Toate amintirile astea care-mi vin în cap, zău. Când mi-a făcut tortul acela pe care scrisese cu fragi „Rubén", când mi-am rupt piciorul și ea a stat lângă mine ținându-mă de mână, când venea să mă ia de la școală și ne duceam să luăm o gustare. Ce mamă face așa ceva?

Stând în mașină alături de mine, Rubén își ridica din când în când mâinile și izbucnea în plâns.

Am ajuns la priveghi, la biserica Fátima. Văzând sicriul, l-a înlănțuit cu brațele, i-a atins fața și a plâns. Mai întâi în hohote, apoi cu urlete. Câteva rude au venit lângă el să-l bată pe umăr și să-l îmbrățișeze.

În cursul nopții, s-a așezat lângă mine și s-a ridicat de mai multe ori pentru a primi condoleanțe. A doua zi, a însoțit împreună cu mine cortegiul, în față de tot. La răstimpuri se ștergea la ochi. Fusese ultimul care plecase de la priveghi și cel dintâi care a venit a doua zi dimineața. Eu îmi petrecusem noaptea repetând prietenilor și rudelor aceeași litanie: mulțumesc că ați venit, mulțumesc din suflet, a fost pe neașteptate, mă rog, era bolnavă de cancer, dar a făcut un stop cardiac.

Claudia a stat tot timpul lângă mine, în afară de momentele când a luat-o de acolo pe Lucía, care plângea. Alicia a fost mai stăpânită. Eu îi vedeam pe toți de departe: prieteni, colegi, grupuri de rude, conversând, zâmbind, întrebând. Îi vedeam dincolo de durerea mea, de politețe și de îmbrățișări, parcă printr-un geam gros. La sfârșit, după ce vorbisem cu atâta lume, mă durea tot trupul.

Totul s-a petrecut foarte repede: drumul lent până la cimitir, ultimele cuvinte ale preotului, coborârea sicriului printre flori. Apoi întoarcerea, toți în procesiune. În ziua aceea am salutat o groază de lume pe care n-o mai văzusem de ani de zile... Toți unchii și verii, toți prietenii, toți cei care vin să prezinte condoleanțe la o înmormântare. Nimeni nu pierde așa ceva. Era ca o sărbătoare. Mama era sărbătorita, dar îmbrățișările erau pentru fratele meu și pentru mine.

Rubén moștenise vocea aspră, mâinile grosolane și nasul ca un cartof de la tata. Era într-un anume fel reincarnarea lui. Îi semăna tot mai mult; un gnom asimilat de căpcăunul care-l zămislise. Chipul tatălui nostru, reconstituit veșnic din crâmpeiele acelor puține ocazii când îl văzusem: un teren cu bolovani, peste care mi-era greu să-mi imaginez vreodată degetele delicate ale mamei. Era ca și cum amândoi ar ajunge la mine din extreme opuse. Pe de o parte, susurul cântecelor de leagăn cu care mă adormea mama, silueta-i zveltă așteptându-mă lângă masa cu micul dejun. Pe de alta, hohotele de râs ale tatei, vocea-i bolovănoasă, nodurile jupuite ale degetelor lui.

Tatăl meu. Făcusem tot ce mi-a stat în putință să alung puținele amintiri despre el.

Moartea lui nu mi-a stârnit decât o vagă tresărire de regret, o durere impusă de obligație. Cu o zi înainte mă dusesem să-l văd la

Spitalul Militar. L-am găsit rezemat de gratiile patului. Era nebărbierit, cu pijamaua pătată și vorbea întruna cu un preot.

În ziua aceea, când m-a văzut intrând, s-a ridicat în capul oaselor, și-a deschis brațele. Băiatule, ai venit, ei drăcie, nu pot să cred, ai venit în sfârșit. Vocea lui răgușită, vocea aceea întretăiată de strigăte scurte, dungile murdare de la pijama, ochii mijiți, mâinile ridicate, eu nu știam ce să-i răspund, îmi vorbea gesticulând, am greșit în atâtea privințe, cum nu ne-am mai văzut, și acum… am atâtea să-ți povestesc, ce fac fetele? bine? da, sunt bine, dar ascultă, trebuie să-ți spun ceva, băiatule, fii atent, dacă vreodată, în fine, ia zi, l-ai văzut pe Rubén? nu, nu l-am văzut, ascultă-mă, vreau să știi ceva, e o fată, o tânără pe care am cunoscut-o odinioară, în fine, nu știu dac-ai s-o poți găsi, acolo, caut-o dacă poți, când eram în război. La Huanta. O fată de acolo. Te rog din suflet. Înainte de a muri.

Îmi spunea ceva în genul ăsta când a intrat o infirmieră cu o seringă, nu, pleacă, stau de vorbă cu băiatul meu, o fată acolo, în Huanta, bine, liniștește-te, stai să-ți facă injecția, tată.

Mi-au povestit că în noaptea aceea s-a certat cu infirmierele, cu medicul de gardă, să vină băiatul meu, Adrián, le tot spunea, a vrut să-și scoată acul de la perfuzie, să vină imediat, până când s-a liniștit dintr-odată. A doua zi s-a trezit, a cerut micul dejun și brusc s-a ghemuit și a rămas nemișcat. Murise.

La priveghi, mama și cu mine am adus o jerbă, am schimbat câteva vorbe cu niște prieteni de-ai lui și am plecat. Una peste alta, n-am stat mai mult de un ceas. Tot ce am mai avut de făcut a fost să ne ocupăm de formalitățile înmormântării și să primim condoleanțe vagi, de complezență.

Mama, de la care moștenisem idealismul, melancolia, optimismul vital, pasiunea pentru muzică și citit, săvârșise păcatul inerent tuturor acestor calități. Inocența ei o tulburase și

într-un anume fel o pervertise. Primul, unicul său contact cu lumea de afară a fost întâlnirea cu tata.

Mama fusese o fată sensibilă, dulce și visătoare, care, după o educație aleasă la liceul Belén, s-a pomenit pe neașteptate la o petrecere cu cadetul acela de la marină, îmbrăcat cu uniforma închisă la culoare și cu insigne. După cum mi-au povestit mătușile, atuurile de june prim ale tatălui meu – uniforma, îndrăzneala ascunsă de maniere, veselia insolentă – creaseră o fascinație în mintea mamei. O fermecaseră. Uniforma cu galoane a tânărului se ivise apoi în pragul casei... Urmându-l, mama a intrat în Chevroletul lui, îl ascultase povestind despre antrenamentele de la Academia Navală... Bună, Beatriz... îi dăduse mâna să coboare treptele... ce frumoasă ești, prințeso!... azi la șase dimineața am plonjat în mare și am înotat două ceasuri... ce senzație să vezi lumea de acolo din adâncuri, atâta viață marină! Într-o zi o să te iau cu mine să explorăm fundul mării.

Supărarea bunicului și tristețea resemnată a bunicii, odihnească-se în pace amândoi, fuseseră zadarnice. Mama se hotărâse să se mărite cu un ofițer care-i făgăduia viața plină de aventură pe care, după părerea ei, n-o avusese niciodată.

Singurul merit al tatălui meu fusese acela de a-și prezenta fațada de galanterii pentru a ascunde cine era de fapt... și a făcut-o până s-au căsătorit și mama a trebuit să doarmă cu el (cred că ea nici nu se gândise la asta, să-l vadă dormind lângă ea, să-l vadă trezindu-se). Atunci au început să o copleșească nopțile de beție, singurătatea în zori, așteptându-l, strigătele...

Potrivit principiilor în care fusese crescută, mama a fost o femeie divorțată model. Nu vorbea urât de fostul ei bărbat pentru că nu mai vorbea deloc de el. N-a mai acceptat niciodată să iasă în oraș cu alt bărbat (deși n-au lipsit de la ușa ei câțiva admiratori

înfocați). Poate că tăcerea ei era recunoașterea prostiei datorate naivității. Când era pomenit numele tatălui nostru, într-un fel sau în altul, în vreo conversație, ea avea mereu la îndemână cuvinte potrivite, bunăoară „Ce-o mai fi oare cu el? Să sperăm că este bine". Într-un rând i-a trimis un act printr-un curier.

Mama se dedicase plăcutelor activități ale vieții solitare – muzica clasică în salon, taioarele albe și albastre, discuțiile cu prietene apropiate. Totuși, odată îi mărturisise mătușii Flora că un fost bărbat e un blestem de care o femeie nu scapă în veci. Toți vor spune mereu că ai fost căsătorită cu el. Și de asta n-ai cum să te ferești.

Nici eu nu mă puteam feri de el. Îl văzusem destul de des în anii de liceu, mult mai rar pe vremea studenției și numai de cinci sau șase ori după ce s-a întors de la Ayacucho[1], unde stătuse mai mulți „caimani" (așa se numește fiecare perioadă petrecută într-o zonă de război, îmi explicase odată).

Cu timpul am adoptat disprețul delicat și prudent al mamei. Discreția ei era o dovadă de eleganță, dar avea și un scop practic. Mama considera, așa cum mi-a spus o mătușă într-un rând, că se cuvenea să păstrăm cu capul sus numele tatălui. Fiindcă nu puteam să facem abstracție de el, era mai bine să-l cinstim prin propria noastră conduită, plasată sub semnul unei ingenuități deliberate. O singură dată, și la insistența mea, mi-a vorbit de relația pe care o avusese cu el. Ca să vezi, mi-a spus, eu cred că mi-am dat seama ce fel de om sunt doar după despărțirea noastră. Înainte, nu știu, eram atât de naivă, credeam că tot ce avea să mi se întâmple va fi o aventură minunată, nu știu ce era

1 Oraș în centrul țării, capitală a provinciei Huamanga, unde a avut loc istorica bătălie din 1824, care a pus capăt Războiului pentru Independență, prin victoria patrioților peruani împotriva spaniolilor, deschizând drumul independenței întregii Americi hispanice.

în capul meu. Și acum, când știu că am rămas singură, trebuie să mă resemnez, fiind însă conștientă că am și unele compensații, vă am pe voi, pe tine și pe Rubén, mai sunt și nepoatele mele atât de drăgălașe, am prietene, de fapt am o mulțime de activități: clubul de lectură, împletitul pentru copiii sărmani, cercul de muzică, felicitările pe care le facem și multe altele. Viața mea e plină, Adrián, cu voi și cu fetele, iar dacă fratele tău mi-ar scrie mai des… totul ar fi perfect… mă rog, o fi foarte ocupat, cred eu…

De altfel, în câteva ocazii mi-am putut face și unele idei proprii despre tata. Câteodată îmi plăcea să mă las în voia fanteziei și să-mi imaginez că a fost un militar de vază, un erou al războiului cu Sendero[1], un tip atât de curajos, încât s-a dus la Ayacucho să înfrunte un grup organizat de ucigași. Cine ar fi în stare de așa ceva?

Aliciei și Lucíei le-am vorbit nu doar o dată, cu o anume stimă, ba chiar și cu o vagă admirație, de bunicul lor militar. Un copil care are în familie un model capătă întotdeauna mai multă siguranță în viață, ne gândiserăm Claudia și cu mine. Bineînțeles că mama era de acord. Cel mai important e ca fetele să știe că au rădăcini trainice, că sunt înarmate pentru viață prin tradiția familiei, prin efortul și disciplina ei, îmi spunea Claudia. Și tatăl tău, ca orice militar, era un om disciplinat, și asta bineînțeles că este de apreciat.

Și astfel, ani în șir am trăit cu certitudinea că tata fusese la Ayacucho să lupte împotriva teroriștilor din Sendero Luminoso și

---

1 Sendero Luminoso („Calea Luminoasă”), cu numele oficial Parcido Comunista del Perú – Sendero Luminoso – organizație teroristă peruană, de orientare maoistă, care a acționat în țară, în anii ’80 și începutul anilor ’90, prin acte de violență extremă – asasinate, torturi – îndreptate nu numai împotriva autorităților, ci și a țăranilor și a populației civile, sub acuzația că le acordau sprijin acestora.

că își adusese contribuția la apărarea patriei noastre, iar pentru asta îi datoram respect.

De altfel, în copilărie îl priviserăm întotdeauna cu o anumită fascinație. Când venea să ne vadă, ne lua pe Rubén și pe mine la cinema și să mâncăm pui cu cartofi, însoțind aceste momente cu sfaturi (trebuie să munciți pe brânci, nu să vă lăsați pe tânjală) și cu bancuri deocheate (ce spune un ou când se întâlnește cu celălalt?)

Umbra insolentă și veselă a tatei zburătăcise uneori prin fortăreața maternă de la ale cărei ferestre înalte eu priveam lumea. De mic copil mă cuibărisem în voie în saloanele ei trainice. Mama nu mai ieșise din castelul acela, retrasă în umbra stâlpilor lui morali. Curajul discret de care dăduse dovadă în primele ei luni de femeie divorțată durase temelia acestei construcții.

Drumul căsătoriei fusese anevoios pentru ea, îmi spunea mătușa Flora. L-a suportat pe tatăl tău doi ani și jumătate. În tot acest răstimp îi pregătise mereu micul dejun și cina, îl însoțise la reuniunile cu prietenii lui militari, se dăruise cu tristă duioșie celor doi copii pe care-i adusese pe lume și îndurase răbdătoare rutina vieții de soție tăcută. Totul s-a schimbat însă când el s-a întors pentru a treia oară în zori. La miezul zilei se ridicase în picioare în fața lui în salon, îi spusese cu dicție impecabilă că năravurile lui de afemeiat și de cartofor o scârbeau, și-i adusese *la cunoștință că luase hotărârea nestrămutată să-i ceară să i* părăsească și casa, și familia. El o ascultase uluit. Chiar în seara aceea asistase la plecarea lui, în vreme ce-i dădea instrucțiuni precise în legătură cu geamantanul pe care i-l pregătise. La puțină vreme a început să lucreze în atelierul unchiului Lucho.

Aflasem toate astea de la mătușa Flora, care, în situația ei de celibatară convinsă, trăise nenorocirile mamei vizionând parcă o

telenovelă în care ea era în același timp spectatoare privilegiată, povestitoare și personaj secundar.

Mătușa Flora mi-a mărturisit că hotărârea mamei (voia cu orice preț s-o rupă cu tatăl tău) se înfiripase la doar câteva zile după nuntă (cred că și-a dat seama chiar atunci). După durerea și surpriza descoperirii, au urmat altele, tot mai multe, provocate de stângăciile și grosolăniile bărbatului ei în timpul mesei sau în conversații (cum de n-a putut să le vadă înainte? se tot întreba). Se hotărâse către sfârșitul celui de-al treilea an de căsătorie. Voi doi erați mici de tot când mama l-a sunat pe tatăl vostru în apartamentul în care locuia din seara când s-au despărțit, mi-a povestit Flora. Îți voi trimite actele de divorț. Ai să fii acasă pe la șapte? Ascultă, nenorocito, de mine nu dai divorț! Dacă vrei, ne judecăm. Și mama i-a răspuns: Să ne judecăm, dar în cazul ăsta trebuie să-mi plătești o pensie foarte mare, știi bine, și imediat adăugă, cu o voce nespus de blândă, doar atât: Așa că la șapte vine curierul cu actele să le semnezi. E în interesul tău să semnezi, Alberto. Trebuie să mă asculți în privința asta. Nu face acum pe marele macho, te rog. Ar fi încă o prostie din partea ta. Chiar așa i-a zis.

Grație divorțului, mamei îi revenise culoarea în obraji. S-a consacrat cu o pasiune plină de mândrie creșterii noastre, terminând astfel cu drama prin care trecuse cu demnitate. Dovedise lumii că era mai puternică decât vitregiile vieții. Curajul ei izvora din tragedia dezamăgirii suferite. Să nu-l mai vadă, să nu-l mai audă, să nu mai știe nimic de el, să se îmbrace bine, să-și păstreze zâmbetul și să-și țină mereu capul sus, să organizeze cu prietenele serate unde să servească ceaiul și să asculte muzică, acestea au fost principiile atitudinii ei elegante în fața eșecului. Întotdeauna s-a străduit să extindă eleganța aceasta, în toate sensurile, asupra noastră. Ne sfătuia să ne păstrăm mereu

cumpătul. Când aveți o problemă, ne spunea, trebuie s-o plasați în contextul ei și să-i analizați toate soluțiile cu mare grijă înainte de a opta pentru una. O obseda și felul de a se îmbrăca. Hainele pe care le poartă cineva sunt oglindirea spiritului, repeta adesea. Una dintre hotărârile cele mai constante ale mamei în copilăria noastră a fost aceea de a ne cumpăra haine frumoase. Ne aducea în nenumărate rânduri sacouri, cămăși noi și cravate de la magazinul Harry's din Miraflores[1]. Eu le purtam, dar Rubén nu se simțise niciodată comod îmbrăcat astfel. Nu se simțise niciodată în largul lui în saloanele cu covoare albe ale casei noastre. Îndată ce a putut, s-a dus să trăiască în Statele Unite. De atunci s-a întors de câteva ori, pentru scurt timp. Și, chiar dacă recunoștea cu greu, mama n-a încetat nicicând să suspine de dorul lui.

Din fericire, în zilele pe care le-a petrecut la Lima nu i-am vorbit despre asta fratelui meu. Tristețea mamei era un subiect pe care, credeam eu, nu-l merita.

II

Cât a stat aici, l-am văzut aproape în fiecare zi. Am citit împreună testamentul prin care mama ne lăsa totul în părți egale. Am vorbit cu avocatul, ne-am dus la notar. Ne-am împărțit câteva obiecte din casă. În vremea asta, eu înfruntam singur încercările doliului. Răbdarea reținută cu care făceam față convorbirilor telefonice de condoleanțe, chinul insomniilor, alinarea adusă de lacrimi, citirea anunțurilor date la ziare, conștientizarea treptată a absenței, luciditatea spațiilor pustii, scrisorile și invitațiile care continuau să sosească pe numele ei.

1 Cartier elegant din Lima, pe coasta Pacificului.

Într-o seară, la o cină la mătușa Flora, m-am așezat lângă Rubén. Văzându-l de aproape, redescopeream distanțele care ne separă: părul meu tuns scurt și costumul gri, și pletele lui unsuroase căzându-i pe geaca de piele cu franjuri; vocea mea atentă și veselă, și mormăitul lui răgușit, împestrițat de înjurături.

Se mai îngrășase puțin. Obezitatea recentă îi scotea și mai mult în relief defectele. Mergea prin viață învârtindu-se în jurul persoanei lui. Colacii de grăsime din jurul taliei și pungile din obraji alcătuind un circuit ce evidenția trăinicia grăsimii în venele lui, asprimea chipului cu sprâncene stufoase și ochi de vițel făceau ca Rubén fie un bărbat care, mergând, părea că insultă lumea cu greutatea trupului său. Vocea lui răgușită era o emanație a obezității. Când mă uitam la el îmi venea să râd, cuprins poate și de o ușoară silă, dar, pe de altă parte, mă simțeam într-un anume fel legat de el. Îmi veneau în minte ochii umezi și plini de nostalgie ai mamei ori de câte ori își amintea de Rubén. Nu era momentul, de bună seamă, să-l dojenesc pentru puținele scrisori pe care i le trimitea sau pentru faptul că uita uneori să-și achite partea ce-i revenea pentru tratamentul medical. Era mai bine așa, superioritatea mea față de el consta și în asta, așa îi comentasem și ei în mai multe rânduri.

La o săptămână după înmormântare, în ajunul întoarcerii lui la New Jersey, am luat prânzul împreună. Rămăsese să ne întâlnim la el la hotel, era cel mai bine așa (Claudia nu-l prea avea la inimă și eu o scutisem de obligația de a-l suporta dacă am fi mâncat acasă; adevărul e că nici eu nu voiam ca fetele să-l vadă prea mult).

La două, ora stabilită, eram aproape de hotelul César. Mi-am lăsat mașina într-o parcare și am mers puțin pe jos pe strada Diez

Canseco. Nu știu de ce în ziua aceea mi-a atras atenția starea trotuarului, pe care înainte n-o luasem în seamă: crăpături în asfalt, denivelări, straturi suprapuse. Din crăpăturile acelea și din micile cratere de praf părea că se răspândește un iz de umezeală.

L-am văzut pe Rubén coborând dintr-un taxi. Era încărcat cu pungi de cadouri (prietena mea e americană și vreau să-i duc lucrușoarele astea de alpaca, sunt de milioane, o să se dea în vânt după ele). I-am spus să le ducă la el în cameră și că o să-l aștept la restaurant.

Am luat o cafea și m-am apucat să citesc ziarele. Apăru în scurt timp cu buclele umede, cu ochii lui lucitori de vițel. S-a așezat în fața mea și și-a ridicat mâna spre un chelner. Un *pisco sour*[1] dublu, bine răcit.

Am cerut și eu unul. Speram ca băutura să mă ajute să fac față discuției.

Restaurantul hotelului era plin de turiști blonzi, care îi dădeau un aspect ciudat. Era o dimensiune alcătuită numai din persoane cu pielea aurie, în care Rubén și cu mine păream niște manechine dintr-un galantar întunecat. Turiștii ne priveau și păreau că zâmbesc, poate se gândeau să ne împacheteze și să ne ia cu ei pe post de cadou.

După *pisco sour* am acceptat să comand orez cu rață, căruia chelnerul îi făcea reclamă împreunându-și arătătorul și degetul mare și mișcându-și mâna de sus în jos, „foarte bun, domnule". N-am luat totuși și porția de fasole roșie cu un ou prăjit deasupra cerută de Rubén. Când m-a întrebat de familie, i-am spus „totul e în regulă, din fericire" și am tăcut de parcă i-aș fi dezvăluit un secret. Mi-a zis că i-ar fi plăcut să-mi vadă fetele. Rămâne pe altă dată, i-am răspuns. Au mult de învățat, se apropie examenele…

---

1 Cocteil din băutura tradițională peruană *pisco* (rachiu de struguri), lămâie și zahăr, amestecate cu gheață pisată.

Mă rog, hai să mai luăm un *pisco sour*, încă două, chelner, tu nu vrei? mai bine nu, am băut unul, trebuie să lucrez după-amiază, drace, dar când o să ne revedem, bătrâne? Nu știu. Ascultă, eu ți-am scris, dar nu mi-ai răspuns, păi aveam o groază de treburi pe cap, la serviciu și cu povestea cu mama, deci mi-ai fi scris, mi-ai fi răspuns, a trebuit să-ți telefonez, ți-aduci aminte? Da, mi-aduc aminte. Bine, gata, hai să uităm de chestia asta, o să cer o *mazamorra*[1]. Chelner, încă un *pisco sour* și o *mazamorra.*

Adevărul e că Statele Unite sunt o țară grozavă, dar americanii n-au învățat încă să facă dulciuri ca ale noastre. La ei sunt doar din faină de grâu. Nu-i nimic mai bun ca o *mazamorra,* zău.

Mi-am aprins o țigară.

Mă simțeam neașteptat de liniștit stând împreună. Stăteam comod pe scaune, chelnerii se întreceau care mai de care să ne servească, mâncaserăm bine. Era o zi fără cusur.

Rubén înfuleca bucăți uriașe de *mazamorra.* Mi-a spus trei bancuri porcoase unul după altul și din când în când mă bătea pe braț. Mi-a vorbit de fosta lui nevastă, de bordelurile de lux la care se ducea, de banii pe care era în stare să-i cheltuiască într-o singură noapte și de ceea ce el numea filosofia vieții: trebuie să regulezi azi, că mâine putem fi noi cei regulați, frățioare. Uite bunăoară mama, adăugă. Eu cred că niciodată nu s-a distrat, niciodată. Să fi călătorit mai mult, să fi venit să mă vadă la New Jersey, nu știu. Fiecare se distrează în felul său, i-am răspuns. Cum adică în felul său? Sunt unii pentru care distracția constă tocmai în a nu ieși mult din casă. Preferă să stea singuri ascultând muzică sau citind sau văzând un film. Și asta poate fi distractiv pentru unii. Ei drăcie, ce prostii spui, frățioare!

---

1 Desert tipic din porumb vânăt fiert și miere.

Am continuat să vorbim de mama, m-a întrebat de ultimele ei luni, i-am spus că se ruga mult și asculta muzică și se întâlnea la ceai cu prietenele și că uneori întreba de el. În cele din urmă i-am declarat ceea ce crezusem întotdeauna:

— Cred că tot ce i s-a întâmplat mamei mai bun a fost despărțirea de tata.

Rubén strâmbă din buze, ridică un deget și-l mișcă dintr-o parte în alta.

— De ce? Tata a fost un tip grozav, mama era minunată, dar nu era femeia potrivită pentru el.

— Bineînțeles că nu.

— Pe deasupra, în fond, ea îl disprețuise întotdeauna, și ce era să facă un bărbat ca el cu o mare doamnă? Crede-mă, nu-i o lipsă de respect față de mama, nici vorbă. Pe mămica mea frumoasă o port veșnic aici – se bătea în piept –, îl nenorocesc pe cel care spune ceva de mama, dar și tata era grozav, în fine, un bărbat normal, le avea el pe-ale lui, dar era un tip de nădejde, așa-s oamenii, așa-s bărbații, mă înțelegi? N-ai dreptate, zău.

— Nu știu, eu cred că ei doi erau foarte diferiți. Tata părea întotdeauna că-i mare macho.

Rubén tăcu o clipă, mestecând, sorbi o gură de *pisc o* și mă privi. O lumină fixă i se ivi în ochi.

— Nici asta nu-i chiar așa. Făcu o pauză, se uită spre fereastră, bătu cu pumnul în masă. Vrei să-ți povestesc ceva? Știi că într-o seară, când l-am văzut acolo, a izbucnit în plâns, m-a îmbrățișat, mi-a spus că nu are bani, un biet soldat ca mine, așa-mi zicea, n-am nici ca să mă îmbrac, abia dacă pot să-mi plătesc lumina și apa și să-mi mai rămână ceva să mănânc, eu, care am pus totul la bătaie, se lovea cu pumnul în piept, am pus totul la bătaie pentru țară împotriva teroriștilor, își ridica un deget, dar

din fericire îi am pe băieții mei, așa-i. Îi am pe cei doi băieți ai mei, repeta, bătându-se cu pumnul în piept.

Scena cu tata bătându-se cu pumnul în piept mi se părea cam grotescă, dar nu i-am spus nimic. Eram totuși hotărât să-i iau apărarea mamei în fața lui Rubén.

— Mama s-a măritat cu tata poate dintr-un fel de romantism, din pricină că ascultase atâta muzică și citise multe romane de dragoste. S-a căsătorit cu el din naivitate. Mi se pare că uniforma tatei a făcut-o să se îndrăgostească, s-a îndrăgostit de imaginea lui, nu de el. Mai târziu, când l-a cunoscut, au început decepțiile.

Rubén își șterse gura cu șervețelul. Brusc își ridică iar arătătorul, mișcându-l dintr-o parte în alta.

— Eu nu cred, spuse.

— Nu?

Își termină paharul de *pisco* și mai ceru unul.

— Știi că îl invitam în fiecare an la New York. Ultima oară a venit cu niște prieteni de-ai lui. Cu doi prieteni.

Vestea că stătuse cu Rubén în Statele Unite mai mult decât cu mine la Lima m-a făcut să simt o zvâcnire de supărare. Cu toate astea, era destul de explicabil. Nu trebuia să fii vreun geniu ca să-ți dai seama că tata se simțea mai bine cu fratele meu decât cu mine.

— Și ce-ați făcut acolo?

— I-am dus la Ranch X, pe el și pe amicii lui. Un bordel grozav de mișto, de cum intri vezi o arteziană – își desfăcu brațele și ți se și înființează o femeiușcă trăsnet, *hi guys, nice to fuck you*[1], așa-ți spune și te invită să bei ceva, un loc grozav de mișto, ne-am pus toți pe regulat. Eu i-am invitat pe toți, pentru că erau peruani pârliți, bineînțeles. Dar erau niște curve că bătrânul a rămas cu

1 Bună, băieți, încântată să ne-o tragem (engl).

gura căscată. Străinii ne bat în privința curvelor, zău așa. Alea de acolo sunt înalte, cu forme, știu să se poarte frumos cu tine, niște doamne adevărate americancele astea, când vor.

Chelnerul îi aduse paharul de *pisco* pe care-l dădu pe gât într-o clipă. Ceru o bere și o cafea și-și băgă o scobitoare între dinți.

— Și cum ți s-a părut bătrânul acolo? l-am întrebat.

Mă simțeam cam ciudat. Numai acum, că mama murise, îmi permiteam un strop de bunăvoință în privința tatei.

— Era bine. Se simțea bine bătrânul. Mă rog, nițel stingherit pentru că era cam speriat. Credea că cineva avea să dezgroape chestia aia tâmpită de la Ayacucho, de pe vremea războiului. Era speriat și din pricina ziariștilor, așa mi-a spus.

— Ce?

— Păi și bătrânul fusese cam nefericit, la naiba, le avea și el pe ale lui.

Chelnerul îi aduse berea și cafeaua.

— Poftiți, domnilor, spuse încet.

Am sorbit o gură de apă.

— Cam nefericit? De ce?

Își ridică paharul, păru că mestecă berea și continuă:

— Tu știi ce făcea tata? mă întrebă scobindu-se între dinți. Știi ce-a făcut acolo odată, când era la Huanta, la garnizoană, știi ce-a făcut?

— Mă rog, lupta împotriva teroriștilor. Ca atâția alții. Trebuie să fi fost groaznică toată treaba.

— Ei, bătrânul a făcut lucruri nasoale.

Își scoase scobitoarea din gură, luă ceașca de cafea și rămase cu ochii la lichidul care se mișca. Era un cappuccino cu multă frișca. Îi lăsase o spumă albă pe buze. Chelnerul rămase lângă noi, cu mâinile la spate.

— Domnii mai doresc ceva?

Rubén ceru un coniac și-mi ordonă să beau și eu ceva. Ori de câte ori spunea ceva, dădea din cap.

— Un pahar de apă minerală, domnule?

— Da, un pahar de apă minerală.

S-a uitat la mine. Avea niște ochi necruțători.

— Ce dracu', bea și tu ceva!

— Trebuie să lucrez după-masă.

— Haide, bea și tu ceva, cine știe când o să ne mai vedem, bătrâne!

— Bine, dar acum sunt aici, zău așa. Doar n-am plecat, însă ia spune, ce povesteai de tata?

Răsuflă adânc. Își întinse mâinile.

— La dracu', în fine, trebuie să afli, ei bine, bătrânul trebuia uneori să-i omoare pe teroriști. Dar nu-i omora și gata. Pe bărbați îi tortura... ca să vorbească, iar pe femei, mă rog, pe unele le regula și apoi le dădea câteodată și trupei să le reguleze, după care le împușcau, chestii de-astea făcea.

Chelnerul aduse coniacul și apa minerală. Rubén trase o sorbitură zdravănă.

Eu rămăsesem fără grai, parcă paralizat. Mi se părea ciudat că bulele din pahar se ridicau la suprafață.

— Le regula și le dădea trupei? Vocea îmi sună ca o confirmare a celor auzite. Cum de ai aflat așa ceva?

— Mi-a spus un ofițer de-al lui.

— Cine?

— Un ofițer, căpitanul Martínez. L-am cunoscut atunci când a venit cu el, l-am cunoscut la New Jersey. Guayo Martínez. Aseară l-am întâlnit acasă la prietenul meu Chacho Osorio. Ți-aduci aminte de Chacho? Am băut câte ceva la el acasă. Mi-a povestit că bătrânul făcea chestii de-astea. Uneori regula câte o

femeie, apoi o dădea trupei ca s-o reguleze toți în șir, iar la sfârșit îi trăgeau un glonț în cap. Îi promiteau că o eliberează, și de asta ea trebuia să accepte tot ce-i făceau. Mi-a spus că în felul ăsta uitau de frică.

M-am uitat într-o parte. Turiștii plecaseră și un băiat cu fața încordată curăța o masă. Am simțit un gol. Câteodată regula o femeie, apoi o dădea trupei ca s-o reguleze toți în șir, iar la sfârșit îi trăgeau un glonț în cap. În felul ăsta uitau de frică. Chiar așa, pur și simplu?

Ferestrele aveau o licărire palidă, care abia mai lumina rândul de mese. Câteva mașini înaintau în sens opus. Se vedea o tricicletă neagră, încărcată cu sticle goale. Un bărbat pedala încet.

— Tu crezi așa ceva? am insistat.

— Da, așa mi s-a povestit.

— Nu știu, sunt multe povești care pot fi exagerări sau chiar scorneli, am argumentat.

O muscă intrase în restaurant și zbura în jurul capului lui Rubén. El își ridică mâna și o coborî de mai multe ori.

— Dar știi ceva? adăugă zâmbind, întinzându-și brațele. A fost una care i-a scăpat. Una care i-a scăpat odată.

— Una care i-a scăpat?

— Așa mi s-a spus, cam așa. Mă rog, vorba aia, și celui mai bun vânător i se întâmplă să-i scape iepurele. Nici bătrânul nu era infailibil. I-a scăpat o prizonieră pentru că se îndrăgostise de ea, ca să vezi.

— Ți-a povestit el ceva?

— Nu, el nu mi-a zis nimic. Ce era să-mi povestească? Mi-a spus Guayo. În fine, trebuie să-l înțelegem și pe bătrân... e sigur că din cauza războiului se cam țăcănise, bietul de el. Se zice că așa ajungi când ești la război, că te simți atât de groaznic, încât îți pierzi mințile, nu mai știi nimic.

— Nu știu, dar nu-mi vine să cred.

— Ce nu-ți vine să crezi?

— Toate astea.

— De ce nu poți să crezi?

— Nu știu.

— Războaiele sunt întotdeauna o porcărie, frățioare. Toate războaiele.

— Îmi închipui.

Rubén își termină berea.

— Drace, bună mai e! Bea și tu un pahar cu mine, bătrâne.

— Bine. O să iau mai bine încă un *pisco.*

Chelnerul mi-a spus că o să-mi aducă imediat alt *pisco sour.*

— Bun, atunci să închinăm pentru bătrânul. Și pentru mama.

Se lăsă un moment de liniște. Chelnerul îmi aduse în sfârșit paharul de *pisco sour.* Avea consistența unui sirop și barmanul exagerase cu lămâia. L-am dat pe gât. Am mai stat puțin de vorbă.

M-am uitat la ceas, i-am spus că trebuie să plec. A dat din umeri.

Când m-am ridicat, a făcut la fel. L-am îmbrățișat de rămas-bun. Ne-am pomenit schimbându-ne adresele de mail (mi-a spus că avea mai multe). Mi-a arătat stăruitor cu degetul lui gros pe care dintre adrese și-o verifica zilnic.

În clipa aceea eu luasem deja hotărârea fermă să nu-l mai văd un răstimp destul de lung.

M-am urcat în mașină și am aprins radioul. A fost una care i-a scăpat, una care i-a scăpat odată. Pentru că el se îndrăgostise de ea, ca să vezi. Cu siguranță că bătrânul se cam țăcănise din cauza războiului.

Semaforul m-a oprit la piațeta ovală din dreptul cinematografului El Pacífico.

Așezat la birou, în vreme ce mă uitam la contractul domnului Cano, mi s-a ivit pe neașteptate în minte chipul tatei. Cu obrajii căzuți, ochii ușor injectați, dinții lați, îmi zicea cu glasul lui ca de șmirghel, nu-i așa, băiatul meu, nu-i așa cum spune Rubén.

Stătea în picioare, lângă birou, în fața mea, aplecat peste hârtii, cu zâmbetul vag al omului care se știe vinovat de ceva, dar care îmi zâmbește rugându-mă să stăm de vorbă. L-am văzut cum întinde mâna să mi-o strângă pe a mea. Avea niște degete uriașe, cu nodurile care păreau niște piulițe. Acum, când tata mă privea cum stăteam așezat, conștient pe deplin de toate câte le aflasem de curând, mi se părea că îi văd pentru prima oară chipul cu pielea bătucită, buzele împietrite, ochii umezi și uniforma. Petele negre și verzi ale treselor și chipiul, centura lată, accesoriile în bandulieră...

Odinioară tata îmi ordonase să mă duc să studiez dreptul în Statele Unite. Asta-ți va prinde bine, ascultă-mă pe mine, nu fi bleg, băiatule.

Era unul din ordinele pe care-i plăcea grozav să le dea. Când eram la liceu, îmi cerea să le telefonez fiilor unor generali prieteni cu el și să ies cu ei în oraș. Sună-l pe băiatul generalului Salvatierra, iată numărul lui, haide, sună-l, fir-ar să fie. Tito și Chacho Salvatierra sunt niște băieți pe cinste, să te invite la club să jucați baseball.

Imaginea s-a șters.

Vocea aceea aspră cu care-mi ordona să mă duc să studiez în străinătate sau să mă văd cu băieții generalilor prieteni cu el era aceeași cu care ordonase să fie omorâte femeile pe care tocmai le siluise. Poate că le și lovise cu nodurile degetelor lui groase și jupuite pe care mi le aminteam.

Mi-era îngrozitor de cald. M-am dus la fereastră.

În parc, totul părea dintr-odată nespus de pustiu și de trist. Florile desenau pe gazon mici dreptunghiuri. Statuia de piatră. Stâlpii. Iarba cu pete galbene. Un paznic în uniformă albastră se plimba pe cărarea prăfoasă.

Brusc telefonul începu să sune și glasul lui Jenny mă luă prin surprindere.

— A venit domnul Cano, Adrián.

— Bine. Să intre.

Acasă, Claudia m-a întrebat cum a fost la birou și apoi la întâlnirea cu Rubén. I-am răspuns că totul fusese în regulă. Nu cred că o să-l mai văd, am comentat.

Însă chiar în noaptea aceea, când Claudia adormise, am telefonat la hotel. Mi-a răspuns din camera lui un robot. I-am lăsat un mesaj.

M-am culcat și am avut un somn agitat, înfiorat de spaime.

A doua zi dimineața m-am hotărât să merg pe jos.

Strada se întindea înaintea mea. Câteva fațade, câțiva copaci,

O fâșie de asfalt negru.

De la birou, am format iar numărul hotelului lui Rubén.

Mi-a răspuns cu o voce răgușită. Nu vrei să te duc la aeroport? l-am întrebat. Nu te deranja, am comandat un taxi. Vocea

I se stinse într-un căscat. Dar pot să te duc eu, frate, i-am zis. Și în felul ăsta mai putem sta de vorbă pe drum.

Bine, mi-a spus. Trebuie să fiu la aeroport la douăsprezece, dar pot ajunge la unu. Vino cu o jumătate de oră mai devreme.

L-am găsit la intrarea în hotel la douăsprezece și jumătate. M-a întâmpinat cu zâmbetul lui de șopârlă, întinzându-i o bancnotă băiatului care-i ducea valizele. Zece dolari. Să-ți

cumperi o limonadă, i-a spus zâmbind. Îndată ce am demarat, mi-a mărturisit plin de orgoliu, oftând, că fugea de o fată care-l urmărea de aseară. Când a aflat că aveam *green card,* nu m-a mai slăbit. O să vină la unu să mă caute, așa că dă-i bătaie.

Pe drum mi-a debitat o serie de viziuni despre viitorul societății americane, atât de materialistă, mi-a zis, nu se gândesc decât la bani, te și plictisești vorbind atâta de bani, totul e banul, așa-i acolo, de asta într-o bună zi o să mă întorc cu un teanc de bancnote și o să mă instalez într-o mică fermă aici, în Lurín[1], ai să vezi, mă apuc să cresc pui și oi, să am câteva animale și o grădină de zarzavat, să-mi petrec timpul bând bere și uitându-mă la televizor. Le dau naibii pe americance, îmi găsesc o indiancă zdravănă care să-mi poarte de grijă, să-mi gătească, și am să vin. Și când te gândești să vii? l-am întrebat. Uf, la dracu', mai durează câțiva ani.

Lumina cenușie a amiezii deasupra copacilor. Glasul aspru al lui Rubén. Lentoarea murdară a traficului.

Am reușit în fine să trec de semafoare, am luat-o pe bulevardul Elmer Faucett și am zărit steagurile aeroportului fluturând cu o disperare sinistră.

Mergeam cu toată viteza. Era aproape unu și jumătate.

Am trecut de controlul de la intrare, i-am schițat un ironic salut militar polițistului, i-am arătat actul de identitate și mi-am ajutat fratele să scoată valizele. Apoi am reușit să-l conving pe polițist să mă lase să intru cu el să stăm la coadă.

Odată ajunși acolo, pe când avansam împingând valizele, în primul răgaz pe care l-am putut afla, și fără nicio legătură cu povestea pe care tocmai mi-o debita despre americanca aceea „cu

1 Zonă verde în apropiere de Lima, pe malul oceanului, unde se practică tradițional agricultura și pescuitul, și care constituie un adevărat plămân al capitalei.

craci mișto”, m-am eliberat de povara întrebării care mă copleșise în ultimele ceasuri.

— Auzi, treaba pe care mi-ai spus-o ieri, despre tata, e adevărată?

— Ce anume?

— Ceea ce făcea când era la Ayacucho, cu prizonierele.

— Cu prizonierele?

— Mă rog, că le viola și ordona să fie omorâte, e adevărat?

S-a uitat iscoditor la mine. Coada avansa și și-a mai împins puțin valiza. Ajunsese aproape de cel care făcea controlul bagajelor.

— Ah, da. Așa mi s-a povestit. De ce?

— Ce ți s-a povestit exact?

— Ce ți-am spus, că regula prizonierele, nu știu dacă erau teroriste sau nu, asta n-am cum s-o știu, dar câteodată le regula și apoi le dădea trupei. Dar numai câteodată.

Și-a pus cureaua genții de voiaj pe umăr. Un băiat a trecut pe lângă noi și ne-a salutat. Bună, Rubén! a zis. Voi nu mă mai țineți minte, dar am fost vecini de cartier, jucam fotbal în parc, nu vă amintiți? Sunt Hugo. Sigur că da, Huguito, spuse Rubén. Cum să nu.

Tipul plecă în sfârșit.

— Deci a fost una care i-a scăpat bătrânului, am spus.

— Ah, da, a fost una care i-a scăpat. Așa mi s-a povestit.

— Spune-mi ce ți s-a povestit exact despre ea.

— Ce dracu', ți-am zis doar. Că a fost o indiancă pe care bătrânul n-a dat-o trupei fiindcă i-a plăcut lui, a ținut-o doar pentru el. Adică mai era și romantic, ticălosul!

Începu să râdă. Ajunse la controlul de trecere a frontierei și răspunse la întrebări.

— A ținut-o doar pentru el?

— Pe cine?

— Pe fată, a ținut-o doar pentru el?

— A ținut-o acolo până într-o noapte, când indianca a fugit. Așa mi s-a povestit.

— Cine ți-a povestit?

— Cine? Guayo Martínez, doar ți-am mai zis.

Eram aproape de ghișee.

— Unde l-ai întâlnit?

— Trebuie să plec.

— Dar unde l-ai văzut pe Guayo Martínez?

— Ți-am zis că la un chef.

— Unde anume?

— Acasă la Chacho Osorio, ți-am mai spus. Dar ce dracu', de ce atâtea întrebări?

— Nu te supăra, vreau numai să știu cum pot da de Chacho Osorio ăsta.

— Habar n-am. Nu-l mai văzusem de ani de zile.

— Și unde l-ai întâlnit?

— Dar ce te-a apucat, frate?

— Nimic, nu contează. Ia zi, unde locuiește Chacho ăsta?

— Fir-ar să fie, nu-ți pot da acum telefonul, frate. Pe deasupra, de ce vrei să știi? Nu-mi place să-mi deranjezi amicii, zău. Te gândești să-l suni, sau ce?

— Nu știu. Numai dacă se ivește vreo problemă, pot fi și eu întrebat de povestea asta.

— Auzi, mai bine nici nu te gândi. Nici nu mai vorbi cu nimeni de asta.

— Mda. Nu-ți face griji… Ne mai vedem noi, Rubén. Ai ajuns la ghișeu.

L-am bătut pe umăr. Rămânem în legătură, bine? drum bun, am insistat. Am încercat să mă desprind bătându-l iar pe umăr.

Am plecat în mare grabă. Totuși, înainte de a ajunge la ușa de sticlă, când m-am întors spre el și mi-am ridicat mâna în semn de la revedere, am simțit o tresărire de regret.

III

În timp ce conduceam pe bulevardul Marinei, telefonul începu să-mi vibreze în buzunar. Părea un mic animal furios.

Era Claudia, care-mi amintea că diseară aveam o ședință cu părinții. Ne-au rugat să fim punctuali pentru că sunt o mulțime de lucruri de discutat, Adrián.

Punctualitatea este un semn că ne interesează copiii noștri, lipsa de punctualitate denotă lipsă de respect, o avertizare pentru toți, mi-a zis, în plus nu vin doar mamele, acum și tații vin la toate ședințele. Ne întâlnim acolo, i-am spus, sunt în drum spre birou. Bine. Cum te-ai descurcat cu fratele tău? Foarte bine, mă rog, ăsta n-o să se schimbe niciodată. O să fie așa toată viața.

În după-amiaza aceea m-am dus să mă întâlnesc cu un grup de oameni de afaceri care voiau să producă o marcă nouă de bere.

Le-am ținut discursul obișnuit la primele întrevederi cu clienții: licențe de producție, acționariat, înscriere în registrele comerciale, costul studiilor de prospectare.

Au cerut o reducere. În loc să-i ascult, m-am concentrat asupra unuia dintre ei. Era rotofei, cu pielea roz și avea capul pătrat. Cu o chelie cu pete lucioase, de parcă și-ar fi lustruit-o ani de zile.

Am ajuns la liceu înaintea Claudiei. Câțiva părinți stăteau în grup în fața ușii. Comentau râzând știrile politice. Claudia apăru îmbrăcată impecabil, cu taiorul ei verde-lămâie. Rumoarea glasurilor în șoaptă a încetat când directorul a intrat în sală.

Directorul era un bărbat cam de cincizeci de ani, care părea mai tânăr în costumul lui sobru de culoare deschisă. Avea un glas rece venind parcă de departe, asemenea celui de la difuzoarele unui aeroport. A făcut o introducere destul de inspirată vorbind despre ordine și creativitate, cele două cerințe pe care liceul dorea să le cultive cu precădere. Apoi fiecare profesor a vorbit despre situația și obiectivele orelor lui.

Ședința s-a terminat repede. Am coborât în fuga mare scările. Pe când străbăteam curtea imensă, o senzație de gol m-a făcut să-mi pierd ritmul. Pe neașteptate în fața ochilor mi s-a ivit chipul mamei, privindu-mă din asfaltul vălurit.

Era de neconceput că mă părăsise. Cu neputință. Nicicând n-o să mă plec în fața evidenței. Lumea era necuprinsă și mă strivea din toate părțile… O liniște adâncă, precum o explozie de absentă.

Am mers alături de Claudia până la poartă. Ne-am întâlnit cu alți părinți. Apoi m-am îndreptat în grabă spre mașină. Claudia mi-a dat mâna.

Ajungând acasă, am găsit o scrisoare de condoleanțe. „Am așteptat câteva zile până să vă scriu, dar m-am rugat mult pentru voi. Beatriz o să ne lipsească nespus, însă acum e în ceruri."

Scrisoarea era de la Laura, o prietenă de-a ei din liceu. Mai erau și alte scrisori. Una din performanțele mamei fusese să mențină strânse legăturile din copilărie. Îmi spunea: Ieri după-amiază Laura și cu mine am fost la cinema, apoi la o cofetărie unde au o cafea și niște prăjiturele delicioase, ne-am simțit tare bine, azi m-am dus cu Rebeca la biserică, mi-a zis că i s-a născut al cincilea nepot, ca să vezi. Mi-a arătat pozele, un băiețel tare frumos. Vocea mamei plutea peste scrisorile prietenelor ei.

— O să păstrez adresele să le trimit câteva rânduri de mulțumire, am spus.

— Da, sigur. Chiar mâine s-o faci. Ce prietene devotate! exclamă Claudia.

— Avea multe, iubea din suflet oamenii.

— Ești trist?

— Nu, nu-ți face griji.

M-a mângâiat pe cap.

— Vii sus? m-a întrebat cu un picior pe prima treaptă a scării.

— Nu, rămân să mă mai uit la niște hârtii. Trebuie să încep să fac ordine în cufăr.

— Vrei să te ajut?

— Nu, du-te sus. Vin și eu repede.

Am văzut-o urcând.

Am intrat în birou.

Mă temusem de momentul când aveam să deschid cufărul mamei și-l tot amânasem. Era un cufăr de piele neagră cu legături de metal și un belciug cu lacăt.

Am scos cheia din sertar.

Înăuntru, în teancuri prinse cu funde albastre, se aflau hârtiile pe care le păstrase de-a lungul vieții. Documente, chitanțe, poate scrisori și fotografii.

Primul lucru la care mă gândisem, cu spaimă și neliniște, fusese că aveam să descopăr acolo scrisori de la un iubit, scrisori pe care mama nu s-a îndurat să le arunce, din pasiune sau din vanitate sau din milă.

Nu știam dacă mama avusese vreo relație secretă în timpul căsătoriei cu tata sau după. Dacă ar fi fost în viață, poate că nu i-aș fi iertat așa ceva. Acum, aproape că speram să fi avut. Mă fascina probabilitatea de a descoperi latura ascunsă a unei vieți care știuse destul de bine să-și păstreze locul demn. Mi-am spus totuși că simțul moral al mamei, eleganța și probabil și teama ei

ar fi fost obstacole suficiente pentru a o face să se ferească de complicațiile unei legături de dragoste. Nu, nu făcuse așa ceva. N-avusese niciun iubit secret. Nu se fardase și nici nu se îmbrăcase pentru un bărbat anume. Și măsura își are excesele ei.

Oricum, dacă ar fi avut un iubit, i-ar fi putut distruge toate scrisorile și biletele. Cancerul avusese destulă răbdare pentru a-i da timp să scape de toate urmele unei biografii clandestine. Putuse să-și construiască ea însăși amintirea pe care avea s-o lase. Era posibil și să nu fi vrut să distrugă vreo scrisoare sau hârtie revelatoare. Poate că dorise în taină să se afle despre povestea ei ascunsă de iubire, vreun episod pe care n-ar fi avut curajul să-l povestească pe când trăia, dar pe care, după moartea ei, s-ar fi încumetat să-l recunoască și să mi-l arate, poate cu o mândrie plină de amărăciune. Numai acum, numai așa avea să se ridice împotriva imaginii sale de femeie elegantă și chibzuită? Necesitatea de a lăsa moștenire un secret scandalos este la urma urmei o tentație; o răzbunare târzie venită din tenebre. O scrisoare de dragoste, o poză, un scandal de dincolo de liniște…

De fapt, cel mai tare mă speria să nu dau de un jurnal intim, o dovadă a adevăratelor sale păreri despre noi. Frustrările datorate mie, nemulțumirile provocate de Claudia și de fete, dorul după Rubén, vreun reproș tainic din pricina singurătății ei. Poate găseam acolo și vreo bijuterie sau vreo rochie de pe vremea când era copilă, o păpușă îmbrăcată după moda de odinioară, simboluri ale năzuințelor ei spre fantezie și spre frumos pe care se silise să le păstreze în cufărul visurilor sale.

Dar n-am găsit nimic din toate astea.

În noaptea aceea, preț de două sau trei ceasuri, am desfăcut fundele și m-am uitat la toate hârtiile. Unele plicuri răspândeau norișori de praf când le deschideam. Fiecare dâră prevestea parcă o nouă revelație. Păstrase copii ale scrisorilor ei trimise unor

verișoare și unor prietene. Le-am citit. Sunt atât de bucuroasă să-mi văd nepoatele crescând, uneori merg să le iau de la școală, e o plăcere de care nu vreau să mă privez, aseară am fost cu Angélica și Rebeca, ne-am simțit minunat la Tiendecita Blanca, Rebeca are și ea zece nepoți, nu-i vine nici ei să creadă.

Hârtiile coincideau cu amintirea ei. Chipul ei, ținuta, hainele albe se desprindeau parcă din plicuri și funde. M-a încercat spaima plină de duioșie de a o simți acolo, privindu-mă peste umăr, dojenindu-mă că m-am așteptat la altceva decât ce găsisem.

Am căutat mai departe. Mi-am dat seama că scrisul ei se mărise și se deformase pe măsura trecerii anilor.

Am dat de un teanc de plicuri mari. Înăuntru erau fotografii de-ale ei din tinerețe: în costum de baie, în rochie de seară, la petreceri cu prietenele, la aniversări ale băieților și ale nepoatelor ei, crâmpeie ale unei fericiri pierdute și ascunse cu pudoare.

În alt plic se aflau o mulțime de documente: chitanțe de plată a unor impozite și taxe funciare, adeverințe și facturi și iar chitanțe. În altul erau carnetele ei de note de la liceu, cu pozele unde apărea așa cum era pe atunci, tânără și senină, aproape zâmbitoare, cu basca pe cap, mândră de notele ei bune.

Mi-am zis că jucam o scenă pe care ea o prevăzuse. Ghemuit în dreptul cufărului, cu lumina violentă a lămpii bătându-mi în față, cercetând hârtiile una după alta.

M-am uitat la un nou teanc de acte referitoare la casă, numeroase chitanțe (conform obiceiului ei de a păstra totul, erau unele de acum patruzeci de ani), alte poze cu ea și cu bunicii mei, cu mătușile, poze cu fratele meu și cu mine copii, altele doar cu ea, întotdeauna fără tata. Am găsit scrisori de familie. De la mătușa mea de pe vremea când trăia în Canada, de la bunica din

călătoria ei în Europa, scrisorele cu desene de ziua ei făcute de noi în copilărie, invitații la sărbătoriri și carnete de note.

Se făcuse miezul nopții și eu stăteam mai departe singur, ștergându-mi năduşeala de pe obraji din cauza căldurii de la lampă. Pe neașteptate, am văzut un plic pus separat de celelalte. Era un plic șifonat, cu o caligrafie stângace și întortocheată, cuvintele păreau niște insecte ce se înlănțuiau.

La expeditor era un singur nume, Vilma Agurto.

Am scos încet hârtia și literele săriră din pătrățele albastre de pe o hârtie dintr-un caiet de școală. Am încercat să țin hârtia în lumină și am început să citesc.

Doamnă Beatriz Ormache,

Soțul dumneavoastră, generalul Ormache, este un bărbat foarte rău la suflet, care a făcut să se abată asupra familiei mele o mare nenorocire. Nepoata mea a fost torturată și necinstită în garnizoana din Huanta. Nepoata mea era o fată cuminte, niciodată nu s-a băgat în treaba cu terorismul, dar au venit niște soldați și au luat-o, iar soțul dumneavoastră, generalul Ormache, a necinstit-o, doamnă, a violat-o. De asta, doamnă, blestemul va cădea asupra fiilor dumneavoastră și a dumneavoastră, doamnă. Să fiți blestemați în vecii vecilor. Blestemul acesta va dăinui ani mulți, asupra dumneavoastră și a fiilor dumneavoastră și asupra copiilor fiilor dumneavoastră.

Așa va fi, Vilma Agurto.

Am îndoit scrisoarea și am pus-o la locul ei în plic.

M-am întrebat dacă mama n-o pusese deoparte ca s-o distrugă în ultimele luni, când de bună seamă făcuse ordine în cufăr, aruncând tot ce a crezut de cuviință.

Poate îi căzuse, căci scrisoarea era singură, nu legată cu funde, laolaltă cu multe alte plicuri și hârtii. O fi vorbit de subiectul ăsta cu cineva din familie sau din afară?

Am aranjat din nou hârtiile și le-am legat cum le găsisem. Acționam iar ca și cum mi-ar fi teamă c-ar putea intra în cameră și m-ar surprinde.

Am încuiat cufărul și am pus cheia în sertar.

Nu mai era nimic urgent de făcut. Taxele ei funciare și impozitele erau achitate la zi. Ne comasaserăm conturile la bancă și eu puteam dispune de banii familiei.

Totuși, insomnia m-a chinuit în noaptea aceea cu mai multă înverșunare ca de obicei. Era un fel de violență reținută, o arsură ușoară pe dinăuntru, iar patul mi se părea nespus de mic.

Am stat treaz, privind tavanul.

Cam pe la două, m-am sculat și am aprins televizorul.

Difuzau niște emisiuni comice vechi. În scurt timp l-am stins.

Brusc, mi-am dat seama ce se întâmplase.

M-am ridicat și am început să mă plimb prin cameră. Nepoata doamnei Vilma Agurto era fata de care vorbise fratele meu, Rubén. Cea care fugise, fata de care el spunea că tata se îndrăgostise. Ea era nepoata de care vorbea doamna Agurto.

M-am dus jos la baie să beau un pahar cu apă. Fiecare treaptă răsuna ca o tobă. Am descuiat cufărul și am citit din nou scrisoarea. Soțul dumneavoastră a făcut să se abată asupra familiei mele o mare nenorocire. Nepoata mea a fost torturată și necinstită în garnizoana din Huanta. Au venit niște soldați și au luat-o. Soțul dumneavoastră, generalul Ormache, a necinstit-o, doamnă, a violat-o. Dar a fost una care i-a scăpat, a spus Rubén. Și celui mai bun vânător i se întâmplă să-i scape iepurele.

Bătrânul era nebun de legat, din pricina războiului, războaiele sunt așa.

IV

M-am trezit ca întotdeauna la șapte. Era miercuri și rămăsese să iau micul dejun cu asociatul meu Eduardo la Tiendecita Blanca.

Eduardo e mult mai avocat decât mine, are favoriții mai scurți, pântecele mai plat, geanta diplomat mai curată și cravatele sale albastre sunt mai lucioase. Manierele lui sunt mai delicate și în același timp mai ferme decât ale mele. Mașina lui e puțin mai mare. Știe mai multe în ale dreptului decât mine. Îmi vorbește adesea de noile telefoane mobile inteligente pe care și le cumpără (și eu îl ascult, de curând mi-a arătat un telefon care face poze și are un ecran în cincizeci de culori).

Nu vreau să las impresia că iau în derâdere lucrurile astea, îi sunt recunoscător lui Eduardo pentru exigența în ceea ce privește munca de la birou, legăturile lui cu oameni de la firme foarte importante și, bineînțeles, pentru cordialitatea, aș zice chiar prietenia lui. E însă ceva la el care mă irită. Nu știu ce anume. Când îl văd atât de fericit și ca scos din cutie, vreau oarecum să-i fac rău; mi-ar plăcea să caut înăuntrul lui un fir, să-l debranșez și să-l văd pe Eduardo prăbușindu-se.

La opt dimineața, Tiendecita Blanca era plină de oameni ca noi. Bărbați în costum cu vestă, stând de vorbă și fumând, unii cufundați în citirea ziarelor.

În ziua aceea Eduardo și cu mine stabiliserăm să ne întâlnim)

acolo pentru a definitiva concedierile de la cabinet. Am vorbit de unele probleme ale angajaților: secretara care vine târziu și face

greșeli de ortografie, curierul care nu se întoarce de la comisioane decât după două ore, unul dintre avocații tineri care încearcă să plece mai devreme.

Când am ajuns, Eduardo mă aștepta așezat la o masă din fund. Am cerut o cafea și i-am zis: îți dai seama, Eduardo, ce face toată lumea asta care stă aici? Toți se privesc, își vorbesc, preocupați de treburile lor, părând grozav de fericiți că sunt cine sunt și fac ceea ce fac atât de senini, iar strada e atât de aproape. Nu găsești că-i amuzant? Eduardo mi-a zis că nu înțelege și m-a întrebat dacă mă simțeam bine. Ai avut multă bătaie de cap de la moartea mamei tale, zău. Pe când îmi ținea discursul ăsta își mișca brațul de parcă și-ar fi ferit coastele care-l dureau, și-și duse celularul la ureche. Scrise un număr de telefon pe șervețel.

Îți dai seama de valoarea numerelor? mi-a venit să-i spun. Numărul șapte are atâtea speranțe în viață, se înalță cu o siluetă plină de grație deasupra neantului, în vreme ce nouă și unsprezece sunt tare sinistre, iar doi e atât de ingenuu, îți vine să-l protejezi. Da, așa-i, îmi trec prin cap prostii, e drept, nu știu ce-i cu mine, nu știu de ce spun tâmpenii, o să mă duc la un psihiatru, cunoști vreunul?

Eduardo se uită lung la mine. Auzi, ești tare distrat, gata cu prostiile. Să vorbim de ale noastre.

Mi-am plecat privirea și am luat o sorbitură de cafea care mi-a ars buzele. Să vorbim deci de ale noastre.

Eram de aceeași părere asupra tuturor angajaților pe care aveam să-i concediem. Am făcut o listă cu nume de prieteni și cunoscuți cu care îi puteam înlocui. Eu nu simțeam consecințele nopții nedormite, dar din precauție am băut trei cafele și două sucuri de portocale. Aș fi putut să beau și o vodcă.

I-am spus lui Eduardo de vizita fratelui meu, dar n-am intrat, de bună seamă, în mai multe detalii.

Ne-am despărțit. M-am urcat în mașină.

Înaintam pe porțiuni, navigând în râul lent de pe bulevardul Pardo. Mi-a venit în minte scrisoarea Vilmei Agurto.

Stând în mașină, cu mâinile pe volan, am simțit cum cuvintele tatei din ziua aceea, înainte de a muri, răzbăteau prin aerul rece al dimineții. Păreau niște monștri micuți care fugeau pe carosabil în jurul meu. El mă prevenise. Mi-o spusese cât se poate de limpede. Cineva claxonă în spatele meu și am auzit răsunând cuvintele tatei din ziua morții lui, la Spitalul Militar. Există o fată, la Huanta, în Ayacucho, trebuie să-ți povestesc despre ea, trebuie s-o găsești. Te rog, înainte să mor.

Îmi apărea întocmai în fața ochilor în timp ce-mi vorbea. Vocea lui era aspră, răgușită.

Copacii de pe bulevardul Pardo mă duceau direct spre mare. Am mers drept înainte. Am ajuns pe faleză.

Ani de zile nu le dădusem nicio importanță, erau cuvintele unui om care delirează înainte de a-și da duhul.

Am luat-o la dreapta. Am trecut de câteva străzi pe bulevardul Espinar.

Aveam de făcut ceva drum înapoi.

M-am îndreptat încet spre birou.

Când am ajuns, am rămas în mașină. Cel mai tare mă frământa gândul că umbra acestui episod s-ar proiecta asupra prestigiului meu câștigat pe merit. Dacă s-ar fi aflat, povestea tatei mi-ar fi afectat imaginea profesională. Un avocat nu trebuie să aibă nicio urmă de pată pe costum sau pe conștiință. Tatăl meu torturând și omorând tinere la Huanta. Și una dintre ele care fugise… știrea asta mi-ar aduce numai neplăceri, va trebui s-o dezmint.

Eram obligat să am grijă de prestigiul meu. Să fiu un tip cinstit, de familie bună, cu un nume cunoscut, asta le inspiră

încredere clienților. În profesia mea orice poveste sinistră dăunează. Pe de altă parte, ce noroc că fratele meu, Rubén, trăia în străinătate! Dac-ar fi locuit în Lima, ar fi fost greu de ascuns rușinea posibilei sale reputații proaste. Două-trei beții de-ale lui Rubén Ormache, și numele familiei noastre ar fi ajuns iarbă de păscut pentru bârfitoarele rumegătoare care se găsesc din belșug pe câmpiile noastre.

Faptul că tata îmi vorbise despre ea cu puțin înainte de a muri îl incrimina într-o anumită măsură.

Am ajuns în firmă, trecând pe lângă recepționera care mi-a dat două scrisori. În biroul meu, mi-am aruncat geanta diplomat pe fotoliu. O căldură înăbușitoare mă făcea să simt strânsoarea sacoului. Mi-am scos cravata și am deschis calculatorul. Jenny a intrat să mă întrebe dacă aveam nevoie de ceva.

I-am spus că nu. De când murise mama se arăta mai atentă cu mine.

Desigur, mă încerca încă tristețea provocată de moarte mamei. Trebuia să mă supun episoadelor previzibile. Știam că escaladam încă povârnișul durerii. Trebuia să ocolesc un șir de stânci, să aștept să ajung pe culme și numai atunci să încep să mă bucur de alinarea coborârii, să-mi recâștig liniștea pe care o aduce plânsul, așa vedeam eu lucrurile, metafora geografică mă ajuta, trebuia să mă cațăr mai departe, până avea să sosească clipa să cobor.

Dar în dimineața aceea, așezat lângă lumina verde din fereastră, așa, dintr-odată, nu știu cum și nici de ce, m-am pomenit cu gândul nu la mama, ci la fata din Huanta.

Fata se materializa pe un fundal de dealuri ca un trup fără chip. Se ivea singură, acoperită doar de un văl negru. Stătea întinsă lângă tata. Era o umbră prelungă în dreptul unui perete de fum. În liniștea neașteptată ce pusese stăpânire pe birou, imaginea tatei alături de ea apărea stăruitor. Îi vedeam împreună,

el în uniformă și ea acum goală. Și această imagine cred că a marcat începutul a toate câte aveau să se întâmple din ziua aceea.

V

Am văzut cartea de telefon pe raft. Oscar Osorio. Chacho Osorio. Era un prieten al lui Rubén. Numele lui apărea acolo, era unul dintre cele înșirate pe cele cinci pagini câte avea Osorio.

Am format numărul. Mi-a răspuns o voce de femeie tânără, poate o copilă.

Domnul Chacho nu-i acasă. A plecat în călătorie azi-dimineață. Nu știu când se întoarce, domnule. Cine sunteți?

Am închis. Am luat iar cartea, cu intenția s-o caut pe Vilma Agurto. M-am uitat la toți cei cu numele de Agurto. Nu era nicio Vilma. Totuși apărea numele V. Agurto. Putea fi vorba de Victor sau Victoria sau Vanessa. Ar fi fost absurd să spun: „Bună ziua, e casa doamnei Vilma Agurto care acum câțiva ani i-a trimis o scrisoare doamnei Ormache în legătură cu violul și abuzurile la care a fost supusă nepoata ei? Ei bine, greșiți. Mama mea era mai curând domnișoara Beatriz Miller, mai bine zis doamna Beatriz Miller care, printr-un accident sentimental, un episod nici astăzi pe deplin lămurit, s-a măritat cu domnul Ormache, cel care v-a violat nepoata, doamnă”.

Vorbeam de unul singur când a început să sune telefonul. Era Claudia. Primise chiar atunci un telefon de la tatăl ei. Am ascultat-o.

Auzi, Adrián, ascultă-mă numai puțin, am vești bune. Tata m-a sunat să mă întrebe ce facem în vacanta fetelor. Mi-a zis că de ce să nu mergem cu toții în voiaj, adică noi patru cu tata și cu mama, ce părere ai? Tata ne invită să mergem împreună în

vacanță. Unde? În Caraibe, în insula Margărita, e atât de frumos, ce zici? Nu știu. Am o groază de lucru, o să vedem, în fine, vorbim acasă. Nu m-a sunat nimeni? A, ba da, te-a sunat o doamnă cu o voce cam ciudată, stai puțin, am notat-o aici, una Vilma Agurto. Vilma Agurto? da, Vilma Agurto. Are o voce tare urâtă, zău, o voce teribil de ciudată. Zice că a văzut într-un ziar ferparul mamei tale. Vrea să vorbească cu tine. Cine-i femeia asta, Adrián?

O clipă de tăcere, un nod în gât. Îți spun mai târziu, i-am răspuns. Dar ce anume a spus? a întrebat de tine, vorbea foarte straniu, mi-a zis că o să te mai sune, și apoi a închis. Doar atât. Drept să-ți spun, m-a cam tulburat telefonul ei. Nu știi cine e? Ba cred că da, dar e o istorie lungă, ți-o povestesc acasă. Ce-i spun tatei de călătorie? Vorbim mai bine acasă, vorbim de treaba asta cu vacanța.

M-am frecat la ochi.

Vilma Agurto îmi avea telefonul de acasă, mă sunase și curând avea să mă sune din nou.

Avea să mă sune din nou, precis. Trebuia doar să aștept. Deocamdată, cel mai bine era să nu fac nimic.

Așezat la birou, m-am apucat să lucrez la raportul pentru firma familiei Guerra. Voiau să-și extindă în provincie afacerea cu crescătoriile de păsări.

La prânz i-am telefonat unchiului Federico, vărul mamei. Era un medic cu clientelă fixă, care venea la cabinetul lui de pe strada Lord Cochrane. Îi mergea bine grație averii soției, mătușa mea Pepa.

Particularitatea unchiului Federico consta în corzile lui vocale. Vorbea cu un glas minunat de bariton, în care își învăluia toate cuvintele, „azi am avut niște pacienți interesanți”, „mă duc la cabinet pentru consultațiile de după-amiază”, „cred că e timpul să ne uităm la știri”. Își ținea întotdeauna casa ordonată și singurul

detaliu neașteptat de acolo era câinele lui, un cocker spaniei căruia i se adresa cu dumneavoastră și căruia, când deschidea ușa să-l dea afară din cameră, îi spunea: „aveți amabilitatea să plecați...” Ca și cu câinele, unchiul Federico fusese veșnic amabil cu noi, dar niciodată afectuos. Darul cel mai frumos pe care voise să-l facă mereu nepoților era timbrul vocii lui, împodobit cu medalia eleganței pe care el însuși și-o pusese în plenul familiei. După una din anecdotele acesteia, când unchiul Federico vedea un meci de fotbal al echipei naționale, striga de fiecare dată „gol!”, „gol!” și, înainte de a face dragoste cu mătușa Pepa, îi explica: „Stai puțin, trebuie să-mi pun halatul pe umeraș”.

L-am sunat la cabinet și din fericire l-am găsit fără pacienți. M-a primit stând jos, cu capul ridicat. Nodul bine strâns al cravatei părea că-l susține. Îmi ziceam uneori că nodul acela era ca un buton care-l punea în mișcare.

L-am întrebat cum se simte. Mi-a răspuns că bine, relativ bine. Auzi, am primit un telefon de la Vilma Agurto. Spune că o cunoștea pe mama. Știi cumva cine e? Nu, n-am auzit de numele ăsta, Vilma Agurto, n-am dat niciodată de el. Vreo cunoștință de-a mamei tale? Nu știu. Ești bine, totul e în regulă în ce te privește, nepoate? Totul e bine, totul e în regulă.

Când m-am întors acasă, spre seară, am găsit-o pe Claudia cu surorile ei, bând din sticlele de vin și mâncând bomboanele de ciocolată aduse de curând din Argentina de cumnata mea Camincha. Claudia mi-a încălzit niște mâncare cu carne, mi-a adus-o în sufragerie și m-a întrebat cum mi-a mers la birou. Trebuie să concediem câțiva oameni, dar în rest totul e bine. Totul e bine? Da, fără probleme.

După ce am mâncat, m-am dus în bibliotecă, am deschis calculatorul și am început să joc șah.

Jocul de șah al calculatorului are în arhivă doar două emoții, luminile verzi și cele roșii. Numerele și literele pe care le aprinde creierul virtual indicându-i mișcările sunt implacabile și, în general, de o inteligență glacială. Simți o plăcere deosebită să învingi un calculator. Parc-ai învinge un zeu. Compasiunea nu e niciodată o piedică. Să umilești, să îngenunchezi aparatele, să le obligi să afișeze semnalul de înfrângere, să vezi cum bietul nefericit se resemnează să aprindă lumina roșie, toate astea făcuseră din mine un mare amator al acestui joc.

În seara aceea, poate din pricina zumzetului de la taifasul cumnatelor mele, mă simțeam puțin descumpănit. Calculatorul s-a grăbit să mă bată în douăzeci și trei de mișcări, ceva destul de rușinos având în vedere partidele mele recente. În orice caz, eram gata să-mi iau revanșa. Totuși, m-am pomenit renunțând și scriind pe ecran numele Vilma Agurto.

A doua zi am salutat-o pe Jenny trecând pe lângă ea și m-am dus la mine în birou.

Jenny, secretara mea.

Jenny are părul lung și lins, cercei argintii și un ten strălucitor de culoare măslinie. Totul la ea pare că se proiectează spre exterior. Ochii ei răspândesc o lumină fulgerătoare. Părul este ca o plasă lucioasă fluturând în aer. Vorbește mereu rostind energic vocalele deschise și gesticulând. Subiectele ei de conversație variază de la vremea din ziua respectivă până la andropauza clienților noștri mai vechi.

Jenny are o inteligență agresivă, care-i ascunde întru câtva inima de aur. Psihanalistă amatoare, caută mereu motivele cele mai ascunse pentru a descifra comportamentul clienților și colegilor. „Sărmanul, nu l-au alăptat cum se cuvine când era copil” sau „se vede că, neputând comanda la el acasă, vrea s-o

facă la serviciu” sunt fraze obișnuite la ea. Când trebuie să caute un document la arhivele publice, folosește veșnic fraze expeditive, bunăoară: „Dacă nu-mi răspundeți, vin acolo și vă sparg capul”. Cu toate astea, este în stare și să-și moduleze vocea cum nu se poate mai blând pentru a spune „Bună ziua, domnule Cano, e o mare plăcere să vă aud”, când îi răspunde la telefon unui client.

Jenny ajunsese să lucreze la cabinetul nostru recomandată de familia Claudiei. Din prima zi a pus stăpânire pe scaunul de secretară. Redacta contracte, stabilea întâlnirile, consulta Codul civil, se ocupa de agenda zilei și mai cu seamă respecta regulile de conviețuire. Era perspicace în comentarii și întrebări și cordială cu clienții (suporta cu aceeași politețe vorbăria impertinentă a unora și răceala altora), iar față de mine era o interlocutoare îndatoritoare și sinceră.

Avea și vreo două defecte mărunte. O voce prea răgușită, aproape neplăcută, și niște rochii în culori țipătoare pe care o sfătuiam să le mai tempereze. Nu era frumoasă, dar îmi făcea plăcere s-o privesc pentru că părea că fiecare parte a trupului ei e bine plasată la locul cuvenit.

Eu, unul, o îndrăgeam, o admiram și poate o și invidiam. Dintotdeauna se cam grăbise. Se măritase la douăzeci de ani, se despărțise la douăzeci și patru, se recăsătorise la douăzeci și opt și peste un an rămăsese văduvă fără copii. Asistase cu o disperare plină de furie la decăderea primului ei bărbat, un tip simpatic, chefliu și cam ușuratic. Cel de al doilea murise într-un accident în seara în care venea după ea ca să se împace (uneori plângea amintindu-și de el). Fusese o mamă energică pentru cele două nepoate și secretară a trei directori. Uneori aveam impresia că eram pentru ea un fel de soț temporar care ocupa deocamdată acest loc. Loialitatea ei față de mine reieșea din felul aprig în care îmi sărea în apărare ori de câte ori auzea la adresa mea critici

profesionale și din puzderia de pretexte și de intonații atunci când nu voiam să mă dea la telefon.

În ziua aceea Jenny mă aștepta cu agenda care includea anunțarea concedierilor. Eduardo și cu mine căzuserăm de acord să le comunicăm personal hotărârea celor vizați, fiecare urmând să ne ocupăm de două persoane de pe lista de patru. Nu era prima dată când trebuia să aduc cuiva la cunoștință că este concediat. Aveam s-o fac cu un ton liniștit, poate cu o urmă de plăcere dacă cel concediat mi-era antipatic.

Cu acest zâmbet ascuns l-am anunțat pe curier, un băiat pretențios și ursuz. Dar am fost nevoit să-mi ascund regretul când a venit rândul secretarei ale cărei scrisori erau presărate cu greșeli de ortografie. Era o fată slăbuță și tăcută, cu ochii modești, care m-a întrebat îndată ce a aflat dacă nu puteam s-o ajut să-și găsească alt loc de muncă. I-am răspuns că o voi face cu mare plăcere. Amândoi s-au dus la biroul de resurse umane, unde aveau să primească un cec de lichidare. Am terminat cu formalitățile înainte de ora prânzului. Poate că n-aveam să mănânc cu conștiința împăcată, dar aveam destul timp să-mi revin până diseară.

Cam pe la unu, cu puțin înainte de a pleca să mănânc cu Eduardo, Jenny a intrat în birou.

— E la telefon un domn Chacho Osorio. Spune că l-ai sunat tu.

Când i-am auzit vocea, mi-am amintit de chipul lui. Obrajii lați, nasul plin de coșuri, capul ca un zar. Ne văzuserăm uneori, întotdeauna împreună cu fratele meu, ei plecând și eu rămânând acasă.

— Ce mai faci, Adriancito? Ce minune…?

— Bună, Chacho. Au trecut atâția ani…

— Da, așa-i. Mă bucur să te aud. M-am văzut acum câteva zile cu Rubencito, a venit la mine acasă, la o petrecere.

— Da, mi-a povestit.

— Auzi, îmi pare tare rău de moartea mamei tale, Adrián. Era foarte bună, o mare doamnă.

— Mulțumesc, Chacho.

— În fine, nu te întreb cum îți merge, pentru că știu că îți merge foarte bine. Apari prin ziare și așa mai departe.

— Mă rog, treaba e că ziariștii publică poze cu oricine, am făcut eu pe modestul.

În timp ce vorbeam, fața lui Chacho îmi revenea încet în minte.

— Nu, nu cu oricine. Numai cu tine, care ești cineva, Adriancito. Și prin ce minune m-ai căutat?

— Voiam să te văd puțin. Când ne putem întâlni?

— Nu știu, spune tu. Când vrei.

Am făcut o pauză.

— Ce-ar fi să luăm prânzul acum? l-am întrebat. Ai timp? Te invit eu dacă vrei.

— Acum?

— Sigur.

Rămase pe gânduri.

— Bine, grozav.

— S-a făcut. Trec să te iau la unu și jumătate. Dă-mi adresa.

Am închis și m-am ridicat în picioare. M-am plimbat în sus și-n jos prin încăpere.

Mi-am zis că biroul meu era prea mic. Poate că într-o bună zi o să pun să mi-l facă mai mare.

Jenny a intrat cu un teanc de cecuri pe care trebuia să le semnez. M-am uitat lung la ea. Avea ca în puține rânduri un

machiaj mohorât, care făcea ca genele să-i pară rare. Sprâncenele și le desenase cu un dermatograf, cu o trăsătură lungă și precisă.

— Te simți bine?

— Da, de ce?

— Nu știu, nu arăți prea bine. Ai pățit ceva?

— Nu, totu-i în regulă.

Rămăsese să-l iau pe Chacho la unu și jumătate, dar m-am gândit să plec mult mai devreme.

Era o zi cenușie. Lumina umbrea zidurile de ciment. Mașinile treceau încet pe El Zanjón[1], păreau că le împiedică ceva. Am ajuns la bulevardul Javier Prado, am trecut de pod și am pătruns în rețeaua de străduțe pestrițe din San Borja. Pe neașteptate, m-am pomenit chiar pe strada lui, Liszt. Eram aproape de casa lui, dar ajunsesem cu un sfert de oră mai devreme. M-am hotărât totuși să sun la poartă. Un grilaj negru, o poartă mare de lemn, cu panouri de sticlă, și o plantă agățătoare rahitică, aproape sinistră.

Mi-a deschis o fată de vreo douăzeci sau douăzeci și doi de ani, cu un tricou portocaliu cu emblema Universității din Miami pe piept. M-a poftit să intru. În mijlocul salonului era o masă mare de sticlă argintată. M-am așezat pe o canapea albastră, în dreptul unei oglinzi în formă de ou. O imagine cu inima sângerândă a lui Iisus mă cerceta, luminată de un bec. Am așteptat. De la etajul de sus răzbăteau glasuri confuze.

În sfârșit, a apărut.

Chacho Osorio. Un chip materializat așa cum mi-l aminteam din copilărie. Pătrat, masiv, cu buzele aspre și nasul cu vârf ascuțit. Avea ochii prea mici pentru mărimea capului. În schimb, gura i se lățea aproape pe toată fața. Părul zburlit părea ca al

---

1 Linia de centură a capitalei (denumită astfel pentru că este construită de-a lungul unui fost șanț, în spaniolă *zanjón*).

unui personaj de carnaval. Mă privea cu un zâmbet de pramatie înrăită. Mi-a întins mâna, măi să fie, Adriancito, au trecut atâția ani, m-am văzut de curând cu Rubén, condoleanțele mele sincere pentru moartea mamei. Mulțumesc. Nu vrei să bei aici un rom înainte de plecare? Bine, un rom și apoi plecăm.

Am dat pe gât băutura cât am putut de iute și l-am zorit să mergem.

Se mișca parcă aidoma unui atlet care ține totul sub control. Gesturile lui – să apuce paharul, să toarne din sticlă, să pună gheață – păreau mereu mai rapide decât era nevoie.

În mașină i-am propus să mergem la Café Café din Larcomar[1]. A fost: de acord dând din cap. De fapt, se înțelege de la sine că nu voiam să mă duc cu el într-un loc foarte aglomerat. Restaurantul Café Café e un local destul de convenabil, cu o vedere frumoasă și niște salate delicioase, iar la ora aceea era aproape gol.

După cum mi-am notat în jurnal, în ziua aceea, plecând de acasă de la Chacho, strada părea că lucește într-o lumină neașteptată. Soarele se strecura la răstimpuri printre nori, luminându-l brusc pe Chacho. A început să vorbească, așezat lângă mine. Când erai mic, veneam adesea la voi acasă, parcă te și văd, n-apucam să întreb de Rubén, că tu îmi și spuneai „nu-i acasă, domnule”. Așa-mi spuneai, erai grozav de educat și foarte serios. Eu veneam să-l iau pe Rubén să-l duc la tatăl vostru, de asta veneam la voi, nu-ți aduci aminte?

Am intrat în parcarea subterană. Am ieșit din mașină, am făcut față asaltului întunecat al unui bărbat în salopetă albastră care mă ruga să-l las să-mi spele mașina pentru patru *soles*[2]. Iar pentru zece *soles, o* fac să strălucească, domnule. Cât timp stați

1 Centru comercial modern, situat în cartierul Miraflores, pe țărmul Pacificului.
2 *Sol*, unitate monetară peruană.

aici? Am mers cu un pas înaintea lui Chacho pe terasa de sus. Coborând scările ce duceau spre mare, am văzut un șir de turiști obezi, în șorturi și tenIși, aliniați cu toții lângă balustradă.

Am ajuns la Café Cafe: scaunele de răchită, masa de un galben bătând spre maro și muzica lui Juanes. Marea se întindea de-a latul întregului perete de sticlă. Chacho se opri în fața ferestrei (se vede grozav de aici, uită-te cum se sparg valurile din larg, de departe, frate, o să-mi aduc aici nepoata care tocmai a intrat la universitate, o s-o invit la o înghețată chiar aici, ca răsplată pentru sârguința ei, la naiba).

Ascultându-l distrat, urmăream linia desenată de niște nori apropiați.

Am comandat un biftec cu salată, un pahar de vin roșu și cafea. Chacho a vrut un cotlet, bere și o tartă. Îi spusesem că era invitatul meu.

O bună bucată de vreme Chacho s-a plâns de situația economică. Acum nu faci nimic cu zece *soles*, insista. Înainte, cu zece *soles* îți cumpărai cât de cât ceva. Acum, nimic. Fir-ar să fie, de când am ieșit din armată am avut câte ceva de lucru pe ici pe colo, m-am angajat apoi printr-o relație la Petroperú, dar când a venit Fujimori[1] am fost nevoit să plec. Acum lucrez ceva pentru un tip, dar numai până la sfârșitul lunii, așa mi-a zis. După aia, nu mai știu. O să mai caut, ce să fac, asta e.

Uitându-mă la el cum mânca, m-am încumetat să-i vorbesc.

— Chacho, vreau să te întreb ceva.

— Spune.

— Tu ai fost împreună cu tata la garnizoană, nu? La garnizoana de la Huanta.

1 Alberto Fujimori (n. 1938), președinte al țării între 1990 și 2000.

— Da. La dracu', ce chestie oribilă, crede-mă. Nu știu cum am scăpat de acolo, era o nenorocire.

— Da, îmi închipui. De la bun început, clima era tare nenorocită, nu?

— La dracu', o climă de rahat, o mâncare de rahat. Și pe deasupra un război de rahat, niște teroriști de rahat.

— Da. Dar vreau să te întreb ceva, Chacho. L-am privit în față, aproape zâmbitor. E adevărat că tatei i-a fugit o fată?

Chacho lăsă furculița pe masă și ridică șervețelul. Îmi vorbea continuând să mestece. Avea o pată de roșii pe buze.

— La dracu', ia zi, cine ți-a povestit chestia asta?

— Rubén.

Își plecă privirea. Aduna bucățile de carne, cartofii prăjiți și orezul într-o singură îmbucătură.

I-am cerut chelnerului să-mi aducă o bere.

— Tatăl tău a fost un om mare, un mare militar, și pe deasupra un mare peruan.

Își ridica și cobora brațul cu degetul mic întins.

— Știu, Chacho. Știu. Vrei să-ți spun adevărul? De fapt vreau să-mi povestești despre el, să-mi povestești totul despre el. De asta voiam să stau de vorbă cu tine, nu de altceva, voiam să-mi vorbești de el, să-mi povestești ce anume făcea. Știu că era tare greu acolo. Ceva ce noi, la Lima, nici nu ne puteam imagina. Știu. Nu vreau să te supăr.

Se uită la mine în vreme ce înfuleca un cartof.

— Bine, frate, se liniști. Hai să vorbim de altceva.

Am înșăilat crâmpeie de conversație. L-am întrebat de familia lui. Mi-a spus că avea doi băieți, unul studia dreptul, celălalt finanțele. Mai aveau puțin și-și dădeau licența. Unul din ei voia să se însoare la sfârșitul anului.

Încercând cu stângăcie să-l fac să se simtă bine, i-am spus că poate avea să fie în curând bunic. A schițat un zâmbet. Și tu? Ai două fete, nu? Așa mi-a spus Rubén, că ai două fete. Da, două fete. Una termină liceul.

— Știi că tata mi-a vorbit de fata asta? am murmurat pe nepusă-masă.

Și-a băut toată berea și a lăsat paharul pe masă.

Avea ochii roșii.

— Ți-a povestit?

— În ziua când m-am dus să-l văd la spital, ultima lui zi. Vorbea cam ciudat, îndruga tot felul de chestii confuze.

— Și ți-a zis ceva despre ea?

— Da, spunea: e o fată la Huanta, în Ayacucho, trebuie s-o cauți. Ceva de genul ăsta. Atunci nu i-am dat niciun fel de importanță. Nu se referea oare la ea?

— Se prea poate, se prea poate.

Am început să bat darabana cu degetele pe masă.

— Cred că tot mai ești supărat. Îmi cer scuze. Știu că e foarte greu să vorbești despre tot ce s-a întâmplat atunci.

Mi-a aruncat o privire scurtă. Și-a aplecat capul într-o parte și a rămas așa, cu ochii pierduți în zare.

— Ce știi tu de asta? șopti în sfârșit, revenind la farfuria lui.

— Ai dreptate, nu știu nimic. De asta te întrebam.

I-au adus cafeaua. Sorbi în grabă de câteva ori.

— La dracu', ce căldură! bombăni.

— Da, e foarte cald aici. Să le cerem să mai închidă caloriferele. Vrei un pahar cu apă?

Chelnerul ne aduse apă cu gheață. Chacho își termină cafeaua. Preț de câteva clipe n-am scos o vorbă. Se șterse îndelung la gură cu șervețelul, parcă amânând momentul în care

trebuia să-și lase iar gura liberă. Apoi îl împături și și-l puse sub mână.

— Mai vrei ceva de băut? l-am întrebat.

— Nu.

Făcu o pauză. Brusc ridică paharul.

— Dacă tu m-ai invitat aici, te invit și eu să bem ceva în altă parte, murmură.

M-am uitat la ceas. În altă parte?

— Bine, să mergem, i-am zis.

Ne-am urcat în mașină.

— Mergem să vedem un prieten, m-a informat.

— Cine?

— Un prieten. O să se bucure să te vadă.

Pe drum, Chacho mi-a mărturisit că nu se înțelegea deloc cu nevastă-sa. Voia să se despartă de ea. A devenit grozav de egoistă, se gândește numai la ea. Ne certăm cât e ziua de lungă. O și ating, uneori trebuie s-o bat zdravăn ca să priceapă, e o femeie imposibilă.

La răstimpuri râdea. Un râs scurt, gâlgâind din gura-i întredeschisă.

În vreme ce înaintam pe bulevardul Salaverry, mi-a dat o serie de indicații, ridicându-și degetul spre geam. Ia-o pe aici, ține-o tot drept. Unde mergem? l-am întrebat. Ai să vezi.

Eram în Breña. Am trecut de un șir de străduțe. Înaintam de-a lungul unui zid plin de mușchi uscat și de crăpături.

Am ajuns pe bulevardul Arica. Era acoperit de noroi și la răstimpuri alunecam în gropile de pe carosabil. Am oprit în dreptul unei porți mari.

Ne-a deschis un bărbat voinic, care l-a bătut pe Chacho pe umăr.

El e Guayo, mi-a spus.

Avea ochii migdalați, ca ai unei rozătoare mari. Cămașa descheiată lăsa la vedere o pădure albă de fire de păr. Burta rotundă, degetele groase, chipul spuzit de coșuri și pete, brațele stropite de puzderie de alunițe. Vorbea cu un glas de fetiță ce părea neverosimil pentru fața aceea de șobolan mare. Pe lângă Guayo, Chacho părea o marionetă. Ne-am așezat la o masă acoperită cu o mușama cu dungi albastre și albe. Pardoseala avea dale mari de ciment, cu urme de rumeguș.

Ia să vedem, Guayito, ce ne dai de băut?

O chelneriță pitică spăla niște farfurii.

Guayo o strigă. Carmencita, Carmencita! Țipetele ascuțite păreau că spintecă aerul.

Pitica avea nasul cârn și ochii parcă de sticlă pisată. Își scutură mâinile, și le șterse de șorț și veni spre noi cu două sticle de bere. Le ținea în silă, ca și cum ar fi fost două animale cu gâtul tăiat de curând. Și tu ce mai faci, flăcău? mi-a zis Guayo, te-am mai văzut eu, de ce ești așa de bine înțolit? Pari un șmecher în costum cu vestă, zău, ca ăia care apar prin ziare, asta înseamnă că-ți place să te îmbraci așa pentru ca toți să știe cine ești, nu? Ei, ia nu fi prost-crescut cu prietenul meu, Guayito, îi spuse Chacho. Dar nu-s prost-crescut, cumetre. Spun doar adevărul. Păi nu știi cine e? îl întrebă Chacho luându-mă de umeri. E băiatul comandantului. Băiatul comandantului? Al comandantului Ormache? Da, e Adrián Ormache, Guayito. Frate cu Rubencito.

Ce? Ce? Nu se poate! Băiatul comandantului Ormache?

Se ridică și mă îmbrățișă, zicând: Ce plăcere, ce plăcere! Ne-am așezat, Guayo ridică paharul și-mi spuse noroc. Dar nu se poate, tu ești Adrián? În scurt timp am golit cele două sticle.

Timpul trecea. Guayo și Chacho își aminteau de prieteni comuni, ce s-o fi ales de tipul ăla, n-am mai auzit niciodată de el, se zice că are acum o mică fermă la Arequipa. Fruntea lui Guayo se acoperea de perle de sudoare. În schimb, Chacho nu mai transpira și vorbea tot mai iute.

Și cum îți merge cu restaurantul? l-am întrebat. La dracu', bine, dar nu-i primesc pe toți cei care vin. Noaptea trebuie să închid pentru că străzile au devenit ceva de groază pe aici, zău.

Guayo povesti că fusese polițist, apoi bodyguard al unui industriaș, și așa avea să continue, asigurând protecția unor oameni importanți, păzind oameni până se va duce să-l păzească pe Sfântul Petru, nu? Asta mi-e soarta, noroc, fârtate! Dar suntem prieteni, fir-ar să fie, ne vedem mereu aici cu Chacho, spuse punându-i mâna pe umăr.

Din când în când se întrerupeau din taifas ca să-l elogieze pe tata. Eu le mulțumeam cât puteam de entuziast.

Cam pe la patru și jumătate, mi-am scos celularul și i-am spus lui Jenny să-mi contramandeze toate întâlnirile. Aveam o ședință.

Așa deci, aici ne vedem mereu cu Chacho, a insistat Guayo. Ne vedem pentru că am scăpat teferi ca prin minune din războiul ăla nenorocit, ca prin minune, fir-ar să fie. Dar câți au mai murit, cine de pildă? Vrei să știi cine? Mă rog, Guayo își *desfăcu brațele, ți-aduci aminte de Rosas, tehnicianul? îl întrebă* pe Chacho, care încuviință, ce s-a întâmplat?

Ce mai, zise Guayo, întinzându-și brațele, nu pot uita povestea aia.

Odată i-am urmărit ceva vreme pe teroriști până i-am văzut intrând într-o casă, s-au ascuns acolo, în casă. Așa încât i-am înconjurat, le-am strigat să iasă, dar n-au ieșit, era o casă din bârne, așa că am aruncat niște grenade, le-am dat foc, și atunci au ieșit în fugă, ca șobolanii, și poc, poc, i-am împușcat lichidându-i absolut pe toți, chiar așa, au căzut ca niște șoareci. Tocmai veniseră dintr-un sat numit San Francisco, acolo îl omorâseră pe primar și se ascunseseră în casa aia, dar noi i-am ajuns și i-am înconjurat, le-am strigat să iasă și le-am dat foc la casă, atunci au început să iasă unul după altul și i-am omorât pe toți, poc, poc, i-am împușcat, până la ultimul care a ieșit cu steagul roșu strigând, și l-am omorât și pe el. Ne-am apropiat când zăceau cu toții la pământ, dar ziua aceea avea să fie tare tristă, tare tristă pentru noi. Acolo a murit un prieten de-al meu, tehnicianul Rosas. Acolo și-a pierdut viața prietenul meu Rosas.

Eram bine antrenați să nu dăm greș cu lovitura de grație, dar cu unul am ratat, unul dintre teroriști nu murise, era la pământ, rănit, dar nu-și dăduse sufletul nenorocitul și a mai avut puterea de a-l ochi cu revolverul pe Rosas, pe bietul Rosas, și a tras, făcând să-i explodeze grenada care-i atârna la centură. Dar bietul Rosas n-a murit chiar pe loc. A mai rezistat două ceasuri. Prietenul meu a murit doar după două ceasuri. Noi am chemat imediat elicopterul, dar elicopterul nu mai venea odată și Rosas se ruga, eu îi țineam capul și-l încurajam, îi spuneam să reziste, iar el îmi dădea instrucțiuni pentru băiețelul lui, spune-i că-l iubesc mult, îmi zicea, să ai grijă de el, să-l ajuți, și pe nevastă-mea, și pe maică-mea, promite-mi c-ai să le spui, Guayo, spune-le că m-am gândit la ei și c-am murit liniștit și că sunt în cer, că stau și-i privesc de acolo, că o să le port de grijă de acolo, de sus, c-am murit apărând patria, asta spune-i-o mai ales băiețelului meu, auzi, să se uite în sus, spune-i că sunt într-o stea, și că să-mi

vorbească, nu uita, promite-mi. Eu mă tot străduiam să-l liniștesc: nu mai vorbi așa, nu mai vorbi așa, ai să-ți vezi băiețelul, câți ani are? Ai s-ajungi să-ți vezi nepoții, ai să vezi, acușica vine elicopterul, nu vorbi așa. Dar promite-mi c-ai să le spui. Bun, dacă vrei, îți promit, dar tu ai să te faci bine, numai să vină elicopterul, acușica vine.

Era prietenul meu și l-am văzut pierzând sânge și-l tot încurajam, dar dintr-odată a rămas țeapăn, și-a dat ultima suflare și l-am văzut întins acolo, în fața mea, a închis brusc ochii și în trup i s-a stins viața, i s-a stins viața în trup, ceva ce nu pot să uit, oricât aș vrea nu pot să uit treaba asta, că l-am văzut atunci cum dintr-odată nu s-a mai mișcat, a rămas țeapăn, paralizat, ca și cum n-ar mai fi existat, zău așa. Elicopterul a întârziat, și când a venit nu se mai putea face nimic, și am fost nevoiți să-l lăsăm să moară. Așa a fost, dar încă-l mai văd mișcându-și buzele, avea buzele uscate, cu o crustă albă în clipa morții. Dar noi speram să fi murit măcar cu gândul că avea să trăiască, să scape cu viață. Așa speram.

Pe când Guayo vorbea, eu simțeam că pluteam pe o mare de sticle, o amețeală plăcută, în care cuvintele lui zburau. Chacho și Guayo vorbeau mai departe, când între ei, când cu mine. O făceau cu voce tare, parcă îmbărbătându-se. La răstimpuri se opreau să-mi mai servească bere sau să-mi povestească vreo aventură recentă cu o femeie, dar în general au continuat să vorbească mai ales despre episoade din război. După o vreme s-au apucat să-și amintească de metode de tortură. Uneori îi băgăm cu capul într-un hârdău cu apă ca să vorbească. Dacă nu le făceam noi așa, ne făceau ei nouă, așa stăteau lucrurile. Câteodată le înfigeam sârme în testicule sau în sfârcuri. Dar numai câteodată.

În cursul celor patru sau cinci ore pe care le-am petrecut cu ei, îi vedeam ca printr-o perdea: doi maimuțoi fericiți, adânciți în

lăudăroșenia lor, jongleri care se jucau cu bilele de diferite culori ale amintirilor, iar gurile lor păreau o groapă de gunoi.

Pe neașteptate totul s-a schimbat. Mi-aduc aminte și acum, foarte limpede, momentul în care Chacho îi spune lui Guayo cu o voce veselă, arătându-mă cu degetul: Ascultă, ăsta m-a tot întrebat despre ce s-a întâmplat atunci cu Miriam.

Era prima oară când îi auzeam numele. Miriam. Ducându-mi la gură paharul plin cu bere, mi-am dat seama ce anume se întâmpla. Îmi petrecusem ultimele ore bând cu doi dintre torționarii preferați ai tatălui meu, iar acum erau gata să-mi spună povestea acelei femei..

VI

Miriam? Povestea cu tânăra Miriam? Chacho se uită pieziș. Guayo își umplu un pahar și începu să vorbească.

Ei bine, s-a întâmplat că o dată i-am adus tatălui tău o indiancă dintr-un sat care ne-a ieșit în cale, și ne-a dat-o nouă, celor din trupă, și am regulat-o și apoi am lichidat-o. Și mai târziu am făcut la fel cu altele. Lor le ziceam că, dacă acceptau să se culce cu noi, aveam să le dăm drumul. Așa le spuneam. Adică se învoiau s-o facă numai cu ofițerii. De două sau trei ori am făcut așa. Cel puțin noi le omoram cu un glonț în cap. Teroriștii erau mai nemernici, omorau aruncând cu bolovani.

Într-o zi într-un sat din apropiere am dat de o fată frumoasă. O fată frumoasă foc, foarte tânără, cu părul lung și niște ochi mari, grozav de frumoasă. Am întâlnit-o în satul de lângă Huanta. Când am văzut-o, mama fetei s-a repezit s-o strângă în brațe și nu-i mai dădea drumul, nu-i dădea drumul, nu-mi luați fata, ne spunea, așa că i-am ars una cu patul puștii și bătrâna a căzut la pământ, țipând. Am urcat-o pe fată în camion, dădea din picioare

ca o nebună, și apoi i-am dus-o tatălui tău. Tatăl tău a rămas cu ea în noaptea aia, dar a doua zi, când așteptam să ne-o dea, s-o lase pe mâna noastră, ușa de la camera lui nu s-a deschis. Nu s-a deschis, zău așa. Tatăl tău nu voia s-o avem și noi. Nu știu ce s-a întâmplat cu el. N-a dat-o la cheremul trupei. Adică toată trupa o aștepta, și el a rămas cu fata. A ieșit afară și a lăsat-o pe ea înăuntru. Și la prânz am văzut-o iar. Am văzut-o arătându-se la fereastră, dar a deschis-o doar o clipă, fata era moartă de frică. Avea ochii plânși și era frumos pieptănată, și a închis imediat fereastra. Așa a fost. Pe tatăl tău l-a fermecat fata aia și n-a vrut s-o cedeze trupei. N-a vrut să fie executată și toți soldații îl vorbeau de rău, dar noi i-am făcut să tacă. Și uite-așa, nu știu cum, dintr-odată, tatăl tău s-a înmuiat, s-a arătat foarte mulțumit zilele acelea, ne cerea să-i aducem avocado la micul dejun, și mânca împreună cu ea. Era nebun după ea.

Guayo ridică paharul. Chacho încuviințase dând din cap la tot ce spusese. Eu îl ascultasem fără să scot un cuvânt și nu știu dacă aveam vreo reacție.

Asta a fost fata care a fugit? am întrebat. Guayo ridică mâna și-și agită capul dintr-o parte în alta în vreme ce-și mai turna bere. N-a fugit, zise. Aici ești prost informat tu. N-a fugit. Am lăsat-o să fugă. Drace, ba a fugit, îl întrerupse Chacho. Ne-a dat o lovitură zdravănă la amândoi și a fugit, frățioare. Zi mai bine că a fugit de tine, pentru că voiai să te bagi, să nu îți scape. Dacă mi-ai fi lăsat-o mie, la naiba, nu fugea. Treaba e că ție-ți plăcea, Chachito. Ție-ți plăcea.

M-am uitat la Guayo. Și cum era fata asta? Guayo dădu să spună ceva. O fată nemaipomenită, îi luă vorba din gură Chacho. Am adus-o de la Luricocha. Satul de lângă Huanta. Am găsit-o acolo. Dar a fugit. A fugit și niciodată n-am mai știut nimic de ea. Când tatăl tău s-a întors și a aflat ce se întâmplase, s-a înfuriat

ceva de groază și ne-a băgat la carceră. Parcă era nebun, a început s-o caute pretutindeni. Două zile ne-a lăsat în celulă bătrânul tău. Și în cele din urmă a venit el însuși să ne scoată de acolo, a descuiat, ne-a îmbrățișat, am tras o beție toți trei, și el, curgându-i mucii, ne-a zis că nu mai știa nimic de ea. Soldații râdeau de noi până când le-am venit de hac și le-a pierit cheful de râs.

Și cum a putut fugi din garnizoană? am întrebat.

Pentru că tatăl tău a plecat la Huamanga într-o seară, spuse Chacho, s-a dus la o întâlnire cu generalul care venise de la Lima. A plecat și ne-a lăsat cu ea. Asta a fost greșeala lui. Și atunci, mă rog, greșeala noastră a fost că ne-am apucat să vorbim cu ea, am vorbit de toate, de toate câte puțin, și am adus două sticle de bere și am început să bem împreună cu ea, dar ea se prefăcea că bea, dar nu bea mai deloc, și noi nu ne-am dat seama, ridica paharul, dar lua doar un strop de bere, stăteam la tatăl tău în birou, el plecase la o întâlnire cu generalul, urma să petreacă noaptea la Huamanga, așadar aveam o noapte întreagă să stăm cu ea, și atunci am pus radioul, cânta *salsa,* am supt câteva sticle și pe neașteptate i-am zis să dansăm, ea a început să danseze mai întâi cu mine, apoi cu el, și brusc ăsta a vrut s-o sărute, ea s-a ferit și eu l-am certat, i-am zis că de ce se lega de ea, că doar era fata comandantului, ne-am luat la bătaie, și dintr-odată am simțit că-mi crapă capul, micuța indiancă apucase o sticlă și mi-o spărsese în cap și exact la fel i-a făcut și ăstuia. Ne-a spart câte o sticlă în cap amândurora. Noi eram pe jumătate beți, nu ne puteam da prea bine seama de tot ce se petrecea, ne-a lăsat pe amândoi zăcând pe jos, și acolo ne-am trezit a doua zi, dar Guayo se trezise de frig înaintea mea.

Și ea cum a putut ieși din garnizoană?

Fiindcă și-a pus uniforma lui Guayo, zău, nu ți-am spus? Fata și-a pus uniforma lui Guayo și a ieșit din garnizoană, i-a spus celui de gardă că pleacă și el a crezut că era Guayo.

Chacho ridică paharul.

Îl arăta pe Guayo de parcă avea de gând să-l împuște cu brațul.

Guayo îl asculta frecându-și falca, dând din umeri, cu ochii la mine.

Fata și-a pus uniforma lui Guayo și chipiul, spuse mai departe Chacho, și-a aprins o țigară de-a lui Guayo și a ieșit pe ușa comandantului, iar când a ieșit abia dacă i-a aruncat o privire celui care stătea de gardă în foișor, spunându-i cu vocea lui Guayo, îngroșându-și vocea, ies să dau o raită, așa i-a spus, ne-a povestit soldatul a doua zi, ies să dau o raită i-a zis, și soldatul ne-a povestit că glasul îi era întocmai ca al lui Guayo, și înfățișarea tot așa, ea cu țigara în gură, așa cum fuma Guayo întotdeauna... atunci soldatul de gardă i-a deschis poarta și a lăsat-o să plece. A lăsat-o să plece așa, fără să știe că noi doi eram înăuntru, loviți și beți din vina ei. N-ați mai găsit-o niciodată? N-am mai găsit-o, spuse Chacho, tatăl tău a căutat-o pretutindeni, dar n-a găsit-o. Și în cele din urmă ne-a iertat și n-a mai aflat nimic de fata asta, de Miriam. Miriam și mai cum? am întrebat. Păi, Miriam. O chema Miriam, doar atât, așa mi-a zis. Dar ăstuia îi plăcea, spuse Guayo arătându-l pe Chacho.

Guayo îl tot bătea pe spinare, ăstuia îi plăcea de Miriam, îi plăcea, nu-i așa? Chacho îl privea cu ochii scăpărând de furie. Guayo îi dădea zor, el zice că nu, dar îi plăcea Miriam. Cum o vedeai, te țineai ca un cățeluș după ea. Termină cu prostiile, spuse Chacho. Te dădeai în vânt după Miriam. De asta tu te-ai dus s-o aduci, să bem, să dansăm, nu-ți amintești? Pe deasupra, tu știai că nu era din Sendero Luminoso. Știai că era o fată

oarecare, pe care am adus-o la garnizoană doar așa, ca să aducem o femeie, să-i aducem o femeie comandantului. Vasăzică știai că, dacă-i aduceai o fată ca ea, lui avea să-i placă și avea să-ți fie recunoscător, dar mai târziu ți-a plăcut și ție. De asta ai adus-o, nu-ți amintești? Ai intrat în casa ei, ai smuls-o din brațele maică-sii și ai luat-o. Ai luat-o pentru tine, nu?

Cuvintele lui Guayo se amestecau cu râsul lui de copilă, ridicându-se mereu peste vocea lui Chacho, care-l privea. Părul cărunt al lui Guayo lucea de sudoare. Chacho îl împinse pe Guayo cu o mână și păru că se închide în sine. Avea urechile roșii ca focul.

Ascultă, Chachito, ce-i cu tine? râdea Guayo. De ce te înfurii așa? îl împinse cu umărul.

Guayo încercă să-i atingă obrazul. Chacho îi răspunse cu o palmă care răsună ca o plesnitură de bici.

Amândoi se ridicară în picioare, începură să se bată. Se sforțau înlănțuiți, împingându-se, cu fețele încruntate; se auzea zgomotul pantofilor alunecând pe ciment.

M-am ridicat și am venit lângă ei, deși n-am reușit să intervin de-a binelea ca să-i despart.

Chelnerița pitică a fost cea care i-a despărțit. Se repezi cu o sticlă deasupra capului, se înființă în dreptul lor, se uită la Chacho strigând: „Ajunge, domnu' Chacho!"

Chacho o privi, se dădu înapoi, trase un picior în masă făcând să sară scândurile. O sticlă căzu și se sparse pe pardoseală. Chacho răsuflă din greu, se uită la Guayo cu ochii duși în fundul capului, spuse „întotdeauna ai fost un rahat împuțit" și dispăru pe ușă.

Brusc am auzit zgomotul traficului pe bulevard. Se lăsase deja întunericul.

— La naiba, urât mai face dobitocul ăsta, spuse Guayo arătând spre ușă, și se așeză cu o mișcare amplă. Bun, hai să mai bem o bere. Ce zici?

— Bine.

— Carmencita, două beri, strigă, cu sudoarea șiroindu-i pe față.

— Dar a fost într-adevăr așa, atât de tare îi plăcea lui Chacho de fata asta?

Guayo răsufla anevoie.

— Sigur, de asta voia să pună mâna pe ea, zise în cele din urmă. Eu eram acolo, ținându-i tovărășie împreună cu ea. Tocmai dădeam s-o sărut când el s-a repezit și chiar atunci ea l-a lovit zdravăn cu sticla în cap, mai întâi pe el, apoi pe mine. Cred că ea își dădea seama că îi căzuse cu tronc. Și mi-a scos uniforma pentru că putea să-mi imite mai ușor vocea, o voce subțire era pentru ea mai ușor de imitat ca să iasă din garnizoană. Deșteaptă a mai fost fătuca. Mă duc să dau o raită, i-a spus soldatului de gardă, cu țigara aprinsă în gură. Așa l-a dus cu vorba. Eu ieșeam uneori să mă plimb, deși era periculos, dar mă duceam noaptea să mă plimb în jurul cazărmii numai ca să fac câțiva pași, și ea știa asta și atunci a zis întocmai, mă duc să dau o raită, iar soldatul a crezut că sunt eu. Ea era de înălțimea mea și a văzut-o fumând, așa că a lăsat-o să plece. Să meargă singură noaptea, în uniformă, prin Huanta, a naibii treabă, oricine putea s-o împuște. Eu cred că era cam nebună, ascultă-mă pe mine, Guayo își ducea mâna la cap, era cam nebună, dar trebuie să-și fi spus mai bine moartă decât prizonieră. Ce mai, avea dreptate micuța indiancă.

Își trecu mâinile peste frunte. Se uită în dreapta și-n stânga.

Se așternu o tăcere prelungă. Am auzit un câine lătrând. Lătratul se prefăcu în scâncet stăruitor. M-am gândit că pesemne îl bătea cineva.

Guayo își frecă bărbia, își trecu mâna prin păr și trase o înghițitură zdravănă.

— Dar vrei să-ți spun ceva? Cred că îi plăcea de fata asta cu adevărat, zău.

— Așa se pare.

— Auzi, să ne mai aducă ultimele două, la botul calului, haide, Carmencita, adu-ne încă două. Hai, să închinăm pentru comandantul Alberto Ormache. Să închinăm, Adriancito. Adriancito te cheamă, nu-i așa?

Lui Guayo nu-i mai tăcea gura. Eu abia dacă îl mai ascultam.

Tăticul tău era tare disciplinat, se scula întotdeauna devreme de tot, mărșăluiam și făceam exerciții, era foarte sever tatăl tău, dar îi plăcea și s-o facă lată. Se mai schimbase un pic cât a fost cu fata asta, cu Miriam. Devenise mai cumsecade bătrânul tău.

Am mai băut bere, avea un gust dens și amar, bulele gravitau în sus, iar numele tatălui meu plutea peste masă. Abia dacă-mi mai amintesc de dialogul care a urmat.

Și pe fata asta au adus-o dintr-un sat de lângă Huanta? l-am întrebat. Cum se numea satul? Luricocha, Luricocha se numea. E chiar lângă Huanta. De acolo am adus-o. Mă rog, n-am adus-o eu, a adus-o Chacho. A luat-o cu forța de lângă maică-sa, i-a spus o luăm cu noi doar ca s-o interogăm și a lăsat-o pe femeie plângând. Eu cred că i-a plăcut de ea de cum a văzut-o. Dar a fost nevoit să i-o ducă bătrânului tău.

Pitica a adus o tavă cu pește prăjit mirosind a ulei. Guayo a înfipt mai multe bucăți în furculiță și le-a înfulecat. Deschidea gura de parcă ar fi căscat. Nu ți-a povestit niciodată bătrânul tău? Nu, nici vorbă, cum să-mi povestească? Nu, pe deasupra nu-l prea vedem pe tata pe vremea aceea.

Eram gata să mă ridic și să-mi iau la revedere când Guayo m-a reținut întinzându-și mâna. Așteaptă, vreau să-ți mai povestesc

ceva, spuse mestecând, nu știu dacă fac bine, dar îți povestesc, pe amintirea tatălui tău, zău. Ce să-mi povestești? Fir-ar să fie, vorbește mai încet, amice, te-ai supărat sau ce-i cu tine?

Avea ochii holbați și umezi, fața umflată ca a unui copil. Nu sunt supărat deloc, dimpotrivă, a fost o plăcere să te cunosc, să-mi amintesc de tata. Dar spune-mi, ce s-a întâmplat de fapt? Guayo se uită pieziș, se scărpină pe frunte. Mă rog, nu ești supărat? Nu, zău, am făcut o pauză, cum să fiu supărat pe un prieten al tatălui meu, Guayo?

— Așa-i. Atunci îți povestesc, spuse cu un zâmbet până la urechi. Îți povestesc, pe cuvânt. Știi că pe Miriam asta am mai întâlnit-o o dată?

Își întinsese o mână pe masă și mă privea cu ochi strălucitori. Am simțit că mă ia cu frig.

— Ai mai văzut-o? Pe fata care a fugit ai mai văzut-o? Dar nu mi-ai spus că n-ați mai văzut-o niciodată?

Ridică un deget.

— Chacho n-a mai văzut-o, dar eu am văzut-o, zău, am văzut-o.

— Când?

— Fir-ar să fie, într-o seară când eram bodyguardul inginerului Dasso, când eram angajat la el, l-am însoțit să vorbească cu administratorul unei bănci, pe undeva prin San Isidro. Eram deci cu inginerul Dasso și dintr-odată îi cer voie să mă duc să beau o Incakola, așa că am intrat într-o prăvălioară din apropiere, și când intru văd că fata care mă servește la tejghea mă privește lung. Avea, mi-aduc aminte, un lănțișor de aur la gât și un pulover alb, și ochii mari de tot, era ea, nu-mi venea să cred, zău, ea se uită la mine câteva clipe, eu îi întind banii, apuc sticla de Incakola și, la naiba, îmi dau seama că fata nu-și mai lua ochii de la mine. Mă privea dându-mi restul, mă privea întruna și în

cele din urmă s-a uitat în altă parte. Am văzut-o bine, mi-am dat seama că era ea. Era ea. Miriam în persoană. Stătea acolo, în prăvălioara aia. Trecuse nu știu cât timp, câțiva ani cel puțin, și era ea. Fata care fusese cu tatăl tău, care rămăsese să trăiască cu el, care ne scăpase, care își bătuse joc de noi, Miriam aceea stătea acolo, dându-mi restul și sticla mea de Incakola, privindu-mă. Când am văzut-o, am lăsat sticla pe tejghea, aproape că nu băusem niciun strop, dar am lăsat sticla acolo și am plecat, m-am întors la bancă, fir-ar să fie, și apoi m-am uitat în urmă și am văzut că ea ieșise în ușa prăvălioarei și stătea acolo. În picioare, uitându-se după mine, urmărindu-mă cu privirea, parcă o văd și acum, cu blugii și puloverul alb, cu părul ei lung și un lănțișor de aur la gât, și mi-a trecut prin cap pe neașteptate că o să vină după mine, dar din fericire a rămas acolo și eu am ajuns în sfârșit la bancă. Acolo m-am așezat să-l aștept pe inginer să-și termine treaba. Din când în când mă uitam afară să văd dacă nu venea Miriam. La dracu', îmi era și frică de ea.

Își ridică pe neașteptate brațele.

— Nu știu de ce-ți povestesc asta, zău. Să nu scapi o vorbă. Să nu cumva să-i spui lui Chacho.

— N-o să spun nimănui, nu-ți face griji.

— Îți povestesc asta pentru că m-am îmbătat. Cred că, dacă bătrânul tău ar mai fi trăit, primul lucru pe care l-aș fi făcut ar fi fost să dau fuga la el să-i spun că o văzusem. Precis că așa aș fi făcut. De asta îți povestesc, auzi, pentru că nu-i pot povesti lui. Miriam era acolo. În prăvălioara aia din San Isidro, uitându-se la mine.

S-a așternut o lungă tăcere. Din fundul restaurantului răzbea zgomot de vase pe care pitica le spăla în chiuvetă.

— Spune-mi, unde e prăvălioara aia, unde ai văzut-o?

Clătină din cap.

— Inginerul Dasso se ducea mereu la banca Wiesse de pe strada aia cu copaci. Dos de Mayo se numește, cea de lângă Javier Prado în San Isidro. Cam pe acolo trebuie să fi fost, una de pe acolo. N-am mai dat pe acolo, nici prin apropiere, zău. A trecut ceva timp de atunci. Nu i-am spus niciodată lui Chacho. Bine că n-a aflat tatăl tău. Mai cer un rând? De data asta chiar ultimul, pe cuvânt. Semeni într-adevăr cu bătrânul tău, puțin. Mă bucur că te-am cunoscut, zău.

Cele spuse în după-amiaza aceea în restaurantul lui Guayo din Breña îmi răsună și acum în urechi. Parcă-i văd fața plină de coșuri și cămașa descheiată, cu părul de pe piept la vedere, și-i aud vocea subțire.

Uneori îi cufundam într-un ciubăr cu apă ca să vorbească. Lui Chacho îi plăcea să înfigă sârme în sânii femeilor, asta-i plăcea. Odată i-am adus tatălui tău o fată dintr-un sat care ne-a ieșit în cale. Dacă nu făceam așa, ne făceau ei nouă, frate... mama fetei a luat-o strâns în brațe și nu-i mai dădea drumul, așa că am lovit-o, dar bătrâna nu-i dădea drumul fetei.

În timp ce Guayo vorbea, imaginea ei îmi apărea în fața ochilor, era ea cu tata pe un fundal negru.

În sfârșit mi-am luat la revedere de la Guayo, nu-mi mai amintesc ce i-am spus la plecare. Poate că l-am îmbrățișat. M-am simțit protejat de ferestrele mașinii. În după-amiaza aceea se cernea o ploaie măruntă și sordidă peste traficul de pe bulevardul Salaverry, iar coroanele copacilor se agitau cu o încetineală maiestuoasă. Și cum a putut ieși ea din garnizoană? Pentru că nenorocita și-a pus uniforma lui Guayo, nu ți-am spus doar? Tatăl tău era ca turbat, a început s-o caute pretutindeni.

Când am ajuns la bulevardul Armatei, am oprit mașina și m-am dat jos. Am simțit pe față briza mării.

M-am oprit la bomboneria Helena de Pezet. M-am dus la toaletă, m-am spălat și m-am pieptănat. Am cumpărat niște ciocolată. Am ajuns acasă, mi-am îndreptat cravata. Era aproape opt. Nu voiam, bineînțeles, ca fetele mele să vadă în ce stare eram.

Cât despre Claudia, ea trebuia să înțeleagă că nu mă puteam duce la o întâlnire cu prietenii tatei fără să mă întorc cam amețit.

Am descuiat ușa casei, m-am dus în dormitor și i-am explicat pe scurt Claudiei ce se întâmplase. Mai bine culcă-te, îmi spuse, făcându-mi loc în pat. Alicia era la ea în cameră, învățând. Lucía asculta muzică. Am intrat la ele și i-am dat câte o ciocolată fiecăreia. Am mers pe vârful picioarelor până la duș. M-am văzut în oglindă, tras la față, cu ochii duși în fundul capului din pricina beției. Aproape că nu-mi aminteam cum am condus până acasă. Personajele întâlnite în cursul zilei… fiecare se justifica și-i acuza pe ceilalți.

Mi-am pus pijamaua.

Am simțit ușurarea capului atingând perna.

Dacă vreunul dintre clienții mei, sau partenerul meu, Eduardo, ori stagiarii de la cabinetul nostru m-ar fi văzut în momentul acela, nu le-ar fi venit să creadă. Eram un bețiv ghemuit în pat cu consimțământul soției, cu ochii larg deschiși ca niște faruri și fără să-mi pot lua gândul de la tata, de la ofițerii lui și de la indianca din Ayacucho care reușise să fugă de la ei.

VII

Ora două noaptea. Mă duc la baie, simt că-mi crapă capul. Iau două aspirine. Nu mă încumet să mă privesc în oglindă, trebuie că am o mutră jalnică.

Ieșind din baie, dau de Lucía, care mă aștepta. Cu picioarele subțiri, ochii mari și o mână la gură. Am auzit zgomote la mine în cameră, tăticule, s-a întâmplat ceva? Nu s-a întâmplat nimic, fata mea. Stai liniștită.

Lucía se simte pierdută în întuneric. O să se repeadă cineva la ea, mă întreba, o să iasă din dulap o babă și o s-o bată?

O duc până la ea în cameră și deschid în fața ei sertarele și dulapul. Nu-i nimic aici, vezi? Dar pot să dorm cu voi, tăticule? Sigur, fata mea.

Se întinde lângă mine, o iau în brațe. Claudia nu se mișcă. Adorm, mă trezesc cu mâna Lucíei pe față. Mă ridic în capul oaselor. Un răstimp mă dedau plăcerii celei mai reconfortante dintre toate, aceea de a-ți vedea fetița dormind. Netezimea pielii, greutatea pleoapelor, liniștea picioarelor. Numai copiii dorm abandonându-se astfel. Să-i vezi odihnindu-se e o alinare. Lucía are zece ani și mi-e teamă pentru viitorul pe care inima ei excesiv de sensibilă i-l prevestește. I se umezesc ochii de bucurie dacă vede o mireasă intrând în biserică, și i se face pielea de găină dacă citește o poveste de groază. Văzând-o cum doarme, îmi pun tot felul de întrebări, cu o nostalgie anticipată. Ce prieteni și prietene va avea? Cum va fi viața ei după terminarea liceului? Ce țări va cunoaște într-o bună zi? Va fi destul de puternică, destul de hotărâtă pentru a ține piept dezamăgirilor și eșecurilor care o așteaptă? Și care până când voi putea fi alături de ea?

Am simțit-o pe Claudia sculându-se și am adormit din nou, până la șapte, ora la care de obicei casa se mobilizează, în ritmul clocotului apei în cafetieră și al zgomotului vaselor la bucătărie.

M-am sculat și m-am dus iar la baie. Baia, cu dalele și prosoapele ei, era ca un cămin, o peșteră cu oglindă, paradisul unui egocentric. M-am supus rutinei bărbieritului, dușului, îmbrăcatului, decorând maturul pom de Crăciun care era trupul

meu, pregătindu-l să fie aproape gata pentru a-și arăta darurile clienților. Colonia mea, fața mea netedă, cravata de culoarea vinului. Mă uimește distanța care există între amărâtul ăsta emotiv, tipul ăsta cu pielea umedă, în maiou, cu o durere care-i crapă capul, gata să izbucnească în obișnuita criză de plâns clandestin în baie, și perfectul gentleman de la ședințe, în costum gri și cămașă curată, ținând discursuri în cabinetul lui de avocatură.

M-am pomenit așezat în sufragerie, cu o ceașcă într-o mână și un pahar cu apă în cealaltă.

După ce fetele au plecat la școală, i-am comentat Claudiei unele amănunte ale întâlnirii mele cu Guayo și Chacho. I-am spus că amândoi fuseseră locotenenții tatei în timpul războiului. Mi-au povestit o groază de lucruri, de istorii cu torturi și execuții. Ce fel de lucruri? Mă rog, povești pe care le spuneau. Ofițerii aruncau trupurile morților într-o groapă de gunoi ca să le mănânce porcii și cei din familie să nu-i poată recunoaște. Odată, trei soldați au ucis un prunc în fața mamei, pe care apoi au violat-o lângă trupul copilului. Nu-mi mai povesti, mă rugă. În fine, dar în realitate toate astea erau ca răspuns la ceea ce făceau cei din Sendero Luminoso, care-i ardeau de vii pe prizonieri și le agățau de gât pancarte cadavrelor carbonizate. Un obicei foarte răspândit al senderiștilor era să-i execute pe primarii din sate în fața soțiilor și copiilor lor. Îi omorau în fața lor și-i obligau să sărbătorească. Atârnau leșurile pruncilor în copaci. Toate astea mi le-au povestit. Eu mai auzisem înainte câte ceva. Am văzut și fotografii. Ți-aduci aminte când publicau fotografiile în ziare?

Claudia exclamă în șoaptă vai, ce oroare! Nu pot să cred că s-a întâmplat așa ceva, și se îndreptă spre salon.

La cabinet, de îndată ce m-am așezat la birou, m-a apucat iar durerea de cap. Un tip care nu-i deprins cu băutura nu trebuie să se pună cu prietenii tatălui său, asta era singura mea învățătură din ziua de ieri. Jenny intră să mă vadă, îmi spuse arăți cam prost, îți aduc o aspirină sau, dacă vrei, o cafea tare de tot.

Mi-am petrecut dimineața vorbind cu Eduardo despre concedieri și despre candidații la locurile vacante. Totul a decurs fără probleme. Cei concediați s-au mulțumit să ceară doar scrisori de recomandare.

Eduardo e un expert în a o șterge de la birou, așa încât a comentat faptul că ieri mi-am luat liber cu un zâmbet cu subînțeles, cât pe ce să mă felicite. Nu era ceva obișnuit să lipsesc după-amiaza, așa încât Eduardo s-a bucurat fără prea multe efuziuni. După părerea lui, trebuia să mă distrez mai mult, relaxează-te, mai fă-ți și tu de cap din când în când, ești prea preocupat doar de căsnicia și de munca ta, asta-i problema. M-a întrebat dacă fusesem cu o femeie și cine era fericita. I-am explicat că mă întâlnisem cu niște prieteni pe care nu-i văzusem demult și că am băut cu ei până s-a făcut târziu. De fapt nu erau prietenii mei, ci ai tatei, i-am precizat. Măi să fie, întâlnirile astea sunt ceva de groază, declară. Ei bine, să ne întoarcem la ale noastre, spuse deschizând un folder. De luna asta avem doi clienți noi, așa că putem să sărbătorim, colega!

La prânz, după ce am băut a patra cafea făcută de Jenny, m-am dus să mănânc singur. Am pus în geanta diplomat niște hârtii de rezolvat. Aproape din inerție m-am îndreptat spre Larcomar. Am intrat în restaurantul Laritza.

Am cerut o salată, un suc de papaya și, în locul contractelor peste care trebuia să mă uit, am scos o agendă în care îmi făceam însemnări (sau doar mă prefăceam) la diverse ședințe. Ăsta era

unul dintre obiceiurile mele încă din anii de facultate. Să notez pe hârtie ce se întâmplase în ultimele zile. Mai am și acum foaia pe care am scris în ziua aceea:

Ce s-a întâmplat:

1. Moartea mamei.

2. Descoperirea unei scrisori de la o oarecare Vilma Agurto în care o blestemă pe mama și pe toți urmașii ei.

3. Telefonul dat de ea la mine acasă.

4. Revederea cu fratele meu, Rubén, și cele dezvăluite de el despre cum s-a comportat tata în timpul războiului.

5. Întâlnirea cu Chacho și Guayo.

6. Povestea acelei fete pe nume Miriam, căreia tata i-a cruțat viața și care a fugit din garnizoană.

Pe neașteptate, spre propria mea surpriză, mi-am mai amintit ceva. Nu știam dacă auzisem într-adevăr lucrul acesta sau dacă mi-l imaginasem.

Mi se părea că ieri, cu puțin înainte de cearta cu Guayo, Chacho povestise că, în momentul în care fugise, Miriam era însărcinată.

Am scris:

7. E posibil să am un frate vitreg.

VIII

În zilele următoare, m-am trezit cu senzația că, pe măsură ce dimineața înainta, scăpăm de o greutate îngrozitoare.

Mi se părea că eram pedepsit. Nu era o pedeapsă meritată, era o pedeapsă nedreaptă, ce depindea de circumstanțe, un blestem al hazardului. Mai întâi moartea mamei. De aici s-a

pornit un cerc vicios: întoarcerea lui Rubén, apariția lui Chacho și a lui Guayo, povestea lui Miriam.

M-am gândit că moartea oricărei ființe iubite ne umple de reproșuri. De ce n-ai făcut ceva pentru ca mama să mai trăiască, oare ce te-ar fi costat să fi petrecut mai mult timp cu ea? Și cine a fost tatăl tău, care a ordonat să fie torturați atâția oameni? Și de ce acum s-au întors toți să te caute? Era o angoasă constantă, împletită cu rutina, o senzație că sunt propria mea marionetă.

La cabinet totul părea normal. Rosteam exact cuvintele cuvenite, ca întotdeauna, „să ne informăm cu privire la subiectul acesta", „mâine am un răspuns", „legea este foarte clară în privința aceasta". Dacă un profesor m-ar fi filmat, m-ar fi putut arăta studenților lui ca un avocat model. Era patetic.

Am continuat să mă ocup în general de problemele cabinetului, dându-mi părerea, verificând rapoartele pentru clienții vechi, stând de vorbă cu Eduardo, punând la cale strategii de atragere a noi clienți. Ca să uit de toate astea, mă vedeam deseori și cu prietenul meu Platón Acha.

Platón mi-era prieten de o viață. Tatăl lui fusese profesor de filosofie la mai multe licee. Pasiunea lui pentru dialogurile lui Platón fusese atât de mare, că uneori reprezenta fragmente din *Gorgias* și din *Phaidros* la el acasă, în salon. În adolescență mă dusesem să văd vreo două puneri în scenă ale acestor dialoguri. Copiii domnului Acha declamau tiradele, iar doamna Hermelinda Acha, mama lui Platón, servea o tavă cu pahare de *chicha*[1] și cu plăcințele tuturor celor de față. Domnul Acha, cu cravata, cu ceasul lui de aur și cu vesta în dungi, făcea câteva comentarii. La sfârșit, noi, prietenii lui Platón, îi puneam întrebări. Apoi mâncam cu toții tortul pregătit tot de doamna Hermelinda. Prietenul meu

---

1 Băutură răcoritoare din porumb fermentat.

Platón, botezat astfel în onoarea „marelui gânditor”, a renunțat însă foarte curând să studieze filosofia, cum îl îndemnase părintele lui. Eu îl cunoscusem la universitate, când studia dreptul, pe care l-a abandonat pentru o carieră mai practică și mai rentabilă, stomatologia. Platón era voinic și bun la suflet, înclinat să dea sfaturi și să râdă în hohote. Purta mereu o cravată roșie sau portocalie, care-i scotea în evidență fața cu buze groase și părul sârmos, ce se răsfira ca un evantai. Ochelarii fini, care încercau să corecteze trăsăturile-i cam din topor, ascundeau niște ochi mari și veseli. Ne întâlneam uneori ca să luăm prânzul. Din când în când, ieșeam la cinema cu soțiile. Gladys era parcă o copie a lui. Anii de căsnicie o făcuseră să semene la trup și la suflet cu bărbatul ei. Era grasă și zâmbitoare, avea bluze țipătoare și mâini solzoase ca niște raci. Claudia n-o prea suporta pe Gladys Acha, dar se resemna ca să-mi facă mie pe plac. Platón făcea abstracție de problemele lumii cu aceeași hotărâre cu care refuzase preceptele părintești.

Nu-i nicio problemă, nu se întâmplă nimic, nu trebuie să-ți Iaci griji.

În zilele acelea i-am povestit lui Platón toate cele petrecute cu Rubén, cu Guayo și Chacho. Deci așa era bătrânul tău, nu? Și mama nu ți-a spus nimic?

Și acum ce vrei să faci, s-o găsești pe fata asta, Miriam? Dar ce-ai să-i spui dacă dai de ea?

Trecuse o lună de la moartea mamei. Nu știu cum să-mi descriu emoțiile din tot acest răstimp. Lumea părea să se fi făcut mai mare, obiectele îmi făceau impresia că erau mai îndepărtate, nu-mi găseam locul pe scaunul unde stăteam zi de zi. Faptul că nu descoperisem nimic ce să-i reproșez îmi sporea durerea.

Testamentul ei ne lăsase totul în mod egal mie și lui Rubén, ceea ce era drept. Nu te puteai aștepta din partea ei la un act arbitrar de dragoste, să-mi lase mie (care rămăsesem aici, care stătusem aici, la Lima, cu ea) mai mult decât fratelui meu. Simțul dreptății primase întotdeauna la ea. Îmi lăsase și indicații ce să fac cu hainele, pantofii și gențile ei. Toate trebuiau să ajungă la misiunile de caritate ale carmeliților din Sicuani, asta în caz că nu voiam să păstrez ceva. Am ținut geanta de piele maro și o pereche de pantofi pe care am pus-o într-o cutie la mine în dulap. Geanta și pantofii sunt ale ei, i-au atins pielea. Nu-mi puteam lua gândul de la asta.

Senzația că pluteam în univers, singurătatea trupului meu în derivă erau o experiență stranie, care nu poate fi exprimată prin cuvinte ca *durere* sau *pierdere.* Amintirile pe care urma să le am în viitor mi se păreau o consolare. În anii următori aveau să ajungă la ochii și urechile mele fraze, imagini, frânturi de scene cu ea, pe care acum nu mi le puteam imagina. Amintirile acestea aveau să mă susțină, poate să-mi ridice moralul. Liniștea ei, entuziasmul, micile ei bucurii împreună cu fetele mele.

Marțea aceasta era slujba de pomenire la o lună de la moartea ei.

Nu sunt foarte religios, însă ea era, și poate că, la urma urmelor, sunt și eu. O vreme, în copilărie, Rubén și cu mine o însoțiserăm la biserică în coate duminicile. Nu există companie mai minunată ca aceea a Domnului. Când mă simt singură, vorbesc cu Dumnezeu. Asta îmi dă o mare liniște. Singurătatea te face să te îndrepți spre Dumnezeu. Eu nu prea cred în toate astea, mamă, nu știu. E un vers de Machado, „Cine vorbește singur speră să vorbească într-o zi cu Domnul”. E frumos, mi-a zis, dar nu-i adevărat. Speri în zadar. Tot ce contează e să cauți. Și să cauți însoțit de alții, împreună cu alții. Aceștia se află în biserică,

la slujbă, printre prietenele tale, în orașul tău, sunt oamenii sărmani care n-au la cine să apeleze. Trebuie să ne gândim la ei. La slujbă, în biserică, să ne gândim la ei. Dacă nu atunci, când? Partea bună a slujbei e că ai timp să te gândești uitându-te la alții, Adrián. Cine are azi o jumătate de oră să se gândească? Și cine are timp să se uite la alții, să-i salute? Eu intru în biserică și mă gândesc la voi toți. Și mă gândesc la mine. La mine și la voi și la oamenii pe care-i cunosc, și la lumea care n-are de nici unele.

Vocea mamei își croia drum cu o fermitate cristalină. O slujbă la biserică, o întâlnire, o adunare. Oameni care se reunesc. Toate acestea au fost foarte importante pentru ea. Pentru mine, problema era că atât slujba, cât și preoții în general mă plictiseau, și încă tare de tot. Dar de data asta, pentru memoria mamei, avea să fie altfel.

La un moment dat m-am gândit la posibilitatea ca și personajul acela pe nume Vilma Agurto să-și facă apariția (acasă la noi sau, și mai rău, la biserică) și să ne blesteme în șoaptă pentru ceea ce făcuse tata.

Însă în ziua cu slujba de pomenire, o după-amiază răcoroasă, la șapte și jumătate, la biserica aceea a carmeliților totul a decurs în liniște, cu îmbrățișări, mulțumiri și amintiri frumoase. La ieșirea de la biserică s-au apropiat de mine câteva prietene și rude. Două sau trei dintre ele mi-au povestit întâmplări cu mama, scene amuzante pe care le descopeream chiar atunci: cum a fost în ziua când și-a pătat taiorul și a reușit să-l curețe într-o clipă, sau în seara când a căzut de pe scaun cu o ceașcă în mână și a alunecat pe covor cu atâta grație, că ceaiul aproape că nu s-a vărsat. Așa era mama ta, totdeauna atât de distinsă, atât de mare doamnă.

Mă liniștisem, mă simțeam aproape măgulit văzând mica mulțime de pe bănci, coada pentru împărtășanie, auzindu-i

numele, „sora noastră Beatriz”, rostit de preot. Rubén a aflat de toată ceremonia printr-un mesaj pe care i l-am trimis și la care mi-a răspuns mulțumindu-mi și povestindu-mi despre noua lui prietenă americancă.

O vreme am dat-o uitării pe Vilma Agurto. Nu mai aflasem nimic despre ea. Claudia mi-a amintit de ea a doua zi după slujbă. Poate că e o nebună care telefonează la întâmplare, i-am spus, hai să nu mai vorbim despre asta.

Și totuși, trebuie să mărturisesc că în coșmarurile mele auzeam telefonul sunând și o voce aspră în receptor, bună ziua, domnule Ormache, sunt Vilma Agurto și vreau să vă vorbesc despre nepoata mea Miriam.

Cam în perioada aceea Quique Salas, un stagiar de la cabinet, a fost cât pe ce să moară.

Quique începuse să lucreze la noi de curând, la recomandarea unor avocați prieteni, și se descurcase destul de bine în cele doar câteva săptămâni care trecuseră de atunci. Era un băiat nervos, politicos, binevoitor, care avea la îndemână toate articolele de lege care se aplicau problemelor dezbătute în fiecare moment. Să-l vezi intrând la o ședință era totdeauna un semn bun pentru uitucii ca mine.

Ca orice stagiar care caută să-și facă un loc, venise să lucreze la cabinet într-o sâmbătă dimineață. Era cam pe la unsprezece. Stătea la biroul lui, uitându-se prin Codul civil. Dintr-odată, a simțit o apăsare însoțită de durere în piept. Jenny m-a anunțat pe celular la prânz, când eu eram gata să mă arunc în piscina cu apă călduță de la Club Regatas. Mi-a spus că îl duseseră cu o ambulanță la Clinica Americană și apoi la spitalul Almenara de pe bulevardul Grau.

M-am hotărât să mă duc să-l văd. Spitalul Almenara e o clădire mare dărăpănată care ocupă spațiul unei străzi întretăiate de alte două, în dreptul vechii Facultăți San Fernando. Am luat-o pe Andahuaylas, am înaintat cu intermitențe în coada de automobile, pe strada murdară și îngustă Abtao. Porți mici, ferestre cu gratii, ziduri pline de praf, suprafețe văruite crăpate, pietoni nesiguri, niște rable de mașini care scoteau fum. Îmi făceam drum încetișor. Am ajuns în sfârșit pe Cailoma, la intrarea pentru urgențe a spitalului. M-am pomenit într-o sală cu scaune, plină de lume. Un grup mare de oameni toți la fel: cu haine lucind de murdărie, picioare scurte, trupuri gârbovite.

Așteptau cu toții să-i vadă vreun doctor.

Stăteau cu fața întoarsă spre un televizor în perete. Acum, când îi văd din nou, îmi dau seama că adunătura aceea părea că asistă la o ceremonie religioasă, ceva în genul slujbei de pomenire pentru mama. Un grup de oameni hipnotizați uitându-se în sus. Ecranul televizorului din sala de așteptare a spitalului era un semnal divin, unicul obiect ce se mișca. Ochii tuturor erau ațintiți asupra lui, într-o stare de halucinație instinctivă.

Mi s-a spus că stagiarul nostru se afla la terapie intensivă, unde am reușit să intru după ce am vorbit cu paznicul. Un coridor cu mozaic pe jos. Un șir de paturi de fier, o masă de lemn la care un doctor scria ceva. În paturi, oameni palizi, cu obrajii supți, cu restul corpului abia distingându-se pe sub cearșafuri. Agonia simplifica trăsăturile, micșora trunchiuri și picioare, disciplina gesturile mâinilor. Unul dintre ei avea falca dislocată, într-o expresie încremenită de uimire. M-am gândit că moartea avea parcă un soi de obscenitate simplă. Culoarea pe care o capătă ochii cuiva în agonie nu are nume.

M-am oprit lângă pat. Bărbatul avea fața năpădită de o barbă albă, ochii sticloși, mâinile conturate de oase. Viața părea să fie o

piedică pentru trupul acela, care abia dacă mai putea să se supună procesului fiziologic al agoniei. O femeie se apropie de doctor și-l întrebă de bărbatul ei.

Medicul i-a spus că tocmai murise și-i arătă ceva cu degetul.

Am văzut-o pe femeie sprijinindu-se de perete. Rămăsese fără grai, cu ochii umezi. O infirmieră veni lângă ea.

— Doamnă, vreți să vă pun într-o pungă lucrurile soțului?

Femeia și-a ridicat capul.

— Lucrurile? Ce lucruri?

— Portmoneul, ceasul și verigheta. Dacă vreți, vi le pun într-o pungă.

Femeia rămase nemișcată.

Am înaintat pe coridor. Paturile se înșirau unul după altul, alcătuind un soi de bazar. O mică echipă de infirmieri se agita în dreapta și-n stânga; împingeau câte o targă, puneau perfuzii în vreun braț, interogau pacienții nou-veniți.

Am mers mai departe. L-am găsit pe Quique. Era cu tatăl lui. Am vorbit cu unul dintre medici și mi-a confirmat că tânărul suferise un infarct. Nu puteam plăti asigurarea pentru o clinică particulară, domnule avocat, mi-a spus tatăl. Am fost nevoiți să-l aducem aici, se spune că au cardiologi buni.

De altfel, Quique era calm și chiar binedispus. De acum înainte fumatul interzis și să avem grijă cu dieta. O să vă ajutăm cu tot ce ne stă în puteri, nu-ți face griji din pricina medicamentelor pe care nu le acoperă asigurarea.

Mă simțeam fericit și satisfăcut în rolul meu.

Tatăl lui Quique mi-a spus că la Clinica Americană i-au făcut raze X și două electrocardiograme, dar că în zăpăceala cu transferul aici uitaseră se le aducă. Doctorul avea nevoie de ele. Am tăcut. Nu prea fac de obicei pe sufletul nobil (întotdeauna am socotit că generozitatea e o profesiune aparte), însă după un

moment de șovăială m-am oferit să mă duc după electrocardiograme.

Era sâmbătă seara. În drum spre San Isidro am văzut venindu-mi din față o mulțime de mașini pline de perechi.

În sfârșit am ajuns la clinică. Am intrat la Urgențe și am întrebat de analizele domnului Enrique Salas. Spre deosebire de spitalul Almenara, Clinica Americană părea o clădire mare goală, un hotel de lux în care toate ușile erau închise, unele cu niște becuri aprinse deasupra *(„It's a boy!”[1])* și cu buchete de flori alături. Intrasem pe un culoar liniștit și curat și mă aflam acum într-o sală circulară. Am văzut în fund un anunț pe care stătea scris „Raze X”.

Decorul era imaculat și sumbru, și într-un anume fel mai dezolant decât cel din spitalul de unde veneam. Lângă mine era o fetiță cu un bandaj la picior. Medicul i-a spus că și l-a luxat, fetița gemea și țipa de durere. Tatăl o mângâia pe cap și-i spunea că o să-i treacă imediat.

M-am întors la spitalul Almenara. Liniștea atotstăpânitoare și grea a tuturor trupurilor de acolo m-a surprins din nou. O fată bogată cu glezna scrântită face mai mult zgomot decât zece oameni săraci în agonie; la urma urmelor, treaba avea ceva de un ridicol sinistru, mi-am zis.

Am lăsat în urmă pacienții. Pe culoar m-am întâlnit cu femeia căreia tocmai i se spusese că bărbatul ei murise. Avea haine triste, părul uscat, ochii duși în fundul capului, pielea întunecată ca la un doliu înainte de vreme, și tot trupul îi părea marcat de moarte. Două femei îi spuneau ceva în șoaptă.

---

1 E băiat! (engl).

În seara aceea i-am vorbit Claudiei despre subiect, iar ea mi-a propus să-l dăm uitării bând ceva și ducându-ne la un film. Bine, să mergem, i-am zis. Dar nu face figura asta, iubitule, mi-a zis ea. Să nu cazi într-o depresie. Se vor ocupa de el la spital. Băiatul o să se facă bine, ai să vezi.

Era duminică. Ne-am petrecut ziua citind ziarul, luând masa la Los Delfines și mergând în vizită la socri. Claudia și surorile ei se întreceau în privința lor duminicile. Familia celei care îi invita la prânz câștiga avantajul moral al săptămânii. Câteodată conta care dintre fiice apuca să le telefoneze prima. Soacra mea hotărâse ca, în unele duminici, să mâncăm toți împreună.

Luni am ajuns la cabinet devreme. Câțiva stagiari se duseseră să-l vadă pe Quique la spital. Se simțea bine probabil, după operație.

Jenny îmi aduse aminte ce program aveam în ziua aceea. Și seara, când eram invitat la cină de clientul meu Tito Terán. Tito primise de curând confirmarea fuziunii băncii lui cu o corporație italiană (cabinetul nostru se ocupase de toate formalitățile), așa încât hotărâse să sărbătorească la restaurantul Ceferino de pe bulevardul Dos de Mayo. Tito era un tip vorbăreț care se scula în fiecare zi la șapte dimineața, făcea o oră gimnastică la aparate și la opt și jumătate era așezat la biroul lui. Lucra cu aceeași vehemență cu care vorbea. Să mergi cu el la cină însemna să stai la o masă la care se spun bancuri deocheate, însoțite de pâine cu usturoi, ravioli, bârfe, whisky, toasturi în gura mare, pizza, coniac și cafele tari, un talmeș-balmeș care nu se termina înainte de două noaptea. Era de datoria unui avocat să te distrezi cu astfel de clienți.

A doua zi, m-am pomenit cu fereastra de la biroul meu plină de un praf umed, poate din pricina diareii vreunui porumbel. M-

am așezat. În încăpere era o lumină palidă. Pe masa mea de lucru am văzut un plic cu litere scrise anevoie cu creionul. L-am deschis:

Domnule avocat Ormache,

Mă numesc Vilma Agurto. Veniți azi pe strada Manco Cápac, 388, în La Victoria. La patru după-amiaza. Nu aduceți pe nimeni, veniți singur. Este foarte important pentru dumneavoastră, domnule Ormache. Pentru memoria mamei dumneavoastră. Cu respect,

Vilma Agurto

Hârtia era o foaie cu pătrățele, ruptă dintr-un caiet și îndoită în patru. Cine o scrisese se străduise să deseneze fiecare literă.

Am chemat-o pe Jenny.

— Cine a adus plicul ăsta?

— Nu știu. Cred că i-a fost dat paznicului de afară.

— Du-te și întreabă-l.

— Ce s-a întâmplat?

— Îți povestesc după aceea. Du-te și află cine l-a adus.

Am rămas cu plicul în mână, de parcă aș fi putut să mai aflu ceva doar privindu-l. Jenny se întoarse.

— Zice că o mașină veche s-a oprit în față cam pe la șapte dimineața și un tânăr i l-a dat să ți-l aducă. L-a chemat pe portar, nici măcar nu s-a dat jos din mașină. Despre ce-i vorba?

— Ai auzit vreodată de Vilma Agurto?

— Nu. Cine e Vilma Agurto?

— Citește asta.

În clipa aceea sună telefonul. Cineva voia să vorbească cu Eduardo și au dat legătura în biroul meu din greșeală. Jenny apăsă pe un buton. Scrisoarea îi atârna în mână, tremurând.

M-am rezemat de spătarul fotoliului. M-am apucat să răsfoiesc ziarele.

Ea închise telefonul.

— Ce vrea? spuse, citind scrisoarea.

— Cred că vrea să mă șantajeze.

— De ce?

— Pentru că știe ceva ce a făcut tata în Ayacucho, când se afla acolo în garnizoană.

— Și ce-ai să faci?

— O să merg să verific.

— Du-te mai bine cu șoferul. Spune-i lui Nelson să te însoțească.

— Crezi?

— Păi sigur. Știi tu cine e femeia asta?

Am mâncat de prânz la birou, o salată verde cu roșii, o plăcintă cu brânză și o sticlă de apă minerală. La sfârșit am cerut o cafea și am fumat două țigări. M-am plimbat în sus și-n jos.

La trei și jumătate a sosit Nelson, șoferul.

Nelson era un polițist pensionat care se lăuda că omorâse doi delincvenți într-o urmărire, cu zece ani în urmă. Povestea isprava stând în picioare în bucătăria de la cabinet: mai întâi am ridicat brațul drept, aproape fără să-l ochesc, am tras așa, pur și simplu. Îl înfruntase pe delincvent pe bulevardul San Borja Norte, când fugea cu prada de la o bancă. Nelson vorbea ridicându-și mâinile, mișcându-și capul, se simțea întotdeauna ca în mijlocul unei piețe. Avea ochii negri și severi, iar părul uscat i se lipea de țeastă. Câștiga acum ca șofer mai mult decât înainte ca polițist, dar ducea dorul anilor petrecuți în poliție și uneori mă avertiza că nu-mi era doar șofer, ci și bodyguard. Era dur și politicos și mai vorbăreț decât se cuvenea, dar mă simțeam în siguranță cu el.

M-am urcat în mașină și i-am cerut să caute strada Manco Cápac[1], numărul 388. Presupuneam că e strada cu două sensuri din La Victoria, care dădea în piață. Așezat la volan, Nelson lăsă la o parte ghidul, ridicându-și capul. Iertați-mă că vă spun, maestre, dar ce caută un domn ca dumneavoastră în cartierul ăsta?

Am ajuns în piața Manco Cápac. Statuia regelui incaș privea cu o expresie tristă în zare.

În lumina albă a amiezii un șir de umbre – siluete șterse, uneori câte două sau câte trei – se mișcau printre băncile rupte, copăceii desfrunziți, petele de iarbă îngălbenită din piață. Firme de farmacii cu litere verzui, ziduri roase de murdărie, ferestre cu gratii, strigăte ale încasatorilor din microbuze, monotonia hârâită a mașinilor. La un colt de stradă se înălța o biserică de culoarea cimentului. Doi soți în vârstă mâncau liniștit dintr-o pungă cu nuci.

I-am spus lui Nelson să lase mașina lângă biserică și să mă aștepte acolo.

Un lustragiu se ținu după mine tot drumul, cu niște cuvinte violente de implorare. Am ajuns la strada Manco Capac, am luat-o la stânga. Am văzut numărul pe zid. Era un restaurant cu mese de plastic despărțite de scânduri. Pe jos era un mozaic îngălbenit, plin de talaș. Lângă intrare se afla o tablă scrisă cu cretă. Orez după rețetă cubaneză, trei *soles*. Pui cu cartofi, patru *soles*. Pâine cu măsline, un *sol*. De la tejgheaua de lemn, în spatele unui galantar cu sticle de băuturi gazoase, mă cerceta o femeie.

Avea o față mică și strâmbă, devorată de o gură uriașă. Pe neașteptate a arătat spre mine. „Domnul Ormache? Pe aici, domnule Ormache."

1 Fondator legendar al dinastiei incașilor.

În spatele ei se ivi un băiat. Se așeză fără să-și ia ochii de la mine. Avea un tricou negru cu un desen cu Batman.

Mi-am închipuit că era fiul femeii și că se afla acolo ca să-i sară în ajutor și să mă intimideze. M-am rezemat de peretele de plastic jupuit. Mi se pare că încă mai aud ce mi-a spus Vilma Agurto atunci. O voce iute și răgușită ca scrâșnetele unui robinet.

Bună ziua, domnule. Mai întâi vă mulțumesc c-ați venit. Trebuie să vă spun ceva, domnule. Tatăl dumneavoastră era un ticălos care i-a făcut rău nepoatei mele, Miriam, în multe rânduri i-a făcut rău. Ea are tot felul de lucruri, scrisorele, hârtii de la el. Avem și poze. Înainte eu m-am înțeles cu mama dumneavoastră. Ea mi-a dat multă vreme bani ca să nu spun nimic presei, să nu le povestesc ziariștilor nimic despre tatăl dumneavoastră și nepoata mea. Dar acum, că doamna a murit, condoleanțele mele sincere, domnule, mama dumneavoastră era o doamnă foarte bună, foarte nobilă, ei bine, acum trebuie să ne înțelegem cu dumneavoastră. Mama dumneavoastră și-a ținut cuvântul și dumneavoastră veți face la fel.

În vreme ce vorbea, își agita ușurel mâinile. Avea unghii scurte, aproape tăiate în carne.

Am început să învârt zaharnița de pe masă. Zgomotul metalic mă liniștea.

Un polițist a intrat și a cerut o apă minerală, iar băiatul s-a ridicat și l-a servit.

Eu mă străduiam să-mi păstrez calmul. Mi-am încrucișat mâinile pe masă și am privit-o în față.

Vedeți, doamnă, i-am spus, pentru mine tot ce-mi povestiți e ceva nou.

Părinții mei au divorțat când eu eram mic. Eu nu-l prea vedeam pe tata. Eram într-adevăr foarte apropiat de mama, dar niciodată n-am aflat de povestea asta, doamnă, scuzați-mă, însă

nu cred că ea vă dădea bani ca să păstrați secretul de care vorbiți. Pot să vă întreb dacă aveți vreo dovadă în acest sens?

În momentul acela băiatul se apropie și spuse ceva de neînțeles. Ea îl reduse la tăcere dintr-o privire.

Eu n-am văzut-o pe mămica dumneavoastră decât o dată. O doamnă înaltă, distinsă, foarte elegantă, de asta-mi aduc bine aminte, domnule avocat. M-a primit la dumneavoastră acasă, pe strada, cum se numește? Jorge Basadre, undeva prin San Isidro, acolo m-a primit o dată. Am fost acolo, adică m-am dus s-o văd chiar la dumneavoastră acasă. Am fost și-am vorbit cu ea. Aveați un ceas mare în salon, așa mi-amintesc, nu aveați? Am fost acolo. Ea mi-a spus că îmi va trimite banii cu un domn. El venea aici în fiecare lună s-aducă banii. Domnul Oscar, Chacho Osorio, cum i se spune. Domnul ăsta venea aici. Aducea o mie de dolari la fiecare întâi ale lunii, domnule avocat, îi făcea deci mamei dumneavoastră serviciul ăsta. Am vorbit acum și cu el, dar mi-a zis că murind mama dumneavoastră nu mai are de unde să-mi aducă. El nu făcea serviciul ăsta decât pentru mama dumneavoastră, atât. El știe să vină aici. De asta v-am chemat, să veniți aici și să-mi aduceți banii așa cum vă zic. Dar nu trebuie să veniți în persoană aici. Vă sună domnul Chacho. Dumneavoastră îi dați lui banii, domnului Chacho. Puteți sta liniștit dacă faceți așa, domnule avocat.

Îmi apăru înaintea ochilor fața lui Chacho. Îl vedeam la restaurantul de la țărmul mării, spunându-mi că mama a fost o mare doamnă.

Deci dumneavoastră spuneți că aveți poze și lucruri de-ale tatălui meu, am șoptit.

Poze. Avem poze. Tatăl dumneavoastră o să fie amestecat într-un scandal. O să povestim presei dacă nu ne dați banii, domnule. Dacă nu ne credeți, domnule avocat, adăugă încetișor, dacă nu

credeți, vă putem arăta poze. Trei poze avem, vi le putem arăta. Vreți să le vedeți? Acolo, în garnizoană, tăticul dumneavoastră avea un aparat care făcea poze singur, un aparat de fotografiat care se declanșa singur. I-a făcut cadou pozele lui Miriam.

A tăcut, cercetându-mă. Pe buze i se ivea un început de zâmbet.

Da, aduceți-mi pozele. Vreau să le văd.

Ea n-a făcut niciun gest, dar băiatul s-a ridicat și s-a dus la tejghea.

S-a întors cu un plic mototolit.

Mi l-a dat. L-am deschis încet, ținându-l la oarecare distanță.

Trei fotografii mari mi-au alunecat în mână.

Imaginile erau cam șterse, dar destul de clare pentru a se putea distinge fața și o parte din trupul tatălui meu. Era gol lângă o femeie tânără. Era el. Era el?

Părul lung îi acoperea fetei aproape toată fața. Totuși se puteau vedea din profil nasul, fruntea, o porțiune lucioasă a buzelor.

În prima fotografie erau în picioare, cu profilul îndreptat spre aparat, el sărutând-o, îmbrățișând-o strâns, iar ea abia dacă se mai putea ține dreaptă. Avea o dâră umedă pe obraz.

În celelalte fotografii totul era mai neclar. Erau într-un pat, se vedeau cutele unei pături, el mereu deasupra ei.

Chipurile abia dacă se distingeau prin ceață. Erau poze pe care tata trebuie să le fi arătat prietenilor pe la petreceri ca să se laude.

Ar fi rău pentru dumneavoastră ca aceste poze să iasă la televizor sau prin ziare. Acum nimeni nu mai prea vorbește de tăticul dumneavoastră, dar după treaba asta multă lume ar putea începe să vorbească. De asta trebuie să aveți grijă, pentru

dumneavoastră, domnule. Așa că numai de dumneavoastră depinde.

Circulația intensă a microbuzelor se auzea aproape de poartă. Era un zgomot permanent, un vacarm de strigăte de încasatori, de claxoane, de caroserie lovită. Iar zgomotul ne hăituia în valuri, cu creșteri și descreșteri, amestecându-se uneori cu vocea Vilmei Agurto.

Deci mă șantajați, doamnă Agurto.

Mă rog, dacă vreți s-o numiți astfel, faceți-o. Dar trebuie să-mi dați banii, asta cu siguranță. Vă spun clar că, dacă mi se întâmplă ceva, cineva știe unde sunt pozele și le trimite direct la ziare și la televiziune. Nu glumesc. Și ajung și la tribunal. Și la prietenii dumneavoastră. Iar prietenii mamei dumneavoastră o să vadă și ei pozele, domnule Ormache.

M-am sprijinit de spătar. Lemnul trosni scurt.

Deci așa stau lucrurile, doamnă Agurto. Șantaj, nici mai mult, nici mai puțin.

Ei bine, asta am avut să vă spun, domnule avocat. O să vedeți dumneavoastră.

Mi-am dat atunci seama că băiatul o urmărea pe femeie crispat și fascinat.

Bine, doamnă Agurto. Am nevoie de mai multe dovezi. Spuneți-mi unde o pot întâlni pe domnișoara asta, pe Miriam. Aș vrea să vorbesc cu ea.

Mă privi drept în față. Ochii mici și nemișcați îi străluceau.

N-o s-o vedeți. N-o s-o vedeți niciodată, domnule. În veci, în vecii vecilor.

Mă rog, dar eu am nevoie ca ea să-mi spună dacă e adevărat.

N-o puteți vedea pe ea și nici eu nu vreau să vă mai văd, domnule. Mâine este întâi. Domnul Chacho să aducă banii mâine la ora asta. Numai cu el să mi-i trimiteți, cu nimeni altcineva. În

prima zi a fiecărei luni îl așteptăm aici cu banii. Iată adresa lui. Mulțumesc, la revedere, domnule avocat. Rămâne așa cum v-am spus, și gata.

Mi-a dat o hârtie liniată. Adresa lui Chacho era scrisă acolo, cu litere chinuite de tipar.

Femeia s-a ridicat în picioare. Băiatul a lăsat-o să treacă și apoi a urmat-o spre tejghea.

Ea se făcu nevăzută. Băiatul se așeză pe un scaun. Rămase acolo, citind un ziar.

Zgomotul străzii răsuna jur-împrejurul meu.

Am ieșit în stradă în clipa în care un microbuz s-a oprit cu un scârțâit metalic. Încasatorul, un copil cu o cârpă pe cap, i-a strigat ceva șoferului. L-am găsit pe Nelson.

— Mergem la San Borja. Dar grăbește-te.

Pe drum aproape că nu m-am clintit. Simțeam că furia mă sufocă. Vocea femeii mi se înfigea în piept și lua forma feței lui Chacho. Domnul Chacho să aducă banii. Numai cu el să mi-i trimiteți.

Am ajuns curând la destinație. Nelson a coborât să întrebe de el.

Ieși o femeie.

— Domnul Chacho nu-i acasă. Nu știu la ce oră se întoarce.

L-am sunat pe celular și am dat de vocea lui înregistrată. Lăsați, vă rog, numele și telefonul. Era caraghios. Politețea plină de fumuri a unui torționar și șantajist. Sună-mă îndată ce poți, îmi ascultam propria voce sacadată, am o întâlnire, sună-mă imediat, Chacho.

Am intrat în biroul meu și am văzut lista cu documentele pe care le aveam de rezolvat. O pală fierbinte de furie m-a paralizat. M-am repezit la mormanul de dosare și le-am aruncat pe jos; am

văzut hârtiile zburând și m-am apucat să le calc în picioare. O ploaie de foi m-a înconjurat într-o clipă. Ce se întâmplă, Adrián? Mă întrebă Jenny. Ce ți-a venit? Parc-ai dat în mintea copiilor.

Începu să le strângă.

În seara aceea am rămas la cabinet până au plecat toți. Obiectele din jur – calculatorul, cărțile, tabloul de pe perete –, păreau ființe vii, așteptând momentul potrivit să sară la mine. Am ieșit în parc, am dat o raită prin cartier și m-am întors. Mi-am turnat niște vodcă.

Vilma Agurto, băiețelul ei.

Fotografiile tatei, vocea femeii, mama dumneavoastră și-a ținut cuvântul și dumneavoastră veți face la fel, imaginea mamei punând o mie de dolari într-un plic și dându-i-l lui Chacho...

Dar mai era o prezență, de data asta nu un chip ori un trup, ci parcă umbra unei femei. Femeia aceea. Miriam. O umbră cenușie, o serie de linii șterse ce nu reușeau să-i definească trăsăturile. N-o vedeam bine, dar era ea. Voiam s-o văd. Voiam să vorbesc cu ea. Dar, dacă o întâlneam, ce se va întâmpla? N-avea să-mi arunce în față josniciile tatălui meu, poate chiar să-mi ceară mai mulți bani decât mătușa ei? Și de ce tata i-a cruțat viața? Oare era sigur că era însărcinată? Bineînțeles că nu mă încumetasem s-o întreb pe Vilma Agurto.

Aveam un frățior pe care ea îl creștea în locul acela mizer unde mi-o imaginasem?

IX

Tot restul serii am format numărul de celular al lui Chacho. Ori de câte ori se auzea vocea lui înregistrată apăsam tasta. Am

făcut-o în mai multe reprize, încercând de cinci sau șase ori de fiecare dată. În răstimpul dintre reprize am stat mai departe la biroul meu, lucrând la un raport, cu un pahar de vodcă la îndemână.

Din când în când mă întrerupeam din scris ca să sun iar.

Pe neașteptate, după un șir de încercări de rutină, când apăsam tasta numai ca să reînnoiesc apelul, se auzi vocea lui Chacho pe un fond muzical de *salsa.* Te-am tot sunat, mă auzi? Da. Ce se întâmplă? Nu te aud bine, unde ești? Sunt la Maximo. Unde? Aici. E o discotecă pe bulevardul Marinei. Trebuie să vorbesc cu tine urgent. Mda, bine, dar sună-mă mâine. Ascultă, e vorba doar de un minut. Am început să strig ca să acopăr zgomotul muzicii. Spune-mi unde ești și vin să te văd o clipă. Dar nu sunt singur, sunt cu o fată, zău. Mă rog, o lași să te aștepte puțin, vorbim și apoi eu plec.

Paznicul de noapte intră în birou. Vă caută la telefon soția, maestre. O sun eu imediat, spune-i, te rog. Dar mai bine mâine. Vin acum, Chacho. Așteaptă-mă că vin acolo. Muzica răsună mai tare. În fine. Vino dacă vrei.

Discoteca era un mic palat de ciment galben cu coloane aurite și două reflectoare care iluminau praful.

Am intrat pe pista de dans, am trecut pe lângă trei sau patru perechi languroase și am rămas în picioare, uitându-mă spre fundul sălii, într-un carusel de lumini. Chacho era cu o fată cu părul cârlionțat, chiar în capăt. M-am apropiat. Trebuie să vorbesc cu tine imediat, Chacho. Așteaptă să se termine, ce naiba! Nu pot, i-am răspuns, trebuie să plec chiar acum. Vorbim, mă duc și tu te întorci aici. Mii de scuze, domnișoară. Doar câteva clipe. Hai, du-te, Chachito, zise fata cu păr cârlionțat.

Dar ce se întâmplă, ce te-a apucat, Adrián? Ce-ai pățit? Nimic, i-am zis. N-am pățit nimic.

Ne așezaserăm pe niște perne de plastic lângă un geam mare. Lumina murdară a unui felinar se difuza în sticlă.

— De când duci bani familiei Agurto?

— Ce?

— De când duci bani familiei Agurto, ticăloșiile?

Și-a lăsat capul în jos. Luminile albastre și roșii se striveau pe pardoseală.

— Ce spui? Nu știu despre ce vorbești.

— Știu tot, Chacho. Mi-au povestit. Am stat de vorbă cu Vilma Agurto. Acum zi, de când dădea mama bani familiei ăsteia?

Și-a frecat ceafa.

— Nu știu.

— Spune-mi, Chacho, de când le duci bani? Hai, zi! Dacă nu-mi spui, îți fac o reclamație și te bag la răcoare. Mâine stai comod în mica ta celulă, mă înțelegi?

Muzica se schimbă brusc. E acum o baladă dulceagă, vocea răgușită devine tot mai puternică, niște perechi se apucă să danseze. Fata cu păr cârlionțat ne privește de aproape, cu brațele încrucișate.

Buzele îi tremură ușor. Își duce mâna la gură.

— M-a chemat odată mama ta. M-a rugat s-o ajut...

— Câtă vreme le-ai dat bani?

— Nu știu. Cât să fie oare? Cam trei sau patru ani să tot fie. Mi-a cerut să nu vorbesc cu nimeni. Eu le duceam banii și gata.

— O mie de dolari pe lună?

— Da. Ți-au telefonat?

— Îmi cer aceeași sumă și vor s-o duci tu.

— Fir-ar a dracului de treabă. Mama ta nu voia ca tu să afli ceva, zău.

— Mda. Însă acum vor să le dau eu banii.

O umbră se materializează. E cârlionțată.

— Chachito, scumpule, până când ai să mai stai cu domnul ăsta? Mă plictisesc singurică.

— Câteva clipe doar. Hai, du-te. Cumpără-mi o bere și ia-ți și tu una. Uite.

Scoate o bancnotă și i-o dă. Cârlionțata pleacă.

— Și ce ți-a mai spus femeia asta, Adrián?

— Nimic altceva. Doar să te duci mâine cu banii.

— Ți-a arătat pozele?

— Da.

— Deci așa.

Se uită spre pista de dans. Mă întorc către el. Îl bat pe umăr.

— Și cu cât te alegeai tu ca să faci pe mesagerul, Chacho?

— Eu?

Cârlionțata se apropie cu o sticlă de bere.

— Mergem, Chachito?

— Da, cât?

— La dracu', rău mai ești, amice. Urât din partea ta să mă întrebi una ca asta. Ce urât, Adriancito. În fine, știi ceva? Eu plec, plec de aici, n-am stat de vorbă. Plec cu fata mea, amice.

— Haide, lasă-l odată pe domnul ăsta, zise cârlionțata.

Și îl apucă de braț.

Chacho mă privește cu ochi tulburi. Brațele ca niște cârlige, parcă gata să mă lovească.

— Mama ta nu voia să afli nimic. Ea nu făcea decât să-mi mulțumească și-mi dădea un bacșiș pentru serviciul ăsta. Mama ta era o mare doamnă, zău, o mare doamnă.

— Unde crezi c-o putem găsi pe fata asta, Miriam?

— Ei bine, dacă tu nu vii, mă duc singură. Mă apuc să dansez singură.

— Taci din gură. Pe Miriam n-ai s-o găsești, amice. Nu poți s-o găsești.

Își ridică mâna la cap și-o lasă să cadă în față. Apoi își duce brațele la subsuori, vrând parcă să se declare de neclintit.

— E adevărat că era însărcinată când a fugit?

— Cine ți-a spus?

— Cred că Guayo sau tu ați spus asta data trecută. Tu ai spus-o.

— La dracu', nu știu.

— Dar n-ai spus-o?

— Nu-mi amintesc.

— Dar era, sau nu era?

— Nu știu, răspunde aproape strigând.

Câteva fețe se întorc spre noi.

— Hai, Chachito, hai, lasă-l, vino cu mine, vino, hai să dansăm.

— Nu-i știi nici măcar numele de familie?

— Mă rog, eu plec, Chachito, m-am săturat să te tot aștept, zău. Ce-ai atâta de vorbit cu el?

Fata dispare pe pista de dans.

Chacho bea o dușcă. Ridică sticla în dreptul feței.

— Miriam a murit de mulți ani, așa am auzit. Nu mai știu nimic de ea.

Se pierde în fumul de pe pistă. În local a mai intrat lume. După puțină vreme, Chacho apare iar, dansând și râzând printre lumini.

Mi-aduc aminte că, plecând de acolo, abia dacă eram în stare să-mi găsesc mașina. Am deschis portiera și am rămas așezat la volan fără să mă mișc. Era o liniște tulbure dincolo de parbriz; un fascicul de lumină se târa pe sticlă.

O clipă mi-a trecut prin cap să mă întorc să-l caut.

Ce aveam să-i spun însă? Am dat drumul la motor. Drumul mi s-a părut neobișnuit de lung.

Zgomotul de la discotecă îmi răsuna încă în urechi când dădeam de vreo groapă. Condusesem un răstimp și în sfârșit mi-am venit în fire. Mă aflam pe bulevardul Javier Prado. În curând aveam să ajung acasă.

Am intrat în salon. Mi s-a părut un loc pustiu. Îmi mai răsuna încă în urechi muzica de la discotecă. Totul era cufundat în tăcere. Nu era prea târziu, dar Claudia se culca întotdeauna la unsprezece ca să poată fi în formă la ora ei de gimnastică.

M-am așezat. Lenta, venerabila pendulă de mahon a mamei trona la locul ei. Din ochiul său mare părea că evaluează toate cele întâmplate de curând. Eu îi adusesem pendula. Era ca un simbol înalt și trainic al casei, un fel de altar al familiei, obiectul care ne întâmpina și ne spunea rămas-bun lângă ușă.

La micul dejun, înainte de a pleca la școală sau la universitate, priveam mereu cercul acela de numere și liniuțe, fondul alb cu ușoare pete galbene. Îl privisem de nenumărate ori.

Și mama văzuse ceasul acesta mare de mai multe ori pe zi. Văzuse limbile subțiri, cadranul palid pe fondul cu cifre romane, liniile mai îngroșate de la douăsprezece și de la șase. Îl văzuse probabil cu gândul la ora stabilită, ora la care Chacho avea să sune la ușă, iar ea trebuia să-i deschidă și să-i dea un plic cu o mie de dolari pentru doamna Agurto.

Ceasul îmi apărea ca o sferă de cristal care ghicea trecutul, cercul care înconjura portretul personajelor sale. Mama deschizând ușa la întoarcerea de la bancă, numărând una câte una bancnotele, încredințându-le degetelor murdare ale lui Chacho. Fiecare bancnotă îi aluneca în mână, apoi intra într-un plic pe care ea îl închidea. Fața hotărâtă și plină de bunătate a

mamei, glasul ei care mă reconfortase în unele nopți, fața și glasul erau ale femeii care se dusese la bancă în fiecare lună și care, cu mâinile acelea cu care mă strânsese la piept, ținea plicul peste care avea să se lățească zâmbetul Vilmei Agurto.

Și totuși… fisura care tocmai apăruse pe statuia ei nu o spărgea. Poate chiar o fixa oarecum. Și eu aș fi procedat ca ea, de fapt, trebuia s-o fac. Și, cu toată furia și amărăciunea mea, nu-i reproșam că s-a ascuns de mine. Viața mea se desfășurase pe drumuri pavate fără cusur de uitarea aceluia care-mi fusese tată. Ea le proiectase și le construise și le întreținuse. Acum, că o descoperisem, aveam impresia că ea se întoarce ca să se explice. Eu trebuia să înțeleg. Ce puteam face, băiatul meu? Femeia asta m-a amenințat că face publică povestea tatălui tău. Spune-mi, aveam oare altă soluție? Trebuia să accept, și gata.

Limba cadranului se mișcă o linie și dintr-odată se auzi gongul, un zgomot muzical de trei note, trei noaptea, ora la care eram întotdeauna acasă, dormind. La zece, mama îmi dăduse ultima sărutare. Îmi făcusem rugăciunea împreună cu ea. Trebuia să vă protejez pe tatăl tău și pe voi. N-aveam încotro, mă înțelegi.

M-am bucurat că eram singur și aproape pe întuneric. Simțeam lenta umiditate a aerului. Noutățile trecutului, imaginea ei pe canapea, cu buzele strânse în liniștea salonului, va trebui să scot bani, ce pot face, ar fi un scandal îngrozitor pentru Adrián, ce altceva îmi rămâne de făcut, mai bine să nu spun nimic nimănui și mai cu seamă lui. Număr banii, îi pun într-un plic, vine băiatul acela și dau totul uitării până la începutul lunii viitoare. Așa. Fusese oare așa?

M-am întins lângă Claudia. I-am atins umărul și am sărutat-o.

M-am trezit din pricina zgomotului de la fereastră. Era nouă, o oră scandaloasă pentru rutina mea matinală. Am găsit un bilet de la Claudia. Bună, somnorosule! De la sala de gimnastică mă duc la mama. Fetele sunt la scoală.

Am rămas în pijama, stând în capul oaselor în pat. Eram încă de partea asta. Să mă scol, să fac duș, să mă îmbrac, să fac saltul, să trec dincolo de barierele care mă rețineau aici. Bravura de fiecare zi. Mai întâi să întind o frânghie și apoi să mă ridic și să aștept să-mi pun hainele și să fac saltul. Baia era vama, mașinăria care face minuni, intri înăuntru în zdrențe și ieși un domn în toată legea.

În mașină, am răspuns la celular de mai multe ori. La radio auzeam în continuare vocile parlamentarilor și miniștrilor.

Ajungând la cabinet, m-am ocupat rapid de un client. Am chemat-o apoi pe Jenny.

— Ce s-a întâmplat ieri?

M-a ascultat făcând ochii mari.

— Nu pot să cred, repeta.

— Aș vrea s-o cunosc pe fata asta, pe Miriam.

— Dar n-au spus că a murit?

— Nu știu, cred că Chacho vorbea într-o doară.

— Dar ți-a zis că a murit.

— Nu știu. Mi-a zis că auzise că a murit, dar eu nu-l cred.

— Și de ce vrei s-o cauți?

— Vreau s-o văd la față.

În momentul acela a sunat telefonul.

Jenny a ridicat receptorul. Vocea ei de serviciu se îmblânzi.

— E domnul Chacho Osorio, spuse acoperind cu mâna receptorul.

— Ah, da. Spune-i că poate veni la douăsprezece.

— Bine.

Închise telefonul. Stătea și se uita la mine. Avea capul sprijinit într-o mână, cu unghiile înainte.

— În fine, cred că o să-i dau banii, nu știu ce altceva pot face.

— Ești sigur?

— Nu, nu sunt sigur. Dar deocamdată trebuie să scot o mie de dolari și să i-i dau. O să văd mai târziu cum să facem ca să recuperăm fotografiile alea. Acum însă câștigăm timp cu asta.

Jenny se ridică în picioare, se rezemă de birou.

— E ceva ce nu înțeleg în povestea asta, Adrián.

— Ce?

— Se presupune că fata asta, Miriam, mă rog, se presupune că a suferit pentru ceea ce i-au făcut la garnizoană, pentru că au ținut-o prizonieră și pentru tot ce a pățit acolo, nu?

— Da.

— Atunci de ce să fi păstrat fotografiile alea de când fusese prizonieră și să i le fi dat mătușii ei? Atâta sânge rece să fi avut fata? Asta n-o înțeleg, zău. O femeie cinstită n-ar păstra niște amintiri atât de groaznice, nu crezi?

— De ce crezi că e o femeie cinstită?

— Nu știu. Dar așa cred. Chiar dacă n-o cunosc...

Am privit-o în față. M-am așezat.

— Ai dreptate.

— În orice caz, pune-l pe Nelson să-l urmărească pe domnul ăsta, Osorio, și pe bătrână la fel.

L-am chemat pe Nelson.

— Da, maestre.

— O să vină un tip să ia un plic, i-am spus. Jenny o să-ți arate cine e. Vreau să-l urmărești și să-mi spui unde se duce, mă înțelegi? Îl urmărești oricât de târziu ar fi. Spune-mi tot ce face. Să nu te vadă.

Ochii îi străluciră.

— Bine, maestre.

Chacho sosi la douăsprezece. Avea un sacou negru ce lăsa se se vadă cămașa roz cu o cravată gri. Se pieptănase și îmi zâmbea.

— Vreau să-ți cer scuze, mi-a zis. Pentru chestia de aseară. Scuză-mă, zău. Eram cu fata și băusem puțin, nu știu ce s-a întâmplat, iartă-mă, Adriancito, dacă m-am purtat urât. Și pentru treaba de acum câteva zile, cu Guayo, de asemenea. Nu știu ce-a pățit prietenul ăsta.

— Bine. Nu-ți face griji. Dar vreau să-mi spui ce știi de Miriam.

— De indiancă? Nimic.

— Mi-ai spus că a murit.

— Nu, nu știu de ce am spus asta, nu știu nimic, zău.

Se așeză în fața mea, picior peste picior.

— Îți mulțumesc, i-am zis, că-mi faci serviciul ăsta.

— Nu, nu-mi mulțumi, nu-mi mulțumi. Încerc și eu să ajut.

— Și cât mi-ai cere ca să faci pe mesagerul în povestea asta?

— Ei, ascultă, nu mă jigni. Nimic, nimic. Nu-ți iau nimic. O fac ca să-l apăr pe tatăl tău, amintirea tatălui tău. Vreau să-ți fiu prieten, Adriancito, știi doar cât îl respectam pe tatăl tău.

I-am dat plicul. L-a luat.

— Mai bine numără-i, i-am zis.

Și-a trecut printre degete fiecare bancnotă. Avea degetele grase, parcă erau viermi dansând la o mică petrecere.

L-am văzut ridicându-se și mi-a întins mâna.

— Acum du-te, i-am zis. Nu mai vreau să te văd până la începutul lunii următoare.

Răspunse cu un zâmbet.

Am închis ușa după el.

Jenny mă privea, ochii îi străluceau.

— Ce tip groaznic! mi-a zis.

— Mai întâi trebuie să mergem la cadastru. Trebuie să vedem cine sunt cei care au cumpărat terenuri pe bulevardul Dos de Mayo.

— De ce tocmai acolo?

— Guayo a văzut-o pe Miriam servind într-o prăvălie, cam pe la a paisprezecea stradă. Pe unde este clădirea Băncii Wiesse.

— O prăvălie?

— Da, dar acum nu mai e, sunt doar edificii. De asta trebuie să vedem cine erau foștii proprietari și dacă au vândut ori construit acolo. Să vedem dacă vreunul dintre foștii proprietari ne poate spune unde să dăm de ea.

— Atât de mult ții s-o găsești?

— Da.

— De ce?

— Nu știu.

Jenny m-a privit. Și-a plecat capul și s-a uitat pe monitor.

— Bine. La ora prânzului mă duc la cadastru.

M-am întors acasă să mănânc. M-am dat jos din mașină și am aruncat o privire spre arbustul cu frunze cerate din față. M-am gândit să-i povestesc totul Claudiei.

M-a primit vorbind la telefon. Și-a ridicat o mână. Fetele mâncaseră deja și fiecare stătea în fața calculatorului ei.

M-am dus să le văd, le-am sărutat, le-am întrebat ce-au făcut azi la școală. Sunt sătulă până-n gât de liceu, a suspinat Alicia. La anul o să fiu la universitate.

Când m-am așezat la masă, Claudia încheie conversația la telefon și veni lângă mine. Începu să-mi explice problemele pe care

le aveau verișoarele ei Marita și Pocha. Am urmărit cu gândul aiurea povestea certurilor dintre ele.

Claudia vorbea limpede și curgător, parcă ținând o lecție pentru copii. Pocha primea mereu cele mai frumoase cadouri de la tatăl lor. De când erau mici. Dar, din fericire, Marita n-a fost niciodată ranchiunoasă. Până într-o zi... Telefonul celular îmi sună în buzunar.

L-am luat ca cineva care ține o amuletă și am auzit vocea lui Nelson:

— Amicul ăsta, Chacho, ia prânzul cu cucoana, maestre. I-am văzut chiar acuma. E prieten la cataramă cu cucoana asta, maestre, e clar. Le-am făcut două poze fără să-și dea seama. Și ea i-a dat câteva bancnote în fața mea, am văzut cu ochii mei.

— Vin acolo, i-am zis.

Claudia se oprise din vorbit, m-a întrebat ce se întâmplă și i-am răspuns că o s-o sun cât mai curând să-i povestesc. A venit după mine până la ușă.

Am auzit scârțâitul pneurilor.

Mașinile rămâneau în urmă.

Claudia m-a sunat pe celular. Ce-i cu tine? M-a întrebat. Sunt tras pe sfoară, îți povestesc mai târziu.

Am închis și l-am sunat pe Nelson. Mi-a spus că Chacho tocmai plecase din localul de pe La Victoria. E în cârdășie cu cucoana asta, maestre. Am văzut cu ochii mei când i-a dat tipului mai multe bancnote. Chiar în fața mea. Eu m-am prefăcut că intru să cer o răcoritoare. Au ascuns totul, repejor. Dar am apucat să-i fotografiez, maestre.

În drum spre casa lui Chacho toată povestea începu să mi se limpezească. La fiecare semafor roșu, un nou element se mai adăuga la ceea ce presupuneam eu că se întâmplase.

Era o poveste întemeiată pe o serie de scene probabile. În prima, tata le arăta pozele amicilor, în momentele lui de beție, lăudându-se ce nemaipomenit o regulase pe mica lui indiancă, în a doua, Chacho găsise pozele în apartamentul tatei, poate după moartea lui. În a treia, Chacho căutase o femeie oarecare pentru a o șantaja pe mama. În ultima o convingea pe femeia asta să-mi telefoneze pentru a-și continua afacerea. Așa se petrecuseră lucrurile?

Conduceam apăsând cu piciorul pe accelerație. Mă gândeam că l-aș putea ajunge din urmă pe Chacho în drum spre casă, dacă se ducea mai întâi să-și pună bine partea lui de câștig.

Am ajuns pe strada Liszt în San Borja și abia m-am dat jos din mașină, că l-am și văzut. Tocmai sosise. A parcat lângă mine și a coborât cu un zâmbet prefăcut.

Nu era timp de pierdut.

M-am apropiat și l-am împins din răsputeri strigând erai în cârdășie cu baba, în toți acești ani ai șantajat-o pe mama, nenorocitule, și precis că fotografiile alea le-ai sustras de la tata când a murit, tot timpul ai fost un rahat împuțit.

Eram orbit de furie, făcându-mi evident iluzia că-l puteam bate, dar abia am început să-i car câțiva pumni, că am și înțeles că n-o să fiu în stare. Brațele lui păreau două ciocane. Am simțit primele lovituri și mi-am pierdut echilibrul, într-o nesfârșită explozie de durere. Fața mi se izbise de ciment. M-am ridicat și m-am năpustit asupra lui. Am izbutit să-l trântesc în grădină și l-am auzit slobozind puzderie de înjurături. Cum l-am văzut ridicându-se, am și simțit un pumn zdravăn, care mi-a făcut praf falca. M-am pomenit în beznă, buimac, cu mâinile pipăind pe jos, înecat de mirosul de sânge. M-am ridicat, clătinându-mă însă, până am căzut din nou pe un petic de iarbă. El îmi tot striga ceva.

Când m-am ridicat iar, Chacho intrase în casă. Eu scuipam sânge. Aveam cămașa plină de pete. Eram leoarcă de sudoare. M-am dus până la ușă și am început să dau cu picioarele, am luat câteva pietre și le-am aruncat în geamurile casei. Mă aplecam din când în când să mai iau altele, și le-am tot aruncat până n-a mai rămas niciun geam întreg, ba chiar și după asta.

Am căzut. Mi-am șters lacrimile. Am reușit să mă așez la volan. Brațele îmi tremurau, dar am putut demara. Am condus plângând în hohote și ștergându-mi la răstimpuri fața.

Străzile mă întâmpinau una după alta.

Am oprit în cele din urmă în fața casei mele.

Justina, menajera, m-a văzut și și-a dus mâna la gură, strigând doamnă, doamnă. A apărut și Claudia. Vai, Doamne Dumnezeule, ce-ai pățit? Se ținea după mine pe scară. Am intrat în baie, mi-am scos hainele și le-am lăsat în coș. Claudia bătea întruna în ușă. N-am nimic, vreau să mă spăl, i-am spus. M-am băgat sub duș. Am rugat-o să-mi aducă rufe curate. Am ieșit din baie. Durerea m-a făcut să mă ghemuiesc pe pat. Ce-ai pățit? Vocea Claudiei răsuna de undeva de departe. Să chem salvarea? Se așeză lângă mine. Nu, nu chema pe nimeni.

— Poți să-mi spui odată ce s-a întâmplat, Adrián?

— M-am bătut cu un ticălos.

— Cu cine?

— Unul care l-a cunoscut pe tata.

Când a aflat tot ce se întâmplase, Claudia a strâns din buze, mi-a zis că ar fi bine ca nimeni să nu afle de povestea asta și m-a rugat s-o las să-mi vadă vânătăile și loviturile. Trebuia să-l chemăm pe vărul meu Enrique, care e doctor. I-am zis că nu cred că rănile mele sunt grave. Dacă mi-aș fi rupt ceva, n-aș fi putut conduce, iar acum nici n-aș fi putut vorbi. Claudia s-a dus la baie și s-a întors cu alifii, tifon și leucoplast.

Am dat un telefon, apoi m-am întins în pat. Claudia s-a așezat lângă mine.

Într-un târziu, Nelson a venit să mă ia. De ce nu m-ați chemat, maestre? Mi-aș fi adus câțiva oameni să-i venim de hac nenorocitului, a insistat. Am plecat, cu toate rugămințile Claudiei. I-am promis că mă întorc repede. Transpiram. O furie turbată mă ținea în picioare, mă făcea să urc treptele, mă scăpa de unghiurile din stomac și din cap.

Când am intrat la mine în birou, Jenny ținea în mână fotografiile făcute de Nelson. Ce ți s-a întâmplat? Nimic, m-am bătut cu cineva. Te-a văzut un doctor? N-am decât vânătăi, lasă-mă să văd fotografiile. Într-una se vedea Vilma Agurto dându-i o bancnotă lui Chacho. În altele, cei doi stăteau și beau bere. Nu știu de ce nu mă prinsesem dinainte. I-am spus lui Jenny să se ducă să-mi facă rost de o sută de dolari și mi-am pus fotografiile în buzunar. Te simți bine? M-a întrebat. Da, sunt bine. Mă duc la doctor și mă întorc.

Vilma Agurto s-a arătat surprinsă când mă văzu intrând în local. Chacho îi spusese pesemne de întâlnirea noastră.

M-am așezat lângă ea. Nelson s-a oprit în spatele meu. I-am arătat fotografiile cu ea și cu Chacho. I-am spus că e o dovadă suficientă ca s-o bag la răcoare pentru tot restul vieții ei.

Știi ceva? Am stăruit. O să-ți spun adevărul. Primarul din La Victoria mi-e prieten și într-o clipă pot să-ți închid bodega asta împuțită, adică toate astea, cu tabla, rafturile cu băuturi și galantarele tale. Și cu cretinul ăla în tricou negru pe care l-ai ascuns pe acolo pe undeva. Dar cum eu sunt bun la suflet, i-am explicat, sunt dispus să-ți dau o sută de dolari în momentul ăsta în schimbul negativelor.

Ea mă privea cu o expresie încremenită. Abia dacă-și mișca buzele ca să vorbească. Dacă faceți asta, o să dezvălui totul. Dar nu-ți dai seama că cei de la televiziune îmi sunt prieteni, și la fel ziariștii? Nu pricepi că n-o să facă nimic? Nu pricepi c-ai încurcat-o rău cu treaba asta? Așa că, dacă vorbești vreodată cu cineva de toată povestea, eu scot pozele cu șantajul pe care le am aici și cu mare plăcere te trimit la închisoare pe viață, mai ales că Chacho a și mărturisit, așa că gândește-te bine. Vrei să chem poliția chiar acum?

Nu se clintea. Mă privea cu ochii ei seci, înconjurați de riduri. Chiar mâine vin cu poliția municipală. Mâine închidem localul și tu ajungi la Chorrillos la închisoare, iar micuțul ăla ajunge la Lurigancho. Ce părere ai? Dar cum să faceți una ca asta, domnule Ormache? Nu mă puteți închide, eu o să vorbesc cu presa, și cu rudele dumneavoastră o să vorbesc, o să le spun eu. Dar nu pricepi, babă proastă? Cu cine o să vorbești? Cui o să telefonezi? Uite ce e, mi-a luat ceva timp să reacționez, dar tu n-ai să-mi poți face nimic. O să chem poliția aici, să vadă pozele astea, mâine îți închidem localul, și pe cine o să creadă, pe tine sau pe mine? Pe cine?

S-a lăsat o liniște prelungă, marcată de zgomotul traficului. Dintr-odată s-a mișcat. Dintr-odată a strigat Pepo, Pepo. Băiatul a apărut. Adu plicul, i-a zis. Ce? Adu plicul, ți-am spus.

Apoi își plecă ochii. Băiatul s-a întors cu plicul. Femeia i-a poruncit să mi-l dea. El a privit-o cu ochi bovini, stând pe gânduri, dar apoi a ascultat-o.

Înăuntru erau fotografiile și negativele. I-am dat hârtia de o sută, mi-am pus plicul în buzunar și m-am ridicat.

Nelson m-a însoțit. În stradă, am simțit ușurarea brizei. Mergeam cât puteam de repede. Tremuram. Mă simțeam speriat și

puțin rușinat de ceea ce făcusem. Dar și foarte mulțumit și chiar mândru.

Ajungând la mașină, mi-am amintit că aveam o foarfecă în torpedo. Claudia o pusese acolo să o aibă la îndemână în ultima clipă înainte de a intra la vreo recepție. În general, își tăia din tivul rochiei câte un fir care i se ivise pe drum.

Nelson a demarat. Mergeam cu toată viteza. Am luat foarfeca. M-am uitat la fotografii încă o dată.

Se vedea acolo, cum nu se poate mai clară, fața tatei. Trupurile împreunate și abia vizibile, totuși deslușite.

Mă simțeam scârbit și ușor fascinat. Singura mea dorință era să scap de ele. Erau trei fotografii, fiecare într-o postură diferită, fața tatei mult mai aproape decât a ei, un dragon devorând o căprioară în beznă.

Am pus foarfeca pe cartonul murdar și am decupat chipul ei din toate trei.

Aveam pe neașteptate în mână trei chipuri șterse ale lui Miriam, de mărimea unei fotografii de buletin.

Am tăiat mărunt cu foarfeca tot restul, mai ales trupul tatei.

Mașina condusă de Nelson tocmai ieșea de pe bulevardul Iquitos. Am intrat pe bulevardul Mexico, apoi pe Zanjón. Am deschis fereastra și am aruncat resturile fotografiilor înaintea râului de mașini care venea în spate. M-am uitat pe fereastră. Bucățelele se împrăștiară, sărind de câteva ori, apoi rămaseră nemișcate pe șosea.

X

M-am întors acasă. Am ieșit încet din mașină, cu teama ca nu cumva să se intețească durerea.

Trebuia să-l chem pe Enrique, vărul meu medic. Ce-aveam să-i spun însă?

Claudia îmi deschise. Mă îmbrățișă. Ești bine, te mai doare? Mult mai puțin. Ce s-a întâmplat? Am recuperat fotografiile. Și ce-ai făcut? Le-am rupt și le-am aruncat pe drum. Nu mai sunt probleme? Acum nu. Uite, ia, asta-i pentru durere. E iatrogen. Dar trebuie să chemăm doctorul. Nu, nu chema niciun doctor. O să mă întind puțin. Apoi o să mă vadă Enrique. Telefonează la cabinet și anunță că nu vin, vrei? Nu se simte prea bine. Nu poate veni acum să lucreze, Jenny.

M-am așezat să mă uit la televizor. Buletinele de știri, un film cu Robert de Niro, un meci din Liga Campionilor. Spasmele începeau să cedeze, picioarele mele simțeau acum o durere acceptabilă.

Vărul meu Enrique a venit, m-a examinat, i-am spus că m-am bătut dintr-un motiv profesional cu un client, am glumit amândoi în legătură cu calitățile mele necultivate de boxer, el i-a zis Claudiei că n-aveam nimic serios și a refuzat să bea cafea, ceai sau o bere (nu cât sunt în exercițiul funcțiunii, dar acum nu ești, te afli doar la noi acasă). Enrique răspunse la telefon, trebuia să se ocupe de o urgență, ne-am îmbrățișat și a plecat în fuga mare.

Zece noaptea. Cum stai cu durerea? mă întrebă Claudia.

Am văzut-o intrând în baie, apoi a venit lângă mine, m-a sărutat și s-a dus la culcare.

Mă simțeam imobilizat în fotoliu. Am văzut buletinele de știri și meciurile de fotbal. M-am culcat cu puțin înainte de miezul nopții. Am apucat să dorm între lungile perioade când vânătăile de pe brațe și de pe mijloc nu-mi dădeau pace. Setea, nevoia de a urina și o senzație de arsură pe sub piele m-au ținut treaz până în zori. Într-un rând m-am sculat și am scos fotografiile din buzunar.

Trei fețe. În cea mai clară ea apărea din profil, surprinsă de flash. Părul îi cădea într-o parte, ca un șuvoi de fum.

Tăiasem corpul tatei, dar tot se mai puteau vedea cercurile făcute de degetele lui pe un umăr.

Am pus bine bucățelele de fotografii și m-am întins iar.

M-am deșteptat.

M-am dus la baie. Abia dacă m-am zărit o clipă în oglindă.

Când am intrat în cabinet a doua zi, Jenny mi-a spus că domnul Gualberto Martínez, adică Guayo, mă aștepta. Era acolo, afară, de o bună bucată de vreme.

L-am văzut intrând. Mi-a zâmbit. Se pieptănase pentru ocazie. Avea sacou și cravată. Se străduia să pară politicos și chiar jovial.

— Și tu ești în cârdășie cu ei, Guayito?

— Nu. Dar mi-a povestit Chacho. Cum ai aflat?

— Mi-a povestit chiar cucoana.

— Ea?

— Ea. Vilma Agurto în persoană. Ea mi-a povestit.

— Ce curios.

— De ce?

— Pentru că ea e mătușa lui Chacho. Mătușa lui.

Îmi zâmbea.

— Adică cucoana asta n-are nicio legătură de rudenie cu fata, cu Miriam, bănuiesc.

— Nu.

— Și Chacho a furat pozele când a murit tata.

— Cum ai făcut-o să-ți spună?

— I-am oferit cinci mii de dolari și mi-a dat fotografiile, întreab-o pe ea.

— I-ai dat cinci mii de dolari?

— Sigur, cu banii ăștia poate trăi liniștită. Acum pleacă, am treabă până peste cap, bătrâne. Nu mai vreau să-ți văd mutra, Guayito.

Se apropie. Avea ochii învăpăiați.

— Mă minți, nu-i așa?

— Crezi ce vrei.

— Eu nu știam de asta, Adrián. Eu nu i-aș fi făcut niciodată ’ *i* așa ceva tatălui tău. Chacho a fost de vină, el a făcut-o.

— Asta nu mai contează acum.

Se așeză și-și întinse picioarele. Avea mâinile în buzunare.

— Ai să-i denunți cu adevărat?

— Încă nu știu.

— Chacho e un nenorocit, nu-i iau apărarea, să nu crezi că vreau să-l scuz. Dar dacă îl denunți, poți să-ți faci rău și ție.

— Ți-am spus că nu știu ce o să fac. Adevărul e că toate astea mi-au făcut foarte rău. Acum pleacă, te rog.

— Te crezi foarte important, nu?

— Dacă vrei să fiu sincer, mă cred tot mai prost.

— Ascultă, ai să-i denunți sau nu? Spune-mi adevărul.

Atunci s-a spart ceva în mine. M-am oprit și am început să țip ca un nebun, eram lângă el cu brațele ridicate, urlând, adresându-i un pomelnic de înjurături și de acuzații, că a torturat și omorât o mulțime de oameni, că a șantajat-o pe mama, dacă tata ar mai trăi, v-ar ucide pe amândoi, sunteți niște ticăloși, niște nemernici, ce mi-ar mai plăcea să vă văd la pârnaie pe amândoi, nu sunteți decât niște rahați nenorociți, și nu mai știu câte altele i-am tot strigat. La un moment dat mi-a răspuns: dar Chacho nu avea bani, n-avea nici ce mânca pe vremea aceea. Totuși eu țipam mai departe și, pe când țipam, fața lui Guayo rămânea neclintită precum cea a unui broscoi uriaș, singurul semn de viață erau ochii ce i se tot căscau. În sfârșit a intrat Nelson, îi spuse vă rog,

faceți bine și plecați. Guayo se uită la el, dădu din umeri și se îndreptă spre culoar.

Jenny stătea în prag. M-a întrebat dacă aveam nevoie de ceva, mi-a adus un pahar cu apă și mi-a închis ușa.

Așezat la birou, cu inima bătând să-mi spargă pieptul, mi-am dat seama că tata nu era ca ei, ca Chacho și Guayo. Când s-a văzut pe patul de moarte s-a căit („E o fată în Huanta, trebuie s-o cauți"). În ziua aceea îmi încredințase însărcinarea asta. Cum aș putea s-o numesc? Sentimentul vinovăției, nostalgia, remușcările l-au făcut să-mi dea însărcinarea asta. E o fată în Huanta. E acolo o fată, trebuie s-o cauți. Acum eu țineam între degete chipul acestei fete, aveam fața și trupul în umbra din fotografie. Să duc la bun sfârșit însărcinarea... fantoma tatei se apropiase de mine, îmi spusese ceva, și acum mi-o repeta.

Seara i-am povestit Claudiei incidentul cu Guayo. A încercat să mă liniștească zicând că avusesem dreptate cu vârf și îndesat. Cu oameni de teapa asta nu poți sta de vorbă, mi-a spus. Deie Domnul să nu mai ai deloc de-a face cu ei! Eram în bucătărie, cu puțin înainte de a pleca la soții Sánchez León (o invitație să mâncăm delicioasa friptură făcută de Marcia), când m-am apucat să-i spun că eram hotărât s-o caut pe fata aceea pe nume Miriam.

— Pe cine să cauți?

— Pe fata cu care a fost tata. Cea care a fugit. O cheamă Miriam.

— S-o cauți? Cum s-o cauți?

— Vreau să știu unde e.

— Vai, Adrián, la ce bun să faci așa ceva?

— Nu vreau să se afle nimic într-o bună zi. Trebuie s-o împiedic să vorbească.

— N-o să se afle nimic dacă nu răscolești lucrurile. N-ai de ce să le răscolești.

— M-a rugat tata.

— Poftim?

— M-a rugat înainte de a muri. Numai că nu mi-am dat seama în momentul acela.

— Nu ți-ai dat seama?

— Am crezut că delirează. Îmi vorbea de o fată din Huanta, pe care trebuia s-o caut.

— Și acum vrei s-o cauți?

— Da. Trebuie s-o găsesc. Pentru că m-a rugat el.

— Însă tatăl tău delira, n-ai spus așa?

— Da, dar spunând adevărul.

— Și ce-ai să faci când o s-o găsești?

— Nu știu. Vreau să aflu cine mai știe de povestea asta. Nu-mi prinde bine un scandal, înțelegi?

— Dar cum ai să dai de ea?

— Nici asta nu știu.

— Mă rog, hai să vorbim de toate astea cu mai mult calm. Altădată...

Și a ieșit din cameră.

Am vorbit de toate astea cu mai mult calm a doua zi și a treia la fel.

Subiectul părea că o interesează pentru că mă văzuse foarte hotărât.

În cele din urmă, într-o discuție în bucătărie, Claudia mi-a prezis așa: Ai să-ți pierzi timpul, ai să-ți faci tot felul de probleme, veșnic cu fanteziile tale, cu păsărelele tale din cap, noi avem nevoie de tine aici, tu nu-i datorezi nimic unei indience care l-a cunoscut pe tatăl tău, zău așa. Dacă nimeni n-a aflat până acum de povestea asta, nimeni n-o să afle nici de acum înainte. Dacă ea

n-a zis nimic, nu va spune nimic despre asta. Ce ți-a venit să te apuci s-o cauți? Cum de ți s-a năzărit așa ceva? Treaba e că vrei un pretext ca să te îndepărtezi de familie, asta e, precis, crezi oare că nu-mi dau seama?

Lucía a intrat în timp ce noi ne certam și a izbucnit în plâns.

Într-o dimineață, înainte de a pleca la cabinet, mi-am deschis portofelul și am văzut iar fotografiile. Fața lui Miriam. Se ascundeau în umbră, neîndoios, unele din motivele care reușiseră să-l seducă pe tata (și să-l facă să se îndrăgostească?). Profilul plin, trăsăturile delicate, strălucirea buzelor și a ochilor. Puteam să-i ghicesc conturul vag al trupului în întuneric. Stăteam în capul oaselor pe pat, cu fotografiile decupate în amândouă mâinile. Le-am ascuns.

— Adrián!

Claudia tocmai intra în cameră cu un zâmbet larg.

— E totul aranjat. Tata ne invită pe toți să ne petrecem vacanța în insula Margarita. Exact ce-ți trebuia ție. Plecăm luni.

— Cum?

— Ne invită pe insula Margarita. Nu-ți aduci aminte că ți-am zis? Să nu-mi spui că nu vrei să mergi!

— Pe insula Margarita?

— Da, nu e minunat?

— Ce să facem acolo?

— Dar bine, Adrián, e exact ce-ți trebuie ție. Ai nevoie de o vacanță, zău. Ți-am spus deunăzi.

— Du-te tu cu fetele, i-am zis, punându-mi sacoul. Eu am mult de lucru săptămâna viitoare. Cu toate problemele mele, am cam neglijat cabinetul.

— Dar, iubitule, amână și tu pentru o săptămână ce ai de făcut, zău, pui totul într-un sertar și-l deschizi lunea viitoare, cum

să nu profităm? Tata și mama ne invită, plătesc ei totul. Hotelul, restaurantele, avionul, absolut tot. Pe deasupra, mi-au zis că așa le ținem companie, că altminteri se vor simți tare singuri acolo. Ne luăm niște cărți și stăm la plajă să citim, ce părere ai?

— Ai dreptate. Nu puteți refuza. E o ocazie unică. Duceți-vă voi.

— Nu, zău. Nu fi așa, Adrián. Ce-i cu tine?

— Nu pot pleca. Avem clienți noi și întrevederi toată săptămâna.

A țâțâit din buze.

— Adevărul e că nu-mi poți suferi familia, a murmurat. Adică te înfurie că tata ne invită, nu? Și-a ridicat mâinile: Dar dacă el vrea să ne invite, ce contează, iubitule? Doar avem nevoie cu toții de o vacanță frumoasă împreună... chiar acum au și fetele o săptămână liberă de la școală, zău.

— Nu pot, Claudia, dar duceți-vă voi, te rog.

M-am dus la baie. Mi-am potrivit cravata în fața oglinzii.

Am auzit-o pe Claudia vorbind în șoaptă la telefon.

A sosit și ziua de luni, când familia mea trebuia să plece. Am luat micul dejun împreună cu Alicia și Lucía. Le-am spus că avea să-mi fie tare dor de ele.

Ai să fii aici când ne întoarcem? Mă întrebă Lucía. Nu sunt decât câteva zile, am liniștit-o. Unde mai pui că putem vorbi și la telefon.

Le-am propus să ne ducem cu toții să mâncăm la pizzerie. Ah, ce grozav! exclamă Lucía. Pot cere o pizza Margarita? Da, scumpa mea, cere tot ce vrei. N-o să ne mai vedem, mi-a spus, ce păcat! Ce-ai să faci fără noi, tăticule?

XI

În seara aceea, după ce m-am întors de la aeroport, m-am gândit să ies. Îmi venea greu să stau în casă singur. Puteam să dau o raită sau chiar să alerg înainte de a mă culca. Poate că trebuia să mă fi dus cu ele, mi-am zis. N-aveam de fapt niciun motiv întemeiat ca să rămân acasă.

Mi-am pus treningul și am plecat. Șoseaua părea imensă, ca un tunel fără ziduri.

Am început să alerg.

O adiere clătina copacii.

Mă uitam la bascheții mei călcând pe asfalt. Păreau că sunt departe de mine. Vedeam străzile care străjuiau parcul, casele, lumina albă a felinarelor, pe care burnița o făcea ireală.

Știam că e cartierul meu, dar mi se părea că nu fusesem niciodată acolo. Era un peisaj nedeslușit, cu arbori și clădiri în depărtare.

Dintr-o casă răzbătea lătratul isteric al unui câine. Am iuțit pasul. M-am oprit. Mi-a trecut prin cap să-mi scot maioul, însă mi-am dat seama că aveam să tremur de frig. Norișorul răsuflării mele se înfiripa și apoi se destrăma.

O vagă euforie mă îndemna să alerg.

Locuisem întotdeauna în acest cartier. Străbătându-l, îmi veneau în minte amintiri frumoase.

Puțin mai încolo se afla casa mamei. Mai departe, cea a unchilor mei. Și mai departe, clădirea școlii unde am învățat. Sistemul acesta de străzi care duc în cartierele San Isidro, Miraflores, și toată mulțimea aceea de case curate... Iar eu eram singur, fără Claudia și fără fete, alergând fără nicio rațiune în afară de deprinderea de a face mișcare pentru a mă menține în

formă, încercând să-mi revin prin această cursă nocturnă, cu trupul cât mai drept.

Am ajuns la bulevardul Golfului și am continuat să alerg pe lângă gardul de arbuști. Mașinile bubuiau în apropiere, se auzeau parcă niște împușcături scurte.

M-am hotărât să mă îndrept spre parcul El Olivar. Am trecut de Libertadores, apoi de Conquistadores, și m-am apucat să alerg pe aleea centrală din El Bosque[1]. Briza agita copacii. Din depărtare auzeam un fel de șuierat, ceva ce putea fi un claxon de pe bulevard.

Am oprit un taxi. Aveam o idee puțin trăsnită care atunci mi se părea însă absolut normală. O să-l rog pe șofer să mă lase în dreptul spitalului Almenara.

Șoferul m-a privit lung. Părea intrigat că eram în trening. O luă pe El Zanjón și apoi o coti pe Grau. Gâfâiala mea era ca un răpăit de tobă. M-am pomenit brusc lângă grilajul spitalului, cu peisajul murdar și fantomatic al clădirilor și caselor abandonate, în liniștea întreruptă de motorul unui microbuz. M-am decis s-o apuc la dreapta. În fața mea, imensitatea cenușie a bulevardului Grau: umbrele caselor, semnalele luminoase, mirosul pătrunzător de cauciuc și de fum.

Eram hotărât să merg până la cimitirul El Ángel din Barrios Altos. Nu mă surprindea dorința mea. Mi se părea cât se poate de firească. M-am dat jos din taxi.

Eu, un tip cu pielea albă, în trening, pe străzile alea! Un ciudat, un lunatic, un strigoi pentru cei care m-ar fi văzut.

Am continuat să merg drept înainte, pe lângă un zid, cu ochii la luminile tulburi ce se succedau pierzându-se în depărtare. Din când în când auzeam huruitul prelung și poticnit al unui automobil. Mi-am urmat drumul până am întâlnit în stânga

1 Country-club în Lima.

strada diagonală care ducea la cimitir. Trotuarul era pustiu. În fund am zărit silueta unei turle. Mă apropiam de o biserică.

Din celălalt capăt al străzii venea cineva. O umbră scundă, un bărbat care-și mișca brațele înaintând în pas marțial.

Am mers mai repede.

Era pesemne cineva care mă văzuse (un bărbat alb, și încă la ora aceea și în locul acela!) și venea să mă fure. N-ar fi fost ceva neobișnuit la urma urmei. Silueta se deslușea tot mai) *i* limpede. Mi-am iuțit pașii. Ne despărțeau cam cincizeci de metri.

Aproape că îl puteam distinge. M-am oprit. Mi-am ținut respirația. Pe neașteptate bărbatul era lângă mine, la mai puțin de un metru, sub lumina stâlpului cu neon.

Avea o față rotundă și ochi sticloși, ca cei ai unei păpuși.

Tipul nu s-a uitat la mine, nu s-a oprit, a mers mai departe fără să se întoarcă. La trecerea lui am simțit o adiere ușoară.

Am rămas singur, gâfâind; l-am văzut îndepărtându-se.

Am trecut pe lângă o biserică și am apucat-o pe trotuarul din fața cimitirului Presbítero Maestro. Simțeam că plutesc. Pământul uscat, crăpăturile din asfalt, frunzele ofilite, grilajul, umbra lespezilor, totul se perinda undeva în depărtare. Dintr-odată am auzit un zgomot, ușa unei case deschizându-se. Niște bărbați stăteau în jurul unei păduri de sticle. Abia dacă și-au întors capul când m-au văzut.

Am ajuns la poarta cimitirului, cu îngerii suflând din trâmbițe. Pe jos, resturi de petale strivite. M-am așezat. Nu știu cât timp am stat acolo, privindu-mi bascheții, privind asfaltul, un copac ce se legăna ușor. Totul era pustiu. Domnea o liniște infinită, de parcă liniștea își mobilizase acolo toate forțele.

Am rămas câteva minute așezat pe bordură, cu bărbia pe genunchi.

Din colțul străzii a apărut o camionetă cu farurile aprinse. Se opri în fața mea. Un polițist s-a dat jos. I-am spus că mă simțeam bine. Mi-am scos celularul. O fi oare vreun taximetrist treaz la ora asta?

Am găsit unul.

Am ajuns acasă.

M-am refugiat sub jetul unui duș prelung. Am ieșit din baie și m-am instalat în fotoliu. Am adormit. Trezindu-mă la patru dimineața, la televizor se dădea un documentar despre insulele din Caraibi. Ele erau acolo?

A doua zi dimineața m-am mulțumit cu o cafea neagră și niște pâine prăjită cu miere. Lângă mine era un șir de linii galbene. Un cor de păsărele venea din grădină.

La cabinet, Jenny mă aștepta cu o hârtie. Mi-a zis: Am fost ieri la cadastru. Aceștia au fost proprietarii care au vândut terenurile de pe Dos de Mayo, unde a fost văzută Miriam. Sunt șaptesprezece.

Șaptesprezece este un număr destul de rezonabil pentru ce căutam noi. În cursul dimineții am telefonat la fiecare dintre ei. Toți cei care ne-au răspuns ne-au spus că n-au avut niciodată o prăvălie, în proprietate sau închiriată, în zona aceea.

— Dar mai sunt trei persoane care nu răspund la telefon, zise Jenny. Ar fi mai bine să te duci personal să-i cauți.

— Așa e.

— Îți notez adresele.

Am făcut o pauză.

— Nu știu dacă ți-am spus că-ți sunt tare recunoscător că mă ajuți în treaba asta.

— N-o fac pentru tine, zâmbi. Și eu sunt curioasă să aflu ce s-o fi întâmplat cu fata asta.

Primul nume de pe listă era Heriberto Cortínez, de pe bulevardul Gregorio Escobedo, în Jesús María. Al doilea era Ana Marfa de pe bulevardul Las Artes, în San Borja. Ai treilea era Vittorino Anco, de pe strada Emancipación, în Cercado.

A doua zi, la ora opt dimineața, eram la volan în dreptul clădirilor dreptunghiulare ale cartierului rezidențial San Felipe. Am găsit casa lui Heriberto Cortínez.

Am sunat la ușă. Pe neașteptate, cineva care s-a recomandat drept domnul Cortínez. mi-a apărut în față. Era voinic, chel, cu ochii somnoroși cu o licărire de cruzime, lăsându-mi impresia unui brontozaur tânăr. Avea buzele strânse, într-o expresie de batjocură involuntară.

— Iertați-mă că vă deranjez, domnule, i-am spus. Sunt avocatul Adrián Ormache.

— Mda. Și ce doriți?

— Fac o cercetare. E o problemă personală, nu-i vorba de ceva oficial. Ați avut sau ați închiriat o prăvălie pe bulevardul Dos de Mayo?

Tipul mesteca ceva. I se vedea burta revărsată, iar pe piept îi atârna o cruce de metal.

— N-am habar de nicio prăvălie. Și nici nu știu cine ești tu, nu știu ce naiba cauți aici.

— N-ați auzit de vreo prăvălie cam pe acolo, pe Dos de Mayo?

— Nu, zise în șoaptă. Pari un tip cumsecade, zău, nu știu ce faci mergând pe la casele oamenilor și întrebând tâmpenii.

Și închise ușa.

Următoarea mea oprire a fost pe una din străzile pustii și pestrițe din cartierul San Borja. Ana María Miranda mi-a ieșit în întâmpinare. Avea o bluză bleu și o fustă lungă din care i se

vedeau picioarele ca de stârc. O acnee furibundă i se răspândise pe toată fața. Ochii, parcă seci, străluceau cu o licărire de suferință înghețată.

I-am pus și ei aceeași întrebare. Dădu din cap în semn că nu, fără un cuvânt. Era gata să închidă ușa când, pe neașteptate, a deschis-o iar. I-am auzit vocea de canar: „Eu mi-am vândut casa. Nu știu nimic de nicio prăvălie, domnule. Nu, domnule. Nu știu nimic, domnule”.

M-am urcat în mașină. M-am uitat la ceas. Era unsprezece. Am oprit la un restaurant. Am cumpărat ziarul, am cerut o cafea și un sandvici cu friptură și m-am așezat să citesc. Un editorial al lui Arturo Gaona: „Sunt foarte îngrijorat de situația de la noi pentru că, așa cum bine știți și dumneavoastră, iubiți cititori, și pe mine mă doare țara noastră.”[1] Am căutat rubrica de spectacole. Am văzut articolul unei doamne pe nume Mona Marazzo, care scria de la Paris. „Vă scriu de la Paris, stau și mă uit la Place Vendôme. Ieri am luat masa cu un grup de francezi foarte distinși. A fost într-adevăr o întâlnire minunată.

Erau niște persoane atât de rafinate, că nimeni nu s-a sculat să se ducă la toaletă cât a durat masa.”

Am căutat rubrica de informații financiare. Întotdeauna m-a liniștit vederea numerelor și a cifrelor.

Dintr-odată se ivi o umbră în ușa restaurantului. Un tip uriaș, lat în umeri, cu un cap parcă sculptat în piatră. Lângă el era o femeie mărunțică, într-o jachetă cu ciucuri, fardată strident. Pantalonii cu fluturi și părul de culoarea sfeclei al femeii, și tricoul colorat și blugii negri ai bărbatului... îi făceau să pară niște clovni sexuați. Se așezară aproape de mine. Mă priveau. Cât

1 Parafrazare a cunoscutelor cuvinte spuse de scriitorul spaniol Miguel de Unamuno: „Me duele España” („Mă doare Spania”).

am citit ziarul mi-am dat seama că râdeau și tot șușoteau ceva. Mi-am scos celularul și l-am sunat pe Platón. Putem lua prânzul împreună? l-am întrebat. Da, dacă vrei. Să mergem la Fiesta, te invit eu.

Am închis și am plecat să caut casa (ori poate biroul) domnului Vittorino Anco, pe strada Emancipación, în El Cercado. Dacă nu reușeam să aflu nimic de la el, ar trebui să începem din nou cu toată lista.

Am ajuns la capătul șoselei El Zanjón, am trecut pe lângă scările Palatului de Justiție și am apucat-o pe strada Lampa. M-am oprit în mai multe rânduri. O procesiune de microbuze, toate scoțând fum. Jongleri pe la semafoare. Vânzători de sticle cu răcoritoare. Am oprit într-un loc de parcare pe Lampa și am mers pe jos de-a lungul unui șir de taxiuri ai căror șoferi păreau cufundați într-o stare vegetativă, abia respirând.

Am ajuns la adresa respectivă. Era o clădire cu coloane mâncate de vreme, cu o balustradă de aluminiu și un zid acoperit cu material plastic de culoare crem.

La primul etaj am văzut o vitrină cu o grămăjoară de portocale, un storcător metalic și o tablă pe care stătea scris SUC UN SOL. Mai departe, un ascensor. M-am hotărât să urc pe scări. Am ajuns la etajul cinci, am luat-o pe un culoar verzui și am văzut numărul apartamentului. Am sunat de mai multe ori. Am așteptat. Mi-am strecurat cartea de vizită pe sub ușă, dar mai apoi, pe când coboram scările, m-am gândit că poate nu fusese o idee bună. Ajuns în stradă, mi-am luat mașina și am intrat din nou în trafic. Am ajuns la Plaza San Martin. Un automobil cu aripi mari gonea pe mijlocul carosabilului.

La cabinet, Jenny mi-a spus că făcuse niște verificări de capul ei. În ultimii ani, se vânduseră două loturi de pe bulevardul Dos de Mayo, pentru a se construi edificii. Se aflau între a

patrusprezecea și a cincisprezecea stradă. Unul era pe numele doamnei Miranda, care îmi spusese că nu știa nimic de vreo prăvălie. Celălalt fusese ridicat pe terenul domnului Anco.

L-am sunat la telefon pe domnul Anco toată dimineața.

La amiază m-am hotărât să mă întorc la imobilul unde pesemne își avea biroul. Aveam să întreb vreun vecin dacă îl cunoștea. Femeia care vindea suc avea părul împletit în cozi lungi și se uita la mine. I-am cumpărat un pahar.

— L-ați văzut pe domnul Vittorino Anco pe aici?

— Uitați-l acolo, mi-a spus, arătând în spatele meu.

M-am întors. Tocmai se apropia.

Era un bărbat cu pielea maronie, poate de patruzeci sau cincizeci de ani, cu un costum închis la culoare, cravată albastră cu un ac aurit și niște ochi mari și umezi. Avea un aer politicos, stăpânit de o încordare ce-l făcea să-și înalțe puțin capul. S-a oprit lângă mine.

— Domnul Anco? l-am întrebat.

Dădu din cap.

— Scuzați-mă, nu mă cunoașteți. Sunt Adrián Ormache, avocat, și aș vrea să vorbesc cu dumneavoastră, dacă se poate.

I-am întins mâna. El a zăbovit până să mi-o strângă.

— Da, domnule Ormache. E vreo problemă? Spuse privindu-mă cu blândețe.

— Nu, nu. E ceva personal. N-o să vă răpesc mult timp, vă promit.

I-am dat cartea mea de vizită. M-a mai privit o dată. Își ridică mâna cu palma în sus, arătând spre ușă.

— Poftiți, domnule avocat.

L-am urmat. Am urcat scările, care aveau o balustradă de fier, și am luat-o pe un culoar abia iluminat de o fereastră. Scoase un mănunchi de chei și împinse ușa cu umărul.

Biroul lui consta dintr-o masă de scris de lemn, acoperită cu o bucată de mătase verde, din două fișiere metalice și un telefon masiv într-un capăt. Podeaua era lăcuită, iar pe perete se vedea un crucifix. Un steag și o diplomă a unei universități pe care stătea scris numele lui împodobeau masa. Fereastra dădea spre terasele vecine: frânghii cu rufe, mese puse una peste aha, grămăjoare de nisip murdar. Din depărtare răzbea zgomotul străzii.

M-a rugat să-l aștept până îndosaria niște hârtii. Deschidea sertarele, examina fiecare hârtie și o punea într-un plic de carton. Eu stăteam așezat în fața lui.

În sfârșit s-a uitat la mine. Își ținea mâinile îndoite pe birou. I-am spus că îi mulțumesc că m-a primit.

— Sunt avocat și-i caut pe proprietarii unei prăvălioare de pe bulevardul Dos de Mayo. Cineva care a avut un local acolo, în dreptul celei de a douăsprezecea străzi. Dumneavoastră mi-ați putea spune ceva, domnule Anco?

— Da, așa e, pe terenul meu era o prăvălie. I-am închiriat-o unui văr.

— Un văr? Cine e vărul dumneavoastră, domnule Anco?

— Scuzați-mă, domnule, dar înainte de asta o întrebare: de ce vă interesează?

— Vreau să aflu ceva despre o fată, o fată pe nume Miriam, am răspuns.

Fața lui a încremenit. Își trecu mâna dreaptă peste masă, încercând parcă să șteargă praful.

— Miriam? Șopti.

— Da. N-o cunoașteți?

Își puse iar o mână peste cealaltă și rămase nemișcat.

— Ba da, însă nu știu ce s-a ales de ea.

Se așternu tăcerea. I-am zâmbit.

— Ați cunoscut-o pe Miriam?

— Da, dar n-am mai văzut-o demult.

— Lucra la prăvălia dumneavoastră, așa mi s-a spus.

— Și de ce vreți s-o căutați?

În momentul acela se auzi în clădire un zgomot ca de pompă, un soi de duduit al unei mașinării mari. Devenea tot mai tare, ajungea la un maxim și apoi se stingea.

— În fine, e ceva personal, domnule Anco.

— Ceva personal?

— Cred că ea l-a cunoscut pe tata, e o chestiune de familie.

— Alia.

— Mă puteți ajuta?

— Mă rog, eu i-am închiriat vărului meu prăvălioara, dar nu vă pot da multe informații, domnule avocat, îmi pare rău.

M-am îndreptat în scaun.

— Bine, am înțeles, dar spuneți-mi atunci, unde-l pot găsi pe vărul dumneavoastră?

L-am văzut că șovăie. Își mișca buzele de parcă înghițea ceva invizibil.

— Nu știu pe unde o mai putea fi acum, domnule avocat. Nu l-am mai văzut în ultima vreme. Dar, să-mi fie cu iertare, domnule avocat, nu mi-ați spus de ce îl căutați?

— O caut pe ea, pe Miriam.

— De ce?

— V-am spus deja. Cred că l-a cunoscut pe tata…

Am făcut o pauză, l-am văzut că mă privea lung. Apoi și-a aplecat capul într-o parte.

— L-a cunoscut pe tatăl dumneavoastră spuneți? Unde?

— Cred că în Ayacucho, adică la Huanta.

Bătea ușurel în masă cu un deget.

— Mă rog, asta nu-i treaba mea, spuse. În orice caz, nu vă pot ajuta, domnule avocat.

— Nu știți chiar nimic de ea sau de cineva care mi-ar putea da vreo informație?

Ochii îi străluciră o clipă.

— Dați-mi adresa dumneavoastră, domnule avocat. Și dacă aflu ceva vă anunț.

Deschise sertarul.

Avea o agendă de piele cu spirală. Își băgă degetul în gură și răsfoi câteva pagini.

Luă cartea mea de vizită. Scria încet, caligrafiind fiecare literă și punând cerculețe deasupra lui *i*.

M-am ridicat și i-am strâns mâna. Când am dat să plec, i-am auzit vocea.

— O întrebare, domnule avocat.

— Da, spuneți.

— Tatăl dumneavoastră era militar?

Stăteam cu mâna pe clanță.

— Da.

Mă privi iscoditor.

— Din marină?

— Da, din marină.

— Deci așa.

Se uită în jos. Se apucă să închidă sertarul.

— Dacă aflu ceva, vă anunț.

— Mulțumesc.

M-am pomenit deodată coborând scările în mare viteză.

Localul restaurantului Fiesta părea o casă invadată brusc de străini: mobilă asortată, covoare groase și un patio.

Principalele feluri de mâncare sunt rață cu orez, *tacu tacu*[1] umplut și *espesado*[2]. Dar restaurantul mai are și alte puncte de atracție. De exemplu, aspectul său de cămin părăsit. Mobilierul și covoarele de la Fiesta le oferă clienților iluzia de a fi pătruns în casa unei familii care a fugit de curând sau care e închisă pe undeva, așteptând ora execuției, în vreme ce ei stau comod în fotolii. Omul se poate simți în largul lui într-o casă însuflețită de o viață care-i este străină.

Când am intrat, Platón își ducea la gură un pahar de *pisco sour*. În fața lui mai era un pahar plin. Te-am văzut parcând și ți-am comandat și ție băutura, mi-a zis.

M-am așezat lângă el.

— Ce mai faci, Adrián?

I-am răspuns că tot ce-mi dorisem zilele astea a fost să stau singur gândindu-mă la mama. Mă dusesem de câteva ori la fosta ei casă. Ca înainte, când mergeam s-o văd... exact la fel...

— Moartea e o nenorocire căreia trebuie să-i faci față și apoi să trăiești amintindu-ți mereu de ea, fără să-i întorci niciodată spatele, însă trebuie s-o mai și uiți, zău. Pe lume e atâta băutură, atâta mâncare, sunt atâtea lucruri de făcut. Nu poți păstra doliul o veșnicie, zău, un scurt timp da, însă acum, gata. Asta e.

— Ai devenit un filosof. Pesemne paharul de *pisco sour* te face să gândești așa, i-am zis.

— Se prea poate.

— Mda.

— Vii de la cabinet?

Am luat o înghițitură de *pisco*.

— Vin din centru. Am căutat pe cineva.

— Pe cine?

---

1 Ton cu orez și fasole roșie boabe, cu sos de fructe de mare.

2 Un fel de ciulama din porumb cu carne.

— Caut o fată.
— Ce fată?
— Fata aia, Miriam, cea care a fost cu tata.
— Tot la treaba asta te gândești?
— Înainte să moară mi-a cerut s-o caut.
Mi-am terminat paharul.
— Și ai aflat ceva?
— Tocmai am vorbit cu cineva. Dar n-o cunoaște nimeni.
Sau așa spun.
I-am povestit despre cele trei persoane pe care le văzusem. Platón mă asculta sorbind înghițituri mari. Mai ceru un pahar și mă privi lung.
— E limpede că domnul Anco știe ceva, nu ți se pare?
— Deie Domnul.
— Și dacă o vezi pe Miriam asta, ce-ai să-i spui?
— N-am nici cea mai vagă idee.
Chelnerul veni lângă noi.
— Doriți să comandați mâncarea, domnilor?
Am cerut un cotlet bine pătruns și bere.
— La naiba, m-am întâlnit deunăzi pe stradă cu vărul meu, zise Platón. Vărul pe care nu-l văzusem de ani de zile. Pe vremuri ne vedeam zilnic în casa mătușii. Iar acum e un tip pe care-l întâlnesc pe stradă și doar ne salutăm în trecere. Cum e și viața asta! Cum se mai schimbă oamenii, zău așa! Mai întâi suntem nedespărțiți, îi vedem mereu, și pe neașteptate se întâmplă ceva sau nu se întâmplă nimic, nu-i mai vedem și nu știi de ce, iar după o vreme dai nas în nas cu ei pe stradă și îi saluți, trecând mai departe. Înainte îi îmbrățișai, și acum îi saluți în trecere. Așa-i viața, ce mai. Un frate poate să-ți pară un străin. Sau un tată. Și acum te omori pentru femeia asta pe care nici n-o cunoști. Ce-ai să-i spui?

— Ți-am zis că nu știu.

I-am mai cerut chelnerului o bere.

— Fir-ar să fie, ai să-i spui să te ierte. Ce altceva să-i spui?

Glasul lui Platón răsuna ca un răget.

— Pentru ce să mă ierte?

— Fiindcă ai avut un tată atât de ticălos.

— Eu n-am nicio vină.

— Ba da, sau în parte ești vinovat.

— De ce?

— Toți suntem vinovați pentru greșelile părinților noștri, și ale copiilor noștri de asemenea.

— Nu înțeleg de ce.

— Așa.

— Ce prostii spui!

— Nu știu, mie mi se pare că suntem și noi vinovați. Sunt părinții și copiii noștri, nu niște oarecare. Sunt ca noi. Nu ne putem elibera de ei.

— Dar nu suntem vinovați de ceea ce fac ei.

Zâmbi. Își puse coatele pe masă și-și împreună mâinile.

— Și ce crezi că-ți va spune fata asta?

— Ei bine... Vreau să-mi spună dacă tata a fost într-adevăr un nenorocit cum zic unii. Dar nu-i vorba nici de asta. Nu știu, zău. Vreau s-o întâlnesc. Nu vreau să răspândească vorbe despre

Cele întâmplate. Poate că s-ar afla, și asta nu mi-ar conveni. Adevărul e și că mă simt prost.

— Ce-ai pățit?

— Aseară am ieșit să mă plimb și mi s-a năzărit să mă duc până la cimitir, n-o să-ți vină să crezi.

— Și cum de-ai făcut așa ceva?

— Nu știu, așa, pentru că mi-a trăsnit prin cap.

— Ai vreun mort acolo?

Un zgomot la piept l-a făcut să tresară. Răspunse la telefon. Nu pot vorbi, am o ședință, zise. Nu mă bate la cap.

— Sănătate, prietene, spuse, ridicând paharul. În memoria mamei tale și a tatălui tău. Și pentru fata pe care o cauți, oriunde o fi ea.

Ajungând la cabinet, am auzit vocea lui Jenny. Ce mai faceți, doamnă? Mă bucur să vă aud.

Era Claudia la telefon. Am luat receptorul. Am ajuns foarte bine, aici e un soare minunat, fetele sunt în al nouălea cer, nu te tentează? Vino mâine cu primul avion, zău.

Am vorbit puțin cu ea și apoi câteva cuvinte cu Alicia și Lucía. Totul e grozav, tăticule, totul e grozav.

În după-amiaza aceea, Jenny intră în biroul meu.

— Am reușit, îmi zise.

— Ce?

— Vittorino Anco avea o prăvălie pe Dos de Mayo.

— Asta știu.

— Îi plătea unui angajat asigurarea socială.

— Cui?

— Unui tip pe care-l cheamă Paulino Valle.

— Ai adresa?

Jenny își scoase agenda.

— Paulino Valle locuiește într-un cartier care se numește Huanta Dos.

— Huanta Dos?

— Așa i-au pus numele. Mi s-a spus că e plin de imigranți din Ayacucho. În San Juan de Lurigancho, ți-am notat aici adresa.

Mi-am trecut datele în agenda mea electronică.

— Reiese că e bărbatul lui Miriam.

— Nu cred.

— Vai, Adrián!

— Ce-i?

Mă privi cu ochii ei mari, sprijinită de masă.

— Eu cred că te-ai îndrăgostit de Miriam asta fără s-o cunoști, nu-i așa?

— Nu m-am îndrăgostit de nimeni, i-am răspuns. Numai de tine.

— Ce nostim.

În clipa aceea a sunat telefonul.

XII

Am scos harta Limei. Avea tot felul de informații. San Juan de Lurigancho era sectorul cel mai aglomerat, cu peste un milion de locuitori, o fâșie imensă în partea de nord a orașului. Un bulevard mare, numit Las Galaxias, dădea în altul, Fernando Wiesse. Pentru mine totul părea altă planetă. Niciodată nu mă gândisem că o să ajung pe aici. Îmi aminteam de numele de San Juan de Lurigancho din știrile despre rezultatele electorale.

— Cine era la telefon?

— Ambasada americană. Vor trimite o invitație pentru o seară de jazz. Cântă Gabriel Alegría.

— Bine. O să ies puțin. Am ceva după-amiază?

— O întâlnire cu domnul Ortiz.

— Anuleaz-o. Sau amân-o pe mâine.

— Da.

— În fine, să-mi telefonezi numai dacă e ceva urgent. Spune-i lui Nelson să mă aștepte jos.

Când am ajuns la poartă, l-am văzut pe Nelson în picioare, lângă mașină.

— Ai planul orașului? l-am întrebat închizând portiera.

— Da, maestre.

— Bun, hai să vedem cum ajungem la San Juan de Lurigancho.

— Știu cum se ajunge, maestre. O luăm pe aici, pe Javier Prado, și apoi înspre Circunvalación[1]. Iertați-mă, maestre, dar ce o să facă un domn ca dumneavoastră pe coclaurii ăia?

Pe când înaintam pe Javier Prado mi-am zis că toate automobilele sunt ca niște insecte mari care mișună pe străzi purtând un virus. Astfel, unele mașini caută altele ca să le molipsească, se tot învârtesc să găsească noi victime. Altele încearcă să le evite. E ciudat.

Am cotit-o la dreapta, pe una din ieșirile spre Circunvalación. Am ajuns pe o stradă îngustă, între ziduri gălbui, firme de hoteluri și de agenții de schimb valutar. Era parcă o gură de peșteră. Ne aflam acum pe un bulevard cu patru benzi. Șirul de stâlpi se succeda, șoseaua pierea într-un fundal alb, totul părea o imagine ireală în depărtare.

Pe drum Nelson mi-a povestit cum fuseseră golurile lui Waldir Sáenz aseară.

Un polițist ne spuse că trebuia să mergem drept înainte până ajungem la o statuie a lui Mariátegui[2] și apoi s-o luăm la stânga. Huanta Dos era prin apropiere.

— Și ce anume căutăm acolo, maestre?

— Căutăm un tip pe care-l cheamă Paulino Valle.

---

1 Linia de centură a capitalei.

2 José Carlos Mariátegui (1894–1930), scriitor, ziarist, gânditor și om politic peruan, întemeietor al Partidului Socialist din Peru.

— Mda, bine. Și pentru ce, maestre? Trebuie să semneze vreun document, sau ce?

— Vreau să găsesc pe cineva.

Ne aflam pe bulevardul Wiesse. Am trecut pe lângă parcul Huiracocha, cu pancarte anunțând terenuri de volei și piste de atletism pentru copii, cu marea firmă a magazinului Metro

Și cu o benzinărie. Pe mijloc se vedeau câțiva palmieri, dar pe laturi erau numai pietre, praf și petice de asfalt. Casele erau niște blocuri scunde, cu ferestre cu gratii și uși mici. Pe marginea șoselei, firme de magazine, panouri de licee, academii, dentiști, apoi grămezi de pneuri, cărucioare pline vârf cu fructe, șiruri de mototaxiuri și de microbuze vineții. Discoteca Hawaiian Music etala o banderolă cu anunțul unei petreceri pentru vinerea asta. L-am rugat pe Nelson să oprească. Am coborât amândoi. Am ajuns la o prăvălie cu vitrina murdară. Am văzut niște sticle cu suc, am cerut două, i-am dat una lui Nelson și am mers puțin pe jos. Am trecut prin fața unui liceu, Bertold Brecht. Alături era o școală preuniversitară. Pe o pancartă scria „Cursuri de pregătire pentru Universitatea Politehnică Națională”. M-am apropiat de clădirea liceului. De la etajul doi răzbătea glasul unui profesor explicând niște probleme de matematică. Mi se părea ciudat să aud acolo vocea cuiva.

Ne-am întors la mașină. Am trecut pe lângă o serie de afișe ce anunțau cursuri de religie și pe lângă două biserici și am dat de ceea ce ni se spusese că era cartierul Jicamarca.

Am urcat o pantă, am văzut o stație de autobuz și ne-am oprit în dreptul unui restaurant numit Misky, unde ne-a servit domnul Max, un tip cu fața rotundă, părul ciufulit și ochii mari. Avea o voce repezită, și abia dacă rostea sunetul *rr.*

— Căutăm un cartier Huanta Dos, domnule.

— Ah, e acolo, mai la vale. Casele alea din fund. Cei veniți din Ayacucho și-au făcut acolo cartierul. Huanta Uno e și mai la vale, lângă închisoare. Cei de aici au făcut Huanta Dos, îl vedeți acolo, de la benzinărie un pic mai jos.

— Mergem? Mă întrebă Nelson.

Ne-am întors la mașină, am luat-o la dreapta la statuia lui Mariátegui și am mers înainte pe un drum pietruit. Am trecut de o esplanadă. În fund se vedea zidul unui liceu. Când am ajuns acolo, am luat-o iar la dreapta. Ne-am pomenit cu o haită de câini; în jur, niște ziduri de cărămidă și ferestre cu gratii negre. Mașina se zdruncina toată.

Ne-am oprit în dreptul unei case albastre cu grilaj la fereastră; în față era un pomișor cu frunze tinere proptit cu un par. Plăcuța neagră, literele aurite: era adresa pe care mi-o dăduse Jenny. Acolo locuia Paulino Valle, cel care lucrase cu Miriam la prăvălie.

Am coborât din mașină. Am rămas în picioare, fără să mai pot face un pas. La urma urmei, cine era bărbatul ăsta și ce aveam eu să-i spun? Ai lucrat cu Miriam, ai cunoscut-o bine, ți-a spus că odată comandantul Ormache a ținut-o ostatică? Ei bine, eu sunt fiul lui și o caut, nu știu de ce, dar iată-mă aici.

Bineînțeles. Avea să fie un discurs strălucit. Sigur că da.

Puteam să fiu un avocat de o anume importanță, dar în după-amiaza aceea eram doar un străin care bătea la ușa unui necunoscut pe nume Paulino Valle, care locuia la câțiva kilometri de casa mea, însă la o distanță siderală de planeta unde trăiam eu. Eu veneam de pe partea cealaltă a realității, dintr-o dimensiune în care oamenii se urcă în automobile și se culcă în paturi largi, iar când se trezesc dau cu ochii de dulapurile lor cu o mulțime de haine. Ce aveam eu să-i spun?

O senzație stranie m-a paralizat. Pentru o clipă m-am gândit că însăși Miriam avea să-mi deschidă ușa.

— Vreți să vin cu dumneavoastră, maestre?

— Nu. Lasă-mă singur, Nelson.

Am sunat la ușă. M-am dat un pas înapoi. Un câine lătră prin apropiere. Ușa se deschise.

Bărbatul avea o față osoasă, cu fălci mari. Purta pantaloni negri și o cămașă albă care lăsa să se vadă un mic medalion de aur. În mișcările lui se vădea o politețe temătoare care m-a liniștit.

— Domnul Paulino Valle?

— Da, eu sunt.

— Scuzați-mă. Dumneavoastră nu mă cunoașteți, domnule Valle. Sunt Adrián Ormache.

— Da, domnule.

— Domnule Valle, putem vorbi un moment, vă rog?

— Despre ce să vorbim?

— Dumneavoastră ați lucrat într-o prăvălie de pe bulevardul Dos de Mayo acum câțiva ani?

Nu se clinti. Mă privea cu niște ochi mici, cu o vagă licărire de teamă.

— De ce mă întrebați? Spuse în cele din urmă.

— Caut o fată, cred că o cheamă Miriam. Lucra și ea acolo, în prăvălie?

— Cum ați spus că vă numiți?

— Adrián Ormache.

Am tăcut.

— A făcut ceva rău?

— Nu, n-a făcut nimic rău. Adevărul e că aș vrea s-o ajut.

Pe frunte îi atârna o șuviță.

— S-o ajutați? Cum s-o ajutați?

Vorbise abia auzit. Ridică mâna și-și netezi părul.

— Sunt avocat, vreau să fac ceva pentru ea. L-am privit.

— Ce anume să faceți?

— Să văd dacă o duce bine și s-o ajut dacă pot. Am făcut o pauză și am adăugat: Asta-i tot ce vreau, domnule Valle.

Se dădu la o parte.

— Poftiți, îmi zise.

Am intrat într-o cameră cu pereții văruiți, cu pardoseala de mozaic negru, unde se aflau două canapele acoperite cu huse. Ne-am așezat. Lângă mine atârna un calendar cu imaginea unui Christ blond.

— Sunteți rudă cu ea? l-am întrebat.

— Nu.

— Dar o cunoașteți?

— De ce vreți să știți? Nu vă înțeleg, scuzați-mă.

— Știu că a dus-o tare rău, că a avut multe probleme la ea în sat. Am aflat despre ea și aș vrea să văd ce pot face s-o ajut.

Atât și nimic mai mult.

Se uită în jos.

— Ei bine, lucra la prăvălia aia, aici, în Lima, dar proprietarul a vândut-o. Urma să se construiască un edificiu, așa că a trebuit să plecăm de acolo.

— Și dumneavoastră de când locuiți aici?

— Păi am venit pentru că un grup de consăteni și-au făcut cartierul aici, toți suntem din Huanta, domnule.

— Toți din Huanta?

— Da, domnule, toți suntem din Huanta.

— Și lucrați pe aici prin apropiere?

— Eu sunt șofer pe microbuzele de pe linia Montenegro-Manchay, aici e doar sediul.

— Domnule Valle, știți unde o pot găsi pe Miriam?

Se șterse cu mâna la gură. Se frecă stăruitor.

— Nu știu ce s-o fi întâmplat cu Miriam. După ce am închis prăvălia cred că s-a întors la Huanta. Era din Luricocha, acolo avea o prăvălie familia ei, cred, și s-a întors acolo. Au trecut câțiva ani, nu mai știu nimic de ea.

— Iertați-mă, dar cum ați cunoscut-o?

— Toți suntem de acolo, din Huanta, toți.

M-am uitat într-o parte. La un moment dat crezusem că îmi va spune că Miriam locuia chiar în cartier sau în casa aceea. Am zâmbit în sinea mea la gândul că îmi închipuisem c-o găsesc acolo.

— Credeți că cineva de pe aici poate ști ceva despre ea?

— Nu știu, domnule. Ar trebui să întreb.

— Ce nume de familie avea Miriam?

— Ah, nici asta nu știu. La prăvălie îi spuneam întotdeauna Miriam și atât. Habar n-am ce nume de familie avea.

M-am ridicat. I-am scris numărul meu de telefon. L-am rugat să mă sune dacă află ceva despre ea.

— Mulțumesc, i-am spus.

În drum spre mașină, mi-a trecut prin cap că îmi recunoscuse numele de familie de când i-l spusesem prima oară.

Ormache, fiul lui Ormache. Nenorocitul ăla de care ne vorbeai la prăvălie, Miriam. Fiul ăluia trebuie să fi fost. Asta care a venit să te caute. Mai întâi s-a dus la Vittorino Anco, apoi a venit aici, acasă. Ce voia domnul ăsta care te caută cu atâta insistentă, Miriam? De ce vrea să te vadă? Vrea să te reducă la tăcere, să te convingă să-ți ții gura, sau să-ți dea bani ca să nu vorbești, sau ce naiba caută domnul ăsta, zău așa?

Poate că așa avea să-i spună mai târziu, amintindu-și de poveștile îngrozitoare pe care Miriam i le-o fi relatat în ceasurile când lucrau la prăvălie.

— Cum v-a mers, maestre? Mă întrebă Nelson. Vreo problemă?

— Nu. Niciuna. Hai să dăm o raită pe aici.

— Pe aici?

— Da, să ne uităm.

I-am spus s-o ia pe străzile neasfaltate. Am văzut case din beton cu grilaj, un salon de coafură (o coafeză îi punea bigudiuri unei cucoane), o haită de câini ce păreau căzuți pe gânduri, copii stând pe vine jucându-se cu bile. Într-un târziu, i-am cerut lui Nelson să se întoarcă pe șosea.

Ajungând pe banda asfaltată, i-am spus:

— Sunt foarte obosit, Nelson. Cred că mă duc la Ayacucho să mă odihnesc câteva zile.

— La Ayacucho, maestre? De ce tocmai acolo?

— Nu știu, mereu am vrut să mă duc acolo. Acum, că familia mea nu-i aici, pot să mă duc pentru puțină vreme.

Nelson acceleră.

— Dar de ce acolo, maestre? E vreo problemă?

— Nu, Nelson, niciuna. Nu-i nicio problemă.

În după-amiaza aceea m-am dus la librăria de pe strada Miguel Dasso. Vânzătorul mi-a recomandat o serie de cărți despre războiul dus de Sendero. Am găsit o carte subțire, de vreo cinci sute de pagini, publicată de Avocatul Poporului, intitulată *Vocile celor dispăruți*. Erau cincisprezece povestiri, toate anonime, ale unor oameni care fuseseră la Ayacucho în anii ’80.

Am cumpărat-o și am intrat la D’Onofrio. Chelnerul îmi aduse o cafea.

Textele începeau cu inițialele, vârsta și locul nașterii. Aproape toate persoanele care făceau aceste mărturisiri erau femei. Toate începeau la fel: pe bărbatul meu l-au ridicat într-o seară niște

soldați care au intrat în casă, tocmai terminam de mâncat când au intrat, ne-am dus să-l căutăm la garnizoană și ne-au spus că nu știau nimic și să ne ducem la altă garnizoană, mai departe. Eu nu vreau să fie căutați cei care l-au omorât. Tot ce vreau acum e să îmi dea trupul. Vreau să știu unde au dus trupul, unde se află acum, să pot merge și să-l iau.

Am citit mai departe. Am găsit relatarea unei femei din Ayacucho care avea patruzeci de ani.

Într-o noapte, pe când dormeam, niște soldați au dărâmat în zori poarta casei, au intrat cu o lanternă, erau cinci sau șase soldați, și mi-au luat băiatul, numai ca să-l interogăm, așa spuneau, și apoi, când ne-am dus la garnizoană, ne-au zis că nu știau nimic. Zilele treceau și nu-l găseam. Nimeni nu ne zicea nimic despre el. Și nu l-am mai văzut în veci. Ne-am dus de multe ori să întrebăm, dar soldații răspundeau zicând că nu știu, veniți mâine, mereu ne spuneau așa. Iar acum viața nu mai are pentru noi niciun rost, fără băiat.

Stăteam și citeam sub unul dintre panourile iluminate. Un fascicul de lumină albă făcea să strălucească farfuriile pe fața de masă.

M-am uitat în jur, am mai cerut o cafea și m-am apucat să citesc mai departe. Auzeam vag grupuri de persoane care intrau și ieșeau din local, lume care trecea pe lângă mine, cred că cineva m-a și salutat. În sfârșit am lăsat cartea. M-am așezat mai bine pe scaun.

Am zăbovit o vreme până să mă ridic.

Într-o noapte am auzit zgomot de camioane în fața porții, au intrat opt sau zece soldați dând cu picioarele în ușă, au dărâmat-o, au intrat cu toții, s-au dus direct la soțul meu, Luis, l-au apucat de păr și l-au trântit pe jos, i-au zis terorist împuțit, ai să vii cu noi, eu le spuneam că nu e terorist, dar ei îl tot trăgeau și

copiii plângeau, plângeau în hohote. Eu m-am agățat de el, de soțul meu, și le-am spus soldaților omorâți-mă, dar nu-i dau drumul, n-o să-l luați de aici, dar ei m-au lovit cu patul puștii, zicându-mi taci din gură, teroristo, o să te luăm și pe tine. Dacă rezistă la tortură, îi dăm drumul, așa îmi ziceau, în noaptea aceea l-au luat și eu n-am dormit, a doua zi era duminică, m-am dus la garnizoană la Los Cabitos și mi-au spus că nu știau nimic, că să mă duc la comisariat, că era acolo, am plâns toată ziua și m-am dus la comisariat, unde mi-au zis că nu era acolo, luni a venit pe neașteptate un om care mi-a spus am stat împreună cu bărbatul tău, pe noi ne-au eliberat, dar pe el l-au ținut acolo, l-au torturat. Așa că m-am dus la garnizoană, dar nu m-au lăsat să intru, m-am dus să vorbesc cu un avocat, dar n-aveam bani să-i plătesc, nu puteam face nimic, la garnizoană era un ofițer pe care-l chema Barzola, mi-a spus că dacă-i aduc un berbec mă va ajuta el, i-am adus berbecul, dar n-am aflat nimic, atunci ne-am dus la Ayahuarcuna, o localitate pe șoseaua spre Huanta, Ayahuarcuna se numește, acolo duceau cadavrele, eu voiam corpul bărbatului meu, chiar mort, dar să-i găsesc trupul. Nu voiam altceva. Acolo, în Ayahuarcuna, și senderiștii, și militarii îi lăsau pe cei morți. M-am dus cu încă două femei care-și căutau și ele bărbații, am văzut grămezi de cadavre, îi torturaseră groaznic, le scoseseră mațele, fălcile, limba, câte un ochi, unghiile, le tăiaseră degetele. Apoi m-am dus la un soldat și i-am spus vă rog, dați-mi cadavrul lui Luis, numai asta voiam. Apoi am vorbit cu un general, până și cu un general am vorbit, pentru că m-a lăsat să trec. Mi-a zis că nu știe nimic, dar că voia să mă întrebe dacă puteam să-i caut o servitoare să muncească într-o casă, la Lima.

Cum o să trăim fără tata? Mi-a zis mai târziu băiatul meu.

Băiatul cel mare s-a apucat să bea, și atunci își strigă tatăl. Bea întruna. Am fi putut merge la mormântul lui dacă ne-ar fi dat

trupul. Măcar atât, dar nu-i avem trupul. Nu-l avem. De atâtea gânduri, ne-am îmbolnăvit la cap. Nu știm nimic până în ziua de azi. În familia mea toți au rămas singuri. Fiecare a rămas singur cu morții lui.

Când am terminat de citit, D'Onofrio se umpluse. Lumea ocupase mesele. La una din mese un grup cânta *Happy Birthday.* Era o larmă asurzitoare. Am chemat chelnerul și când s-a înființat lângă mine n-am știut ce să-i spun. Vacarmul era în toi.

XIII

A doua zi, Eduardo m-a primit cu o noutate. Aveam o ședință pentru a vorbi despre noii clienți. Aveam trei, unul dintre ei era o bancă. Eduardo era foarte mulțumit, și eu la fel.

La cinci sau la șase după-amiaza, mă apucasem să fac ceea ce nu fac aproape niciodată, să mă plimb prin birou. Mergeam dintr-un capăt în celălalt. Încăperea în jurul meu mi se părea atât de mică, încât m-am gândit că n-ar fi fost o idee rea să cumpăr un târnăcop de la magazinul cel mai apropiat și să mă apuc să dărâm pereții, ca să mă pot plimba mai în voie. Ar fi fost amuzant. Tot etajul în ruină, strigătele lui Eduardo, eu fugind prin moloz.

Pe neașteptate Jenny intră cu biletul de avion pentru Ayacucho.

— Chiar pleci?

— Sigur. De ce?

— Nu știu, până nu te văd în avion nu-mi vine să cred.

L-am chemat pe Eduardo, care a fost de acord cu plecarea mea, după câteva întrebări. Îmi închipui că vrei să te odihnești, moartea mamei tale a fost ceva îngrozitor, a spus în încheiere. Te duci la Ayacucho? De ce? Se zice că e acolo un hotel bun cu

piscină. Cu piscină? Și mai vreau și să cumpăr obiecte de artizanat pentru noul patio.

Mi-am băgat biletul în buzunar.

Am ajuns acasă cam pe la unsprezece, după o cină cu domnul Cano. Domnul Cano era ușor de suportat. Subiectul lui de conversație preferat era propria lui persoană. Casele lui, călătoriile, firmele, femeile. Nu era prea greu să-l mulțumești. Ca să-i obții încuviințarea, trebuia să te supui unor formalități ce constau în întrebări cunoscute: Cum e noua ta casă? Cum ți-a mers în călătorie? Ce-ți fac fetele? Ți-am văzut deunăzi fotografia în ziar, arătai foarte bine. Întrebările astea erau acordurile flașnetei, iar maimuța egoului său se pornea să joace de la primele note.

Ajungând acasă, m-am așezat în fața televizorului. De când am apăsat pe telecomandă am știut ce avea să se întâmple. Am trecut de pe un canal pe altul: o ruletă de imagini monotone, o explozie succesivă, zgomotul vocilor și al melodiilor și secvențe ce se succedau dintr-un film, o poveste cu mulți protagoniști, același personaj care-și schimbă înfățișarea la nesfârșit. Mi se părea nostim.

Mă simțeam pierdut în casă fără Claudia și fără fete. M-am așezat în camera fiecăreia. Era trist, dar m-am trântit pe patul Lucíei și pe cel al Aliciei.

Peste noapte m-am tot învârtit în pat. Am dormit zbuciumat. În sfârșit se făcu patru și jumătate. Avionul pleca la șase..

La aeroport mi-am croit drum printre grupurile de turiști care se duceau la Cuzco. La coada pentru cursa de Ayacucho nu erau decât cinci sau șase pasageri. Am ieșit pe pistă.

Avionul era un Fokker de douăsprezece locuri, cu scaune minuscule. Pilotul era un tip lent și uscățiv, care părea că nu-și

scosese ochelarii negri ca să doarmă noaptea trecută. Din cabină răzbătea zgomot de voci. În sfârșit avionul a decolat cât se poate de firesc, s-a înălțat pe o linie aproape verticală și apoi și-a luat poziția de zbor.

De fiecare dată când mă urc într-un avion mă cuprinde o stare de neliniște și nerăbdare. Am mereu senzația că atunci călătoresc pentru prima oară. Mi s-a părut că descopăr acum covoarele de nori, vântul care leagănă aripile, soarele în hublou. Cei cinci sau șase pasageri câți eram abia dacă am schimbat o vorbă cât a durat călătoria; o grămadă de cadavre ar fi fost un grup mai vesel.

După un ceas, avionul s-a îndreptat spre pista înconjurată de munți. Soseam în orașul Huamanga. Am simțit zdruncinătura roților pe pistă. Coborând scările, mi-a făcut impresia că cerul se prăbușea peste mine. Albastrul violent și conturul dealurilor m-au făcut să iuțesc pasul. Mi se părea ciudat să străbat puritatea înghețată a văzduhului.

I-am spus taximetristului să mă ducă la orice hotel crede de cuviință. Mi-a înșirat mai multe opțiuni. Am ales unul pentru că mi-a plăcut numele. Cele Trei Măști.

Am trecut prin Plaza de Armas. Am văzut fațada unei biserici și clădirea Universității pe una din laturi. Mi-am amintit de o călătorie din Săptămâna Mare, pe vremea studenției mele, când mama era tânără. Plecasem cu un grup de prieteni. Ne apucaseră zorile bând bere și cântând la chitară.

M-am dat jos din taxi, m-am pomenit în fața unui băiat cu voce monotonă și ochi mici. Am completat foaia din registrul hotelului. L-am urmat pe băiat pe un coridor până la o cameră din dreptul unei terase.

Mi-a dat cheia, m-a întrebat cât timp stau și i-am răspuns că două sau trei zile. Camera avea tavanul înalt și o fereastră ce

dădea spre patio și spre grădină. M-am întins pe pat cu gândul să recuperez puțin din timpul nedormit.

Când m-am trezit era ora unsprezece. Am ieșit din cameră cu cheia în mână. Mi-am dat seama că eram grăbit.

Stația de autobuze Huamanga-Huanta se afla la o intersecție. Se vedea un sir de microbuze și de camioane, iar șoferii căutau din ochi pasageri.

O ceată de copii în sandale stătea pe platforma unui camion. Mi-a atras atenția o fetiță cu codițe, cu picioarele atârnându-i în afară. Era o fetiță frumoasă, cu ochi negri, dar triști, cu trăsături delicate, aproape în zdrențe. M-am gândit că era un exemplu pentru felul în care natura poate rezista destinului trasat de istorie.

Mă împresurară doi sau trei șoferi. Țineau cheile mașinii în mână. Se ofereau să mă ducă. Un bărbat cu un Chevrolet cu aripi mari aștepta în spatele grupului. Numai treizeci de *soles*, mi-a spus, dus și întors.

Era un tip cu părul ondulat și ochi strălucitori, într-un tricou roșu care i se mula pe burta ca o lubeniță. Eu sunt Anselmo Ramos, domnule, la dispoziția dumneavoastră.

Am ieșit în șosea. L-am întrebat pe Anselmo dacă fusese acolo în timpul războiului. Îngrozitor, mi-a spus. Vocea-i cavernoasă împrăștia salve de salivă care-i stropeau pantalonii. Era îngrozitor și numai să mergi pe șoseaua asta. Era pur și simplu o chestie de noroc. Ori te prindeau cei din Sendero, ori te înhățau militarii. Dar mai rău era Sendero.

Peisajul avea linii sinuoase: pâlcuri de arbuști, zănoage, cotituri, stânci, conturul subțire al norilor. Înaintam pe un drum pietruit, printre dealuri; era un ținut de piatră și pământ, cu petece de vegetație. Aerul părea transparent pe frigul acela tăios,

iar norii se profilau pe cer. Câteva microbuze și camioane încărcate cu lăzi veneau din sens contrar.

Și dumneavoastră sunteți din Huanta? l-am întrebat. Sunt din Huanta. Și în perioada războiului? Nu ieșeam aproape deloc din sat. Dacă ieșeai, senderiștii te puteau prinde, îți luau mașina și, dacă aveau chef, te lăsau în viață să mergi pe jos. Dacă nu te omorau, oricum îți luau mașina. Așa a fost. Așa făceau senderiștii. Îți luau totul. Însă unii nu se lăsau. Aveam un prieten. Hugo Matta. S-a opus când au vrut să-i dea foc la mașină, senderiștii l-au prins și au vrut să-i dea foc la mașină, el a protestat, și atunci senderiștii i-au zdrobit capul cu o piatră chiar acolo. Și cu Leonidas Cisneros a fost la fel. El era primar și le-a spus în satul meu nu puteți intra, iar ei l-au împușcat în frunte pe loc. De ce vă interesează? Păi mă gândeam să cercetez. Sunteți ziarist? Nu. Nu sunt ziarist. Spuneți-mi, ați auzit vorbindu-se de comandantul Ormache? A, cel care era în Huanta, da. Ne-au povestit despre el. Dar nu-mi mai amintesc prea bine. Însă toți erau la fel, absolut toți. Mă rog, cei de la marină erau mai răi decât cei din armată. Într-adevăr, când a venit armata în ’85 a fost puțin mai bine. Cei din armată ridicau mai puțini oameni decât cei de la marină. Și despre comandantul Ormache ați auzit că ținea prizonieră o femeie la el în garnizoană? O femeie? N-am auzit niciodată așa ceva, domnule. Niciodată. Uitați-vă, spuse arătând spre dreapta, aici erau grămezi de cadavre, uitați-vă. Podului pe care-l vedeți acolo i se zice Iadul. În preajma lui se îngrămădeau întruna trupurile morților. Senderiștii îi aruncau acolo, chiar lângă drum. La fel făceau și militarii. Lăsau acolo morții, din pricina asta îi spuneau Iadul.

I-am cerut să oprească. Locul era o zănoagă între două coaste, lângă un pod. Câteva pietre se înșirau în iarbă. Am făcut mai multe fotografii. Nu știu de ce.

M-am îndreptat spre colină. Am luat-o spre dreapta, pe lângă pietre, și m-am așezat pe iarbă.

Aici zăceau trupurile, spuse vocea lui Anselmo.

Mi-am zis că groapa asta mare, pe o coastă, era un loc destul de potrivit pentru un depozit de cadavre. Era aproape de șosea, trupurile puteau fi îngrămădite unul peste altul ca să se câștige spațiu. Era un loc oferit de natură, un uriaș coșciug în aer liber.

Chiar acolo aruncau trupurile, spuse vocea lui Anselmo, treceai pe aici și le vedeai. Mai întotdeauna erau deja morți, torturați și tăiați, îi aduceau așa. Câteodată rămâneau aici zile întregi, dar apoi venea trupa și îi lua repede, alteori soldații îi lăsau puțin mai departe.

În clipa aceea mi-a trecut prin cap o idee cam aiurea, dar care m-a consolat. M-am gândit că frumusețea acestui cer ar fi putut fi cea de pe urmă glumă a morții pentru vreunul care era adus aici încă în viață, vreunul care ar fi ajuns aici în agonie și ar fi murit cu ochii la acest imens cer albastru.

Am făcut restul drumului în mare viteză. Am ajuns la Huanta. Străzi mici, înguste, cu case scunde, din chirpici, văruite, un grup de mototaxiuri, niște mașini mari, vechi, scoțând fum, iar în dreapta un deal înalt.

— Unde doriți să mergeți, domnule? M-a întrebat Anselmo.

— La garnizoană.

— Ah, dar ca să ajungeți acolo trebuie să luați un mototaxi. Mașina nu poate urca. Eu vă aștept în piață la ora la care doriți.

M-am dat jos. În colț opri un mototaxi. Avea trei pneuri uzate și scaunul îmbrăcat într-un material jupuit, dar motorul încă mai zbârnâia. Șoferul era un băiat slăbănog, ras în cap. I-am cerut să mă ducă la garnizoană. Văzându-l că șovăie, i-am oferit dublul tarifului lui.

Am luat-o pe un drum de țară. Am înconjurat dealul și am început urcușul. Mă gândeam că trebuia să fotografiez locul acela, unde tata a trăit o vreme.

O fotografie, un decor în care amintirile mele îi puteau fixa chipul. Trupul său în uniformă, mustățile, pleoapele groase, alunița de lângă nas, vocea-i spartă ordonând soldaților. Uniforma aceea cu pete împletite, verzi și negre, cu care îl văzusem de copil, când venea uneori să ne ia cu mașina, pe mine și pe Rubén. Acum mi-l imaginam acolo, cu chipiul, binoclul și cizmele pline de noroi, urcând într-un jeep chiar pe drumul ăsta.

În sfârșit am ajuns. Garnizoana era un zid, un mirador și o poartă mare. Plantonul mă privea, ținându-și pușca strâns, cu capul ridicat ca un câine adulmecând.

Ca să câștig timp, l-am întrebat dacă puteam intra.

— E interzis, domnule. Nu puteți sta aici.

Am apăsat pe declanșator. Plecați, plecați, îmi spuse. Pe neașteptate dispăru. Pesemne se dusese să deschidă poarta. Am reușit să văd o parte din interior.

Poate fereastra aceea care se vedea în fund... Aș fi vrut să vin aproape să fotografiez fereastra, poate aceea a fost camera lui. Dar trebuia să fug de acolo pentru ca gardianul să nu-mi ia aparatul.

M-am îndreptat spre taximetrist, însă brusc, fără să știu de ce, i-am cerut să aștepte. Gardianul era gata să iasă după mine.

Mi-am imaginat cum s-ar vedea de acolo, noaptea, cerul plin de stele. Și pe Miriam punându-și uniforma lui Guayo, cu mâini tremurânde, ieșind pe drumul acela și abia îndrăznind să-și întoarcă privirea spre miradorul unde stătea plantonul. Își aprinsese țigara, cu toți mușchii încordați la maximum, străduindu-se să imite vocea lui Guayo, mă duc să dau o raită, umerii ei căutând spațiul pe unde să înainteze fără a trezi bănuieli, găsind culoarul de aer care o despărțea și o apropia de

gardian, o să dau o raită, îi spusese, apoi trecuse pe sub mirador și izbutise să respire aerul de afară. Poate că văzuse miracolul unei mâini ridicate în semn de încuviințare, până ajunse la marele hău negru din dreapta. Poate că trecuse prin locul unde mă aflam în clipa asta, mergând pe lângă aceste pietre, nu se putea lăsa în voia impulsului de a fugi, își continuase plimbarea învăluită în fumul de țigară, sub cerul liber, fără grabă, fără a-și întoarce capul, mânată de nevoia înfrânată de a se face nevăzută până o să poată ajunge la drumul acesta, de unde se vedea garnizoana. Am încercat să mi-o imaginez acolo, pe drumul cu pietre, strângându-și cu mâinile brațele încrucișate pe piept ca să se apere de frig, pătrunzând în beznă, parcă înțepenind, așa fusese oare, așa?

Poarta garnizoanei se deschise și un ofițer mă arătă cu degetul. Venea spre mine. Îmi striga: plecați de aici că o să vă reclam. Aici nu fotografiază nimeni.

M-am întors la mototaxi. I-am spus șoferului să mă ducă la stadionul din Huanta. Demară. La stadionul din Huanta? Da, mergem acolo.

Citisem despre locul acela. Stadionul din Huanta era un teren de fotbal cu tribune, cabine, birouri și așa mai departe care fusese amenajat de către marină ca lagăr de concentrare și de tortură. Câți oameni muriseră acolo? Sute, mii, zeci de mii? Acolo lucraseră Chacho și Guayo. Vocea lui Guayo. Știi tu că, numai văzând un prizonier, Chacho ghicea pe dată cât avea să reziste sub apă?; la naiba, îi ziceam, ești un mare ticălos cu teroriștii, frate, ești un nenorocit împuțit, dar nici că mă asculta. Am fost acolo împreună cu căpitanul de rangul întâi Álvaro Artaza, poreclit comandantul Camion, tipul cel mai fioros când era vorba de tortură, n-avea încredere în nimeni, a împușcat odată și un ziarist care-i tot punea întrebări. Îți amintești de cele două

învățătoare pe care le-am întâlnit? Astea făceau parte într-adevăr din Sendero, am prăpădit câte un glonț pentru fiecare, asta fiindcă păreau de treabă. Câteodată, în loc de apă butoiul era plin de insecte, de animale, șobolani, furnici uriașe din selva de lângă Ayacucho, era un mizilic să-i vezi acolo înainte de a le înfige firele electrice.

Nu știu câtă vreme am rămas nemișcat, privind. Stadionul era prea mic dacă te gândești la mulțimea de prizonieri care murise acolo. Nu mai știu când citisem că înșirând trupurile morților în stadionul acela s-ar fi putut înconjura de o sută de ori perimetrul lui, și când te gândești că oamenii din partea locului nu erau prea înalți! (o glumă reușită a vreunui jurnalist). O vreme m-am uitat fix la o fereastră. O serie de dreptunghiuri cu trei deschizături împărțite în două printr-un brâu de ciment, însă din interior, de unde le vedeau prizonierii torturați sau închiși, aceste ferestre trebuie să se fi văzut ca un lanț de lumini care luminau incinta, niște crâmpeie însorite ale vieții de afară. Altă idee aiurită: poate că fereastra aceea – să vadă fereastra aceea, să întrezărească ceva în bucata de sticlă crăpată, să recunoască lumina – îi permisese cuiva să reziste mai mult decât de obicei, speranța acelei străluciri poate că îi prelungise agonia, o făcuse mai suportabilă la început, și mai lungă, zadarnic de lungă, speranța e pesemne tot ce i se poate întâmpla mai rău unui om, prelungește suferința ori poate că nu, poate că ferestrele acelea nu slujiseră la nimic, erau doar speculațiile cuiva care privește geamul din afară.

Ce fel de rutină existase în acest loc? Chacho și Guayo îmi povestiseră că o repriză de tortură putea ține ușor o noapte întreagă dacă torționarii erau prost dispuși. Îmi amintesc că citisem ceva despre asta. Mulți torționari devin dependenți de strigăte, de zvârcoleli, de implorări, de manifestări ale durerii. Să

provoci cuiva suferință poate crea dependență, grandomanie? E o ușurare, o apărare? Dacă torturau și omorau pe cineva, asta îi făcea să creadă că nu li se va întâmpla și lor așa. Singura mare frustrare a torționarilor era să-și vadă prizonierii murind. Cel mai rău pentru ei era cu siguranță să-i vadă murind cu zâmbetul pe buze sau strigând trăiască terorismul. Un cadavru surâzător îi ațâța pe soldați și-i îndemna să-l aducă pe prizonierul următor. Nu rezistam tentației de a-mi imagina toate acestea. Grupul de prizonieri care trebuia să ajungă la locul torturii, ochii celor care-și încrucișau privirile înainte de a intra, cei care-și făceau curaj, cei care rosteau lozinci și cei care se uitau în gol. Cafeaua, apa, sandviciurile cu brânză pe care și le făceau torționarii în momentele lor de odihnă. Erau obligați să le placă, să strângă cu menghina un trup, haideți, cine trece primul? Și apoi să audă loviturile pe față, zgomotul firelor electrice în testicule sau sâni (ca un mic trosnet, îmi spusese Guayo), urletul din spatele zidului, să vadă statul la cozi pentru a viola, să simtă duhoarea propriei cărni; sângele care te stropește pe chip are un gust amar, îți cam face greață. Prizonierii care se pomenesc cu un pistol în tâmplă, în râsetele unui grup de soldați. Acolo, pentru prizonieri fusese o adevărată bravură să privească moartea în față, palizi, nevoiți să se arunce în tunelul orelor de tortură, o masă, două scaune, zidurile de cărămidă, o lumină albă, hai, strigă mai departe, teroristule, mai tare, strigă mai tare.

Dar și torționarilor le era frică, și ei erau hărțuiți și prinși. Soldații își luau micul dejun râzând. Așa îmi spusese Guayo Martínez în după-amiaza aceea. Era hohotul de râs al fricii. Soldații mâncau râzând, știau că putea fi ultima zi din viața lor, o ambuscadă, o grenadă, un asalt, o împușcătură de nicăieri în vreme ce patrulează. În orice secundă explozia, balta de sânge, corpul sfârtecat, dacă ai noroc un sicriu cu un steag și gata.

Ajungeai o cifră în plus în statistici. Nimeni n-avea să-și mai amintească de tine. Dar te obișnuiești și cu frica, spune Guayo. Ca stomacul, ca inima, frica e ceva concret, e ceva păros aflat în mijlocul trupului și care se răspândește pornind de acolo, ceva tare și lung și lat, frica te face să fii astfel, să vrei să-i omori numai pentru a speria frica, a o face să dispară. Ce altceva mai poți face?

M-am uitat pentru ultima oară la locul acela. Am atins gratiile. M-am hotărât apoi să mă plimb pe străzile din Huanta.

Eram tentat să mă gândesc cum fusese orașul acesta în anii '80. Oamenii pe care-i vedeam, bunăoară. Locuitorii din Huanta care-mi ieșeau în față chiar acum, domnul de colo cu pălărie și doamna cu părul strâns... mi se părea dintr-odată ciudat că supraviețuiseră unui război. Mergeau pe stradă. Poate se duceau acasă la un prieten sau la o rudă. Văzuseră oameni murind în jurul lor. Și acum mergeau pe acolo.

Am intrat într-un restaurant cu scaune de plastic și am cerut o bere. Lumea de pe trotuar se întorcea din când în când să se uite la mine. Umbre lente și nedeslușite, care mă priveau parcă cu coada ochiului, cu fața crispată sub pălăria neagră. Mă vedeau ca pe un obiect uman, un organism ce poate fi recunoscut, ajuns acolo din întâmplare. Nici eu nu-i puteam înțelege. – N-aveam să mai aflu niciodată nimic despre ei. Nu-i puteam înțelege nici pe soldați, nici pe tata, nici pe Guayo, nici pe Chacho. Sigur că ei n-aveau să fugă, niciun soldat nu putea să fugă, erau condamnați să rămână acolo.

După ce am dat o raită, m-am dus cu același șofer în satul vecin, Luricocha. Am găsit acolo o prăvălie: o ușă cu toc de lemn și niște pereți crăpați dați cu var; înăuntru era o masă cu pâine

pusă în pungi, sticle de răcoritoare, niște avocado și *lucuma*[1] împrăștiate în jur.

O fată cu cozi se uita la mine. Am întrebat-o. Nu cunosc nicio Miriam, domnule, nu știu cine e.

Am rugat-o să vorbesc cu mama ei. S-a întors cu o femeie cu pălărie. Nu știu pe nimeni cu numele ăsta, Miriam? N-am habar. De când stați aici, doamnă? Am venit aici numai de un an.

M-am gândit să văd puțin satul. M-am dus la biserică, iar șoferul m-a informat că se numește San Antonio de Padua.

Biserica avea în față un patio lung, cu bănci de piatră. Am întrebat un băiat dacă era pe acolo vreun preot și chiar atunci l-am văzut apărând.

Se numea Marco. Un tip cu fața ascuțită, ochii mari, părul creț. Mi-a spus că venea de la Cuzco. Nu cunosc nicio Miriam, dar o să întreb niște enoriași bătrâni. Mă văd cu ei la prânz. De ce o căutați? Este de aici? Da, este de aici, cred. Poate îmi spuneți ceva după prânz.

Am luat alt mototaxi și m-am întors la Huanta.

Ne-am oprit în Plaza de Armas. Palmieri, felinare cu globuri de sticlă, bănci de lemn, flori roșii. Piața era vopsită în verde în amintirea denumirii de „Smarald al Anzilor” pe care o avusese

Odinioară Huanta. Am intrat în *cebicheha*[2] lupul Mărilor. Am văzut o floarea-soarelui în fund, lângă o ușă. Alături, o imagine a lui Christos, cu funda bicoloră[3] pe un umăr, și un televizor.

M-am rezemat de spătarul scaunului. Puteam să văd Palatul Municipal și o discotecă unde, după cum mi-a zis băiatul de la

---

1 Fruct exotic

2 Bodegă unde se servește *cebiche*, specialitate tradițională peruană pregătită din pește macerat în lămâie verde, cu diferite mirodenii.

3 Steagul peruan este alcătuit din trei fâșii verticale, de aceeași lățime, cele două din extremități de culoare roșie, iar cea din mijloc albă.

cebicheha, se duceau militarii însoțiți de fetele din Huanta pe vremea războiului. În apropiere funcționase și singurul cinematograf. Niște scări coborau de pe trotuare spre mijlocul pieței. Un copac gros proiecta o umbră răzleață, ca o pată pe ciment. Drept înainte era o farmacie cu fațada galbenă; mai departe se vedeau niște acoperișuri de țiglă și nava bisericii cu silueta Fecioarei înălțându-se spre cer, un trup alb și albastru, lângă cele două turle cu clopote. Biserica Sfintei Inimi era o clădire impunătoare de piatră. Chelnerul mi-a spus că aparținea ordinului Călugărilor Mântuitorului. Am rămas cu ochii la fațadă pe când berea bolborosea în pahar... o clădire din piatră și cărămidă înconjurată de un grilaj alb, una din porți era împodobită cu cruci... am mai făcut câteva fotografii. Mă simțeam vag fascinat de locul acela, ca și cum as mai fi fost acolo înainte.

În Luricocha am trecut pe lângă placa liceului José Felix Iguaín și m-am întâlnit din nou cu părintele Marco.

Lângă el, doi bătrâni, un bărbat și o femeie, cu haine negre și pălării. Nu vorbeau spaniola. L-am rugat pe preot să-i întrebe dacă nu cumva o cunoscuseră pe Miriam. Auzindu-i numele, ochii femeii se aprinseră. Începu să vorbească în dialectul quechua.

Da, își amintește de ea, mi-a zis.

Într-o zi au venit niște soldați și au ridicat-o și nu s-a mai știut de ea, spune. Spune să vă întreb dacă dumneavoastră știți ceva. Avea vreo rudă în Luricocha, în Huanta ori în Huamanga?

Bărbatul dădu din cap în semn că nu. Tatăl și mama ei muriseră, spune că n-au vrut să le dea senderiștilor alimente din prăvălie, spune că senderiștii i-au luat fratele, obligându-l să lupte alături de ei. Apoi senderiștii au luat cu asalt și postul de poliție de aici. Acolo l-au omorât pe celălalt frate al ei. N-au mai știut de ei niciodată. Nu știu nimic de Miriam. Casa e tot încuiată.

Iar acum casa pare o stafie. Nu știu nimic nici de familia lui Miriam.

Am mers cu părintele Marco până în șosea, unde mă aștepta mototaxiul.

Părintele Marco părea un războinic scos la pensie. Avea niște mâini neobișnuit de mari, un trup mic pe care sutana îl făcea să pară mai lung, și o cruce mare de fier la gât.

— Cum puteți să le aduceți alinare acestor oameni, părinte?

— Nu mai au nevoie de alinare, domnule. Dar vor să vorbească, vor să-mi povestească de-ale lor, numai asta vor, iar eu îi ascult. Îi ascult și ei vorbesc și eu îi ascult întruna și, atunci când pleacă, rămân singur și plâng din răsputeri. Intru în odaia mea, mă trântesc cu fața în sus pe pat, spun o rugăciune și apoi mă pornesc să plâng, lacrimile-mi curg singure, eu nu fac nimic și dintr-odată mă apucă plânsul, e mai bine așa, apoi mă simt mai ușurat, și le spun și lor să se roage mult, și să nu îi uite, mai cu seamă asta, să nu-și uite morții, dar să și-i aducă aminte cu bucurie, așa le spun, și așa își duc viața, pomenindu-i, și eu la fel. Așa putem trăi mai departe, dar mereu în lacrimi, ce-i drept.

XIV

În piața din Huanta l-am văzut pe Anselmo cu Chevroletul.

Pe drum, întorcându-ne la Huamanga, i-am cerut de mai multe ori să oprească. Am mai făcut o serie de fotografii. Copacii profilați pe coline în lumina asfințitului. Șoseaua șerpuind pe coastă. În dreapta mea, întinderea de arbuști și stânci.

— Se poate face pe jos drumul ăsta de la Huanta la Huamanga? l-am întrebat pe Anselmo.

— Trebuie să urci. Dar sunt unii care au făcut-o și o mai fac, îmi răspunse.

— Chiar și noaptea, cu frigul de peste iarnă? Fugind toată noaptea?

— Totul e cu putință, domnule. Totul e cu putință.

Anselmo m-a lăsat în Plaza de Armas din Huamanga. Se întunecase.

Am apucat-o pe una din străzile laterale. Am dat de un local cu geamuri și gratii. Un afiș anunța: pui la grătar și cartofi prăjiți. Am intrat. M-am așezat la o masă acoperită cu un șervet cu pătrate roșii și albe. Era o sală spațioasă, cu un difuzor de radio și rafturi cu sticle. Fereastra cu gratii dădea spre o grădină slab luminată. Un băiat slab, cu o mustață subțire și ochi ca de ceară, stătea în spatele tejghelei. Spăla încet un pahar.

Nu aveau în meniu decât salată, pui și cartofi prăjiți. Parcă vedeam o carte poștală ilustrată de odinioară. Rubén, tata și cu mine fuseserăm destul de des să mâncăm pui și cartofi prăjiți la El Rancho, în Miraflores. I-am cerut băiatului o bere. Se îndepărtă repede, parcă luând-o la fugă. Mi-am pus o țigară în gură, ceea ce era o greșeală în prima mea zi la înălțime.

Numai atunci mi-am dat seama că la masa de alături era o femeie.

Mi-a făcut impresia că era din Lima sau oricum dintr-un oraș mare, după cum era îmbrăcată: o bluză albă, un colier de argint, pantaloni negri, cercei de perle, inele pe mai multe degete. Mânca tăind puiul în bucățele și bând câte o înghițitură de bere, cu o lăcomie stăpânită. Din când în când îmi arunca o privire.

Am avut chef să mă așez lângă ea. M-am gândit că puteam apela la o strategie tradițională, să mă apropii și să-i spun vreo

banalitate, de pildă „Ne cunoaștem de undeva?” sau ceva de genul ăsta. Dar era o chestie prea răsuflată.

M-am oprit lângă ea și i-am propus pur și simplu să mă așez la masa ei (tot ce se putea întâmpla mai rău era să refuze).

N-a răspuns, dar când m-am așezat n-a părut supărată. Am stat de vorbă. Mi-a spus că era din Ayacucho, dar că nu locuia acolo. Stătuse doar câteva zile și pleca a doua zi dimineață.

Avea o voce gravă. Fiecare cuvânt părea o cărămidă groasă și netedă în zidul pe care și-l ridica împrejur. Ochii ei m-au uimit. Erau mari și limpezi, privind întruna parcă de undeva de departe. Avea o gură încordată și răutăcioasă.

I-am spus că tocmai sosisem și eram singur în oraș. I-am părut pesemne vrednic de milă.

— Vii de la Lima?

— Da.

— Cu probleme de serviciu?

— Nu. Am venit să caut o fată.

— Pe cine?

— O fată de aici.

— Cine e?

— O fată pe care a cunoscut-o tata când a stat pe aici. E o poveste lungă. Cum te cheamă?

Deschise geanta și scoase o agendă. Părea că verifică ceva. Spuse vag că avionul ei avea să plece a doua zi dimineață.

Cineva pusese radioul mai tare. Se auzea sunet de saxofon, de vioară și de chitare. Un grup de meseni izbucnea în hohote de râs pe șoptite.

Și-a pus agenda la loc.

— Cum te cheamă? am insistat.

— Guiomar, spuse. Mă cheamă Guiomar.

Căuta ceva în geantă.

— Guiomar?

— E un nume arab. Tata era profesor de literatură. A citit niște versuri de Antonio Machado, care i-au plăcut, despre o femeie pe nume Guiomar și m-a botezat așa.

Vocea-i era monotonă. Fusese nevoită probabil să dea această explicație și-n alte rânduri.

Chelnerul aduse sticla de bere.

— Ai familie aici?

— Nu. Nu mai am.

— Și de ce vii?

— Să mă duc la părinți, la cimitir. Și să văd dansatorii cu săbii.

Am turnat din belșug bere în pahar. La radio se auzea un *huayno*[1], o voce care tot repeta „mamă iubită".

— Te interesează dansatorii cu săbii?

Bătu cu degetele în masă.

— Nu-i vorba că m-ar interesa, spuse. Sunt viața mea.

— Viața ta?

— Da.

Scoase o țigară și o aprinse, ca și cum ar încerca să facă abstracție de mine. Nu mă privea. Se așternu o tăcere prelungă. O familie intră în local, trecu pe lângă noi și se instală la o masă din apropiere. Cei doi copii cereau răcoritoare, cu niște zâmbete dulci și diabolice pe chip.

M-am rezemat mai bine de spătarul scaunului.

— Atât de tare te pasionează dansatorii cu săbii?

Nu-mi răspunse.

În câteva cluburi unde-mi dusesem niște prieteni din străinătate văzusem dansatori cu săbii; niște tipi în costume

---

1 Gen muzical și dans andin, de origine precolumbiană, foarte popular.

pestrițe, cu o vioară, dansând pe o melodie lentă ce nu se mai termina.

— Ceea ce vezi aici nu-i totuna cu ceea ce vezi în cluburile din Lima, îmi spuse ca și cum ar fi ghicit la ce mă gândesc. Aici dansează dintr-o anumită rațiune.

— Care?

Mă simțeam liniștit și o priveam.

— Pentru că dansul este modul de a privi în față durerea.

— Ce legătură are durerea?

— Tot dansul este o sfidare a durerii. Dansatorii joacă neobosiți, își înfig ace în buze, își străpung pielea. Este triumful asupra durerii.

— Și de ce fac asta?

— Durerea e o ofrandă pe care o aduc vieții. Dansatorii se împotrivesc morții când joacă.

— Nu te înțelege

— Dansul e un protest împotriva morții. Oamenii de aici au cunoscut mereu moartea. Dacă nu s-au putut revolta împotriva ei în realitate, au făcut-o prin muzică, prin picturile din biserici, prin dans. Din pricina asta aici au existat întotdeauna mari artiști.

Rostea cuvintele cu o încetineală perversă, abia o idee mai tare decât șoapta. Vorbea pentru sine, uitându-se în depărtare, aproape ignorându-mă.

— Așa se întâmplă veșnic. Așa se spune despre artă în general. Moartea este întotdeauna un bun pretext pentru a-și da importanță. Nu-i așa?

Zâmbi. Avea dinții mari și foarte albi.

— Spune-mi, ai urcat vreodată pe drumul care duce la Ayacucho? Ai ajuns pe platou, noaptea, mergând spre sud?

— Nu. De ce?

Radioul tăcu. Dinspre bucătărie răzbea zgomot de apă și de farfurii.

— Pentru că, atunci când ajungi acolo, frigul se întețește odată cu vântul care te pătrunde prin pori și-ți paralizează sângele, iar dacă te oprești îți îngheață inima. Dacă mori, nimeni nu-ți va găsi niciodată trupul, fiindcă vântul te poartă până pe creasta muntelui, și rămâi acolo pe veci.

— Adevărul e că nu te înțeleg.

— Oamenii din partea locului nu sunt ca alții, spuse încet. Aici nimeni nu crede că a fi viu e ceva firesc. Aici viața a fost privită întotdeauna cu uimire. Așa mi-a spus odată un prieten. Moartea e o bună învățătoare.

Băiatul termină de spălat farfuriile. Cei doi copii de lângă masa noastră vorbeau amândoi odată.

— La Lima nu vom înțelege niciodată nimic în privința asta, am spus, crezând că era lucrul cel mai potrivit.

— Cei din Lima, ca tine, spun că artizanatul de aici li se pare frumos. Apoi uită de toate și-și văd mai departe de drum în mașina lor. Îl vezi pe băiatul de colo care spală farfurii?

Băiatul avea o față încordată. Mâinile i se mișcau repede deasupra chiuvetei, dar restul corpului nu se clintea.

— Ce-i cu el?

— O fi el la câtiva metri de tine, dar distanța de la Pământ la Soare e mai mică decât cea dintre voi doi.

Am făcut o grimasă și am început să zâmbesc.

— Ascultă, presupun că vrei să mă faci să mă simt vinovat. Dar n-am de ce să mă simt prost. Nu-s vinovat că nu știu nimic despre el. Sau sunt vinovat?

Mi-am întins picioarele pe sub masă. Era oarecum emoționant să mă aflu acolo cu o femeie cu desăvârșire necunoscută căreia i se năzărea să-mi dea lecții. Dar, spre

surpriza mea, nu era o senzație neplăcută. Ba chiar cred că în momentul acela mă simțeam bine.

— Te-ai gândit vreodată ce înseamnă umilința, obligația de a fi modest, de a fi sărac, nevoia de a fi umil pentru a trăi, poți oare să încerci să-ți imaginezi așa ceva?

Pentru prima oară ridicase tonul. Ochii ei negri mă priveau.

— Uneori.

— Dar poți înțelege cu adevărat ce înseamnă asta? Să te simți umilit, ignorat, să vezi că toți te tratează ca pe un câine, că ești silit să fii politicos și umil cu stăpânul tău ca să nu mori?

— Toți trebuie să facem așa. Aici și acolo, pretutindeni.

— Dar cei care înghit și tac se simt mult mai rău decât cei care se pot plânge. Să te poți plânge e un lux. Tăcerea în schimb... nu știu... e ca o peșteră.

Am cercetat-o. Nu era nicio urmă de emoție pe fața ei. Nepăsarea ei era aproape primejdioasă.

— Da, cred că așa trebuie să fie, am spus într-un târziu.

Pe neașteptate zâmbi. Părea extraordinar de frumoasă în momentul acesta, venele de pe gât i s-au încordat, însă ochii cristalini o țineau tot la distanță, parcă era o fantomă care găsise un trup preț de o noapte.

— Nu pari un om rău, îmi spuse privindu-mă drept în față.

— Mulțumesc mult, am răspuns zâmbind.

— Mă duc de aici în altă parte, dar, dacă vrei, poți să mă însoțești.

— În altă parte?

Acum, când o revăd în amintire, mă gândesc că poate, vreodată, pe undeva, Guiomar va putea citi cartea asta. Trebuie să recunosc că vocea ei îmi mai răsună încă în urechi, în momentele cele mai neașteptate, când mă pomenesc în vacarmul unei întâlniri de lucru sau în pustiul dormitorului meu.

— Vrei să vii?

— Și de ce crezi că o să mă intereseze?

— Nu știu dacă o să te intereseze, spuse trăgând din țigară. Vino dacă vrei.

Făcu o grămăjoară de scrum în farfurie.

Băiatul aduse nota. Mi-am ridicat paharul, parcă ascunzându-mi fața.

Mi-am scos portmoneul. Ea nu se mișcă. Știa că voi plăti eu.

Am mers de-a lungul unui zid lung dat cu var, la umbra colinelor. Pașii abia dacă ni se auzeau. Sus pe cer luna strălucea, presărată cu pete.

Guiomar s-a oprit în dreptul unei porți mari de lemn, din scânduri groase cu urme de mușchi. Bătu o dată. Poarta se deschide. Un bărbat tânăr ne-a condus printr-o grădină cu iarbă și pietre. Era o casă de chirpici cu acoperiș de carton gudronat. Am intrat într-un mic patio, apoi într-un coridor și în sfârșit într-o grădină circulară. Spațiul părea să se întindă dincolo de umbrele din fund. Ne aflam lângă un zid de piatră, în fața unui cerc de iarbă și pământ.

În preajma noastră stăteau bărbați și femei cu pălării, ei în haine și pantaloni negri, unii în sandale. Guiomar îmi întinse un pumn de frunze de coca. Le-am simțit în gură savoarea pătrunzătoare.

Mi-am dat seama că de la un timp auzeam muzică.

Dansatorul avea pălărie, un costum cu ciucuri albi și paiete, și era în opinci. Dansa cu două lame de metal ca niște săbii în mâini, iar violonistul își trecea arcușul pe coarde cu mișcări iuți. Gesturile mâinilor și jocul picioarelor, pe care le văzusem adesea de la distanță, mi se revelau acum parcă pentru prima dată. Violența dansului dădea impresia că despică aerul, era ca un

sunet de dinaintea unor acumulări ale tăcerii. S-ar fi zis că dansatorul nu atinge niciodată pământul. Îmbrățișând neantul, părea convins că e un emisar al trecutului, având menirea să prelungească la infinit o mișcare seculară, pe care cineva o va continua după el.

Nu știu câtă vreme a trecut. La un moment dat, Guiomar și cu mine ne-am ridicat și ne-am trezit dintr-odată în stradă, mergând alături, fără să ne vorbim.

Pe drum i-am luat mâna.

Am ajuns la Plaza de Armas.

Ne-am așezat pe una din bănci. Ne aflam parcă într-un uriaș gol de aer definit de colinele din jur. Piața era pustie. Cerul brăzdat de stele dădea suprafeței de piatră o culoare palidă.

— Dansatorul este Sebastián. Cred că m-a recunoscut.

— Cine e?

— Un prieten. Nu-l pot vedea acum.

— De ce?

— Din pricina familiei mele.

— A fost întotdeauna dansator?

— Ca tatăl și ca bunicul lui.

— Și tu l-ai văzut mereu?

— De când eram mică. Am crescut împreună cu el și cu alții. De fiecare dată în Vinerea Mare începeau să danseze.

— În Vinerea Mare?

— Da. Când Dumnezeul celorlalți nu e aici, diavolii buni se pot arăta, bucurându-se de binefacerile pământului.

Am văzut o linie argintie ce se pierdea pe fațada catedralei. O umbră venea din capătul celălalt. Un ins care pășea încet se întoarse spre noi și apoi își văzu de drum.

— Nu te înțeleg.

— Pentru că atunci când dansatorul joacă, nu mai este cine a fost, șopti ea, își lasă în urmă numele, amintirile, speranțele. Dansatorul este dansul. Costumul îi e trupul. Cel care dansează nu-i un bărbat. Natura respiră în el. Grație dansatorului, viața unui copac, a unui munte, a unui pârâu dăinuie și ne aparține. De asta când lumea se sfârșește, datoria noastră este s-o creăm din nou. Dansul o creează. Muzica o creează. Trupul este fiecare dintre noi. Dacă zeii și-au pierdut trupul, atunci trebuie să li-l dăm pe al nostru. Dansatorii cu săbii au fost primii care au recreat lumea. De asta dansează. De asta a existat întotdeauna vreunul care să-și afle temeiul vieții, al vieții noastre, în dans. Când costumul se mișcă, se mișcă lumea. Dansatorul e zeul. Dansul e zeul. Noi suntem zeul.

Se opri. O turmă de nori înainta încet. Era un mers domol și masiv, precum migrația unui grup de monștri.

Niște foi de ziar din preajma noastră, târâte de vânt, se pierdură înspre zid, într-un vârtej furios care se risipi.

În ochii lui Guiomar străluceau parcă niște lacrimi pietrificate. Mă privea stând pe bancă cu capul ridicat și trupul drept. Cine ești? I-am spus. De ce te afli aici?

M-am apropiat și am strâns-o la piept. Abia dacă s-a clintit. Am simțit căldura densă, mâinile adâncite în beznă, o explozie de stele înghețate în brațe. Pe neașteptate se ridică în picioare și se îndepărtă, pierzându-se în întuneric lângă catedrală. Dispăruse.

În noaptea aceea am hoinărit ceasuri în șir, nici nu-mi mai amintesc pe câte străzi.

A doua zi m-am trezit cu un petic de soare pe parchet. Am făcut un duș, m-am îmbrăcat și am băut o ceașcă de cafea neagră în patio. Am telefonat la aeroport. Mi s-a spus că tocmai decolase un avion cu cinci minute în urmă. Mi-am amintit. Avionul meu

pleacă mâine devreme, spusese la restaurant, uitându-se în agendă.

Am băut a doua cafea în localul universității, în patio, lângă catedrală. Pe dalele mari de pe jos mi se părea că văd chipul lui Guioniar, ochii limpezi și părul negru impecabil, bluza albă, brațele lungi și pielea-i fragedă. M-am ridicat.

M-am dus în piață. Am cumpărat un *charango*[1], un fluier și alte instrumente. Nu prea știam ce aveam să fac cu ele.

La unsprezece, m-am dus iar până la Huanta și Luricocha, de data asta cu un șofer pe nume Saturnino Sandia, care mi-a spus că locuiește în Huanta de când s-a născut. L-am întrebat dacă știa ceva de o fată, Miriam, din Luricocha. Nu știu nimic, mi-a răspuns.

Trecând prin locul numit Iadul nu mi-am putut lua ochii de acolo.

La biserica din Luricocha l-am întâlnit din nou pe părintele Marco. Stătea de vorbă cu două femei, pesemne mamă și fiică, care văzându-mă și-au luat rămas-bun.

Am vești bune, mi-a spus, tocmai au sosit doi localnici bătrâni de aici, Casimiro și Teodora Sillipú. Se prea poate ca ei să știe ceva despre fată. Stau aici, aproape.

Am mers acasă la ei. Bărbatul care mi-a deschis se uita în pământ. Avea pălăria turtită.

— Pe Miriam? Da, am cunoscut-o, sigur că da.

— Ați cunoscut-o?

— Da, de când era mică.

— Și știți ce s-a întâmplat cu ea?

---

1 Instrument cu coarde, asemănător cu o chitară mică, specific peruan.

— Au venit niște soldați și au luat-o, domnule, așa a fost, și n-am mai știut niciodată nimic, nimic n-am mai știut de ea, precis c-au omorât-o.

— N-au omorât-o. Pe Miriam n-au omorât-o, se auzi o voce din casă.

Bărbatul se întoarse.

— E aici, Teodora?

O femeie cu fustă și pălărie se arătă. Vorbea cu o voce răgușită. Respira anevoie, zgomotos. Părea că stă să cadă în genunchi, dar se ținea în picioare parcă legată cu un fir.

— Miriam i-a scris Carmencitei mele. Am găsit o scrisoare de-a ei în lucrurile Carmencitei. Miriam i-a scris, domnule.

— O scrisoare?

— Da.

— Pot s-o văd?

Femeia se întoarse cu un plic. Avea o adresă, pe strada Pedro Venturo, în Lima. Mi-am notat-o.

— Îmi permiteți să citesc scrisoarea?

— Nu, asta nu.

— Mda.

— E o scrisoare pentru Carmen, domnule.

— Când i-a trimis-o?

— Demult, când trăia Carmencita.

— Nu mai e nimeni din familia ei la prăvălie?

— Nimeni, toți au murit, domnule.

Mi-am luat rămas-bun. Părintele Marco și cu mine ne-am întors spre biserică.

— Și pe fiul lui Casimiro Sillipú l-au omorât, îmi spuse când am ajuns în poartă.

— Pe fiul celui la care tocmai am fost?

— Da.

— Cine?

— Senderiștii. Au turnat benzină pe el și l-au legat de o stâncă pe culmea dealului ca să ardă încet, la soare. Așa l-au omorât. Așa a murit. Și el știe. Știe că fiul lui a murit așa. Și nu există zi în care să nu vină aici să se roage și să stea de vorbă cu mine. În fiecare zi. Și nici eu nu mă satur să vorbesc cu el.

Și cealaltă femeie, Georgina, cea care a venit înainte, Georgina Gamboa, am văzut-o trecând cu fata ei. A fost violată de șapte soldați și a născut-o pe fata asta pe care ați văzut-o. Fata a aflat de curând povestea, că tatăl ei e unul din cei șapte. Și ce poate face ea? Trebuie să trăiască mai departe, așa îmi spune. Să trăiască mai departe. Și tot așa sunt și alții. E o femeie pe care o cunosc, o cheamă Paula Socca, i-au omorât toți cei șase fii și bărbatul, și acum vine uneori pe aici, alteori se duce la Ayacucho. Ea mi l-a prezentat pe băiatul ăsta, Quinta Chipana, îl vezi? Cel care merge pe acolo? Băiatul ăsta locuia la Vilcashuamán, într-un sat numit San Miguel de Rayme. Senderiștii au intrat în sat și au aflat că locuia acolo un om în vârstă, pe care îl chema Luis Zárate. Pentru că le dăduse de mâncare unor soldați din armată, senderiștii au năvălit în casa lui, i-au tăiat gâtul, l-au dus în piața din San Miguel de Rayme și l-au spânzurat de copacul de acolo, avertizându-i pe săteni că nimeni n-avea voie să ia trupul ca să-l înmormânteze. Dar băiatului ăsta, Chipana, îi era milă să-l vadă așa, și într-o dimineață și-a adunat niște prieteni și au dat jos trupul lui Zárate și l-au îngropat. L-au îngropat, mă înțelegeți? L-au îngropat pe Luis Zárate fiindcă voiau ca el să se odihnească în pace, și-l vedeau acolo spânzurat și le-a fost milă, atunci Chipana și un grup de băieți, cu riscul vieții, au nesocotit ordinul senderiștilor, l-au coborât pe bietul Zárate și l-au îngropat ca să se odihnească. Și după ce l-au îngropat, pentru că le era frică, au fugit, s-au ascuns în niște gropi pe dealuri. Dar Luis Zárate a

putut să se odihnească în țărână, nu l-au lăsat spânzurat acolo, ca o cârpă. Mulțumită lui Chipana și-a putut găsi odihna. Și uitați-l acolo, pe drum.

Am stat de vorbă îndelung. Mi-a oferit un *quemadito,* o băutură cu rom flambat și zahăr, mi-a zis. Ne-am dus la el în odaie și am rămas acolo până când a venit timpul să ne luăm la revedere.

În seara aceea, la hotel, am început să scriu. Acolo s-a născut cartea asta. Îmi amintesc cum se clătina abajurul veiozei de pe masă, îmi amintesc de zgomotul creionului.

Înainte de culcare am ieșit să dau o raită prin oraș. Luna accentua bezna, iscând o lumină neagră ce făcea ca lumea să pară că s-a inversat și eu aș fi trecut de partea cealaltă, intrând în negativul unei fotografii uriașe. M-am îndepărtat de centru, apucând-o pe niște străzi pietruite.

La întoarcere, am sunat-o pe Claudia la hotelul unde stăteau în insula Margarita. Vocea ei explodă de bucurie în receptor.

I-am zis că eram la Ayacucho. Așa mi-au spus la tine la cabinet. Dar cum ți s-a năzărit să te duci acolo? O să-ți povestesc la întoarcere.

Claudia mi-a spus că socrii mei erau atât de încântați, încât voiau să mai stea câteva zile acolo. Dar noi venim luni în orice caz. Vin să vă iau de la aeroport. Sigur că da.

În noaptea aceea am dormit neîntors. A doua zi dimineață m-am dus la cafeneaua din Plaza de Armas și m-am așezat să citesc ziarele.

Mă simțeam extrem de trist. Amintirea lui Guiomar mi se părea o iluzie. Nu sperasem în niciun caz s-o văd mai mult de o noapte. Și totuși...

Nu aflasem mare lucru despre Miriam, în afară de adresa aceea de pe strada Pedro Venturo. Să mai fie oare acolo?

La gară mi-am cumpărat biletul de întoarcere la Lima. Mă hotărâsem să iau autobuzul. Călătoria avea să dureze toată noaptea. În restul zilei m-am plimbat prin oraș. Mi-am cumpărat o carte din care am aflat unele date. Odinioară Huamanga, capitala regiunii Ayacucho, fusese un oraș important. Cu cele treizeci și trei de biserici ale sale, cu altarele și picturile religioase, era pe vremea coloniei un loc de trecere obligatoriu în călătoriile de la Cuzco la Lima. Biserica Santo Domingo era una dintre cele mai frumoase din lume. La începutul secolului al XVII-lea, palatele din Huamanga aveau faima de a fi cele mai fastuoase din regat. O tradiție indigenă povestea că în Huamanga *Inca*[1] Viracocha a hrănit un șoim care i-a mâncat din mână (aceasta era originea numelui orașului). Am găsit și alte informații.

Am ajuns la gară, un fel de coridor ce se transforma într-o mică sală de așteptare. Stând pe un scaun de plastic, în așteptarea orei plecării, m-am întâlnit cu un tip care m-a salutat și mi-a zis că mă cunoaște. Am fost împreună la universitate, stăruia, am intrat amândoi odată, făceam parte din aceeași promoție; eu vin la Ayacucho pentru coșenilă, vedem niște crescătorii de coșenilă aici, cu asta mă ocup.

Când m-am pomenit în sfârșit singur pe locul meu, am încercat să văd ceva pe fereastră. Autobuzul demară și totul în jur începu să vibreze.

Urcam încet pe serpentine lungi spre platou. Dintr-odată, televizorul de deasupra mea anunță un film de arte marțiale și m-am hotărât să iau o pastilă. Preț de câteva ceasuri ne vom afla la o

---

1 Rege incas.

altitudine de mii de metri, străbătând un podiș cu lacuri și stânci, pe lungul drum ce duce la Lima.

Ghemuit pe locul meu, pătrunzând în întunecimea lichidă a cerului, am avut sentimentul că imaginile înfiripate în această călătorie erau o binecuvântare ce avea să mă însoțească întotdeauna: chipurile părintelui Marco și ale soților Sillipú, ale lui Anselmo și Saturnino Sandia, chipul lui Guiomar, biserica ordinului Călugărilor Mântuitorului, Plaza de Armas din Huanta, fereastra garnizoanei. Toate alcătuiau un fel de nou paradis.

Aerul se rarefia. Mi-am dat pe spate capul și am încercat să adorm peste întinderea neagră din fereastră. După ce am trecut de un deal, am deschis brusc ochii și am văzut discul lunii, strălucind violent, cu pete întunecate. Avea să mă urmeze de-a lungul întregii nopți.

XV

Am ajuns la coasta învăluită în ceață. Pe bulevardul Javier Prado am luat un taxi.

Acasă, mi s-a părut că mobilele din salon erau mai aproape unele de altele. Justina făcea de obicei schimbări după ce lustruia parchetul.

Am făcut un duș, mi-am pregătit o cafea cu pâine prăjită și apoi am pornit motorul mașinii.

M-am dus la adresa de pe Pedro Venturo pe care mi-o dăduse Teodora Sillipú. Am sunat la ușă. Mi-a deschis o fată în uniformă bleu. Mi-a spus că doamna nu se va întoarce până după-amiază.

I-am telefonat lui Jenny să-i dau niște sarcini, ei și stagiarilor. Când am ajuns la cabinet, am răspuns la întrebările despre călătoria mea. Cum ți-a mers? Foarte bine, totul e bine.

La prânz m-am întâlnit cu Platón la restaurantul chinezesc Wa Lok din Angamos. Amica noastră Liliana Com ne ieși în întâmpinare. Am comandat un soi de pește, orez alb și *siu mai*[1].

— Și cum ți-a mers în călătorie? Ai găsit-o pe Miriam?

— Am întâlnit lume care își aducea aminte de ea. Măcar acum am o adresă.

— Unde?

— În Surco[2]. O să mă duc acum.

— Dar nu arăți în formă.

— Mă simt bine.

— Mă rog, hai să cerem o bere. Ba nu. Mai bine un *pisco sour.* Arăți tare prost, prost de tot.

— De ce?

— Prost, tare prost, ar trebui să te vezi în oglindă.

Spre seară m-am întors pe strada Pedro Venturo.

Casa era înaltă, cu ferestre și grilaje, cu un portal de piatră. O plantă agățătoare, cu flori, se întindea pe zid.

Am sunat. O voce întrebă ceva. Mi-am spus numele la interfon. Mi-a deschis o femeie.

Era înaltă, cu fața prelungă, cu fruntea acoperită de breton. Avea în talie un cordon de piele cu o cataramă masivă. Mă cerceta. Da, domnule? Spuse.

Scuzați-mă, doamnă Fox, nu ne cunoaștem, dar mi s-a dat numele dumneavoastră. Caut o fată pe nume Miriam. De ce? Cine sunteți dumneavoastră? Sunt Adrián Ormache, avocat. Ah, da, cred că te-am văzut pe undeva. Nu ne cunoaștem? Eu te-am văzut cu cumnata ta, Camincha, nu? Pe cine cauți? Pe Miriam, cred că locuia aici. Miriam? Ah, da, Miriam, sigur. Eu sunt Paloma Fox. Vrei să intri? Poftim.

---

1 Un fel de colțunași.

2 District din Lima.

Am urmat-o pe o cărare într-o grădină de trandafiri.

Salonul era o aglomerare de mobilă albă. Pe jos era un covor mare și pe un perete un tablou cu flori negre. Pretutindeni erau măsuțe, pe care se vedeau turme de animale mici din cristal, scrumiere și veioze.

Miriam a lucrat aici cam un an și ceva, zise uitându-se într-o parte.

Stătea picior peste picior, cu degetele de la cel de dedesubt ieșite din sandale și mișcându-se pe covor ca o ceată de copii furioși. Își legăna piciorul de deasupra în aer, într-o balansare neîncetată și parcă perversă, în sus și în jos. Avea un taior vesel, în multe culori. Când vorbea, dădea din mâini.

Ce să-ți spun? Era o fată inteligentă și simpatică, uneori stăteam de vorbă, îmi povestea fel de fel de lucruri. Ți-a spus că a fost în Ayacucho? La Huanta, da, mi-a spus. Dar nu mi-a vorbit niciodată de război, n-a scos un cuvânt despre asta. Și cum a venit aici? Mi-a recomandat-o femeia de serviciu a unei prietene, mi-a spus că e verișoara ei, am văzut-o și mi-a părut o ființă deosebită, avea o privire bună, zău așa. Partea proastă e că a venit cu un copil, dar din fericire copilul n-a dat niciodată bătaie de cap, era mereu foarte cuminte, un îngeraș tăcut. Miguel. Miguel se numea, mi-am amintit.

Am întrerupt-o.

Miguel? Avea un băiat?

Da, un băietei. Foarte tăcut și foarte cuminte.

Deci era adevărat, am zis.

Ce?

Nu, nimic. Pot fuma?

Nu, aici nu se fumează, îmi pare rău.

Bine, scuză-mă, povestește mai departe, te rog.

În fine, așa cum spuneam, cu timpul am devenit aproape prietene. Mai târziu mi-am dat seama că uneori se întâmpla ceva ciudat, uneori noaptea auzeam poarta, zgomotul porții închizându-se, și fetele mele o auzeau, de asta s-au speriat în vreo două rânduri, și pe urmă, mă rog, mi-am dat seama că pleca uneori noaptea, ieșea pe stradă, auzeam cum se închide poarta și știam că e ea, cu timpul m-am obișnuit s-o aud plecând, dar se întorcea repede. A doua zi masa pentru micul dejun era pusă, bucătăria în ordine, totul cum se cuvine, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, așa că eu nu-i spuneam o vorbă, doar o întrebam dacă plecase, iar ea îmi răspundea că da, ca să se plimbe, atâta tot.

Însă o dată s-a întâmplat ceva ciudat de-a binelea. Într-o noapte am așteptat-o să se întoarcă și am găsit-o în salon. Miriam, ce-i cu tine, am întrebat-o, unde pleci la ora asta, nicăieri, doamnă, doar să mă plimb, fiindcă nu pot să dorm, așa îmi spunea, dar eu o vedeam că era transpirată, era leoarcă de sudoare, îmi dădeam seama, păi e din pricină că am mers mult, dar de ce nu mergi dimineața, îi ziceam. Eu cred că fugise. Că fugise, nu că se plimbase.

Așa era Miriam, ce să-ți mai spun? Nu știu, puțin cam stranie cu treaba asta cu ieșitul noaptea. Dar în afară de asta era foarte bună în toate privințele, făcea curat, gătea bine, punea masa, câteodată mergea la cinema cu fetele sau cu mine, mi-era aproape ca o soră, mi-a spus că vrea să ajungă coafeză, că o să pună o firmă la salonul ei de coafură, „Smaraldul din Anzi", așa îmi zicea. Smaraldul din Anzi. Îi plăcea cum sună. Era un nume de pe meleagurile ei natale, din Huanta. Eu o încurajam. I-am dat mai multe cărți, a citit câteva romane, îi plăceau mult, așa mi-a spus, dar apoi nu știu ce s-a întâmplat, într-o zi a plecat cu băiețelul ei, și-a lăsat patul făcut, toată casa curată, a plecat cu

băiețelul ei, am găsit cheia pe masa din sufragerie și un bilet unde scria mulțumesc, doamnă, și atât, și niciodată, niciodată n-am mai aflat nimic despre ea. A fost ceva trist, zău, s-o pierd în felul ăsta, a fost puțin cam ingrată, nu? N-am mai aflat ce s-a ales de ea. Într-un anume fel mai bine că s-a dus, pentru că, fiind atât de frumoasă, toți băieții de pe aici, fiii vecinilor, se țineau după ea și-i făceau complimente. Asta era partea proastă, dar ea nu-i lua în seamă, din fericire.

Deci într-o zi a plecat, așa, pur și simplu?

Da, Miriam a plecat. N-am mai aflat nimic despre ea. Foarte ciudat. M-am simțit tare prost când a plecat, n-am reușit să dau nici de femeia de serviciu a prietenei mele, oricum a fost nerecunoștința din partea ei să plece așa, de fapt nu știu dacă-i vorba de nerecunoștința. M-am întrebat ce-o fi fost în capul ei, ce i s-o fi întâmplat apoi, m-am simțit prost câteva zile, dar pe urmă mi-a trecut, cred însă că vorbesc prea mult. Așa mi-e felul. A făcut ceva rău? Sau de ce o cauți?

Nu, n-a făcut nimic rău, i-am răspuns. E pentru un proces. Vreau s-o ajut. Spune-mi, știi ce nume de familie are?

Miriam Anco, așa o cheamă, uneori își scria numele pe un cupon din alea ca să câștigi un premiu.

Miriam Anco. Era cu putință? De ce oare nu mă gândisem înainte?

M-am grăbit să-i mulțumesc doamnei Fox.

M-am uitat la ceas. Era timpul să mă duc la aeroport.

Traficul de pe bulevardul Marinei făcea un zid în jurul meu. De mai multe ori am rămas singur, pierdut într-un patrulater de microbuze și autobuze. Când am putut în cele din urmă să avansez, am zărit turnul aeroportului. Era aproape ora sosirii

avionului. Am intrat pe ușa de sticlă tocmai când familia mea îmi făcea semne din vamă.

Claudia și fetele s-au apropiat zâmbitoare. Îmi vorbeau toate o dată de voiajul lor.

Am auzit ce spunea Claudia. Vacanța fusese grozavă.

În seara aceea am dus-o pe Lucía la culcare, mi-am făcut rugăciunea împreună cu ea, când plecăm iar în călătorie? Apoi am intrat în camera Aliciei, să stăm de vorbă. Trebuia să discutăm de înscrierea la cursurile preuniversitare. Da, trebuie să încep să mă gândesc la asta, dar, dacă iau note bune la bacalaureat, pot fi admisă direct la facultate.

M-am dus în dormitor. Lucrurile își recăpătaseră cursul obișnuit. Eram în pat cu soția mea. Fetele noastre dormeau amândouă în camerele lor. Totul era în ordine.

A doua zi dimineață m-am dus la biroul domnului Anco. Am bătut în ușă de mai multe ori. Am vorbit cu femeia care vindea suc. Nu l-am văzut, mi-a zis.

La cabinet, Eduardo m-a primit cu noutățile despre petrecerea de la familia Gómez Sánchez, cu o zi în urmă. Tu de ce n-ai venit? Păi îmi sosea familia din călătorie.

Am rugat-o pe Jenny să-mi caute toate informațiile pe care le putea obține despre Vittorino Anco. Fata se numește Miriam Anco. Putea fi unchiul, fratele, tatăl ei?

La prânz m-am întors acasă, am scos fotografiile lui Miriam din portofel și, când am ajuns la birou, le-am pus în sertar.

În cursul după-amiezii m-am dus iar la biroul de pe strada Emancipación.

Domnul Anco se evaporase.

A doua zi, când am coborât la micul dejun, Justina tocmai pregătise cafeaua. Claudia făcea duș.

Justina și cu mine eram lângă masă, ea stătea în picioare și mă privea cu cafetiera în mână, vă servesc, domnule? Da, mulțumesc.

Barierele îngrozitoare, de netrecut, între ea și mine. Justina și eu. Eu și Justina. Nu intram amândoi în aceeași frază. Domnul și servitoarea (așa li se spunea?) Era aproape absurd. I se micșoraseră ochii vrând mereu să fie politicoasă, și zi de zi păstrează temătoare distanța; are părul fără viață, brațele slabe ca niște bețe.

Unul din misterele casei mele. Un mister banal. Un bărbat înalt și alb care împarte același spațiu ani de zile cu o femeie scundă, cu pielea de culoare închisă, Justina. Amândoi se văd în fiecare zi, ani în șir, dar în tot acest timp n-au schimbat mai mult de cinci sau șase fraze diferite, care sunt un fel de bilet de liberă trecere prin casă, reafirmări ale propriei identități. Sunt fraze convenite, crâmpeie de cuvinte: bună ziua, spune-i doamnei că vin târziu, ai putea servi prânzul astăzi mai devreme? Foarte bună mâncarea, mulțumesc, Justina. Pentru puțin, domnule. Puteam conviețui în tăcerea cea mai nefirească și mai suportabilă, o tăcere plămădită din fraze cunoscute. Abia dacă știam câte ceva despre ea: că era din Cajamarca, și că gătea bine, și că îi erau dragi fetele mele. Asta mi-era de-ajuns. Sigur că da.

În seara asta liceul fetelor noastre avea să prezinte un spectacol închinat Sărbătorii Naționale. Programul conținea muzică, dans, recitări. Claudia mă avertizase că Alicia avea să fie maestru de ceremonie la acest eveniment.

La șapte și jumătate, Claudia și cu mine eram așezați în sala de festivități a liceului, salutându-ne cu alți părinți care, ca și noi,

așteptau să simtă plăcerea sigură de a-și vedea copiii pe o scenă. Pe neașteptate se stinseră luminile, se aprinse un reflector și se așternu o tăcere adâncă. Am avut surpriza să-mi văd de la distanță fata cea mare apărând, în lumină, în fața publicului numeros.

Era încă bronzată de soarele Caraibilor. Avea o rochie albă, mulată, care la cei șaisprezece ani ai ei lăsa să se vadă formele unui trup aproape dezvoltat. Rochia, pantofii cu toc înalt, machiajul, colierul, cerceii prevesteau un trup de femeie.

Alicia spuse „bună seara” auditoriului și anunță numerele muzicale care urmau. Era aproape ca o prezentatoare de profesie vorbind în fața publicului alcătuit din părinți, o domnișoară care afișa dezinvoltura și gravitatea unei maturități anticipate.

Revelația fetei mele devenite femeie, mi-am zis, consecința macabrei magii a timpului.

M-am gândit să scriu ceva despre asta. Cum s-o fac?

O fetiță intră în pălăria unui magician. Magicianul rostește câteva cuvinte și scoate din pălărie o femeie. Un tată își vede pruncul mergând în patru labe prin salon și iese un moment din încăpere. Când se întoarce, vede că fata lui e acum o domnișoară în taior și că salonul s-a umplut de străini: o adunare de prieteni. Unii dintre ei se ridică în picioare, îi dau mâna tatălui și-i spun respectuos „bună seara, domnule”. Străbate salonul, protejat de costumul și de zâmbetul lui, și dă mâna cu toți.

Mi-am concentrat din nou atenția asupra scenei.

Spectacolul urma să se încheie cu un număr de poezie prezentat de cei mici. O fetiță de cinci ani recita un poem scris de ea: lumea-i o grădină întinsă, iar noi suntem grădinarii. Trebuie să udăm florile zi de zi. Cu apa iubirii, a afecțiunii...

La sfârșit, publicul de părinți izbucni în aplauze. Alicia le mulțumi tuturor celor de față cu glas răspicat și directorul liceului

urcă pe scenă pentru a-și felicita elevii. Ce frumoasă e Alicia, mi se tot repeta. Și Lucía de asemenea.

Când le-am revăzut, le-am îmbrățișat. Le-am propus să mergem în oraș să mâncăm pizza.

La restaurant, printre mirosurile calde de pizza și savoarea vinului, m-au întrebat cum mi-a mers în călătorie. M-am dus să rezolv niște probleme ale bunicului vostru de pe vremea când era la Ayacucho. Ce probleme? întrebă Alicia. În fine, cred că a făcut rău multor oameni și m-am dus să verific câte ceva. Și ai reușit? Nu, mai nimic. Cred că i-a maltratat rău de tot pe prizonierii pe care i-a avut. Atât de rău era? Cred că da, din păcate. Dar războaiele sunt așa. Și pe deasupra nu-i putem judeca pe ceilalți, interveni Claudia, uitându-se într-o parte.

Chelnerul s-a apropiat să ne întrebe dacă vrem desert.

Duminică, spre surprinderea mea, m-am pomenit că vreau să merg la biserică. Claudia a acceptat cu plăcere când i-am propus și am convins-o și pe Lucía să vină cu noi.

Biserica era relativ plină la ora unsprezece și cât a durat slujba a tot venit lume.

În timpul predicii mi-a zburat gândul la altele, și m-am apucat să privesc banca de lemn pe care stăteam. Era interesant: un fond lăcuit pe care se vedeau zgârieturi, linii, crăpături, urmele mai vechi și mai noi ale unor răni ale lemnului. M-a uimit mișcătoarea mea capacitate de a găsi ceva interesant la o bancă. O cercetam și descopeream noi semne. Îmi atrăgea atenția mai ales o linie lungă pe care vreun copil tulburat o făcuse acolo cu briceagul, o incizie precisă care perfora lemnul, trasând o diagonală pe toată banca. Era aproape frumoasă.

A doua zi, Jenny m-a întâmpinat cu o noutate.

— Domnul Anco și proprietățile lui sunt aici.

— Ce?

— Am totul aici. Pe domnul Anco și toate proprietățile lui. Are mai multe terenuri. Uită-te.

Mi-a întins un certificat de la cadastru și altul de la primăria din San Juan de Lurigancho.

— Aici sunt localurile lui, îmi arătă. O prăvălie, o benzinărie și un salon de coafură.

Am văzut numele salonului de coafură. Smaraldul din Anzi. Era numele de care îmi vorbise Paloma Fox.

— Am căutat-o în tot timpul ăsta, și ea era chiar aici.

— Unde?

XVI

Am ajuns pe bulevardul Wiesse, mergând spre San Juan de Lurigancho.

Un camion cu scânduri prinse cu un lanț fixat cu un lacăt mare a trecut pe lângă mine, făcându-mi mașina să se legene. O mulțime de cărucioare cu fructe, un șir de stâlpi de telegraf, stația de mototaxiuri, grămezile de pneuri de pe lângă șanțuri, firme de medici, licee, dentiști, necuprinsul cerului alb, distanța topită a carosabilului, statuia lui Mariátegui, unde trebuia s-o iau la stânga.

Mă aflam în cartierul Huanta Dos, aproape de casa unde mă primise Paulino Valle.

Am făcut un ocol; câțiva copii s-au întors să se uite la mine.

M-am oprit.

Era acolo.

Un zid tencuit și o ușă mare, pe o stradă cu pământ bătătorit.

Era un salon de coafură. Firma cu litere trandafirii, „Smaraldul din Anzi. Frumusețea și îngrijirea părului”.

Mi-am amintit că mai trecusem prin fața acestei prăvălii, în ziua în care mă dusesem la Paulino Valle acasă.

Am rămas afară, parcă așteptând să se întâmple ceva. Băteam cu degetul în volan, marcând ritmul unui cântec din copilărie. *Mary had a little lamb, little lamb, little lamb.* Crezusem întotdeauna că acest cântec avea ceva sinistru. Mi se părea că Mary, care avea un mielușel, un mielușel pe care-l mângâia, era gata să-l sacrifice.

Am deschis portiera. M-am rezemat de mașină.

Puteam vedea de acolo o bună parte din interior. O oglindă, o masă cu perii de plastic, flacoane de șampon și de creme, un föhn.

Pe masă, câteva foarfeci puse într-un vas. Alături, o cutie cu agrafe de păr.

Din perete ieșea o chiuvetă de faianță. Deasupra, un anunț: „Spălatul părului doi *soles”.*

Poze cu femei blonde pe perete. „Un chip frumos este oglinda sufletului.” Plăcute albastre și albe. Parchetul dat cu ceară de curând.

Stăteam în picioare în prag. Mai erau acolo trei scaune și trei oglinzi mici.

În spatele unuia dintre scaune, o femeie tundea părul unei doamne.

Îmi aruncă doar o scurtă privire și se concentră iar asupra tunsului. Mi s-a părut că fotografiile pe care le luasem de la Vilma Agurto și pe care le păstram în portmoneu prinseseră viață în făptura din fața mea. Era ea. Era Miriam. Era cu adevărat ea?

Avea un trup zvelt, în bluza albă pe talie. Niște ochi cenușii dădeau strălucire tenului de culoare închisă. Tăia părul cucoanei cu o grabă minuțioasă. Se sprijinea pe picioarele-i lungi, pe care și le îndoia la răstimpuri. Blugii lăsau să se vadă niște pantofi negri.

Cel mai probabil era să fi crezut că sunt un client. Nu era ceva neobișnuit ca un bărbat să meargă să se tundă la un salon de coafură. Chiar dacă automobilul meu, un Volvo negru, și cravata nu se potriveau cu cartierul.

Am reușit să mă așez pe scaun. Eram aproape de ușă.

Ea continua să mânuiască foarfeca. Zgomotul celor două lame de metal... părea cântul unei păsări micuțe, mi-am zis... un pui de pasăre venit de curând pe lume, care țipa.

Ținea pieptenele cu multă siguranță, trecându-l din când în când prin părul cucoanei, după care netezea șuvițele cu palma.

Mi s-a părut atunci că dintr-odată o vedeam mai aproape, în sfârșit, îi dădu jos de pe umeri pelerina de plastic albastru, îi arătă o oglindă și îi spuse:

— Așa, doamnă Melchorita, sunteți gata.

Cucoana se ridică, îi dădu niște monede și plecă.

Mă privi.

— Vreți să vă tunderi, domnule?

După o scurtă șovăială, am ridicat din umeri și am spus că da. Fără să știu prea bine ce altceva să fac, m-am așezat pe scaun.

Mi-a întins pelerina pe umeri și mi-a înnodat-o la gât. A luat iar foarfeca.

— Cum vreți să vă tund?

— Obișnuit.

— Nici prea mult, nici prea puțin? Mă lămurește, trecându-mi mâna pe ceafa.

— Nici prea mult, nici prea puțin.

Am simțit vibrația foarfecii în păr. Din stradă răzbăteau zgomote: un lătrat, niște voci de copii, un motor.

Situația era ridicolă. Eu stăteam cu mâinile sub pelerină, iar ea în spatele meu.

Era ciudat.

Femeia pe care tata o ținuse închisă și o umilise manevra o foarfecă lângă gâtul meu. Tăișul lamelor se mișca la câțiva centimetri de trupul meu. Dacă mă recunoscuse, se putea considera îndreptățită să-mi taie beregata în secundele următoare.

Îmi aduc aminte unele detalii din ce s-a întâmplat. Mi se pare chiar că acum stau și scriu în aceeași poziție în care am stat atunci cercetând-o.

Pe când eu o privesc în oglindă, ea pare să fie atentă doar la părul pe care îl tunde, ca și cum aș fi un client oarecare. Sigur că nu știe cine sunt. Nu, nu știe. N-are cum să știe. Își vede de treabă în liniște în jurul capului meu. Zgomotul foarfecii este metodic. Fiecare tăietură produce un sunet surd și scrâșnit.

— Aveți de multă vreme salonul acesta?

— De trei ani.

— Și cum merge?

Zăbovește puțin.

— Bine. Mai mult sau mai puțin. Situația e grea. Dar mă descurc, mă descurc și eu cum pot.

Are o voce gravă și pare mai curând laconică, nu știu cum s-o descriu. Îmi egalizează părul pe laturi, potrivindu-l la nivelul pielii, îl mai tunde ușor în jurul urechilor. Zgomotul pare că se domolește brusc. Se oprește un răstimp, apoi continuă.

— Și aveți mulți clienți aici, în cartier?

— Întotdeauna sunt oameni care vor să arate bine, îmi răspunde. Nimeni nu vrea să arate prost.

— Desigur.

Foarfeca înaintează, trece peste ceafa și taie firele inegale de la tâmple. Trece repede și peste favoriți. Iau seama la mâinile ei. Degete lungi și unghii ascuțite la vârf.

Se lasă o tăcere prelungă.

O mai fi având puțin până să termine?

Mă gândesc atunci că asta o să fie tot.

O să termine tunsul, o să-i plătesc, deci gata, am văzut-o, știu că are de lucru, pot să mă declar satisfăcut. Văd că a supraviețuit relativ bine, cu destulă demnitate, trecutului din care tatăl meu face parte. Câștigă cât de cât, într-un salon de coafură, unde se pare că și locuiește. Pe deasupra, n-arată rău deloc. Să fie acesta sfârșitul căutării mele? J

Ea se depărtează parcă să aducă ceva. Revine. Îmi dă cu apă și mă piaptănă. Mă privesc în oglindă.

Se lasă o tăcere prelungă. Zgomotele străzii au amuțit.

Liniștea pare că nu se mai sfârșește. Pe neașteptate îi aud vocea limpede și gravă lângă obrazul meu.

— Domnule avocat Ormache, îmi spune, văd că sunteți exact așa cum mi s-a povestit.

Simt dintr-odată un gol, o prăbușire fără sfârșit.

Tresar. Mă ridic și mă întorc spre ea.

O văd în picioare, nemișcată, cercetându-mă parcă uimită, cu foarfeca în mână. Îmi scot pelerina.

O văd cum se dă înapoi.

— Ce vi s-a povestit?

Lasă foarfeca pe masă.

— Că mă căutați, așa mi s-a povestit.

Își pleacă ușurel capul. Ia mătura și începe să strângă într-un făraș grămăjoarele de păr. Îl ridică apoi și îl deșartă într-un coș.

— Și cine v-a spus asta?

Un zâmbet îi luminează fața într-o străfulgerare. Apucă fărașul, îl duce în colț și-l lasă lângă mătură. Se așază pe banchetă, picior peste picior. Îi văd pantofii negri cu vârfuri ascuțite.

Deasupra ei sunt pozele unor femei surâzătoare: păr vaporos, piele trandafirie, gât de lebădă. Toate mă privesc. În clipa aceea pare că face parte dintr-o frescă, asemenea unei zeițe misterioase în mijlocul alaiului ei de războinice albe.

Pe neașteptate ceva de pe chip i se însuflețește. Se uită iar la mine, cu ochi strălucitori.

— Încă nu mi-ați spus de ce mă căutați.

Și-a sprijinit mâinile pe coapse. Pare că încearcă să-și păstreze calmul.

— Pentru că doream să vă cunosc.

— Să mă cunoașteți, doar atât?

— Da.

Se oprește. Merge încet spre ușă și rămâne cu ochii ațintiți afară.

— Ce doriți? Să nu povestesc nimănui despre tatăl dumneavoastră?

Se apropie de ușă, cu mâinile la spate. Îmi aruncă o privire, își întoarce apoi capul spre stradă, iar pe gât i se ivește o venă, lungă și tare ca o nuia. În momentul acela mi se pare extraordinar de frumoasă, deși cred că situația e cam neplăcută.

— Da. Vreau să nu povestești nimănui.

— Păi, atunci, nu vă faceți griji.

Se duce la oglindă. Bagă foarfeca într-un toc. Numai atunci i-am văzut picioarele lungi și pântecul plat.

— Localul ăsta e al domnului Anco?

— De ce vă interesează?

— Doar din curiozitate.

Închide tocul și-l pune într-un sertar.

— Da. E unchiul meu. L-am închiriat de la el, dar o să îl cumpăr. De ce?

— Ce chirie îi plătești? Își întinde brațele.

— Nu e treaba dumneavoastră.

— Cât îi plătești?

— Vreți să-mi dați bani?

— Ai nevoie?

— Nu.

Tăcere.

Să-i ofer bani. E cam pripit din partea mea și absurd în momentul ăsta.

Dar nu mă pot gândi la altceva.

Se aud niște voci. Un grup de bărbați, afară. Comentează ceva despre un meci de fotbal care tocmai s-a încheiat.

— Am fost în Ayacucho, știi? Adică la Huanta, la Luricocha. M-am dus acolo să te caut.

— Da, am aflat.

Pe neașteptate, ceva se mișcă în spatele perdelei de plastic. Apare un copil. Are doisprezece sau treisprezece ani, poartă un tricou alb, pantaloni negri, pantofi sport. Mă privește.

— Miguel, du-te înăuntru, haide.

Băiatul dispare.

— Merge la liceu?

— Nu e treaba dumneavoastră.

Câteva clipe de tăcere. Ea ridică mâna, o coboară.

— Nu vreți să povestesc nimănui despre tatăl dumneavoastră, nu? De asta ați venit?

— Da. Vreau să nu se afle nimic.

O văd izbucnind în hohote, are un râs greoi, un soi de cascade prelungi, care nu se mai sfârșesc.

— Ei bine, atunci nu vă faceți griji, domnule, nimeni n-o să afle nimic.

Se uită iar la mine.

— Cum ai reușit să fugi?

— Poftim?

— Cum ai reușit să fugi din garnizoană în noaptea aceea? Cum ai scăpat de tata?

— De ce vreți să știți?

— Din curiozitate. Nu știu.

— Numai din curiozitate?

— Mi s-a spus că ai murit.

— Cine a spus asta?

— Chacho Osorio.

— Ei știu unde sunt eu acum?

— Nu, nu știu. Nu-ți face griji.

Sună telefonul. Se ridică să răspundă. Da, doamna Carmen, fiți liniștită, o aștept, nu, acum n-am clienți.

Pe când vorbește își desface părul, care îi cade unduios pe umeri.

De afară răzbate miros de fum. Ea se așază din nou, cu capul plecat.

Intră o cucoană într-un taior mov, o întreabă dacă stă până mai târziu, îi spune că se duce până la sora ei și se întoarce. Trecând pe lângă mine schițează un salut și pleacă.

— Văd că ai destul de lucru.

Ridică o mână, parcă declarând că întrevederea a luat sfârșit.

— Bun, puteți pleca, domnule, acum știți că n-o să fac nimic, n-o să spun nimic nimănui.

— Cum te pot ajuta?

— Să mă ajutați? De ce?

— Îți pot ajuta băiatul.

O văd cum își pleacă încet capul.

Plânge.

Mă hotărăsc să plec. Las o bancnotă pe masă. Ajungând la ușă, aud că mă strigă.

— Domnule avocat Ormache...

— Da.

— Nu mai veniți niciodată, vă rog.

Mă urc în mașină.

O iau pe bulevard, în sens invers. Cerul are o culoare gălbuie. Un camion lent și murdar mă împiedică să merg mai repede. N-am însă nicio grabă.

XVII

Peste noapte o visez. O văd făcând din nou ce-mi povestiseră Guayo și Chacho: bând bere, lovindu-i, punându-și uniforma lui Guayo. Acum pot s-o văd mai bine.

Chipul ei din fotografie. Sprâncenele bine trasate, obrajii rotunzi și buzele pline în lumină. Este ea. Parcă mi-ar fi apărut viziunea Fecioarei într-o grotă, miracolul unui trup materializat. Bluza albă, șorțul, bărbia fină. Fața triunghiulară. Stă în picioare, ca suspendată deasupra pardoselii de mozaic lucitor a localului ei, dar și acolo, pe colinele de pe drumul de la Huanta la Ayacucho, la zănoaga Iadului, lângă uniforma cu verde și negru a părintelui meu. Am încercat să închid ochii.

M-am sculat și am luat micul dejun cu Alicia și Lucía. Eram grăbit. La opt aveam o întâlnire cu un client, domnul Wakeham.

Don Hector Wakeham era un gentleman a cărui voce cunoștea toate variațiile unui susur. La cincizeci de ani ajunsese la o singură convingere în viață: că vocea lui era cea mai grăitoare și cea mai mare dovadă a spiritului cavaleresc specific celor din Lima. Ca să se potrivească cu tonul vocii purta cămăși cu butoni la manșete, costume de culoare închisă și pantofi lucioși și-și împodobea reverul cu cele două insigne ale universităților unde fusese profesor. Când vorbea cu mine, își anunța subiectele, explicându-mi că le va aborda în ordinea inversă a importanței, de la cele mai puțin însemnate la cele majore. Când începea să spună „primul se referă la.. Urmărea cu atenție deosebită rezonanțele catifelate ale vocalelor *e* și *a,* pe care le rostea potrivindu-și limba, de parcă aceste vocale ar fi fost niște pernițe pe care se putea așeza cu delicatețe. Își modula cu grijă vocea cu buzele-i cărnoase, însoțindu-și cuvintele prin gesturi ale mâinilor; la răstimpuri, își împreuna buricele degetelor, alcătuind un arc unde-și adăpostea ideile. Apela la serviciile mele pentru a-și satisface costisitoarea plăcere de a ști că mai are un avocat pe lângă ceilalți patru angajați de compania lui. Don Hector avea o firmă care exporta sparanghel, moștenită de la tatăl lui, și-i mergea bine datorită priceperii ginerelui său, Emilio. Totuși se referea arareori la companie. În privința banilor, cel mai mult îl interesa să se îmbrace bine. Costumul, frizura și mai cu seama felul în care tușea erau procese programate cu grijă: cu mâna la gură, slobozea trei rafale, una după alta, și întotdeauna ultima în șoaptă. Un nas prea lung îi deforma trăsăturile, dar încerca să-și suplinească excesele feței cu părul aranjat ca o cască.

La cabinet îi furnizam rapoarte despre impozite și regulamente, dar era o consultanță mai curând de rutină. Să-i

ascultăm conversația era principala noastră sarcină pentru care ne plătea. Eu îl ascultam vorbind despre opiniile sale politice, despre jocurile lui electronice, despre „bunul mers al afacerilor, grație muncii familiei, o muncă lentă, dar constantă". În dimineața aceea domnul Wakeham mi-a explicat că dormise prost noaptea trecută. „N-am putut închide ochii, eram într-o stare de neliniște permanentă, cu momente clare de angoasă. Motivul a fost faptul că băieții mei cântau la chitară", mi-a povestit, „sunt foarte sensibili și cântau încet, dar tot m-am trezit, pentru că nu am un somn adânc."

După întâlnirea cu Wakeham m-am urcat în mașină. Mi-am dat seama că goneam cu toată viteza. Am mers pe Javier Prado, apoi pe Panamericana Norte, și la Azcarruz am luat-o la dreapta pe deviație. În cele din urmă, am ajuns pe bulevardul Wiesse.

Mă duceam s-o văd. Trebuia s-o văd.

Singura mea dorință era s-o găsesc singură. Inima îmi bătea cu putere ori de câte ori mă vedeam obligat să opresc la fiecare semafor pe roșu. Vedeam microbuzele care rămâneau în urmă.

Am întors în dreptul monumentului lui Mariátegui, am trecut de mai multe străzi, dar mi-am dat seama imediat și am făcut rapid cale întoarsă, stârnind un nor de praf; o persoană sau două s-au întors și s-au uitat lung după mine.

Am frânat înaintea coaforului. M-am dat jos, învăluit într-un norișor de praf. Am găsit-o stând pe locul clienților. Citea o revistă.

A rămas cu ochii la mine.

— Putem vorbi o clipă? am întrebat-o.

Nu mi-a răspuns. Și-a plecat iar ochii pe revistă.

M-am așezat alături.

Își pusese un șorț. Avea părul despletit.

— Cred că v-ați dat seama că n-o să vorbesc despre cele întâmplate cu nimeni, nici cu ziariștii, nici cu altcineva... așa că nu vă faceți griji în privința asta, domnule avocat Ormache.

Se ridică în picioare. Mă privea drept în față.

— Vreau să te ajut, am spus. Doar asta. Însă e drept că o fac și pentru mine, adică pentru ca să mă simt eu mai împăcat.

— N-am nevoie de nimic.

— Și băiatul tău?

— Nici el.

Am vorbit pe tonul cel mai liniștit de care eram în stare.

— Aici, în apropiere, la Jicamarca, e un local, Misky. De ce să nu mergem acolo să stăm puțin de vorbă?

— La ce bun?

Se duse într-un colt și se așeză. Nu-și lua ochii de la mine.

— Nu știu. Numai ca să stăm de vorbă.

Se ridică și se duse lângă ușă. Privi strada. Apoi se întoarse și începu să spele niște piepteni și perii într-o găleată. Zgomotul apei răsuna în toată încăperea.

— De ce credeți că o să vin cu dumneavoastră? Mă întrebă fără să se uite la mine.

— Vreau să vorbesc cu tine, doar atât.

— N-avem nimic de vorbit. Vă rog să plecați, domnule. Urcați-vă acum în mașină și duceți-vă liniștit, să lăsăm lucrurile așa cum sunt.

S-a apropiat de chiuvetă. Spăla și ștergea pieptenii, punându-i la locul lor. Liniștea îi multiplica imaginea în oglindă.

— Nu l-am cunoscut pe tata niciodată, i-am spus încet. Aș vrea să-mi povestești ceva despre el.

— Nu vă cunoașteți tatăl?

— Nu l-am văzut ani de zile.

— Ce vreți să știți atunci?

Am șovăit.

— Nu știu, tot ce mi-ai putea povesti.

Mai puse câțiva piepteni în sertar.

— Ce vreți exact să știți?

Închise robinetul. Se așternu din nou un moment de tăcere. Se așeză. Am văzut-o punându-și picior peste picior. Pantofii negri aveau un vârf metalic. Pe coapsa ei zveltă, blugii aveau o floare brodată.

— Putem sta de vorbă în altă parte?

— Unde?

Vocea îi era răgușită și puțin dură. Mă privea drept în față.

— Unde vrei. Aș vrea să-mi povestești cum a fost, tot ce s-a întâmplat acolo.

Se uită în jos. Rămase așa un lung răstimp, cu capul în pământ, nemișcată.

Am auzit zgomotul vehiculelor de pe bulevard, ca niște împușcături una după alta.

În fine, își ridică din nou capul.

Când am privit-o iar, părea să aibă o față mai tânără. Pe neașteptate, spre surprinderea mea, își scoase șorțul.

— Să mergem, dar nu pot să stau mult.

— Ai cu cine să-ți lași băiatul?

— E la doamna Melchora. O să închid.

Se urcă în mașină. Stătea lângă mine.

În vreme ce eu manevram schimbătorul de viteze, am simțit țesătura caldă a blugilor.

N-am vorbit cât a durat drumul.

Am ajuns la Misky. Domnul Max păru că mă recunoaște. I-am cerut o bere. Miriam a spus: „Pentru mine nimic”.

Ne aflam în înaltul colinei pe care se întindea Jicamarca.

De acolo se vedeau pantele cu case din cărămidă și ziduri tencuite, acoperișurile joase, antenele de televiziune. Colina se profila deslușit pe cerul de culoarea osului.

Ea își trecu mâna prin păr de mai multe ori. Îmi aruncă o scurtă privire. În momentul acela mi se părea fata cea mai frumoasă din lume.

— Să vezi, adevărul e că aș vrea să te ajut dacă mă lași. Mă rog, bănuiesc că nu vrei să accepți ajutorul meu, dar fă-o cel puțin pentru băiatul tău. Câți ani are?

— Nu vă interesează.

— La ce liceu merge?

Vântul îi flutura pletele.

Își pusese o mână pe masă, o mână lungă, cu unghii fine și inele de argint. Se așternu o tăcere prelungă.

— La un liceu aici, aproape, Mariátegui.

— Și ai cum să-l întreții?)

— Da.

— Poți să-i cumperi haine și tot ce are nevoie?

— Câștig ceva bani cu coafura.

— Mda.

— De ce vă interesează atât de mult?

M-am aplecat în scaun.

— Am aflat despre tine și tatăl meu de curând.

— Ce vi s-a povestit?

Slobozise cuvintele ca o săgeată.

— Că tata te-a ținut prizonieră și că a trăit cu tine, iar după un timp ai fugit. N-a fost așa?

Începu să bată cu degetele în masă.

— Cum s-a întâmplat de l-ai avut pe Miguel?

— Mă interogați sau ce faceți, domnule avocat?

— Nu. Îmi pare rău. Nu trebuie să-mi răspunzi dacă nu vrei.

În local intrară doi bărbați. Unul dintre ei mă privea țintă.

Aveau cămăși deschise la gât, pantaloni negri și tenișі. Fețele le erau pline de praf, poate că lucraseră pe un șantier. Au cerut bere. Tipul care mă fixa zăbovi o vreme până să-și îndrepte privirea în altă parte.

— Am născut la Lima, spuse după alte câteva clipe de tăcere, și cu ajutorul unchiului Vittorino am început să învăț. Dar nu-mi găseam de lucru, așa că m-am angajat ca femeie de serviciu în diverse case. Apoi m-am apucat iar să învăț și am găsit un loc la un salon de coafură, și mai târziu unchiul mi-a dat prăvălia asta, pe care o s-o cumpăr, așa că mă descurc și mă străduiesc să-l ajut pe Miguelito să crească. Dacă vă interesează atât de mult, asta e toată povestea.

Oftă din adâncul sufletului.

Domnul Max ne aduse sticla de bere și două pahare.

I-am turnat, dar mi-a spus că nu vrea să bea nimic. Am tăcut amândoi.

— Asta-i tot ce voiați să știți?

— Și tot ce mai vrei să-mi povestești despre tata.

Își plecă ușor capul.

— Tatăl dumneavoastră n-a fost un om rău, murmură.

— De ce spui asta?

Începu să-și frece mâinile. Le ținea strânse una peste alta, învârtindu-le. La un moment dat și le-a dus la față și păru că se șterge pe obraji.

— L-am urât mult pe tatăl dumneavoastră, vă spun că l-aș fi omorât dacă aș fi putut, pentru că m-a înșelat amarnic, a abuzat de mine, în cămăruța aceea, l-am urât din suflet, din vina lor, a soldaților, mi-am pierdut familia, nu i-am mai putut vedea pe ai mei, n-am mai avut timp, muriseră, muriseră fără mine, iar eu îl

uram atât de mult pe tatăl dumneavoastră, dar acum nu-l mai urăsc, acum aproape că mi-e drag.

Se rezemă de spătarul scaunului fără să-și ia ochii de la mine. Nu știu de ce, în clipa aceea mi-a venit s-o prind de mână.

— Cât timp ai stat cu el la garnizoană?

— N-o să vă mai povestesc nimic. Dar vreau să știți că vă iubea, pe dumneavoastră și pe fratele dumneavoastră. Vorbea de amândoi tot timpul. Mă rog, de asta am acceptat să vin aici, să vă spun asta. Asta, nimic mai mult. Așa că să ne întoarcem, trebuie să lucrez, domnule avocat.

Ne-am urcat în mașină. Am condus încet și am lăsat-o în poartă.

— Lasă-mi un număr de telefon sau ceva.

— De ce?

— Ca să-mi mai povestești câte ceva. Și eu pot să-ți povestesc câte ceva despre el.

Mi-am dat seama că ridicasem tonul. Ea nici n-a clipit. A deschis torpedoul și a găsit o factură. A scris numărul. Mi-a spus „poftim” și a coborât.

La cabinet eram așteptat la o ședință. Era vorba de strategiile pentru a atrage noi clienți. Nu există nicio strategie, am zis. Trebuie doar să muncești. N-ar fi bine să trimitem scrisori? Se interesă Eduardo. De ce să nu facem scrisori pentru firme și ambasade? Dar am trimis deja cinci mii de scrisori, Eduardo.

Am tot discutat până ne-am plictisit și am schimbat subiectul.

În seara aceea i-am spus Claudiei că mă întâlnisem cu Miriam.

Ah, Dumnezeule, mi-a răspuns.

Am dormit mai bine decât cu o noapte în urmă. În zori m-am apropiat de Claudia, am îmbrățișat-o și am făcut dragoste ca în vremurile bune. Era din nou fata senzuală, cu picioarele lungi și trupul cald lipit de al meu. Într-o străfulgerare am văzut chipul lui Miriam.

În vreme ce făceam duș, mă gândeam tot la ea.

Mi-am dat seama că simțeam nevoia s-o mai văd, era poate un impuls egoist, poate că nu trebuia să-i dau curs. Dar simțeam nevoia s-o văd, mi se părea că trebuie s-o ajut în vreun fel. Eram convins că va accepta ajutorul meu, nu știu de ce.

Am ieșit în vestiar și am luat cheile mașinii.

Eduardo m-a primit cu o veste obișnuită. Săptămâna asta trebuia să luăm prânzul cu doi clienți, cei mai importanți pe care-i aveam.

„Întotdeauna se cuvine să ne punem bine cu ei”, îmi șopti. „Șaizeci la sută din veniturile cabinetului provin de la ei, știi doar.”

Cei doi clienți, cei mai importanți, erau Leticia Larrea și Haroldo Gala. Era obligatoriu să ne ducem. Nu trebuia să mă mai gândesc la Miriam deocamdată. Trebuia să mă concentrez asupra lor.

Leticia Larrea. Limba mi se arcuiește și vibrează când îi rostesc numele. Leticia trecuse de cincizeci de ani și își făcea apariția la cabinet pe la ora unsprezece, de două sau trei ori pe săptămână. Cabinetul nostru făcea parte din itinerarul ei, printre vizitele la prietene și mersul prin magazine. Înainte de a intra în biroul meu se oprea în fața ușii, parcă pozând pentru eternitate, învăluită veșnic în pletele-i roșii, care făceau să pară și mai strident machiajul spectaculos și cerceii multicolori. Avea un mers legănat. Se antrenase ca să pășească astfel dansând mambo de una singură. Corpul ei, împodobit cu panglici, șiraguri de mărgele

și brățări, era ca cel al unei păpuși parfumate. Vizitele ei mă amuzau. Mă pregăteam s-o primesc de îndată ce îi auzeam vocea ca un fluier apropiindu-se dinspre ușa de la intrare. Străbătea holul, repetându-și în șoaptă că pardoseala era curată grație contribuției ei lunare la bugetul cabinetului. După ce se bucura de constatarea asta, urca scara și, trecând pe lângă Jenny, o punea să o anunțe. Când mă găsea cu alt client, spunea cu voce tare: „Ah, scuze, aștept afară”, motiv suficient pentru ca persoana care era cu mine să termine conversația. De cum o vedea că pleacă, intra la mine după ce se oprea câteva clipe în prag, parcă inspectând.

Prin felul în care se îmbrăca își manifesta personalitatea. Pantalonii strâmți, bluzele roșii sau albastre, vestele cu nasturi erau o proiecție a implorării ei arogante de a fi iubită. Avea întotdeauna pretextul că mă roagă ceva, dar de fapt se așeza în fața biroului meu pentru a-și demonstra sieși că aveam s-o ascult.

Credea, pe drept cuvânt, că obligațiile mele ca avocat al ei presupuneau să ascult tot ce avea să-mi spună despre micile ei dureri de gât (vai, simt aici o încordare de care nu scap cu niciun preț, zău), despre recepțiile, la care fusese (ieri-seară la ambasadă tartinele cil crevete au fost un deliciu, iar pe Titan Brescia am văzut-o dichisită de mama focului), și mai cu seamă despre lumea minunată în care trăiau copiii ei (fata mea, Vivian, și-a trimis actele pentru admiterea la London School of Arts).

Sporovăiala Leticiei m-ar fi distrat dacă vizitele ei ar fi durat mai puțin. În general, Jenny ne întrerupea cu vreun telefon urgent (vă caută domnul Cano, domnule avocat, e ceva urgent), și atunci ea stingea țigara, îmi ura mult noroc, îmi spunea că mă va suna pentru a ne invita, pe Claudia și pe mine, la ea la cină și pleca în ritm de mambo pe coridorul la a cărui curățenie contribuia.

Adesea bătea la ușa lui Eduardo și-l supunea la același tratament.

Spre deosebire de Leti, la cei patruzeci de ani câți avea, Haroldo Gala, celălalt client important al nostru, se învestise cu trăsăturile pe care considera el că trebuie să le prezinte un bărbat distins. Purta vestă, butoni la manșete și-și aranjase părul parcă sculptându-l în formă de carapace de broască țestoasă. Când era supărat, își dădea capul ușor pe spate, ochii i se învăpăiau într-o străfulgerare rece și sticloasă, ce-l făcea să semene cu o iguană, și slobozea niște cuvinte pe care le considera mortale: „asta o vreau imediat” sau „vreau să se facă asta chiar acum”. Un puseu de tensiune, ca un fel de extaz de natură minerală, îi prelungea starea aceea a ochilor înainte de a reveni la normal. Haroldo încerca să-și atenueze asprimea prin maniere studiate, menite să impresioneze. Era convins că putea să-și domine interlocutorul prin autoritatea, cultura și înfățișarea lui atrăgătoare.

Pe la cocteiluri vorbea în fața celorlalți accentuând silabele și-și încheia intervențiile strângând ușor din buze și schițând un salut cu capul, în chip de aprobare sau adeverire a propriilor spuse.

Câteodată, Haroldo ne invita, pe Claudia și pe mine, la el acasă. Când soseam acolo, pe bulevardul Golfului, parcă intram în atmosfera unei ceremonii. Primul salon avea un candelabru, trei fotolii moi și un fel de tabernacul unde erau etalate portretele în ulei al lui Haroldo și al soției sale, Lucha. Cu timpul, Lucha a început să semene cu el: ochii migdalați, tunsoarea ca o carapace de țestoasă, gurița aspră și uscată. Avea părul vopsit și purta rochii lungi. O escală obligatorie pentru toți invitații la petreceri era să o salute pe doamna Lucha, care, flancată de cei doi copii ai lor, învățase să-i întâmpine urându-le bun venit în capul coridorului. După ce o salutam, toți cei care eram invitați la ei

acasă trebuia să trecem pe lângă masa pe care familia Gala expusese coperta patinată a unui exemplar din *Don Quijote.* Ajungeam apoi în salonul mare, cu tablouri din epoca viceregatului[1] și mobile așezate pe un covor gros. Mobilele aveau chenare verzi și picioare cu vârfuri aurite. La mijloc, o masă de sticlă expunea casete felurit colorate și o lampă.

Pe perete atârnau un hanger și o spadă.

Și comentariile lui Haroldo erau un muzeu, pe când străbăteam diferitele saloane prin care el își călăuzea vizitatorii. În anticameră aborda veșnic teme de politică de ordin conjunctural, urmată de reflecții asupra mersului societății. Salonul principal al acestei vizite ghidate era constituit de opiniile lui particulare în legătură cu relațiile între bărbați și femei, și cu morala publică și cea personală. Erau niște miniconferințe pe care le oferea periodic, în șoaptă și cu degetul ridicat. Eu sunt pentru totala libertate a relațiilor, exclama printre murmure. Pe urmă își expunea părerile generale despre democrație, droguri și controlul natalității. În raport cu programul vizitei, după conferință noi, cei de față, îi elogiam posesiunile în ordinea în care ni le arătase: nevasta, copiii, mobila și ideile lui.

Elaborata și mieroasa ipocrizie a lui Haroldo plăsmuise o serie de fațade somptuoase în spatele cărora se ascundeau hrubele necesităților lui. Ascensiunea lui socială atinsese culmea, însă o pornise de jos, din mocirla unei copilării nevoiașe. Următoarea treaptă era o funcție politică în oricare guvernare viitoare. Cabinetul nostru de avocatură, la care contribuia cu bani, era tot un instrument pentru a-și atinge acest obiectiv. Adesea găseam în mail mesaje de la el: „Domnul Baroja, ministrul

1 În perioada care a urmat descoperirii și colonizării Lumii Noi, noile teritorii cucerite și anexate metropolei spaniole erau împărțite în așa-numitele viceregate guvernate de viceregi, reprezentanții locali ai regelui Spaniei.

adjunct de la Industrie, mi-a solicitat un raport despre cadrul legal al tranzacțiilor noastre de anul trecut. V-aș fi foarte recunoscător să binevoiți a trimite o copie la biroul lui cât mai curând posibil”. Când îi trimiteam vreun raport, îmi răspundea mereu cu aceste cuvinte: „Citit și aprobat. Cordial, Haroldo”.

Obsesia lui Haroldo pentru ascensiunea socială era rezultatul îndepărtat al copilăriei sale: fusese mezinul sărac al administratorului unei moșii în Canete.

Își disprețuise părintele și frații și îi curtase frenetic pe proprietarii moșiei, membrii familiei González Panta. Într-un rând, când domnul González Panta venise acasă cu mașina, micuțul Haroldo se repezise să-i deschidă poarta și să-i dea mâna, ajutându-l să coboare. Asta era imaginea care circula pe la prânzurile și cinele simandicoase din Lima: Haroldo călăuzindu-l pe domnul González cu mâna în sus, prefigurând pașii de balet ai unei perechi viitoare și consolidând arcul grație căruia Haroldito avea să acceadă la statutul respectabil de fiu adoptiv. În sfârșit, prin căsătoria cu Lucha González reușise să-și atingă scopul. Era un om fericit și eu contribuiam, cu zâmbetul și munca mea, să fie astfel. Citit și aprobat. De bună seamă.

XVIII

În zilele următoare am sunat-o pe Miriam de mai multe ori. I-am lăsat mesaje.

O dată am și vorbit cu ea, dar abia dacă am reușit să-i scot două sau trei cuvinte de refuz.

Nu puteam să-mi explic ce se întâmpla. Imaginându-mi-o în fața mea, simțeam un fel de gol, o tristețe infinită, care mă copleșea. Pletele-i răsfirate, ochii închiși la culoare, bucata de

piele ce i se zărea în dreptul taliei, felul ei de a sta în profil. Nu puteam să n-o văd tot timpul. Sigur că era ciudat că un bărbat ca mine se gândea astfel la o fată ca ea.

Am vorbit de treaba asta cu Platón. Uit-o, ia-ți gândul de la ea, iar dacă nu poți, mă rog, atunci însoară-te cu ea, n-ai încotro, îmi spunea. Dar nu-ți mai face atâtea probleme.

Îmi amintesc acum foarte bine de ziua în care s-a întâmplat totul. Era o după-amiază de iarnă în cursul căreia se luminase pe neașteptate, iar Jenny și cu mine tocmai comentam acest fapt, când a sunat telefonul.

Era vocea lui Haroldo Gala, parcă în stare de alarmă. „Sunt foarte supărat, Adrián", mi-a șoptit. „Eu v-am cerut, dumneavoastră și cabinetului, să binevoiți să trimiteți un raport ministrului Industriei, domnul Alvites, dar mi-a adus chiar acum la cunoștință cu regret că nu i-ați trimis documentele. Nu pot înțelege lipsa de responsabilitate a cabinetului ca instituție și a dumneavoastră personal. Este ceva greu de explicat, v-o spun cu destulă mâhnire." Murmurul lui Haroldo făcea ca sunetele *s* să pară stridente și sunetele *r* vibrante. La început am vrut să-i răspund, dar mai apoi m-am hotărât să aștept până termină. În fine, i-am spus că voi verifica imediat ce se întâmplase cu raportul. L-am sunat pe Eduardo să-l întreb. În momentul acela a intrat Jenny.

— Te caută o femeie. Nu vrea să-mi spună cine este.

Vocea se auzi limpede în receptor.

— Scuzați-mă, domnule avocat. Sunt Miriam.

— Miriam?

— Da.

Se lăsă un moment de tăcere.

— Putem să ne întâlnim, domnule avocat?

De ce mi-a telefonat pe neașteptate în după-amiaza aceea, după atâtea refuzuri? Atunci, conducând mașina pe bulevardul Wiesse, eram atât de surprins că i-am auzit vocea la telefon, încât abia dacă-mi puneam întrebarea asta. Dar mai târziu, în lumina celor întâmplate, mi-am pus-o de multe ori.

Am parcat automobilul lângă salonul de coafură. Am intrat.

Era singură, așezată pe scaun, citind o revistă. Și-a înălțat capul și mi-a zâmbit într-o străfulgerare. S-a ridicat în picioare.

Se fardase ușor, lucru care m-a măgulit.

În după-amiaza aceea, stând și bând bere la Misky, i-am povestit despre munca mea de la cabinet. Întâlnirile cu clienții, rapoartele, consultarea cărților. Ceva destul de plicticos din când în când, dar uneori îmi plăcea. Am vrut și eu cândva să studiez dreptul, mi-a spus zâmbind. Ca să fac dreptate.

A fost prima oară când am văzut-o zâmbind. Un zâmbet larg și molcom.

Și-a ridicat mâna, avea o brățară argintie.

A fost o întâlnire scurtă, dar cordială, în cursul căreia nu am vorbit de tata.

Am lăsat-o la salonul de coafură.

În drum spre casă, m-am oprit la un restaurant și am cerut un whisky. Voiam să fiu singur, cu amintirea ei recentă, cu senzația celor trăite.

Mi-am băut whisky-ul cu sorbituri scurte.

Fața limpede a lui Miriam, strălucirea zâmbetului ei, șirul dinților, care se deschidea pentru prima oară, părul lung și ochii negri și brățara de argint și cuvintele, mulțumesc, am să vin peste o săptămână, îi spusesem, peste o săptămână vin să te văd, la ora asta.

A doua zi am ajuns târziu la birou. Stătusem acasă în salon, citind ziarele.

O criză de guvern, noi miniștri, o vizită a lui Alan García[1] la Paris.

Conferințe de presă ale președintelui Fujimori la televiziune. Ziarele publicau și niște declarații ale lui Abimael Guzmán[2]. „Nu sunt terorist, ci comandantul unui război popular”, spunea din celula lui, conform unei știri date de EFE[3]. I-am văzut și fotografia.

Fața lui Abimael, care mai târziu ne-a devenit familiară, era în momentul acela o revelație.

Un cap umflat de grăsime, un sfânt nefast, o explozie tăcută într-o piele murdară. Nu era fața fericită și deformată a acelor șefi de bande criminale care apar la buletinul de știri, cu o expresie de o veselie înghețată și abrutizată în urma unei vieți de plăceri și riscuri. Fața lui Abimael era un ansamblu de trăsături disciplinate de gravitate, cu ochii negri și duri ca niște pietricele, corpul gras pe care furia îl făcea să fie agil, furia adunată, un cearșaf rece pe un cuptor însângerat. Violența obscenă, încrâncenată, a acestei fețe... încerc uneori s-o pun în legătură cu cele întâmplate. Spre deosebire de ceilalți, furia îi permitea să privească lumea în față. Și această privire deschisă fusese darul pe care îl oferise partizanilor lui, acei oameni care-și ținuseră mereu capul plecat, tăcând, și numai cu el și-l ridicaseră... A-și exprima furia, speranța furiei. Mă auzi? Spuse Claudia. Îți vorbesc și nu-mi răspunzi.

---

1 Politician peruvian, președinte al țării mai întâi între anii 1985 și 1990. I-a urmat la președinție Alberto Fujimori, între 1990 și 2000. Din 2006 Alan García își exercită al doilea mandat.

2 Conducător al organizației Sendero Luminoso

3 Agenția spaniolă de știri

În acele zile rutina familială a avut de suferit. Claudia îmi reproșa că sunt mereu absent, distrat. Parcă aș vorbi la pereți, nu știu la ce ți-o fi gândul.

În îngrijorarea ei, a făcut greșeala de a comenta de față cu fetele. Eu le-am explicat în linii mari că e vorba de oboseală.

În realitate, am început să mă simt foarte binedispus. Tot ce făceam mi se părea extraordinar, eram convins că fiecare întâlnire cu un client sau fiecare raport aveau să contribuie la prosperitatea cabinetului și la bunul mers al lumii.

Mă duceam s-o văd pe Miriam în fiecare marți, nu știu de ce ziua asta a rămas ca o obișnuință. Poate pentru că era ziua în care îmi telefonase. Era o regulă pe care ne-o impuseserăm pentru a putea continua să ne vedem.

Câteodată o găseam lucrând. Când era singură, mă întâmpina cu un zâmbet. Nu mi-a vorbit niciodată despre ceea ce se comenta cu siguranță în cartier: că în fiecare săptămână venea la ea un bărbat cu un Volvo.

Înainte de a ieși cu mine, se îmbrăca și se machia ușor. Ochii i se luminau când îmi vorbea de băiatul ei, Miguel.

Întâlnirile durau puțin. Ne duceam să bem o cafea sau o bere sau un suc la Misky. Domnul Max, amfitrionul nostru, era mereu atent și politicos, o întreba mai întâi pe ea ce dorește. Eu mă adânceam în discuții. Când stăteam cu ea, parcă mă aflam într-un spațiu imens, pe care-l puteam străbate ceasuri întregi. Îmi povestea ce făcuse săptămâna trecută, despre Miguel, despre prietena ei Melchora, despre cât de tare le ducea dorul părinților și fraților ei. Eu îi vorbeam de familia mea, de Platón, de cabinet, de fetele mele. Stând de vorbă cu ea, simțeam că pot respira. Toate subiectele erau atrăgătoare prin noutatea lor. Era ceva ciudat, dar așa stăteau lucrurile. Tot ce spunea ea – clientele pe care le avusese, discuțiile ei cu Miguel, ce li se întâmplase unor vecine ca

Melchora și Pascuala – îmi trezea interesul. Eu o întrebam tot mai multe despre fiecare amintire din copilăria ei la Huanta. Era un subiect de care nu-mi povestea prea mult.

Înainte de a ne lua rămas-bun, îi dădeam un plic cu niște bani (întotdeauna închis, ea îl primea fără să spună nimic) și apoi o lăsam pe undeva aproape de salonul de coafură. Niciodată chiar acolo, ca să evit alte bârfe în cartier.

Cu timpul, cred că s-a obișnuit să mă despart de ea sărutând-o pe obraz. Era un sărut însoțit de un braț pe umăr, un gest destul de inocent din partea mea. Dar mă tulbura s-o simt lângă mine astfel. Închideam ochii în clipa în care buzele mele îi atingeau pielea netedă și caldă. Pe neașteptate mă simțeam ciudat de sfios și de temător. Un băiat cu prima lui iubită.

Bineînțeles că nimeni – în afară de Jenny și de doctorul Platón Acha – nu era la curent cu întâlnirile astea.

Eu cred că ești cu altă femeie, mi-a zis Claudia într-o noapte, înainte de a ne culca. Sigur, proastă mai sunt, cum de nu mi-am dat seama mai înainte. Asta e. Ești cu o fată, precis că o fată de la cabinet, o stagiară tânără și frumoasă, care se ține de tine, așa stau lucrurile, nu-mi spune nimic, dar o să aflu eu cine e.

Sigur că m-am apucat să mă dezvinovățesc de toate acuzațiile ei. Pe urmă m-am resemnat s-o ascult.

Voiam să-i ascund întâlnirile mele cu Miriam. Nu-i povestisem decât despre prima. De teamă, pesemne.

Când s-a convins că n-aveam nicio legătură cu vreo fată de la birou, lucrurile au început să meargă mai bine între noi. În fiecare dimineață îmi băteam capul cum să procedez cu ea. Ce o să-i spun la micul dejun, ce o să-mi răspundă, ce pretexte aveam să invoc ca să vin târziu. Dar era o criză obișnuită, ce înainta pe drumuri cunoscute. Mi se părea că nu voi avea niciodată vreo relație intimă cu Miriam (pe vremea aceea ideea îmi părea de-a

dreptul extravagantă). Însă nu-i puteam explica Claudiei ce anume mă lega de ea. Nici Claudiei și nici mie însumi.

În răstimpul acesta m-am văzut în câteva rânduri cu Platón, care mi-a spus vestea. Nevastă-sa aștepta cel de al patrulea copil. Și-ți dă mâna să mai ai un copil? Da, am pacienți la cabinet, durerea de măsele produce bani, din fericire lumea se spală prea puțin pe dinți. Și tu, ești tot cu Miriam a ta? Da, ne vedem. Și până când?

În după-amiaza aceea l-am primit pe domnul Pozuelo. Era clientul nostru de când ne deschiseserăm cabinetul. Mi se părea totuși că-l văd pentru prima oară.

Domnul Pozuelo era un bărbat cu față ascuțită, cu un zâmbet de o veselie lugubră și păr castaniu dat cu briantină, în valuri umede. Ochii îi pluteau pe chip ca niște meduze moarte în apa mării. În tinerețe fusese campion de surf la clubul Waikiki, iar acum făcea tot ce-i stătea în putință ca să afișeze vestigiile acelei tinereți pline de glorie: cămașă desfăcută la gât, pantaloni albi, zâmbet de veșnic triumfător. Era un client permanent și stabiliserăm să ne vedem pentru o consultație de rutină. Jenny mi l-a anunțat prin telefon. Toată lumea să iasă să-l vadă pe marele Fernando Pozuelo urcând scările.

A intrat îmbrăcat în costumul lui deschis la culoare și cămașă de bumbac. Avea un zâmbet fix, care nu i s-a șters când s-a așezat. Ce mai faci, Fernando? Ce plăcere să te văd! I-am spus. Auzi, am ascultat chiar acum un cântec grozav la radio, mi-a răspuns. Niște versuri foarte frumoase. „Am făcut sex de o mie de ori, dar dragoste niciodată.” Ar putea fi cuvintele vieții mele, nu crezi? Și eu la fel, nu-i nimic de făcut. Am făcut sex de o mie de ori, dar dragoste niciodată. Ce grozav, zău așa.

Atunci s-a petrecut ceva ciudat. Îndată ce Pozuelo a făcut o pauză în discursul lui, m-am ridicat în picioare, m-am îndreptat spre ușă și am plecat. Am plecat. Am trecut pe lângă el și am coborât scările. Văzându-mă că plec, n-a putut decât să mă urmărească cu privirea. Jenny s-a oprit din scris și cred că s-a gândit să mă strige.

M-am pomenit dintr-odată în stradă.

Lăsasem un client foarte bun așezat la mine în birou, iar eu eram în mașină, cu mâinile pe volan. Mobilul a sunat și l-am închis. Mi-amintesc că pe drum am auzit zgomot de motor în depărtare.

În sfârșit am zărit dealurile și am intrat în cartier. Am parcat la o oarecare distanță de poartă.

Am mers încet, străduindu-mă să nu fac zgomot. M-am uitat în salonul de coafură.

Miriam era acolo, în picioare lângă chiuvetă. Spăla piepteni și perii, trecându-și degetele prin apa ce curgea de la robinet.

Avea o fustă de culoare închisă și o bluză albastră. I se vedea un picior puțin dus înainte. Trupul îi era ușor înclinat peste chiuveta care se deslusea în lumina albă de la fereastră. Bluza lăsa la vedere o fâșie de piele brună în dreptul taliei, iar gingășia acesteia părea că sfidează aerul rece care venea dinspre ușă. Spinarea era o pantă blândă în prelungirea pletelor mătăsoase. În încordarea buzelor avea ceva implacabil, poate începutul unui zâmbet, strălucirea singurătății în vreme ce degetele i se mișcau de-a lungul periei, piciorul puțin dus înainte susținând întinderea nedeslușită a trunchiului. Șuvoiul de apă țâșnea sub mâna ei. În spate, pe peretele văruit, se vedeau pozele femeilor coafate, crucifixul, tavanul alb, cele două scaune, obiecte împrăștiate ce păreau că o părăsiseră.

M-am hotărât să plec. M-am urcat în mașină și am intrat iar pe bulevard. M-am plasat între două microbuze mari. Brusc, am pus o frână. Am tras pe dreapta.

M-am întors. Am găsit-o tot singură.

În după-amiaza aceea mi-a spus frânturi din povestea ei. Între noi era o fată de masă cu flori roșii. Vorbea cu o voce hotărâtă și curgătoare, fără întreruperi. Părea că recită o rugăciune pe care o știe pe dinafară.

Și mi-a povestit:

Când am fugit, îmi pusesem cizmele lui Guayo și uniforma lui, da, așa a fost. Mai întâi m-am dus la mine acasă. Am bătut în poartă și mi-am strigat părinții. Dar, oricât de mult am bătut, nu mi-a răspuns nimeni. Nu era nimeni în casă. Tot satul Luricocha părea pustiu. Trebuia să plec. Aveau să mă caute aici. M-am gândit atunci să mă duc la Huamanga, fugind din răsputeri. Îmi spuneam că singurul lucru care-mi mai rămânea era să ajung acasă la unchiul meu Vittorino, la Huamanga. Trebuia să fug însă toată noaptea. Nu mă temeam decât că n-o să ajung înainte de revărsatul zorilor, înainte de a se crăpa de ziuă, căci pe lumină mă vor vedea patrulele, iar senderiștii mă puteau vedea și ei. Luna abia se zărea și nu vedeam la doi pași, dar eu fugeam întruna și aproape că nu nădușeam, se făcuse grozav de frig și mi-era frică să nu dau peste senderiști sau soldați. Toată noaptea. De la Luricocha până la Huanta și de la Huanta până la Huamanga.

Am început să fug, trebuia să fug, trebuia să ajung înainte de a se face ziuă, nu mă puteam opri, și atunci m-am gândit să-mi imaginez că văd în cale o linie roșie subțire, o linie care nu trecea pe drum, ci peste arbuști și prin iarbă și pe coastele munților, o linie pe care eu o făceam tot mai lungă cu ochii, eu singură o tot

lungeam, făceam linia aceea cu ochii în fața mea, și astfel puteam fugi mai departe.

La început nu făceam altceva decât să fug, voiam să fug cât mai repede, cizmele erau grele, dar nu mi le puteam scoate, atunci m-am gândit să o iau pe coastă gonind întruna, voiam să fiu departe de șosea, pe neașteptate m-am simțit tare bine, tare puternică, așa, dintr-odată, de parcă intrase în mine o pisică mare care-mi călăuzea fuga, am uitat că aveam picioare, frica mă făcea să simt că aveam o pisică în loc de picioare, așa mi se părea din pricina fricii, dar asta-mi dădea putere, simțeam durerea fricii în tot trupul, durerea fricii care ți se înfige pe dinăuntru. Picioarele, cizmele pe care le aveam începeau să zboare cu mine, nu simțeam nimic, nu mă gândeam la nimic, doar să fug întruna, am uitat că fugeam spre Huamanga, fugeam și atât, vântul îmi șuiera în urechi, nu mai simțeam pământul, nu mai simțeam frigul, puteam fugi toată viața, puteam fugi veșnic, adică eu nu eram în stare, dar corpul meu era, corpul vrea să se salveze chiar dacă tu zici că nu mai poți, corpul vrea să fugă mai departe. La început există un motiv, vrei să scapi, eu nu mă gândeam decât așa: vreau să-l văd pe tata, vreau s-o văd pe mama, unde erau oare? Erau la unchiul meu Vittorino, mi-am zis, acolo la Huamanga, mi-a trecut dintr-odată prin cap că erau morți, senderiștii îi omorâseră, credeam că așa se întâmplase. Dar nu știam precis. Atunci picioarele mele loveau pământul și spuneau unde sunt oare? Unde sunt? Unde sunt? Un picior lovea pământul și întreba unde sunt? Iar celălalt îi răspundea unde sunt? Și atunci i-am văzut, am crezut că i-am văzut, am crezut că o să-i văd la Huamanga, în casa unchiului meu, și erau acolo unde îi vedeam eu, erau în văzduh, se profilau în văzduh, iar eu fugeam fericită, acum îmi aduc aminte, la gândul că aveau să sosească, eu aveam să-i văd, aveam să-i văd pe mama și pe tata. Lacrimile mă dureau pentru

că îmi înghețau fața, cu cât plângeam mai tare, cu atât mi-era mai frig.

Iar apoi, pe când fugeam, am uitat că fugeam, trupul meu fugea și am început să mă gândesc la ce mă aștepta acolo. Avea să se crape de ziuă. Când cerul o să se facă albastru, când cerul o să ajungă albastru, soldații o să mă găsească, o să mă vadă și o să mă prindă, o să mă omoare, iar dacă mă găsesc senderiștii și ei o să mă prindă, o să mă omoare cum mi-au omorât părinții și frații, trebuia să fug mai departe pe întuneric pe drumul acela pe care-l văzusem de atâtea ori și care acum era în beznă, fugeam, fugeam pe pământ și pe pietrele negre, la răstimpuri mi se părea că luna mă chema, luna înainta în fața mea, mi se părea că mă călăuzește. Când nu-mi mai puteam croi drum pe coasta dealului fugeam scurtă vreme pe șosea, dar apoi mă întorceam pe coastă, mereu. Tot timpul îmi ziceam că ora când se va lumina avea să fie pentru mine moartea, aveam să ajung în zorii plini de zgomote, de asta trebuia să fiu în poarta casei unchiului meu înainte de a se crăpa de ziuă. Eram încă acolo, în liniște, în noapte, trecuse atâta timp, uneori uitam de ce fugeam, însă fugeam fără încetare. În două rânduri trupul meu s-a oprit, dar eu nu, se zice că trupului i se sfârșește energia și se oprește și de două ori am leșinat, am căzut la pământ și-am adormit, dar frigul m-a trezit, am sărit în picioare și am fugit mai departe, nici nu mai știam de ce, eram acum aproape, însă peste puțin timp avea să se lumineze, avea să se facă ziuă, și atunci am văzut albastru pe cer, tocmai când am zărit zidurile primelor case din Huamanga, ce bucurie pe mine, era ora albastră, aveau să mă vadă, soldații aveau să mă găsească. Trebuia să ajung, aproape că ajungeam și atunci, acolo, numai când am văzut cerul, am izbucnit în plâns de durere, de cât mă dureau picioarele, și picioarele mi s-au îndoit, am căzut și m-am ascuns, am văzut de departe patrulele și mi-am înfipt

unghiile în mâini, am apucat-o pe un câmp și am ajuns la primele străzi, fugeam din răsputeri, și în sfârșit am ajuns, nu m-a văzut nicio patrulă, aerul era aproape limpede, era ora, fugeam fără zgomot, parcă nici nu atingeam pământul cu picioarele, am ajuns la Huancavelica, unde locuia unchiul Vittorino, i-am văzut poarta veche de lemn, cu belciuge, am început să bat ca o nebună, băteam în poartă, până când unchiul mi-a deschis și m-am aruncat la pieptul lui, și am plâns la nesfârșit îmbrățișați, și mi-a povestit ce se întâmplase cu tata și cu mama și cu frații mei. Îi simt lacrimile pe umărul meu ca atunci. Îi aud plânsul. Morți cu toții. Pe fratele meu cel mare l-au omorât cei din Sendero fiindcă era cu soldații, iar părinții și celălalt frate muriseră într-o noapte cu împușcături, când Sendero a atacat Luricocha, părinții și frații mei morți! Când unchiul mi-a spus asta am căzut din picioare, am leșinat, apoi m-am trezit, m-am dus drept la fereastră, am scos un geam de acolo și mi-am tăiat venele, aș fi murit, dacă aș fi putut muri atunci aș fi murit. Degetele îmi tremurau, mâinile mi-erau pline de sânge, mi-aduc bine aminte. Mi-aduc aminte de mâinile mele. Dar unchiul m-a dus la un medic, prieten de-al lui, și m-a îngrijit, datorită lui sunt azi aici, pentru că el m-a salvat.

Și în ziua aceea unchiul Vittorino mi-a dat și haine. În stradă am văzut niște soldați, dar nu m-au luat în seamă. Unchiul a făcut rost de bani în seara aceea, m-a condus la gara de autobuze, plângând fără lacrimi, ca să nu mă vadă nimeni, am ajuns la gară și am venit la Lima. Când am ieșit din Ayacucho, pe șosea, niște soldați au oprit autobuzul, dar eu aveam cartea de alegător a verișoarei mele, cu alt nume, așa mi-o dăduse unchiul, și atunci m-au lăsat în pace. Am adormit și m-am deșteptat de multe ori, totul era mereu atât de întunecat, până când într-un rând m-am trezit și am văzut pe neașteptate Lima, am văzut străzi și mașini, semafoare, clădiri, oameni care strigau pe trotuar, am văzut

felinare înalte, și nimeni nu se uita la mine. Toți treceau fără să mă privească. La gară mă aștepta vărul meu Paulino, care m-a luat la el. Vino, dragă, ai să te simți bine, nu-ți face griji, Miriam, așa îmi spunea. Eu pășeam tremurând prin forfota aceea. M-a dus la el acasă, locuia pe bulevardul Alfonso Ugarte, un bulevard cu mai multe benzi, nu-mi venea să-mi cred ochilor, plângeam văzând toate astea, toate îmi aminteau de familia mea, plângeam de dorul părinților și al fraților. Am rămas în casa lui Paulino. Mai târziu l-am ajutat la prăvălia pe care o avea, împreună cu niște prieteni de-ai lui. M-au dus la medic și pe urmă l-am născut pe Miguel. Așa l-am botezat, cu numele arhanghelului. Unchiul Vittorino a venit și el la Lima și mă ajuta, din fericire cunoștea o doamnă care cunoștea altă doamnă, doamna Paloma, și m-am dus la ea acasă, și m-a angajat. Așa a fost. A trecut timpul. Ani de zile. Așa a crescut Miguel. Dar eu în fiecare zi, întotdeauna, vorbeam cu mama, și cu tata, și cu Jorge. Vorbeam cu ei. Mereu vorbesc cu ei. Chiar și azi.

S-a așternut o tăcere prelungă; se auzea doar zvonul traficului în depărtare. Pe nepusă-masă, m-am pomenit zicând ceva despre loviturile pe care le primim de la viață și despre necesitatea de a ne reveni. Doar timpul te poate ajuta, trebuie să lași timpul să-și facă lucrarea, am spus. Cuvintele mele erau atât de ridicole, că brusc am tăcut din gură, fără să termin o frază.

Mi-a zis că trebuia să se întoarcă.

Am stăruit atunci să ne vedem a doua zi. Aveam să vin mai devreme, la trei. Acceptă de data asta cu un zâmbet. Când s-a ridicat în picioare, mi s-a părut mai frumoasă ca niciodată.

Întorcându-mă acasă, un polițist m-a oprit pe bulevardul Wiesse. N-aveți un far aprins, domnule. Îmi pare rău, domnule

agent. Trebuie să plătiți amendă. V-o plătesc dumneavoastră, domnule agent.

Polițistul m-a luminat cu o lanternă, a primit bancnota, scoase un murmur de mulțumire, spuse fiți mai atent și plecă.

Am ajuns acasă și mi-am turnat un pahar.

XIX

În zilele următoare mi-am dat seama că Claudia avea întrucâtva dreptate. Era absurd, dar mă simțeam dintr-odată foarte departe de ea. Încă intram împreună în dormitor, mă așezam lângă ea să ne uităm la televizor și uneori ne duceam la masă la socrii mei. Ba chiar făceam și dragoste, cu plăcere, din când în când. Totuși, nu mă simțeam cu adevărat bine decât atunci când mă duceam s-o văd pe Miriam.

Stând de vorbă cu Miriam mă simțeam mai fericit decât făcând dragoste cu Claudia. Întâlnirile noastre nu durau prea mult. O vedeam întotdeauna după-amiaza, marțea. O luam cu mașina, ne duceam să bem bere la Misky, unde eram veșnic singuri.

Câteodată, se închidea în tăceri îndelungi. Stăteam așa o vreme, fără să vorbim. În ochi avea o lumină diafană, ce părea că vine mereu de undeva de foarte departe. Dar, în pofida ochilor ei, mă gândesc acum că nu era o femeie frumoasă. Avea mai curând ceva neliniștitor...

În perioada aceea se îmbrăca de obicei la fel: cu bluza albă sau albastră, blugii cu floarea galbenă brodată într-o parte, și pantofii negri cu vârf ascuțit. Mișcările-i erau hotărâte, dar mi se părea că veșnic era gata să tremure. Nu se simțea bine în pielea ei, de parcă nu era pe deplin sigură pe sine.

N-o cunoșteam, n-aveam s-o cunosc niciodată. Nu puteam ști ce simțea pentru mine, poate ură și curiozitate și puțin interes și, având în vedere ce-mi spusese despre tata, poate și afecțiune.

Într-o după-amiază, stând singur în cabinet, mi s-a năzărit că trebuia să ne vedem într-un loc diferit de cartierul ei.

Marțea următoare i-am propus să vină cu mine în San Isidro. Când i-am spus asta ne aflam în coafor. Ea ținea în mână mătura. Unde? Mă întrebă. Nu știu, să mergem în San Isidro, e cartierul meu, i-am spus. Bine, aproape că nu cunosc nimic de pe acolo. Dar să mergem.

Pe drum mi-a vorbit de notele lui Miguel.

Am parcat mașina pe o stradă transversală pe bulevardul Conquistadores și m-am dus cu ea până la parcul El Olivar. Era o zi senină, cu nori lenți pe cer; soarele dispărea și apărea iar, luminând trotuarul roșiatic.

M-am gândit că vreun cunoscut mă putea vedea acolo cu ea, dar în momentul acela nu mi-a păsat.

Mergeam în tăcere. Nu ne vorbeam, dar am simțit parcă un fel de acord în această liniște, ca și cum am fi ajuns într-un anume punct.

În preajma noastră, trunchiurile răsucite ale măslinilor păreau încremenite într-o postură chinuită. Ne-am așezat pe o bancă, aproape de trotuar, în dreptul unei clădiri verzi. Ne aflam în fața locului, apele lui întunecate se vedeau de acolo. Am zărit o licărire de soare de după un nor. I-am văzut ochii iluminați și profilul, bluza, picioarele lungi. Un vânt ușor îi răscolea părul.

Ascultând de o pornire pe care mi-o înfrânasem până atunci, i-am strâns mâna. Mi-am apropiat capul încet. I-am deslușit chipul. Buzele i s-au întredeschis și am simțit mângâierea pletelor pe obraji.

Un porumbel prinse să sară în fața noastră, un porumbel cenușiu ce-și ridica picioarele într-un dans ușurel. Simțeam înaintea noastră căldura și lumina trotuarului. Un grup de fete în uniformă, fugite de la vreun liceu, hoinăreau prin apropiere. Ea deschise ochii și se îndepărtă. Se uită spre bulevard. Îmi spuse că trebuia să ne întoarcem.

Pe drum n-am vorbit și, când am văzut barul hotelului El Olivar, i-am propus să ne ducem să bem ceva.

— Mai bine mă duc acasă, spuse. E cam târziu. Miguel trebuie să fi sosit.

— Bine.

— Pot lua un autobuz chiar de aici. Nu trebuie să mă duci.

— Te duc eu.

La întoarcere m-am uitat la ea din când în când.

A coborât din mașină în mare grabă.

În ziua aceea, întorcându-mă acasă, am avut senzația că trecusem peste o barieră. Cedasem unui impuls despre care doar acum înțelegeam că era acolo, așteptând dintotdeauna. Și totuși, a trebuit să mă uit în altă parte când m-am întâlnit seara cu Claudia.

Săptămâna următoare, Miriam și cu mine ne-am dus la un restaurant de pe bulevardul Wiesse. Ea a vrut apă minerală și cafea. În mașină ne-am îmbrățișat și ne-am sărutat. Eu mă lăsam în voia mareei molcome de emoții ce mă purta spre ea. Cu sexul veșnic treaz, trupul meu se simțea pierdut în îmbrățișări, aveam impresia că intram într-un loc plin de lumină.

— Am avut o dată un iubit, mi-a spus. Un bărbat bun. Dar m-a părăsit când a aflat.

— Când a aflat?

— Când a aflat tot ce se întâmplase.

— Cum de a aflat?

— I-am povestit chiar eu.

— Și pe urmă? N-ai mai avut alt iubit?

— Nu, de atunci nu, au mai fost unii care se țineau după mine, dar nici nu-i luam în seamă, nu voiam să știu nimic. Acum nu mă mai gândesc niciodată la bărbați. Ar fi grozav de ciudat.

În seara aceea, când ne-am întors la mașină, m-am pomenit că-mi furaseră farurile și oglinda. În scurtă vreme le-am înlocuit.

Când mă gândesc acum, mi se pare curios, și totuși într-un anume fel firesc că, în tot timpul acela, nu am vorbit niciodată de emoțiile noastre. Cred că nu i-am spus nicicând că mă atrăgea, sau că aveam nevoie de ea, sau că o iubeam. Nu i-am spus nici măcar că veșnic așteptam să se facă marți ca s-o văd. Nici ea nu mi-a zis nimic de felul acesta. Pur și simplu ne vedeam.

Săptămâna următoare m-am dus la salonul de coafură s-o iau și, spre surprinderea mea, m-a poftit în dormitor. Un pat mare de fier forjat, pereți albi, un crucifix, o masă și un aragaz cu două ochiuri. Patul lui Miguel era într-un colț. Camera era mică și simplă. Pe pereți erau câteva tablouri.

Peste încă o săptămână, marți, am dus-o la Rosa Náutica să mâncăm de prânz. N-am visat niciodată că o să intru într-un astfel de restaurant, mi-a spus. Mersese pe platforma de lemn până la magazine. Se aplecase peste balustradă ca să vadă cum se zbuciumau valurile, revenind în patul lor de pietre, spărgându-se de stâlpi. Un pâlc de pescăruși zbura nemișcat, înfruntând vântul.

Cu puțin înainte văzuse meniul și alesese pește în unt negru. Asta pregăteam cu doamna Fox, mi-a spus. Când primea lume acasă.

Am urmărit-o cum își mânuia cu grijă furculița și cuțitul. Tăia peștele în bucăți mici și le ducea încet la gură. Părea puțin copleșită că ia prânzul la masa aceea, înconjurată de geamurile mari ce dădeau spre mare, dar n-a spus nimic.

Își pusese o bluză albastră, pantaloni negri și un colier de argint pe care-l cumpărase de curând, mi-a zis, numai pentru ocazii ca aceasta. Luni fusese ziua ei de naștere și eu o invitasem cu o zi întârziere.

— Ce mai face Miguel?

— Nu știu ce să-ți spun. Dacă l-aș vedea mai mulțumit, m-aș simți mai bine.

— Și ce-i spui de tatăl lui?

— Că ne-a părăsit. Și că a murit.

— Și la școală?

Chelnerul îi mai turnă vin în pahar. Ea îl privi. Chelnerul îi spuse câteva cuvinte politicoase și plecă.

— Nimeni nu întreabă de tatăl lui la scoală.

— Și cum merge cu învățătura?

— Are note așa și așa, dar problema e că se izolează în clasă, nu prea are prieteni. Miguel al meu vorbește foarte puțin.

— Și profesorii ce zic?

— Am vorbit cu ei. Dar nu știu dacă țin seama de ce le-am spus.

— Să vedem ce putem face. Miguel trebuie să meargă la un specialist.

— Crezi?

— Putem vorbi cu un psiholog sau cu cineva care să-l ajute.

— Nu știu dacă e cea mai bună soluție.

— Mă rog, să-mi spui dacă te răzgândești.

Termină de mâncat și luă o sorbitură de vin. Un grup de bărbați cu aspect de cadre de conducere intră în local. Îl

cunoșteam pe unul dintre ei, un avocat numit Renato La Hoz, care a venit lângă noi și m-a bătut pe umăr; am stat puțin de vorbă și mi-a mărturisit cu un zâmbet că-și mutase cabinetul într-un sediu nou. I l-am prezentat lui Miriam, s-a uitat la ea și i-a spus „îmi pare bine” și a plecat spunându-mi „salutări familiei”.

— Cine e?

— Un coleg. Vorbește-mi de Miguel.

— Câteodată e bine. La sfârșit de săptămână mă ajută în casă și, din când în când, facem chiar și o mică petrecere la noi, invităm vecini din cartier. Și Miguel mă ajută să pregătim tot ce trebuie.

— Faceți petreceri la sfârșit de săptămână?

— Mereu e o petrecere prin vecini. Uneori facem pui fript, fiecare cumpără ceva și mâncăm împreună. Punem și muzică. Punem radio și ne distrăm, dar nu știu, nu știu cum mă simt. Merg uneori acasă la Paulino și la surorile lui, verișoarele mele, și stăm de vorbă despre toate, dar mai ales despre cei care ne-au murit, mai ales despre ei vorbim.

— Vă adunați vreodată toți vecinii din cartier?

— Ne adunăm de fiecare dată pe paisprezece septembrie. Mergem cu toții la sărbătoarea Fecioarei din Maynay. E ziua recunoștinței.

Chelnerul se apropie cu căruciorul cu desert. Ea refuză, dar eu am încercat s-o conving să aleagă ceva.

Puțin mai târziu ne-am întors în parcare. Nu ne-am vorbit tot drumul. Valurile se spărgeau de pietre, acoperindu-le. I-am deschis portiera, m-a privit puțin uimită. M-am așezat la volan. „Mulțumesc”, mi-a zis.

În mașină am sărutat-o.

Un sărut lung; i-am simțit gingășia sărată a pielii ușor umede și netede. Și-a pus mâna pe gâtul meu.

Ce s-a întâmplat în continuare e un proces asupra căruia nu îndrăznesc să stărui decât pe scurt. Mă simt acum profund rușinat, deși n-am remușcări pentru cele întâmplate. Am ajuns pe o stradă pustie în Miraflores. M-am dat jos din mașină, ea m-a urmat. Simțeam că pășea fără să atingă pământul. Am intrat într-un hotel. Mi s-a părut că locuiam în camera aceea de când lumea. Ne-am îmbrățișat și ne-am sărutat de cum am închis ușa. În cameră era o fereastră mare. Lumina mohorâtă se proiecta asupra patului. Ceea ce mă obsedează acum, ceea ce buzele mele nu pot uita, e felul ei domol și devastator în care mă săruta, umezeala blândă și fermă a gurii ei pe a mea. Ochii îi erau duri, de o profunzime de cleștar. Acum, când îi evoc, îmi spun că se deschideau ca niște fântâni ce mă îndemnau la o lungă călătorie. Ne-am dezbrăcat în același timp. Mă simțeam dintr-odată neajutorat în fața ei. Senzația caldă pe care mi-o stârnea pielea ei mă subjuga. Ea se dăruia și în același timp fugea. Pântecele și picioarele i se lipeau de mine, dar fața părea că e undeva departe. Am simțit cum se stârnea în adâncul meu un val de duioșie menit să o cuprindă toată, să mă convingă că pentru ea nu exista alt trup decât al meu. Furia și dragostea care mă copleșeau când am intrat în ea mă făceau să cred că eram singuri. Ea și cu mine, singuri în lunga tăcere care începea.

În seara aceea, întorcându-mă acasă, m-am oprit cu câteva străzi înainte de a ajunge. Lumina unui felinar scălda frunzele copacilor.

Mă simțeam parcă paralizat. Mă gândeam la Miriam ca și cum am fi trăit o poveste fermecată. Era ceva atât de nefiresc, că m-am apucat să-mi vorbesc cu glas tare, încercând să mi-o scot din cap. Ești avocat, ești bărbat căsătorit, ai două fete, ce simți acum (sau ce crezi că simți, mai bine zis) e atât de contrar cu tot

ce ești, încât aproape că îmi stârnește râsul, ca să nu spun furia, zău.

A doua zi i-am povestit lui Platón. Potolește-te, ai înnebunit de tot, mi-a zis, când ți se face chef s-o vezi mai bine ia-ți ceva de băut.

Marțea următoare, când m-am dus s-o iau, am văzut că se îmbrăcase ca de sărbătoare. Avea părul des și mătăsos, buzele desenau o curbă gingașă, unghiile îi erau lungi și îngrijite.

Îndată ce s-a urcat în mașină mi-a povestit că îi mersese grozav de bine cu o zi în urmă. În cartier era un botez și o nuntă și toată lumea voia să arate bine. Salonul fusese plin.

— Câtă vreme crezi că merită să trăiești? Mă întrebă pe neașteptate.

— Câtă vreme?

— Da, treizeci, patruzeci, cincizeci de ani? Până când crezi că merită să trăiască omul?

— Nu știu. Până când poate.

Ne-am oprit la un semafor. Un camion încărcat cu pământ uscat tremura deasupra noastră. Eram foarte aproape.

— Dar cam câți ani crezi că merită?

— Câți?

— Treizeci, patruzeci?

— Nu m-am gândit la asta.

— Eu mă gândesc mereu. Tot timpul.

— De ce?

— Nu știu, zise, întinzându-și picioarele.

— De ce te gândești la asemenea lucruri?

Am oprit motorul.

M-a privit, mi-a atins mâna, m-a înlănțuit cu brațele. Am sărutat-o pe ceafa. Și-a rezemat capul de umărul meu.

În seara aceea m-am întors acasă mai târziu ca de obicei. Claudia abia dacă mi-a aruncat o privire și s-a întors pe partea cealaltă. Mă străduiam să-i ascund întâlnirile cu Miriam, invocând feluritele pretexte obișnuite: ședințe peste ședințe și mese cu clienții. Adevărul e că mă simțeam tare vinovat față de ea.

Peste o săptămână s-a întâmplat un incident. Miriam și cu mine ne duseserăm să mâncăm la un restaurant decorat strident de pe bulevardul Wiesse. Ne-au adus două farfurii cu pizza. De când am ajuns am simțit că se întâmpla ceva straniu. Miriam era trasă la față și cu cearcăne, și părea foarte distrată.

Nu scosese un cuvânt de când urcase în mașină. Stătea lângă mine și abia dacă se atingea de mâncare. Aproape că nu-mi răspundea când o tot întrebam ce făcuse în ultimele zile. În sfârșit, când eram pe punctul să terminăm de mâncat, am tăcut și eu. Era zadarnic s-o mai întreb ceva.

— Dacă n-ai de gând să vorbești cu mine, nu știu de ce ai mai venit, i-am zis. Mai bine ai fi rămas acasă. Data viitoare îmi fac rost de altă fată, care măcar să-mi vorbească, nu o mută ca tine.

Nu s-a clintit, dar nu știu cum am presimțit exact ce avea să se întâmple. Avea mâinile pe masă. Totul s-a petrecut în patru sau cinci secunde. Dintr-odată a luat cuțitul, a scos un strigăt scurt și s-a repezit cu el spre gâtul meu. Am apucat să-mi dau capul într-o parte, dar a reușit să mă atingă și câțiva stropi de sânge mi-au picurat pe cămașă. A vrut să mă atace iar, însă eu izbutisem s-o prind de braț. Am obligat-o să dea drumul cuțitului, care a căzut pe jos. S-a ridicat în picioare, m-a privit cu ochii ei de foc, prin valul pletelor lungi, și am văzut-o ieșind în fugă și traversând strada. A dispărut după un zid, pe partea cealaltă.

Am ieșit după ea, dar n-am găsit-o. Am intrat în mașină. Nu mai sângeram. M-am uitat la petele de pe cămașă.

Am condus încet îndreptându-mă spre cabinet. Nu-mi doream altceva decât să nu mă vadă nimeni. Aveam o cămașă de schimb la mine în birou. Tăietură mă durea, dar nu foarte tare. Tremuram.

Am ajuns, am trecut repede pe lângă Jenny, m-am spălat, m-am schimbat și m-am așezat la birou. Claudia era acasă la părinți, era ziua de naștere a surorii ei Camincha. Trebuia să mă duc și eu mai târziu.

Mi-am zis s-o sun pe Miriam, dar m-am răzgândit.

Am ajuns iar pe bulevardul Wiesse, am trecut de restaurantul unde fusesem mai devreme. Am apucat-o pe străzile asfaltate și apoi pe cele fără pavaj. Salonul de coafură era închis. Totul în jur era cufundat în tăcere. Am bătut în ușă. N-a răspuns nimeni. Nu se auzea niciun zgomot.

Brusc m-am întors.

Ea era acolo, la câțiva centimetri de mine. Mă privea cu niște ochi imenși. S-a lipit de mine, îmbrățișându-mă. Plângea.

— Te rog să mă ierți. Nu știu ce se întâmplă, nu știu.

Am urcat amândoi în mașină. Ne-am întors în bulevard. Am căutat un hotel.

În după-amiaza aceea, acoperiți cu un cearșaf, am văzut de la fereastra hotelului un zmeu înălțat de un copil. Era ciudat, nu văzusem niciodată un zmeu atât de aproape. Băiatul ținea cu amândouă mâinile mosorul cu sfoară.

Zmeul zbura iute ca vântul și aproape că a pierdut din vedere.

— Aveam și eu un zmeu așa, îmi spuse pe neașteptate, cu un zâmbet. Avea o coadă lungă. Îl făcusem la noi în sat, iar coada era din petice din îmbrăcămintea noastră.

— Un zmeu?

— Da. Nu-ți place să înalți zmeie?

— Sincer să fiu, n-am avut niciodată un zmeu și nici nu mi-a trecut prin cap să-mi fac.

Ea se întoarse din nou la fereastră. Se uita la copil.

— Are aproape vârsta lui Miguel, zise.

— Da.

— Știi, îl învăț pe Miguel cum se îngrijește o grădină. Avem o grădină acasă, așa cum aveam în sat, întocmai. Și uneori o desenează.

Am stat un răstimp fără să vorbim.

Nu sosise oare momentul s-o întreb?

Să-i spun.

Cum aveam s-o fac?

Spune-mi, Miriam, spune-mi adevărul. Să nu mai vorbim de alte lucruri.

Ar trebui poate să-i spun cam așa: Nu ne putem lămuri, în sfârșit? Miguel îmi e frate, e fiul tatălui meu? Sunt și eu din aceeași familie cu tine?

Am auzit zgomot de mașini îndepărtat, ca un vuiet de valuri, un motor păru că geme prelung. Brusc, am auzit ciripit de păsări venind de undeva din apropiere de noi; nu vedeam păsările, dar le auzeam. Poate erau pe acoperișul hotelului.

Cerul de un alb sumbru era parcă o uriașă boltă de sticlă palidă gata să ne absoarbă. Ochii i se aprinseră.

— Crezi în Dumnezeu? M-a întrebat pe nepusă-masă. Crezi în Dumnezeu și în Fecioara Maria?

— Nu întotdeauna.

— Eu cred cu adevărat, mi-a zis. N-am încetat niciodată să cred. Chiar și atunci când am vrut să-mi tai venele, înainte? De a o face, am rostit numele lui Iisus. Știu că el va fi veșnic cu mine, orice aș face eu, știu prea bine.

— Și-i vorbești lui Miguel despre asta?

— Da, îi vorbesc.

— Și el?

— Se roagă uneori împreună cu mine.

— Și nu-i vorbești de tatăl lui?

— Nu, nu vorbim de asta.

Se așternu iar tăcerea. M-am întrebat din nou dacă acum era momentul. De fapt, niciodată nu era un moment potrivit. Nevoia de a afla mă făcuse să spun de atâtea ori cuvintele astea de unul singur, încât era firesc ca acum ele să-și urmeze cursul și să i se adreseze.

Am încercat s-o privesc în față și să zâmbesc.

— Spune-mi, Miriam...

— Da?

Mă așezasem pe pat. Mi-am dat seama că postura mea era cam caraghioasă. Semănăm cu un judecător în fața unui tribunal. Mi-am coborât brațele.

— Spune-mi, Miguel, băiatul tău... îmi e frate?

Se uită spre fereastră; un surâs îi juca pe buze, schimbându-i iute expresia, dar își reveni.

— Nu, spuse în șoaptă.

— Bine, și atunci...

— Atunci ce?

— Nimic, nimic.

— Vrei să afli cine e tatăl lui Miguel?

— Nu, n-am de ce să vreau.

Tăcu.

— Adevărul e că nu contează, nu? Spuse în cele din urmă. E ceva fără importanță. Miguel e aici, e fiul meu, e un copil. Nu știu ce o să se întâmple cu el... dar aș vrea ca, în sfârșit, tot ce aș vrea e ca el... să poată trăi fără să fie atât de trist, să nu mai aibă momentele astea de amărăciune, de tăcere, pe care le are. Asta aș vrea cu adevărat.

Luă perna în brațe. Apoi întinse mâna și și-o trecu peste cearșaf

— Tot ce-i mai importat pentru orice mamă sau tată e să știe că fiului lor îi va merge bine, am spus dintr-odată, simțindu-mă teribil de ridicol.

Ea își rezemă capul de tăblia patului.

— Mi-e tare teamă, zău, mi-e teamă de trecerea timpului. Mi-e teamă pentru că el crește.

Vocea îi era ca un fir invizibil.

— Dar de ce?

— Fiindcă atunci când Miguel o să crească, tăcerea lui va fi și ea tot mai mare. Gândul ăsta nu-mi dă pace. Pentru că nu vorbește aproape niciodată cu alți copii. Vorbește cu mine și cu Melchora, uneori cu unchiul. Dar nu vorbește mult. Și când o să mai crească, nu știu, tăcerea asta poate o să crească și ea, el poate să ajungă mai furios sau mai trist, mai rău ca acum, câteodată îl văd atât de distrat, nu știu ce-i cu el, crezi că poate avea ceva?

— Ți-am spus că putem să-l ducem la un psiholog.

— Dar așa, cu întrebările psihologului îi vor reveni în minte multe, momentele în care m-a văzut plângând adesea, vor ieși la suprafață multe lucruri și cred că asta ar fi mai rău, mai rău pentru el.

— Și nu-ți vorbește?

— Ba da, câteodată îmi vorbește. Dar se duce la scoală, se întoarce și e atât de singur, nu are prieteni, și e atât de supărat pe mine. N-are decât treisprezece ani. Și nu știu ce gândește.

Îl pot duce la cineva care să-l ajute.

A clătinat din cap.

S-a îmbrăcat, iar eu am făcut la fel. Stăteam în picioare, unul în fața celuilalt. Apoi ea se duse la ușă și rămase cu mâna pe clanță. Brusc se întoarse și-și duse mâinile la spate, pe perete. Vocea aproape că nu îi trăda vreo emoție. Privirea ei avea o strălucire violentă.

— Aș vrea să nu-și amintească de mine, aș vrea să nu mai fiu aici ca să-i povestesc tot ce s-a întâmplat cu bunicii lui. El nu trebuie să se mai gândească la așa ceva. Nu trebuie să se gândească la faptul că bunicii și unchii lui au fost omorâți, că eu am fost la Huanta în timpul războiului, trebuie să uite ce li s-a întâmplat părinților mei. Trebuie să stea altundeva. El trebuie să simtă că poate trăi, nu crezi că asta-i ceea ce o mamă îi poate da copilului ei? Nu-i singurul lucru, nu-i doar asta, dar trebuie să-l convingă că merită să trăiască, să se gândească mereu că i se vor întâmpla lucruri bune, să fie încredințat că i se pot întâmpla lucruri bune. Când își face seara rugăciunea, îi cere Domnului să-l facă să se simtă bine. Trebuie să se convingă că se poate simți bine. Chiar dacă rămâne aici și chiar dacă nu are multe speranțe, mă rog, nu știu. Îmi pun nădejdea că totul o să fie bine cu Miguel, că o să-i fie bine întotdeauna, chiar dacă o să aibă mereu problemele lui. Așa mă gândesc acum, și de asta aș vrea ca el să nu știe ce s-a întâmplat. Aș vrea ca într-o bună zi să aibă de lucru, să aibă prieteni, o familie. Să fie sănătos. Să poată trăi câștigând cât să mănânce și să se îmbrace, dar să aibă și el o familie și o casă, un loc unde să se întoarcă în fiecare zi. Mă întreb câteodată cum o să fie viața lui? Ce o să se aleagă de el? O

să poată oare scăpa de tăcerile astea nesfârșite de acum? O să poată învăța, să urmeze o facultate bună? O să poată munci? Poate avea o familie și o viață normală? Iar eu nu cumva îi dau doar suferința pe care o are? N-am oare nimic altceva decât suferința care mă chinuie zi de zi? Trebuie să sper, nu crezi? Trebuie să-mi spun că sunt în stare, și trebuie să cred că îi va fi bine, dar nu știu dacă pot, zău că nu știu. E greu să-ți păstrezi speranța când ai atâția morți care-ți vorbesc.

Se duse lângă noptieră și bău apă din pahar.

— Nu-ți poți pierde speranța, am reușit să spun.

Avea ochii plecați.

— Știi că deunăzi Miguel mi-a zis „Te iubesc mult”? Așa mi-a zis.

— Știe că te va avea mereu lângă el.

Am tăcut amândoi.

— Acum, când mă uit la tine, mi se pare că semeni puțin cu tatăl tău.

— Crezi?

— Da, puțin, la ochi și la față, puțin. Și, în afară de asta, ești ca el, în unele privințe. Era un om foarte violent și crud, dar cu mine era tare delicat, când era cu mine era tare blând.

M-am uitat în jos. Am auzit zgomot de televizor de prin vecini. Apoi se așternu tăcerea.

— Și nu-l mai urăști?

— La început l-am urât, dar pe urmă l-am iubit, l-am iubit mult și am fost nevoită să-l părăsesc, însă îl mai iubesc și acum. Tatăl tău a fost bărbatul cel mai rău cu mine, dar și cel mai bun, m-a ținut închisă, dar a făcut să nu fiu omorâtă, știi că soldații puteau să mă violeze și să mă împuște? El m-a ținut închisă, m-a silit să fiu cu el, dar eu îl vedeam atât de slab, atât de blând, mi-a cerut iertare de nenumărate ori, mi-a spus că se simțea îngrozitor

de rău. Totuși trăia cu mine împăcat, și-mi spunea că mă iubește, îmi povestea din viața lui, atâtea lucruri, iar câteodată îmi vorbea de voi, de fiii lui. Se purta frumos cu mine, dar eu...

— ... dacă nu fugeai, ai fi murit acolo...

— Trebuia să mă omoare. Trebuia să mă părăsească ori să mă omoare. Odată l-am văzut chiar plângând, și am încercat să-l mângâi... pentru că vorbea de tine, plângând, de tine și de Rubén. Cred că de tine se temea. Vorbea mult de Rubén. Mereu vorbea de Adrián și de Rubén. Văd acum că avea dreptate, că ești un om bun, mai bun decât el, dar semeni cu el.

— Se pare că l-ai cunoscut mai bine ca mine.

— Însă tatăl tău a făcut atâtea lucruri îngrozitoare, a trimis la moarte atâția oameni, și îi era teribil de frică să nu vină cei

Din Sendero să-l omoare și pe el, și nu știu, dar l-am văzut înfricoșat, uneori stăteam îmbrățișați ca să putem uita, să uităm că eu eram prizoniera lui și că aveau să ne omoare. Eu nu voiam decât să-mi revăd familia, dar el, ce mai, știa, văzuse că de multă vreme casa noastră era pustie. Dar eu nu știam. Într-un rând mi-a zis ce bine ar fi să putem rămâne veșnic împreună, dar sigur că nu putem, într-o zi el avea să plece de la Huanta, de asta am fost nevoită să fug de acolo, trebuia să fug cu orice preț. Eram o copilă, aveam abia șaptesprezece ani. Trebuia să fug sau să-mi aștept moartea. Și am fugit. Dar acum nu mă mai țin picioarele să fug, nu mă mai lasă inima, nu știu ce-i cu mine, mă simt așa, fără vlagă, simt un soi de oboseală în oase.

Mi-e greu să mă scol, să mă mișc, să merg, să muncesc, să vorbesc cu lumea, să fac tot felul de lucruri, nu mai sunt în stare de toate astea, fiindcă mi-e atât de dor de familia mea. Mi-e atât de dor de ai mei, cu care am crescut. Mi-e dor de tata, în fiecare zi mă duceam în grădină cu el, dimineața, și de mama, găteam împreună cu ea în oala mare mâncare pentru toți, și de fratele

meu Antonio și de Jorgito, care era atât de micuț și avea niște ochi atât de mari, și mă întreba mereu dacă am putea pleca de acolo într-o zi. Așa îmi zicea. O să putem pleca odată? O să fugim de aici odată? Dar Jorgito n-a fugit. Tata n-a fugit. Nici mama... toți au rămas pe undeva pe acolo, nu știu unde le sunt trupurile, pe unde or fi oare? Mi se pare că-i văd, îi văd în poarta casei noastre, și nu știu unde sunt.

Vorbise în șoaptă. Se așternu o tăcere prelungă.

— Înțeleg, dar trebuie să-i lași să dispară. Nu mai poți face nimic.

— Cum ți se pare Miguel? mă întrebă.

O linie lungă îi brăzdase fruntea. Se așezase pe pat, picior peste picior, balansându-l ușurel pe cel de deasupra.

— Aș vrea să-l cunosc și să-l ajut, ți-am mai zis.

— Dar cum ți se pare?

— E un băiat frumos.

Ridul de pe frunte îi dispăru. Își plecă tăcută ochii.

— În ultimele zile m-am apucat să mă rog tot mai mult, dar îmi născocesc rugăciunile, mi le fac singură. Vorbesc cu Dumnezeu. Îi povestesc tot ce-am făcut peste zi. I-am vorbit și de tine.

— Te rogi în fiecare seară?

— În fiecare seară născocesc o nouă rugăciune. E ca o rochie nouă pe care mi-o pun.

— Crezi atât de mult în Dumnezeu?

— Sigur că da. Mă îmbrac cum pot mai frumos ca să-i vorbesc.

— Îți place să te îmbraci bine?

— Da, îmi place, dar nu ca să mă vadă lumea, ci ca să mă văd eu însămi, îmi place să mă îmbrac și să mă pieptăn și să ajut și alte femei să arate bine.

În momentul acela cineva de pe stradă a dat drumul la radio. Se auzea o *salsa,* cântată de Oscar de León.

— Spune-mi de câți bani mai ai nevoie ca să plătești ultima rată la salonul de coafură?

Își feri privirea.

Am simțit că era stânjenită de întrebarea mea. Oscar de Leon cânta mai departe cu voce tare. Cântecul se termină și un glas șopti „A cântat pentru dumneavoastră faraonul muzicii *salsa*".

— Nu contează. Ce mă interesează cu adevărat e Miguel. Ție îți pasă de ce i se întâmplă lui Miguel?

— Da.

Se ridică în picioare.

— Spune-mi, în prima zi, când am venit la salonul tău, când ne-am cunoscut, cum ai știut că te căutam?

— Mi-a zis unchiul Vittorino. Și Paulino Valle. Le-am spus că nu voiam să te văd. Dar oricum m-ai găsit.

— Îți pare rău?

— Nu.

Mi-am aplecat capul și i-am sărutat mâinile. Am simțit o căldură umedă.

— Nu pot trăi fără să te văd, i-am spus, trebuie să te văd întotdeauna.

— Dar tu ești din altă lume. Vii de prea departe, doar știi, nu-i așa?

— De ce?

Un zâmbet larg îi lumină fața, un zâmbet ce-i dezvelea dinții fini și lungi, ca o rană mare ce i se deschidea pentru prima oară. Vălul negru al pletelor îi acoperi obrajii. Mi-a venit să-i spun că eram îndrăgostit de ea, dar m-am abținut, mi se părea ceva de-a dreptul absurd.

— Ei bine, cred că e timpul să plecăm, șopti. Nu s-a făcut târziu?

Am condus încet până la ea acasă.

Înainte de a se da jos, m-a privit, mi-a zâmbit fugitiv și m-a sărutat lung pe gură. Brusc, s-a făcut nevăzută.

M-am uitat la ceas. Încă nu era prea târziu să mă duc la socri și să-mi felicit cumnata de ziua ei.

XX

Când am ajuns pe șosea, m-a cuprins un fel de somnolență. Miriam privindu-mă, drumul întunecos printre mașini, procesiunea de umbre, cum ți se pare Miguel? Semaforul de pe bulevard m-a obligat să mă opresc în spatele unui autobuz.

În dreptul luminii roșii se repezi veșnicul grup de cerșetori. De obicei abia dacă mă uitam la ei. Însă în seara asta mi-a atras atenția o fetiță cu cozi. I-am dat o monedă.

Am ajuns la socri tocmai la timp pentru tort.

A doua zi m-am sculat devreme. Am repetat lecțiile cu Lucía, care avea teză. Învățase planetele. „Pe Pluto sunt temperaturi de minus două sute douăzeci de grade, pe Neptun vântul bate cu două mii de kilometri pe oră.” E posibil să fie un vânt atât de puternic, tăticule?

La birou, Eduardo m-a primit cu vestea că își petrecuse seara de ieri în pat cu Pocha Guerra, soția unuia dintre clienții noștri. Eram cu ea și i-a sunat mobilul: îi telefonau de la scoală, că fetița ei avea diaree și ea s-a apucat pe loc să-i explice profesoarei că

trebuie să-i dea nu știu ce pastilă și că va trimite după ea, zău că a fost nostim, dar și frustrant, desigur, dar tare nostim.

Sâmbătă Lucía și cu mine ne-am dus la cinema să vedem ultimul film cu Batman. Toate prietenele ei îl văzuseră. Am luat-o de mână când am intrat și când am ieșit din sală, ea mi-a strâns-o o clipă pe a mea, dar apoi i-a dat drumul. Eram pe bulevardul Diagonal.

O mulțime de lume se plimba, iar eu stăteam pe o bancă din parc cu Lucía. Îmi povestea ceva despre un băiat de la școală.

Se numea Ramiro. Când sună de recreație, Ramiro vine lângă noi ca să-l poftim să mâncăm împreună. Și voi îl poftiți? Da, pentru că ne e milă de el. Și el ne aduce uneori biscuiți. Dar să nu-i mănânci, Lucía. Ce biscuiți or fi? Și cine o fi băiatul ăsta? Un prostănac, tăticule. Nu-ți face griji. Tu ești veșnic gelos.

Duminică ne-am dus la părinții Claudiei. Socru-meu vorbea mult și despre toate în ultima vreme. Fusese de curând într-un restaurant cu fructe de mare la Miami, un deliciu, nu alta. Chelnerii l-au servit nemaipomenit. Îl știau pe nume.

Luni am luat prânzul cu un client la restaurantul La Eñe, al marchizului de Valero Palma. Tocmai mâncam o paella cu sepie când mi-a sunat mobilul (mi-aduc aminte de boabele negre de orez, și cum noi înțepeniserăm auzind zgomotul).

— Alo, domnul Ormache?

Era o voce care rostea vocalele mai închis, vag familiară.

— Da?

— Sunt Paulino Valle, domnule, vă amintiți?

Bărbatul care mi-a deschis poarta de fier forjat și sticlă, a casei lui din Huanta Dos.

— Paulino, sigur că da. Ce mai faci?

— Miriam a murit.

Am văzut boabele negre din farfurie, paharul solitar pe jumătate plin, mi-am ridicat capul, m-am sculat, am început să merg pe coridor.

— Miriam?

— Da, tocmai a murit. Suntem la ea acasă, la salonul de coafură, la priveghi.

— Da. Mulțumesc, Paulino. Vin imediat acolo.

Mi-am pus telefonul în buzunar.

M-am așezat în fața clientului meu, domnul Tato Harrison. Era un tip cu nasul borcănat, obrajii roșii, spuziți din belșug cu pistrui, și niște ochi de irlandez veșnic gata să zâmbească.

— Probleme?

— Da, ascultă, Tato, putem să continuăm mâine discuția? Am ceva urgent.

— Bine. Atunci îți trimit toate hârtiile la cabinet.

— Trimite-i-le lui Jenny, i-am spus. O să mă uit peste ele chiar după-amiază.

I-am lăsat o bancnotă să plătească și mi-am luat la revedere în mare grabă.

Am pornit motorul. Mașinile rămâneau în urmă, pe ambele părți. Am depășit un Daewoo Tico. Șoferul mi-a strigat ceva, dar eu am accelerat.

Apăsam accelerația la maximum, într-o viteză nebună, ca și cum câștigând timp aș putea s-o mai găsesc în viață. Imensa boltă cenușie se înălța în zare, microbuzele pestrițe rămâneau în urmă, marele bulevard Wiesse nu se mai termina odată. Mi-era greu să-mi imaginez că trupul acela pe care eu îl îmbrățișasem, în care pătrunsesem, se afla acolo, pradă morții, cu buzele înghețate și ochii albi, un trup străin, întins acum în vreun coșciug. Când făcusem drumul ăsta de atâtea ori înainte, ea mă aștepta. De

acum n-o să mă mai aștepte în veci. Și totuși goneam pe lângă procesiunea de microbuze, cu piciorul pe accelerație, claxonând, repetându-i numele în șoaptă. Când am ajuns la statuia lui Mariátegui și am luat-o la stânga, mi-am dat seama că transpiram și că abia îmi țineam mâinile pe volan. Mi-am desfăcut puțin cravata. Reflexele corpului meu când am văzut statuia mă pregăteau ca în atâtea alte rânduri să ajung la ea, s-o văd intrând în mașină, s-o simt lângă mine. Cuvintele lui Paulino „Miriam tocmai a murit" căpătau un sens acum, când eram aproape de casa ei. Miriam tocmai a murit, până la urmă a murit, tocmai a murit. Era sfârșitul unui proces. Tot așa cum într-o zi venise pe lume, acum tocmai murise: un sfârșit anticipat, de atâtea ori prevăzut în viața ei.

La colț, înainte de a intra pe strada ei, am oprit. Brusc m-a asaltat o idee. Nu trebuia să ajung până acolo. Mă puteam întoarce, ar fi fost atât de ușor, să mă întorc acasă la mine și să nu mai știu nimic de ea, de Miguel, de tata. Moartea ei terminase povestea în numele meu, nu mai trebuia să dau nimănui nicio explicație, ar fi fost ușor să las totul așa. Să mă întorc la birou, să mă uit la hârtiile lui Tato Harrison, să-i stabilesc onorariul, să închid telefonul dacă mă mai suna cineva din familia ei. Băteam cu degetele în volan. Mi-am adus aminte de cântecelul din prima zi când am ajuns la poarta ei. *Mary hada little lamb, little lamb, little lamb.* Mary avea un mielușel, dar într-o zi îl omoară și-l gătește.

Am oprit motorul. L-am pornit iar. Am mers mai departe. Eram atât de aproape.

Când am ajuns pe strada ei, am văzut un grup de oameni în negru.

Aproape că mi-era rușine: automobilul meu Volvo părea un vapor sumbru în mijlocul unei mări de praf și de pietre. Cei din cartier făcuseră roată în jurul meu. Unii mă priveau șușotind între ei. În momentul acela am simțit că mă detestă cu toții. Din fericire, în scurtă vreme nimeni nu mi-a mai dat atenție.

Era aceeași încăpere în care o văzusem prima oară. Scoseseră oglinzile și fotografiile, iar scaunele erau date la perete.

Sicriul de lemn era așezat pe un postament improvizat.

Pe o bancă, un șir de femei. Două sau trei dintre ele spuneau rugăciuni, cu mâinile împreunate.

M-am apropiat de sicriu. Niște scânduri subțiri, câteva cuie, o cruce lungă. Privirile mă urmăreau.

Deodată, m-am auzit strigat pe nume. M-am întors.

Era Paulino.

Am ieșit amândoi în stradă.

— De ce a murit?

— Inima, spuse punându-și mâna pe piept, a făcut un infarct. Așa mi-a spus don Vittorino.

— Unde se afla?

— Aseară era aici, acasă. Bietul Miguelito nu era cu ea. Don Vittorino a găsit-o moartă.

— Dar de ce n-a spus nimic, ca s-o fi văzut un doctor, dacă suferea de inimă?

— Nu știa, cred. Nu știa că suferă de inimă. A lăsat bani exact cât să fie plătită suma pentru coafor și înmormântare.

Ieri i-a dat ultima rată lui Vittorino. Salonul era al ei. S-a dus la biserică și s-a spovedit. A murit creștinește.

— De ce nu mi-a spus că suferea de inimă? Aș fi putut s-o ajut.

Ochii lui Paulino străluciră.

— Nu știu, domnule, nu știu de ce. Precis că nu știa că avea ceva atât de grav.

Înăuntru, niște femei începură să se roage cu glas tare.

Am văzut oprindu-se un Hunday mov, din care coborî Vittorino Anco.

Avea același costum cu care-l văzusem în biroul lui de pe strada Emancipación. Nu părea surprins să mă vadă. Mi-a schițat un salut și a trecut pe lângă mine.

— Domnule Valle, am spus întorcându-mă din nou spre Paulino.

— Da.

— În ziua când am venit să vă caut, de ce nu mi-ați spus că Miriam locuia aici?

Paulino mă privi lung. Într-unul din ochi i se vedea un mic firicel roșu.

— Ea nu voia să vă vadă. Aflase de la don Vittorino că o căutări.

— Nu voia să mă vadă?

— Nu voia deloc să aibă de-a face cu dumneavoastră, la început. Dar pe urmă mi-a spus că vrea să vă cunoască. Și a început să vă aștepte. Eu mă gândeam să vă telefonez, dar ea mi-a spus să n-o fac. Nu-l suna, o să vină singur, o să vină, așa îmi zicea.

— Și de ce mi-ați spus că putea fi la Ayacucho? De ce nu mi-ați zis măcar că era aici?

— Ca să n-o mai căutați. Așa m-a rugat ea. Ca să nu mai veniți. Dar acum mi-a zis că erați bun cu ea. Așa mi-a zis de curând.

Alte persoane intrau, cu capetele plecate și mâinile împreunate, unele cu mătănii ce atârnau. Le preceda parcă un murmur.

În apropiere, îmbrăcat într-un costum negru, l-am văzut pe Miguel.

Mergea de mână cu doamna Melchora. Îl îmbrăcaseră pentru priveghi. Haină, cravată și pantofi negri.

Vittorino Anco veni lângă el și-l îmbrățișă. El abia dacă se mișcă.

În momentul acela se opri în poartă o camionetă cu placă de taxi. Un preot slab și cărunt se dădu jos și intră în local. Lumea se adună în jurul lui. Preotul spuse câteva rugăciuni.

Era o adunare tăcută. Abia dacă se auzea un zvon de voci recitând rozariul. Se simțea miros de sudoare și de pământ. Preotul își înălță mâinile, îi binecuvântă pe toți și plecă.

M-am rezemat de ușă, cu mâinile la spate, plin de praf pe umeri și pe spinare. Mă simțeam extrem de intimidat de oamenii de acolo. Eu eram un străin a cărui poveste unii dintre ei o cunoșteau, poate, sau o bănuiau.

Sicriul lui Miriam mă dădea în vileag. Era parcă o cursă pe care mi-o întinsese. Mă cunoscuse, îmi povestise câte ceva, iar apoi murise și mă lăsase singur în fața acestui tribunal tăcut, la priveghiul ei...

Au intrat niște băieți, toți îmbrăcați în costum. S-au așezat câte trei de fiecare parte. Sicriul ridicat li s-a legănat ușor pe umeri și a intrat într-o camionetă albă cu placă de taxi.

Am pășit după mica procesiune pe strada neasfaltată.

Mergeam alături de Paulino Valle. Nu știu de ce, mă simțeam mai la adăpost lângă el.

Ne țineam după camionetă. Am ajuns pe creasta dealului și am coborât spre câmpie, unde se vedea un loc cu cruci și petice de iarbă, cu câteva pietre pe care era scris cu creta. Drumul a durat cam o jumătate de oră. S-ar fi zis că pătrundeam într-un aer tot mai alb. Aveam pantalonii și pantofii plini de praf.

Am ajuns pe o mică esplanadă.

Cineva săpase o groapă. Bărbații coborâră sicriul cu două funii. Preotul rosti câteva cuvinte, câțiva dintre noi repetarăm „Te rugăm, Doamne” și apoi un om începu să arunce lopeți de pământ, în timp ce femeile boceau.

La întoarcere, s-au format câteva grupuri în poarta casei ei. L-am văzut pe Vittorino Anco.

— N-a lăsat niciun bilet, nimic?

— Absolut nimic. Chiar ieri a terminat de plătit ultimii bani pe care îi împrumutasem mai demult.

— Cine o să stea cu Miguel?

— Vecina. Doamna Melchora.

— Și el cum se simte?

— Nu spune nimic. Au venit doi prieteni de-ai lui.

— Mda.

Vittorino se îndepărtă.

— Și de ce m-ați sunat azi să-mi spuneți că a murit? l-am întrebat pe Paulino.

— Pentru că ea m-a rugat să vă sun, domnule avocat, în caz că i se întâmplă ceva.

Am văzut un tip care se oprise în stradă. Avea o cămașă ponosită și pe frunte îi atârnau lațe. Mi se părea extrem de murdar. Părul răscolit, fața strâmbă într-un fel de stupoare împietrită, totul în făptură lui îmi inspira un dezgust instinctiv. Tipul m-a privit și a plecat mai departe.

Am căutat-o pe doamna Melchora. Pe fața rotundă, ochii îi erau umflați de plâns. Mă văzuse în mai multe rânduri, dar nu vorbiserăm niciodată.

— Dumneavoastră nu v-a spus niciodată că era bolnavă?

— Nu, niciodată. Nu-i stătea în fire să se plângă.

— Și unde e Miguel?

— Aici înăuntru, plânge.

— Pot să-l văd?

— Poftiți.

Am intrat înăuntru. Miguel stătea jos. Abia se mișca. M-am lăsat pe vine.

— Miguel, ascultă-mă, îmi pare nespus de rău.

Își ținea fata în mâini. Nu s-a mișcat.

— As vrea să vin să te iau. Chiar mâine. Putem da o raită.

Își înălță capul. Avea ochii umezi, dar mă privea cu un soi de nepăsare. M-am ridicat și am făcut câțiva pași.

— Pot trece mâine să-l iau pe Miguel? am întrebat-o pe Melchora. Să văd dacă-l pot convinge să facem o plimbare cu mașina.

— Dumneavoastră ce erați pentru Miriam, domnule avocat?

— O cunoștință. O să vin să-l iau pe Miguel. Mâine cam pe la patru.

Femeia se uită înspre Paulino.

— Da, bine, spuse. Miguel are nevoie să fie ajutat, domnule avocat.

— Aveți certificatul lui de naștere?

— Da, Miriam mi l-a lăsat.

— Pot să-l văd?

Melchora ieși. Rămânând singuri, Miguel îmi mai aruncă o scurtă privire și-și plecă iar capul.

— Iată-l, spuse Melchora.

Certificatul era emis de primăria din San Juan de Lurigancho. Tată necunoscut.

— Bine, doamnă. Mulțumesc mult. O să vin mâine.

Încuviință.

M-am apropiat din nou de Miguel, fără să știu cum să-mi iau la revedere. I-am dat mâna și l-am bătut pe umeri. Abia dacă s-a mișcat.

Pe drum m-a ajuns din urmă Paulino.

— Mi-ați putea da ceva? M-a întrebat.

— Ce?

— Îmi puteți da niște bani, cât aveți, un mic bacșiș?

I-am întins o bancnotă. A luat-o iute.

— Mulțumesc, domnule avocat.

— Pentru puțin.

— Pot să vă întreb ceva?

— Da.

— Mi-ați putea face rost de ceva de lucru la firmele dumneavoastră, orice fel de lucru?

— Nu știu, n-am firme, Paulino.

— Dar aveți prieteni care au firme mari, nu-i așa?

— Mă rog, da, o să văd ce pot face.

Își plecă ușor capul. Ceilalți se uitau la noi. Un tip veni lângă el și-i ceru bancnota pe care tocmai i-o dădusem. Paulino începu să se certe cu el.

Am ajuns la cabinet pe la cinci.

Domnul Tato Harrison trimisese deja contractele semnate într-un plic mare. M-am pomenit așezat la biroul meu. Vedeam obiectele din jur ca în ceață. Am clipit de mai multe ori. Erau tot acolo, în spatele unei sticle mate.

Mă simțeam bătut în cuie pe scaun. În sfârșit am putut să mă scol. M-am plimbat în sus și-n jos prin birou. M-am dus la baie. Pe neașteptate a sunat telefonul.

Era Claudia.

— Unde ai fost?

— La o înmormântare, i-am spus.
— Înmormântarea cui?
— A lui Miriam.
— A cui?
— A fetei care a fost cu tata.
S-a așternut o tăcere prelungă.

În noaptea aceea am luat mai multe somnifere. În cele din urmă și-au făcut efectul. Din fericire, Claudia nu m-a mai întrebat mare lucru.

A doua zi trebuia să iau micul dejun cu un nou client. Îmi dăduse întâlnire la Tiendecita Blanca. Am ajuns la opt și jumătate. Atmosfera de casă de păpuși, cu fetele acelea metise travestite în țărăncuțe elvețiene, m-a întristat teribil, nu știu de ce.

M-am instalat cu ziarele lângă unul din pereții de lemn ce păreau pudrați cu zahăr.

M-am uitat spre ușă. Clientul meu, domnul J.J. Arteaga, nu se arăta.

Mi-au adus cafeaua. Am luat o sorbitură și m-am fript.

Nu mi-a dat prin minte să-mi ascund fața în mâini. Un grup de bărbați în costum a trecut pe lângă mine. Mi-am aplecat puțin capul și m-am refugiat în lectura unui ziar care își pierdea foile.

Zgomotul traficului de pe bulevardul Larco făcea să vibreze localul într-un ritm susținut, parcă imprimat de un percuționist smintit.

M-am frecat la ochi. M-am uitat în preajmă. Mi-am zis să comand o băutură. Când clientul meu a intrat, i-am dat mâna.

Am început să vorbim de noua lui firmă.

După-amiaza m-am dus să-l văd pe Miguel. Era acasă la Melchora, chiar lângă salonul de coafură.

Numai atunci mi-am dat seama cât de mult semăna cu ea. Ochii luminoși, fruntea îngândurată, cu sprâncene lungi, conturul ferm al buzelor. Era ea în toată făptura lui.

— Sunt Adrián, mă tii minte?

Nu mi-a răspuns.

— Ți-ar plăcea să ieși cu mine mâine în oraș? Am putea mânca înghețată, vrei?

— E mereu așa, îmi zise Melchora. De multă vreme.

I-am dat femeii o bancnotă de o sută de *soles*. Îmi făcea bine să-i întind bancnota. Era un act egoist, ca și când mi-aș fi dat-o mie însumi. Pentru cheltuielile băiatului. O să vă dau mai mult, în viitor. Da, mulțumesc, domnule avocat.

În noaptea aceea m-am trezit brusc.

Ora două. Veioza de la căpătâiul patului, fotoliul, perdeaua.

M-am uitat pe fereastră. Liniștea înfricoșătoare a străzii.

Am coborât în salon și m-am așezat.

M-am ridicat să iau un pahar cu apă.

Miriam, Miriam.

O văzusem toate săptămânile astea. Îi auzisem vocea, îi atinsesem buzele, recunoscusem trăirea unui trup dincolo de poveștile lui Guayo și Chacho.

Imaginile desenau o spirală în aer. Erau ca niște ilustrate ivite din umbră, mi se părea că mă văd în fiecare, prima zi când am văzut-o la salonul de coafură, după-amiaza când ne-am dus să stăm de vorbă la localul domnului Max, copacii din parcul El Olivar, unde o îmbrățișasem, camera de hotel în care îmi povestise amintirile despre familia ei, prima oară când i-am auzit vocea la

telefon, rugându-mă să ne vedem. Pe neașteptate, imaginile astea păreau că alcătuiesc o secvență.

De ce mă sunase atunci? De ce, după ce mă respinsese în salonul de coafură, îmi telefonase în după-amiaza aceea? Poate că descoperise chiar atunci problema cu inima. Dacă mă sunase în ziua aceea, dacă mă căutase, era fiindcă voia să fie sigură că are cui să i-l lase în grijă pe băiatul ei. De asta mă îngăduise să fim împreună, de asta mă întrebase cum ți se pare Miguel? Știind că în orice moment ea ar putea să dispară.

Exista însă și altă posibilitate. Poate că nu acesta a fost motivul, nu știu.

Acum trupul ei îmi apărea ca într-o halucinație. În cursul acelor săptămâni, Miriam respirase aproape de mine, vorbise cu mine, mâinile ei le atinseseră pe ale mele. O dorisem, o îmbrățișasem, făcusem dragoste cu ea. Mă gândisem la ea cu o patimă și o tristețe inexplicabile. Vocea ei îmi sfredelea inima. Îi puteam simți pielea caldă și biciuirea gingașă a pletelor, unghiile ei pe spatele meu. Trupul i se reclădea cu delicată perfecțiune în umbră. Ochii ei mă priveau dinlăuntrul meu. Sosise în viața mea ca o mireasă. Zestrea de adevăr pe care o dăruise legăturii noastre consta în amintirile adunate. Parcă numai acum aș fi pregătit pentru cuvintele acelea rostite în singurătatea unui pat în care părintele meu trăgea să moară... „E o fată în Huanta”, îmi spusese, „trebuie s-o găsești.” Cuvintele astea rostite în șoaptă în delirul lui supraviețuiseră cu o limpezime orbitoare. Tatăl tău era un bărbat blând când era cu mine. Ca tine, un bărbat blând. Vorbele lui Miriam îl făceau pe tata să reînvie, acum mi se pare că-l văd stând în picioare, în salon, cu galoanele și uniforma lui verde cu negru. Ea îi reclădise imaginea și mi-o dăduse înapoi. Eu nu puteam decât să-i mulțumesc. Apariția lui Miriam desferecase porțile palatului nepăsării în ale cărui saloane sălășluisem până

atunci. Digurile durate de gravitatea temerilor mele și de prudență prinseră să cedeze din primul moment când aflasem de existența ei. Scrisoarea Vilmei Agurto fusese biletul unei călătorii nedefinite spre tărâmul vrăjit al Răului, regatul în care viețuiau fata și Miriam, o încăpere lungă, înțesată de zgomote, străbătută de torționarii și ofițerii lui. Egoismul meu timorat, nemernicia eleganței mele mă protejaseră până atunci de ei. Eu mă deprinsesem să fac abstracție de problemele mărunte ale lumii de afară, strâmbând din nas, mă pregătisem să trag perdelele nesfârșite ale sarcasmului înainte de a mă așeza în tihnă în salonul matlasat pe care-l împărțeam cu Leticia Larrea, cu Haroldito Gala, cu asociatul meu, Eduardo. Moartea, sărăcia, cruzimea se perindaseră prin fața mea ca niște accidente ale realității, episoade efemere și străine, peste care trebuia să trec repede. Acum însă mi se păreau daruri de curând revelate.

Durerea pe care familia mea o strânsese și îngropase pentru mine ca pe o comoară înainte de a-mi cere s-o caut era tot ce aveam în prezent. Trebuia să-i mulțumesc tatălui meu că-mi lăsase tezaurul trecutului său. Miriam fusese un înger care sosise din propriul meu infern. Îmi arătase de departe prăpastia din care se întorseseră bărbați și femei, făpturi ca mine, cei pe care-i văzusem în Huanta și în San Juan de Lurigancho. Zi de zi oamenii aceștia se treziseră hotărâți să reziste, să nu moară, să nu piardă îndoielnicul har de a fi în viață, mai întâi în toiul războiului și apoi pradă sărăciei. În momentul acela îmi păreau fantome plutind deasupra trupurilor lor. Fuseseră nevoiți să se trezească de atâtea ori în zori, pentru a înfrunta imaginile ce apăreau pe pereții camerei lor, glasul stăruitor al părinților sau fraților sau copiilor lor, trupurile risipite în aer, suntem aici, nu vrem să pierim, suntem aici cu tine. Viața fusese întotdeauna neîndurătoare cu ei. Liniștea de gheață a oricărei nopți era veșnic

liniștea groazei, poarta casei lor era veșnic în primejdia de a fi spartă. Războiul se terminase acum. Și totuși chipurile acelea îi înconjurau încă: frățiorii care-i întrebau dacă vor putea scăpa de acolo, sau tații care îi duceau la culcare, sau mamele care le dădeau o ceașcă de lapte. Toate fantomele îndrăgite pluteau în aerul încremenit.

Așa fusese și pentru Miriam. Ea nu mai ieșise în veci din coridorul ultimei sale nopți de la Huanta la Huamanga, nu se putuse îndepărta de linia subțire pe care ochii ei o trasau pentru a dăinui. Linia aceea se frânsese. Fusese nevoită să fugă înainte de a se crăpa de ziuă, înainte de a se înfiripa lumina în care pândea primejdia, ora albastră a zorilor. Avea să fie bine câtă vreme fugea. Dar acum se oprise. Acum pătrunsese în pădurea ei de fantome anonime, o vale între două dealuri, pe drumul către Huanta. Peste ea erau celelalte trupuri. Cel al lui Hugo Matta, care s-a împotrivit senderiștilor când i-au dat foc la mașină și a murit împușcat în cap; cel al lui Leonidas Cisneros, primarul care n-a vrut ca senderiștii să-i distrugă satul; cel al feciorului Teodorei Sillipú, pe care senderiștii îl stropiseră cu benzină și îl legaseră sub soarele arzător de la amiază ca să ardă încet, și cel al domnului Luis Zárate, pe care-l decapitaseră și-l atârnaseră în Plaza de San Miguel de Rayme, și cele ale celor șase fii și al soțului Paulei Socca. Toți aceștia existaseră, respiraseră sub bolta cerului de deasupra mea, trăiseră atât de aproape de mine. Și acum aproape nimeni nu mai știa de ei. Nu existau. Nu erau nimic. Amintirea lor era o tăcere uriașă pe un drum de munte. Aveau să mai fie evocați o vreme de către puținii oameni care au fost de partea lor. De cealaltă parte, oamenii de cealaltă parte.

Ei, supraviețuitorii, cei care priviseră moartea în față, erau singurii care meritau cu adevărat să trăiască. Învăluiți în solitudinea lor, dăinuiau acolo, în picioare, în acel tărâm pustiu al

rutinei lor. Ei. Nu eu, care mă trezeam în fiecare zi lângă Claudia și mă duceam la cabinet ca să stau de vorbă cu Eduardo și cu clienții mei.

Rutina lașității mele era o lege mai puternică decât toate cele din Codul penal pe care le învățasem. Și totuși, nu mă simțeam nici mai bun, nici mai rău decât oameni ca Luis Zárate, pe care-l decapitaseră și-l atârnaseră în Plaza de San Miguel de Rayme sau Teodora Sillipú. Îi vedeam încă atât de departe, erau atât de diferiți. Faptul că îi descopeream acum mă determina să le idealizez suferința. Le imaginam virtuți pe care nu le aveau. Erau oameni ca toți ceilalți (Paulino Valle îmi ceruse bani chiar în ziua înmormântării lui Miriam). Câteodată noi, cei de pe partea astalaltă, socotiserăm că sărmanii sunt buni pentru că sunt sărmani. Însă acum știm că sărmanii nu sunt buni, și nici cei care au suferit nu sunt buni, și nici cei din Ayacucho nu sunt buni. Sigur că nu. Sunt oameni capabili de orice, sunt ca noi. Pot fi la fel de proști și de stângaci și de meschini ca noi, sau poate și mai și. Dar, deși știu că nu e un privilegiu și că nu-i face mai buni, mă uimește tăcerea lor în fața brutalei repartiții a morții în care s-au născut. Ei n-au cerut să ajungă într-o realitate atât de divizată, atât de înțesată de baricade, n-au vrut să se nască de partea cealaltă. Linia care ne separă pe noi de ei e trasată de tăișul unui uriaș cuțit. E limpede că eu n-o să fac nimic pentru a remedia această nedreptate atât de profund ancorată în realitate, nu pot face nimic, n-o să-i pot ajuta, poate că nici nu mi-e asta intenția. Însă faptul că aflasem de atâtea morți și torturi și violuri mă întristează acum îngrozitor și mă face să mă simt și oarecum rușinat, nu știu de ce. N-o să-i uit. Chiar dacă n-o să mi-o mărturisesc decât mie și lui Miriam.

Dar poate că voi uita. Poate că toate astea sunt o senzație trecătoare. Poate că în curând o să mă grăbesc să fac abstracție

de toate astea. Am nevoie să mă adâncesc iar în visul acesta mare din care cred că fac parte, să mă grăbesc să revin la locul meu, să-mi trag peste cap cearșafurile albe și curate ale uitării și să mă preocup de zgomotele mărunte, uitând de toate acestea care vor muri odată cu Miriam. Marea casă se va deschide iar, și eu mă voi așeza în salon. Cabinetul meu, grădina mea, prietenii mei, locul meu e acesta.

M-am întors în dormitor și m-am culcat alături de Claudia.

XXI

A doua zi am stat de vorbă îndelung cu ea. Părea să privească toată povestea mea cu mult calm. Mi-a spus că nu trebuia s-o judecăm pe mama, și nici măcar pe tata. Și nici nu puteam îngădui ca pe noi sau pe fetele noastre să ne afecteze subiectul acesta. N-o să le afecteze, i-am zis.

După câteva clipe de tăcere, Claudia mi-a spus că mă vede foarte obosit și că trebuie să nu mă mai duc la cabinet câteva zile, eu însă cred tocmai dimpotrivă, că mi-am neglijat munca, în fine, ce contează acum e să ne simțim mai bine.

Pe când vorbeam cu ea mi-am imaginat că e o statuie.

Claudia era o statuie albă în stare de alertă și pe ea n-o să cadă niciodată vreo frunză și nici n-o să se așeze vreun porumbel.

Mi-a zis că era îngrijorată pentru că menajera noastră, Justina, se hotărâse să plece, deoarece voia să-și deschidă propria-i afacere, împreună cu sora ei. Să aducă de la țară fructe și să le vândă la Piața Mare. Foarte bine, dacă asta vrea, s-o facă. Sigur, pentru tine e ușor s-o spui. Dar eu de unde o să fac rost de altă fată? O să te apuci tu să speli vasele? Sau să lustruiești

parchetul? Poate că da, i-am zis. Asta ar mai lipsi. Vai, Adrián, spune-mi, ce-i cu tine?

Eduardo m-a chemat a doua zi. M-am dus în biroul lui. Mi se părea că-l văd pentru prima oară: mobilă de piele, perne decorative mari, niște flori cu tulpina lungă, multe insigne și ecusoane.

În ziua aceea Eduardo avea pielea lucioasă din pricina unei creme cu care încerca să-și atenueze noile riduri de pe frunte. Ne-au plecat doi clienți, mi-a spus. Sunt tare îngrijorat. Avocații tineri își deschid cabinete și cer un onorariu derizoriu, vor să ne fure clienții, e tare neplăcut, dar trebuie să facem ceva. Noi ne-am cam neglijat treburile, a stăruit, și tu ești tare distrat în ultimul timp, nu știu ce-ai pățit. Deunăzi l-ai lăsat baltă pe Pozuelo la tine în birou, ai plecat pur și simplu fără să-i spui nimic, nici măcar la revedere. Din fericire el a luat-o în glumă, nu s-a supărat. Dar tu te porți tare ciudat. Nu faci nimic, nu te duci nicăieri. Știi doar că o parte foarte importantă din munca noastră constă în a ne vedea cu clienții, a participa la diverse evenimente, a stabili contacte, trebuie să avem în vedere toate astea pe lângă munca la cabinet, iar tu, nu știu, te văd mereu obosit, te ocupi tot mai puțin de treburile noastre, ți-o spun sincer, lași totul pe capul lui Jenny, vrei ca ea să le facă pe toate, e drept că e o fată tare bună și a învățat multe, dar nu-i avocat. Tu trebuie să faci rapoartele și să vorbești cu clienții, nu ea.

Eduardo îmi vorbea pe un ton ferm, dar liniștit, având grijă să-mi spună ce avea de spus fără să mă supere și fără să se enerveze. Mi se părea că nu vorbea el, ci mai curând o voce anonimă. Ar fi putut foarte bine să transmită buletinul despre starea vremii dintr-o țară de departe.

Nu mă simțeam nici plictisit și nici furios de toate câte îmi spunea, ci doar puțin agasat de zgomotul unui pickhammer din stradă (Sedapal, Societatea de Apă Potabilă din Lima, făcea periodic lucrări în parcul nostru).

Pe neașteptate am văzut pe biroul lui Eduardo un mic elefant de cristal. Am rămas cu ochii la el, mi se părea ciudat să-l țină acolo și m-am întrebat de când îl avea oare. Avea un aspect ușor monstruos, părea un animal congelat în clipa în care dădea să omoare o ființă invizibilă de pe marginea biroului.

În momentul acela i-am spus ceva în genul: „Știi că atunci când a venit fratele meu mi-a povestit o treabă despre tata, o istorie de-a lui cu o fată, de pe vremea când era la Ayacucho...”

Nu știu de ce i-am spus asta. Cert e că am început să-i vorbesc lui Eduardo despre cele întâmplate. I-am vorbit despre moartea mamei, despre venirea fratelui meu și despre dezvăluirile pe care mi le-a făcut în legătură cu tata. Pe scurt, i-am povestit câte ceva din ceea ce am scris până aici. Curând după ce am început să vorbesc, mi-am dat seama că abia dacă-l priveam. Îl luam pe Eduardo drept pretext, un chip și niște urechi în fața cărora încercam să mă asigur cu glas tare de adevărul tuturor celor întâmplate. N-aveam pentru el decât o vagă stimă de complezență, relația noastră era doar profesională, nu eram nici prieteni, și în fond eu îl detestam, iar el mă considera un tip înfumurat. Dar îl foloseam.

Nu, nu era asta. Cred că adevărul e că voiam să-l rănesc. Asta era: să-l rănesc, să-l enervez, să-l sâcâi cu povestea mea. Să-l fac să-și schimbe mutra aia atât de sigură pe care o avea. El m-a ascultat, la început cu resemnare și pe urmă cu uimire. Când și-a dus mâinile la cap am fost încântat. Dintr-odată m-am oprit, cred că m-am oprit în mijlocul unei fraze, de parcă ceva s-ar fi frânt în glasul meu. Nu terminasem să-i povestesc tot, însă am ieșit din

biroul lui, am luat-o pe coridor, am salutat în treacăt o secretară și am deschis ușa la mine. M-am așezat la birou și am început să mă joc cu un suport de creioane, mișcându-l în dreapta și-n stânga. M-am apucat să scriu.

Am aici la îndemână hârtia pe care am scris atunci.

„A fost odată un elefănțel mergând singurel pe biroul unui avocat. Elefănțelului îi era tare sete și-i tot cerea apă scrumierei și apoi unei cărți și apoi unei veioze. Dar nimeni nu i-a dat apă. Atunci elefănțelul se aruncă disperat în prăpastie și muri spulberat pe covor."

Am izbucnit în râs.

M-am uitat pe fereastră. Telefonul sună. Am avut certitudinea că aveam să aud vocea mamei. Cum îți merge, băiatul meu? Cum te simți? Bine, mamă, foarte bine.

A doua zi am lucrat cu Enrique, stagiarul. Își revenise după problemele pe care le avusese cu inima și acum se culca devreme și obișnuia să meargă pe jos în fiecare zi.

— E ciudat să mă gândesc că pot muri, mi-a spus într-o dimineață. Pare ceva ireal. Știi că pentru prima oară mă simt bine. Îți spun asta pentru că e puțin ciudat să mă gândesc că puteam să nu mai fiu aici vorbind așa cum fac acum. Datorez viața cuiva? Mă rog, doctorului care m-a operat, celor de la ambulanță, care m-au transportat, unor oameni ca tine, care m-au ajutat. Da, se prea poate. Dar omul uită, se preocupă de ceea ce trebuie să facă zi de zi, se apucă de treabă, și nimeni nu-și mai amintește că ar fi putut muri, mai bine nu te gândești la toate astea, zău.

Quique aproape că-mi zâmbea în timp ce-mi vorbea.

Era ziua mea de naștere. Fetele și Claudia mi-au făcut cadou un album cu fotografii, adevărată istorie a familiei începând cu cele făcute chiar în primele zile de viață ale Aliciei și Lucíei.

Au intrat toate trei împreună în dormitor, cântând *Happy Birthday* și mi-au dat albumul pe coperta căruia era o poză a fetelor și o dedicație scrisă în culori „Pentru tati”. M-a uimit să văd cât eram de tânăr și ele cât erau de micuțe, fugind pe plajă, într-un carusel, călărind amândouă la La Cantuta, pe creasta albă a dealului Pastoruri și în valurile verzi ale lagunei din Llanganuco, în călătoria noastră la Huaraz. Sub poze scriseseră explicații cum ar fi „Alicia și Lucía cu marele lor tătic deasupra lumii”. Mă simțeam atât de mișcat de darul lor, încât o vreme am rămas fără grai. Le-am îmbrățișat însă pe toate trei.

La cabinet m-au felicitat și m-au sărutat. Leticia Larrea m-a sunat. Petrecere frumoasă, mi-a urat. Haroldo Gala mi-a transmis felicitări prin secretara lui.

A doua zi m-am trezit înaintea familiei.

M-am așezat pe pat. Picioarele pe covor mi se păreau niște ființe stranii, doi copii caraghioși și neajutorați. Nu se potriveau cu perdelele bine aranjate, cu portretele de familie, cu culoarea impecabilă a pereților. Am văzut trupul Claudiei alături. Dormea, ceea ce i se întâmpla arareori la ora asta, cu capul ridicat.

Preț de șaisprezece ani dormisem lângă ea. O cunoșteam pe dinafară. Știam că are o adevărată vocație pentru ordine, îi cunoșteam generozitatea, inteligența și chibzuință. Era pentru mine o făptură nespus de familiară. Și totuși, chiar dacă o înțelegeam, chiar dacă îi împărtășeam rezervele, mă irita tăcuta înverșunare cu care ascundea povestea tatălui meu. Nu-i vorba că eu aș fi vrut să divulg povestea asta, doar îmi dădeam seama de

neplăcerile pe care mi le-ar fi putut provoca. Nu voiam să divulg povestea, dar nici s-o ascund.

Încercam să merg pe apă, să trasez pe apă lungul drum rămas în urmă. Aveam chef să recuperez pozele în care apărea tata făcând dragoste cu Miriam. Ar fi fost interesant să le arăt unchiului Federico, mătușii Flora, ba chiar și fetelor și nevestei. Mi-ar fi plăcut să dansez în jurul fotografiei cu cele două cadavre. Era o pornire absurdă și nesănătoasă, bineînțeles. Niciodată n-aveam să fac așa ceva. Dar mi se părea nedrept să le fi văzut doar eu.

M-am dat jos din pat și am început să merg prin cameră.

Mi-a venit în minte ce citisem când repetam lecția cu Lucía. Pe Pluto sunt temperaturi de minus două sute douăzeci de grade, pe Neptun vântul bate cu două mii de kilometri pe oră. E posibil să fie un vânt atât de puternic, tăticule?

Am intrat în camera Lucíei. S-o văd dormind. Să-i văd pleoapele grele, buzele liniștite, netezimea pielii. Plăcerea mea imediată, s-o duc la școală.

Ziua mi-a trecut încet, cu întâlniri cu clienții și verificarea unor date pentru două rapoarte. M-am gândit să mă duc a doua zi să-l caut pe Miguel.

În schimb, m-am dus să-l văd pe Vittorino Anco.

Era o după-amiază de culoarea cenușii. Mașinile mergeau cu o încetineală neobișnuită, ca și cum toți ar dori să nu ajungă repede. Am înaintat pe El Zanjón, am pus radioul în apropiere de Stadionul Național și am urmărit cu privirea un vânzător ambulant de globuri pământești.

Strada Emancipación părea mai liberă ca de obicei. Am lăsat mașina într-o parcare, am urcat scările, am ajuns la ușa de lemn

plină de crăpături și am bătut de trei ori, scurt. Mi-a deschis chiar el.

— Bună ziua, mi-a spus.

M-a poftit să trec, întinzând încet mâna spre încăpere. M-am așezat în fața lui. L-am văzut rezemându-se de spătar. Îmi arăta aceeași politețe rezervată ca în prima zi, un ansamblu de maniere delicate ce-l distanța de mine de la cel dintâi salut.

— Cred că în ziua înmormântării n-am apucat să vă spun cât de rău îmi pare de Miriam.

— Mulțumesc, știu că și ea vă prețuia mult.

Am tăcut. Mă „prețuia”. Ce cuvânt ciudat. Mă prețuia. Avea pentru mine poate ceva mai mult, sau poate ceva mai puțin. Prețuire. Dragoste. Dispreț. Ranchiună. Orice.

— Aș vrea să-l ajut pe Miguel, am spus.

— E un băiat bun. Și are niște probleme, știți doar.

— Ce fel de probleme?

— Cele ale cuiva în situația lui, știți și dumneavoastră, veșnic sunt probleme, domnule avocat.

— Da, știu. Miriam îmi vorbea mereu despre el. Era foarte îngrijorată.

Mi-am dat seama că gâfâiam.

— Tot timpul era cu gândul la el. Dar dacă dumneavoastră îl puteți ajuta pe Miguel, cum spuneți, i-ar prinde tare bine.

M-am așezat mai comod pe scaun.

— Nu știți cine e tatăl lui, don Vittorino?

— Asta ați fi putut s-o întrebați pe Miriam, domnule avocat. Nu știu de ce mă întrebați pe mine.

— Da, aveți dreptate, don Vittorino. V-a vorbit vreodată de mine?

— Da, domnule avocat. Vă era foarte recunoscătoare pentru cât de mult ați ajutat-o.

— Și nu v-a mai spus nimic de mine?

— Mi-a zis câte ceva, dar astea-s lucruri care rămân între mine și ea, n-o pot trăda spunându-vă și dumneavoastră, mă înțelegeți, nu?

Sigur că te înțeleg, mi-am zis. Trebuie s-o ții de partea ta, eu nu pot afla mai mult decât puținul pe care-l știu, ea e din neamul tău, acum sunteți împreună.

Don Vittorino mă privea cu fața lui lată. O expresie de nerăbdare începea să i se schițeze pe chip.

— Sigur. În fine... Cu permisiunea dumneavoastră o să mă duc să-l văd pe Miguel. Acum sunteți ruda lui cea mai apropiată. Sunteți de acord să-l văd din când în când?

— Tot ce faceți ca să-l ajutați e foarte bine.

— Bun.

Sună telefonul. Șovăi câteva clipe dacă să răspundă și în cele din urmă ridică receptorul și spuse că nu putea vorbi atunci, că o să sune el mai târziu. M-am mișcat pe scaun. Mi-am zis că era cazul să plec.

L-am văzut închizând telefonul.

— Mulțumesc pentru tot, don Vittorino.

— N-aveți pentru ce să-mi mulțumiți.

— Aș vrea să vă mai pun o ultimă întrebare, don Vittorino.

— Da. Spuneți, domnule avocat.

— Nepoata dumneavoastră, Miriam, n-a murit de inimă, nu-i așa?

— Mie așa mi s-a spus. Că de inimă.

Am tăcut. În momentul acela am avut certitudinea că el cunoștea ceea ce bănuiam eu, și anume planul lui Miriam din săptămânile de dinainte, după ce așteptase atât de mult ca să termine de plătit pentru coafor. Numai lui îi putuse mărturisi adevărul.

— S-a sinucis, don Vittorino, nu-i așa?

L-am privit drept în față. Nu i s-a clintit niciun mușchi de pe chip.

— Nu știu de ce spuneți asta.

— S-a omorât, nu? A terminat de plătit spațiul comercial, și n-a mai putut îndura chinul amintirilor, nu? Și-a tăiat venele și s-a așezat să-și aștepte moartea, nu? Dumneavoastră ați găsit-o.

Expresia nu i s-a schimbat. Mă privea cu un fel de curiozitate.

— Nu știu de ce credeți asta, domnule avocat, spuse în cele din urmă. A făcut infarct, pe neașteptate.

— Știți că se întreba care e vârsta cea mai potrivită să mori? Și spunea că Dumnezeu avea să fie cu ea, orice ar fi să facă.

Vittorino mă privea impasibil.

Îmi imaginam cum fusese discuția lor. Miriam îi spusese oare că eu puteam să-l ajut pe Miguel? Se despărțiseră cu o îmbrățișare? Spusese prin vecini că avea probleme cu inima în chip de alibi? Miguel nu dormise în noaptea aceea la Melchora? În după-amiaza aceea de mai demult, chiar la început, când mă sunase rugându-mă să ne vedem, ea luase hotărârea că nu mai putea trăi. Și de atunci n-a făcut altceva decât să vadă cum să mi-l lase pe Miguel, tot așa cum tata mi-o lăsase pe ea.

Vittorino mă privea în tăcere. Albul ochilor îi sublinia eleganța sacoului cu revere largi. O linie pornea de la bărbia lui înălțată și se pierdea înspre lungul șir de nasturi. Era plin de demnitate. O energie secretă îi îngăduia să facă față situației. Era energia unui om care reușise să trăiască destul timp, să cunoască resorturile vieții îndeajuns, înainte ca moartea să nu lovească tot mai stăruitor în preajma lui. Miriam nu avusese acest noroc.

Moartea o înconjurase de la o vârstă fragedă, când era aproape o copilă, și nu avusese timp suficient nu numai pentru a

iubi, ci și pentru a simți respect față de viață. Imaginile pe care le păstra Vittorino nu-mi vor fi împărtășite în nicio mărturisire. Eu puteam doar intui oroarea amintirilor lui recente de la distanța la care mă aflam. Dar mi se pare că văd și acum chipul lui când mi-a spus cu o voce catifelată:

— Propria ei moarte o privește numai pe Miriam, domnule avocat. Dumneavoastră nu trebuie să vă amestecați.

Astăzi, când îmi aduc aminte de cuvintele acestea, nu știu de ce simt un fel de consolare.

M-am ridicat și i-am dat mâna.

El m-a însoțit până la ușă. Acolo mi-a mai strâns o dată mâna, a îngăimat o mulțumire și apoi mi-a zâmbit scurt, spunându-mi: „Adio, domnule avocat Ormache”.

Am ieșit pe coridor. El închisese deja ușa.

XXII

Transcriu direct din jurnalul meu:

Ieri am fost acasă la Melchora. Miguel era acolo. Are părul drept și ochii mari și încordați. E îmbrăcat cu un pulover verde peticit și cu niște pantaloni negri care-i atârnă. Vrei să vii cu mine să dăm o raită? l-am întrebat. Nu s-a mișcat. Melchora îl tot îndemna: Hai, Miguelito, du-te cu domnul, nu fi așa. În sfârșit se ridică în picioare. Mă însoți la mașină. Mă privea cu ochii lui mari și chiar îmi zâmbi când i-am spus că o să mergem să și mâncăm ceva.

Pe drum, pe bulevardul Wiesse, i-am pus muzică și l-am întrebat dacă îi plăcea. Nu mi-a răspuns. Mai târziu însă mi-a spus că îi plăcea Eminem. Am găsit un local cu hamburgeri.

A doua zi am căutat-o pe doctorița María Gracia Martínez, o psiholoagă cu care eram prieteni. Doctorița Martínez împletea partea medicală cu un copleșitor bun-simț, evidențiat mereu prin vocea-i hotărâtă.

Din ziua aceea, m-am dus cu Miguel și cu Melchora să-i facă o serie de teste. „Miguel s-a retras adânc în sine, e ca o făptură care nu vrea să mai iasă din vizuina sa. Înțelege totul perfect. Cred că putem încerca un tratament. Va dura mult, dar îl vom putea ajuta, precis. De bună seamă că moartea mamei lui i-a înrăutățit starea."

La întoarcere am oprit mașina la un magazin. I-am cumpărat îmbrăcăminte și rechizite pentru școală. Mi-a spus că îi plăcea să picteze și i-am luat acuarele, creioane colorate, pensule și un bloc de desen.

Îl observam de câte ori puteam. Încercam să nu-și dea seama. Avea o voce gravă, matură pentru vârsta lui. Îmi accepta monosilabic invitațiile să ieșim, abia dacă răspundea conversației mele dezlânate, dar pe urmă, când eu aproape că îmi pierdusem speranța să-mi mai vorbească, spunea câteva cuvinte generale despre profesorii de la liceu sau despre prietenul lui, Martin, sau despre faptul că se dusese la mormântul lui Miriam cu unchiul lui.

L-am cunoscut pe Martin. Era singurul lui prieten. Un băiat cu ochii vioi și părul cârlionțat. Când era acolo, spre deosebire de Miguel, Martin îmi punea tot felul de întrebări despre mașina și hainele mele. Câteodată îi duceam pe amândoi să mănânce la vreunul din bufetele unde serveau pui fript, de pe bulevardul Wiesse. Când Martin era cu el, Miguel se încumeta să vorbească puțin mai mult.

În fiecare săptămână îi dădeam Melchorei două sute de *soles* pentru cheltuielile casei (în locul salonului de coafură era acum o mică prăvălie de verdețuri, fructe, băuturi răcoritoare și conserve). Tot din banii ăștia îi cumpăra și îmbrăcăminte, discuri și cărți lui Miguel. Mă duceam să-l văd în fiecare marți. Când nu puteam din cauza vreunei ședințe urgente, îl trimiteam pe Nelson cu banii. Nelson știa că era vorba de o treabă relativ secretă, și asta îl făcea să se simtă tare mândru. Se întorcea zâmbitor și-mi spunea „gata, domnule avocat, s-a făcut". Credea, cu siguranță, că Miguel e băiatul meu.

Într-un rând nu m-am dus să-l văd pe Miguel la amiază, ci pe la șapte seara. Am ajuns acasă, am stăruit să mă însoțească la un bufet cu pui fripți de pe bulevardul Wiesse. În seara aceea avea un aer și mai ursuz ca de obicei. Când ne-am așezat la masa de plastic negru a luat scrumiera și a început s-o învârtească.

— De ce mă ajutați atât de mult? Mi-a zis dintr-odată.

Slobozise cuvintele ca pe o săgeată.

— Poftim?

— De ce veniți să mă vedeți și îi trimiteți bani doamnei Melchora? De ce faceți toate astea, domnule?

Glasul îi devenise grav. Mă privea fără să clipească, dar am văzut că mâinile îi tremurau. Și le-a pus sub masă.

— Pentru că am cunoscut-o pe mama ta și, mă rog, și pentru că socotesc că meriți să fii ajutat.

Am mai adăugat ceva de genul că în Peru există mari diferențe sociale și economice și că cei care eram mai norocoși aveau *o* datorie față de cei care nu erau. Mi se părea că cineva îmi dicta ce trebuia să spun.

— Numai de asta?

— Da.

— Cum ați cunoscut-o pe mama?

Am șovăit să-i răspund.

— Pentru că tatăl meu a cunoscut-o. Tatăl meu a cunoscut-o pe mama ta. Când el era la Ayacucho. Tatăl meu a fost comandantul Ormache. A cunoscut-o pe mama ta pe vremea războiului. Războiul celor din Sendero. Asta a fost în anii ’80. Mai sunt încă și acum câțiva senderiști pe acolo, dar foarte puțini. De când l-au capturat pe Abimael Guzmán, s-a cam terminat cu terorismul.

— Da, știu.

— Ei bine, de asta.

— Cum s-au cunoscut mama și tatăl dumneavoastră?

— Fiindcă mama ta, în fine, a fost prizonieră, și au fost împreună acolo, dar din fericire ea a fugit, a fugit de el și a venit la Lima.

Chelnerul ne aduse două sticle de suc. Miguel își apucă paharul gol cu amândouă mâinile.

— Ea a fugit?

— Da, și unchiul tău a ajutat-o mult, cred că știi asta, nu? Mama ta era îngrijorată, era foarte îngrijorată pentru tine, mi-aduc aminte că-mi vorbea mereu de asta, dar acum, mă rog, acum mă bucur fiindcă văd că-ți merge bine cu doctorița Marfa Gracia, nu? Te simți bine cu ea.

Miguel își plecă ușor capul.

— Credeți că tatăl meu era comandantul Ormache?

Aveam răspunsul pregătit încă din ziua înmormântării lui Miriam.

— Am întrebat-o pe mama ta.

— Și v-a zis ceva?

— Mi-a zis că nu.

— Aha.

Oftă din rărunchi. I-am umplut paharul cu suc. El nici nu l-a privit, dar eu am băut câteva înghițituri dintr-al meu.

Am mâncat în tăcere. Pe neașteptate își înălță capul.

— Mama mea a fost o femeie deosebită, nu-i așa?

— Da, o femeie deosebită.

Își plecă iar capul și rămase așa. Dădu farfuria la o parte.

— Mă veți ajuta în continuare? Sau doar acum?

— Nu știu, i-am răspuns. Deocamdată vreau să te ajut. Mai târziu, nu știu. Aș vrea să te ajut întotdeauna, dar nu știu dacă voi putea.

Am vorbit puțin despre liceu. Cel mai mult îl interesau desenele și acuarelele.

— Vreau să plec acasă, a spus mai târziu.

Am cerut nota și l-am dus înapoi. Pe drum mi-a povestit că a doua zi avea teză la gramatică. La despărțire i-am spus că vin să-l văd marți. A fost de acord.

Înainte de a ajunge acasă, am făcut câteva ture prin cartier. Vedeam doar chipul lui Miriam, care apoi se dedubla, dezvăluindu-l pe cel al lui Miguel. Brusc mi s-a părut că se ivește patul în care Miriam nu mai dormea.

Am atins locul gol unde stătuse până de curând Miguel. Mi-am trecut mâna peste pielea neagră. Era același unde stătuse ea de atâtea ori.

Am privit husa neagră, cu dungi. Locul unde stătuseră ei doi avea o formă dreptunghiulară. Văzându-l, mi se părea că intuiesc urma deslușită a trupului lui Miriam în cel al fiului ei, izul de tristețe lăsat de corpuri în locurile unde au stat. Farurile și copacii înaintau pe ambele părți, parbrizul devora șoseaua. Fața aceea, care tocmai îmi vorbise, mama a fost o femeie deosebită, nu? Da, a fost o femeie deosebită.

Am ajuns acasă. Am rămas un răstimp în mașină înainte de a mă da jos.

Era luna iunie. Am scris pe atunci câteva rânduri despre iarna la Lima.

De curând am dat de acest text:

„În cursul iernii, la Lima mizeria ajunge la maxima ei expresie. Mizeria e o lamă ce roade treptat suprafața, dar se cuibărește în mijlocul lucrurilor. Umezeala e cristalizarea ei, un sistem de irealitate contagios, care se extinde la fațadele caselor, la caroseria mașinilor, printre crăpături. Totul își pierde conturul. Marea este bolta cerului. Pământul este văzduhul. Culoarea iernii nu e cenușiul, nici albul, nici plumburiul. E o culoare nedefinită, lipsa culorii. Am putea numi iarna din Lima triumful meschinăriei. Lima exaltă veșnic tot ce există pentru a face să se prăbușească în neant".

Într-o dimineață m-am dus la liceul lui Miguel. M-am dat drept tutorele lui. Am vorbit cu profesorul Guillen, care mi-a spus ce părere avea despre el. E foarte tăcut.

Ne aflam într-o sală cu pereți văruiți, lângă grădină. Apoi am stat de vorbă cu profesorul Saravia. Profesorul Saravia părea veșnic încruntat și preda istoria și gramatica. I-am spus că Miguel avea o problemă, dar că urma un tratament. Nu prea mi-a dat atenție. N-am avut mai mult noroc nici cu directorul, dar domnișoara Zegarra, profesoara de matematică, m-a ascultat cu interes. „În orice caz, odată și odată va trebui să ne vorbească", mi-a spus. „Dar să știți că uneori intervine la ore, și ia note bune." Am mai vorbit și cu alți profesori. Doi dintre ei m-au rugat să le caut de lucru.

XXIII

Cam pe atunci i-am făcut o promisiune Claudiei, mi-aduc aminte bine de seara aceea. Era vineri, eram singuri și ne duseserăm să bem o cafea la Bohemia înainte de a intra la un film la cinematograful Alcazar. Eu vorbisem de curând la telefon cu Miguel.

Claudia suferea mai departe din pricina acestui subiect. În seara aceea mi-a spus că trebuia să țin în mare secret existența copilului. E o problemă, mi-a explicat. Înțeleg că ți-e milă de el, și mie îmi pare rău de micuț, sărăcuțul, dar și noi avem fetele noastre, la care trebuie să ne gândim, iubitule. Nimeni nu va vedea cu ochi buni relația asta a ta cu băiatul.

Mi-aduc aminte că eu beam o bere și mă uitam la ea. Nu-ți face griji, i-am răspuns. Nimeni n-o să afle niciodată.

Și n-a aflat nimeni. Sunt unele zvonuri, dar n-am suflat o vorbă nimănui despre asta, în afară de Jenny și de Platón, de bună seamă. Nimănui altcuiva.

Relațiile între mine și Claudia s-au deteriorat tot mai tare.

Nu pot să mă gândesc acum decât că Miriam s-a strecurat între noi.

Într-o seară ne-a invitat la cină Dina Arteaga, o mătușă de-a Claudiei, foarte apropiată de socrii mei. Doamna Arteaga avea obiceiul să poarte rochii pline de flori și de alte elemente naturale.

Mania ei era să etaleze materiale în care figurau toate grădinile, pădurile și selvele de pe lume. Avea plante agățătoare, liane, ciorchini de flori, ierburi, dar și tigri, fluturi și cai. Puteai să-ți pui o pălărie, să-ți umpli o ploscă și, după ce plăteai

intrarea, să pătrunzi în peisajele costumațiilor sale ca să faci un picnic sau un safari.

În seara aceea ne-am adunat puțini oaspeți. Ne-am așezat în salonul din apartamentul pe care-l avea în San Isidro, în dreptul clubului de golf. Doamna Arteaga, soțul ei, Humberto, și surorile ei, prezente în păr la sindrofie. A fi împreună cu ei presupunea pentru mine să bâjbâi întruna căutând câte un cuvânt nou, un loc unde să mă pot așeza ca să fac față, în timp ce membrii familiei Arteaga, aliniați toți în salonul acela din apartamentul de pe bulevardul Golfului – parcă-i văd și acum – păreau copleșiți de o plictiseală malignă, legați cu lanțuri de canapeaua din casă, de parcă în toată viața lor ar fi adunat o tăcere monstruoasă. Ne uitam cu toții unii la alții, pe când Claudia se străduia să le laude noile perdele.

Cred că cele întâmplate în seara aceea se datorează stării mele, cum s-o numesc oare? Un soi de lehamite de a fi stat cu ei prea mult timp. Nu vreau însă să mă justific.

Totul s-a petrecut prea repede. Pe când stăteam și ne beam cafeaua, am ridicat mâna fără să vreau și am vărsat ceașca pe rochia doamnei Arteaga. Ea a reacționat ridicându-și mâinile, cu un strigăt politicos. Rochia cu flori și plante era pătată de dungile de cafea care o brăzdau ca niște drumuri de țară. Dina Arteaga striga întruna. Eu eram speriat, dar totodată euforic. „A ieșit grozav”, i-am spus întinzând degetele, „un drumeag grozav pe care s-o apuci într-o zi la câmp, nu crezi?” M-am repezit imediat cu un șervețel, i-am șters rochia și, ascultând de aceeași pornire, i-am zis cu glas tare: „Dacă nu ți-ai fi pus rochia asta de papagal nebun, n-aș fi fost distrat”. După ce am spus cuvintele astea, le-am văzut plutind parcă în aer, ca o dâră de litere roșii pe deasupra auditoriului uimit, și le-am simțit atât de străine de mine, că am amuțit.

Am ieșit din starea asta de buimăceală numai atunci când Claudia m-a privit în față și mi-a șoptit cu un glas de gheață: „Cere-i scuze mătușii în clipa asta”. M-am conformat pe loc. Cearta mea cu Claudia a ținut vreo două zile și a avut mai multe faze de împăcare, însă n-a fost singura.

În perioada aceea simțeam că alt bărbat ajunsese să viețuiască în trupul meu. Mi se părea dintr-odată cât se poate de firesc să mă simt așa, pradă unui amestec de furie și entuziasm care mă făcea să cad de pe orice scaun pe care m-aș fi așezat. Mi-era gândul numai la Miriam, îi vedeam ochii privindu-mă, îi auzeam vocea, cum ți se pare Miguel? Și îi simțeam buzele pline pe gura mea. „Tata e cam într-o ureche”, i-a spus Lucía unei prietene.

Într-un rând am fost acasă la socri, la masă. În seara aceea socrul meu s-a apucat iar să vorbească de călătoria lui la Miami. Se deschisese un restaurant grozav cu fructe de mare la Little Havana, un loc unde să mănânci și să te lingi pe degete, așa mi s-a povestit, un orez cu fructe de mare delicios, ascultă, ce-ar fi să mergem o săptămână la Miami să mâncăm acolo?

Eu l-am ascultat și, înainte ca soacră-mea să poată adăuga detalii informației gastronomice, l-am privit și i-am zis: „Nu-ți face bine să mănânci orez cu fructe de mare, pentru că îți crește colesterolul, și uite cum te-ai îngrășat. Mai bine treci pe regim și la mișcare, asta o să-ți facă bine”. Am făcut o pauză, printre șușotelile și râsetele de la masă, și am adăugat zâmbind, în șoaptă, ferindu-mi gura cu amândouă mâinile: „Trebuie să înțelegi că a regula târfe de lux nu-i singura metodă de a arde grăsimile. Chiar dacă ai regulat destule bucățele bune în cuibușorul ăla din Surco”.

Frazele astea ar fi putut suna bine dacă soacră-mea, care habar n-avea de ședințele bărbatului ei în bordelurile din Surco, n-ar fi fost de față. După liniștea care s-a așternut, Claudia i-a zis soacră-mii că era mai bine să plecăm.

Ne-am urcat în mașină, am ajuns acasă, ea s-a închis în cameră și nu mi-a vorbit câteva zile. În noaptea aceea am dormit pe canapea. În cele din urmă, totul s-a aranjat după o ceartă cu țipete.

Le-am telefonat socrilor să le cer scuze. Nu știu ce-i cu mine, trebuie să mă duc la un prieten psihiatru, să vedem dacă descoperă ce nu e în regulă cu creierul meu, vă cer iertare de o mie de ori, în genunchi. O pauză, un oftat. Mă rog, să uităm toată povestea. Ne-am zis noi că nu ești în toate mințile.

Fiecare ceartă cu Claudia pentru treburi de genul ăsta ne agrava situația, distanțându-ne unul de altul, proces la care eu asistam ca de undeva de departe, total lipsit de interes să se îndrepte lucrurile.

„Ești acum cu altă femeie, de asta te cerți cu mama?” m-a interogat Lucía. „Pot s-o cunosc și eu?” Apoi m-a întrebat tot felul de lucruri la care abia dacă am putut răspunde. Tati, la noi la liceu s-a vorbit despre sex. Mi-au zis: Dacă sexul oral e bun, cum o fi oare cel scris?

Scena finală a acestei etape între mine și Claudia s-a petrecut într-o dimineață în zori, când ne întorceam de la o petrecere de la verișoara ei Dolly. Ea a început.

— N-ai deschis gura toată noaptea. Toată lumea era atât de veselă și de mulțumită și tu atât de tăcut. Ce-i cu tine?

— Nimic.

Îmi aduc aminte că pe parbriz cădeau picături de ploaie ce creșteau ca niște ciuperci.

— Și atunci de ce nu vorbeai? Ai tăcut mâlc, n-ai scos un cuvânt.

— Păi n-aveam nimic de spus.

— Nu-i vorba de asta, ci de faptul că Dolly și Pepe ți se par prea proști pentru tine. Nu sunt la înălțimea ta, nu?

A spus cuvintele astea țipând, cu mâna ridicată; îi simțeam respirația în obraz. Nu știu de ce, eu mă concentram asupra parbrizului. Picăturile formau niște șiroaie caraghioase pe părți, iar ștergătoarele le absorbeau pe mijloc.

— Liniștește-te, Claudia.

Cred că a-i spune asta a fost ultima dintre micile mele greșeli grave.

— Să mă liniștesc? Vrei să mă liniștesc? Mai întâi te combini cu o indiancă oarecare și vrei să mă liniștesc. Pe urmă îmi insulți mătușa și tatăl și vrei să mă liniștesc. Apoi nici nu mă bagi în seamă, te porți ca și când n-aș exista, de parcă aș fi un nimeni, și vrei să mă liniștesc. Bun, foarte bine, ia să vezi ce liniștită sunt, spuse arătându-mi mâna, vezi că nici nu tremur, vezi? Și ce bine că mă simt atât de liniștită, pentru că așa liniștită cum sunt vreau să-ți spun să pleci de acasă, dar nu mâine, și nici săptămâna viitoare. Îndată ce ajungem, vreau să-ți iei lucrurile și s-o întinzi, să dispari, pricepi? Să-ți cauți un hotel și mâine să-ți găsești o locuință. Adevărul e că de multă vreme vreau să-ți spun toate astea. Și e mult mai bine așa, fiindcă pe deasupra ești și un exemplu cât se poate de prost pentru fete, nici ele nu vor să mai știe nimic de tine, așa mi-au spus.

Nu ne-am vorbit până am ajuns acasă. Brusc am auzit-o izbucnind în hohote. Am încercat s-o mângâi, dar m-a respins. Un șiroi lung de apă se formă pe parbriz. N-aveam să plec încă. Aveam să rămân acolo. Era casa mea. Cel puțin în noaptea aceea.

A doua zi mi-am găsit un apartament în San Isidro. Era foarte comod, aflându-se exact la jumătatea distanței între cabinet și casa mea.

În cursul acelor săptămâni și luni de singurătate am simțit că Miriam era cu mine. Parcă am fi trăit ca soț și soție. O simțeam culcându-se lângă mine, glasul ei îmi spunea că se duce să facă niște cafea, trupul ei se lungea în pat. Când plecam, puneam un CD care-i plăcea.

Cred că plăsmuirea asta m-a ajutat mult atunci, mă ajută și acum. Era o prezență constantă, destul de sigură. Mi se părea că nu mă puteam bizui decât pe ea. Când mă duceam să-l văd pe Miguel, mă surprindeam dând să-i povestesc că o lăsasem pe mama lui în dormitor la mine, și că era bine.

Pe atunci, am reușit să stabilesc o relație funcțională cu Claudia. O sunam adesea. Am început să mă duc zilnic după Lucía ca s-o duc la scoală. Pe Alicia o vedeam la fiecare sfârșit de săptămână. Și îl vedeam și pe Miguel. L-am rugat odată să-mi dea câteva lucruri de-ale lui Miriam. Bluza ei albă, blugii cu floarea brodată, pieptenii și periile, pantofii cu vârf ascuțit. Tot pe atunci m-am dus de câteva ori la mormântul ei, întotdeauna împreună cu Miguel. „

Într-un rând, în cursul ședinței săptămânale de la birou, mi s-a părut că am văzut-o.

Ne aflăm pe unul din dealurile care înconjoară Plaza de Armas din Ayacucho. E întuneric, dar o pot vedea, trupul ei răspândește lumină. Îmi cere s-o urmez. E goală și parcă zboară prin văzduh. Îmi apare de mai multe ori, iar vocea îi e mereu alta. Mă privește, dar nu cu dragoste și nici cu ură, ci cu un fel de nepăsare care mă stârnește.

Fantoma dragă și răzvrătită a lui Miriam, cu nechibzuința-i morbidă și frumusețea-i obsedantă, mă va însoți veșnic. Îi aud

glasul. Nu-i înțeleg cuvintele, dar știu că este ea. Se amestecă uneori cu glasul mamei, care înțeleg ce-mi spune. Nu voiam ca lucrurile să iasă așa. Nu mă așteptam la asta. De ce te-ai purtat așa cu Claudia, de ce nu încerci să te împaci cu ea? Cum o să crească fetele cu voi certați?

Claudia era nevasta mea, la urma urmelor. Era ființa cu care trăisem atâția ani. Într-o noapte am scris ceva despre asta.

„După toate fanteziile prodigioase, pe aripile gândului și ale dorinței, trebuie să ne întoarcem la ceea ce ne înconjoară. Realitatea înseamnă resemnare. Ne simțim obligați să ne dăm seama că singurătatea noastră este în esență această realitate. Trebuie să străbatem drumul povârnit al întoarcerii din călătoriile noastre imaginare, să ne asumăm certitudinea izbitoare că avem o soție și o familie care ne-au fost date prin voia hazardului, prin aceea că odinioară o mulțime de oameni ne-au auzit spunând «da» într-o biserică. Iar tragedia noastră nu constă în a fi conștienți că am încetat să mai iubim ființa aceea, ci în faptul că, în pofida amărăciunilor, o iubim mai departe fără să înțelegem de ce, cu pasiunea resemnată a obișnuinței. Pentru că știm că toate iluziile ce ne împresoară sunt oglinzi care deformează. Nu suntem altceva decât perechea căreia i-am jurat credință. Nu că perechea asta ar fi o tovărășie plăcută, ci fiindcă a îmbătrâni înseamnă a-ți da seama că nu-i nimeni care ar putea fi mai bun decât ea. Povestea cu singurătatea e fundamentală în această privință, e cușca prin care pășim precum un animal calm și feroce, izbindu-ne veșnic de oglinda noastră.”

XXIV

Vremea a trecut. Acum Alicia studiază dreptul. Face practică la cabinetul lui José Ugay, și asta mă bucură. De curând i-am făcut cadou o mașină. Lucía urmează Artele la Universitatea Catolică. Justina a plecat de la noi, dar mai vine din când în când să ne vadă. Locul ei e ocupat acum de nepoata ei, Elizabeth, căreia Claudia îi spune Lisa. Le-am vorbit Aliciei și Lucíei despre Miguel. Amândouă mi-au spus că vor să-l cunoască.

I-am scris lui Rubén povestindu-i despre toate. Răspunsul lui a fost scurt. Nu pot să cred. Aș vrea să-l cunosc pe băiatul ăsta.

Aseară, stând singur în capul oaselor în pat, mi-am zis că adevărata autoare a acestei istorii este mama. În ziua în care a pus scrisoarea de la Vilma Agurto în cufăr, l-a închis și s-a dus la ea în cameră, mi-a lăsat scris testamentul ei: află cine e fata aceasta, află cine a fost cu adevărat tatăl tău, și cine ești tu și cine sunt eu.

Nu mai aveam de ce să-i reproșez mamei bunătatea ei. Abia acum înțelegeam că ea era ființa cea mai importantă din viața mea: șoaptele și cântecele ei când mă adormea, siguranța vocii ei spunându-mi la revedere înainte să plec la liceu, rochiile ei albastre și albe cu care mă întâmpina când mă duceam s-o văd, părul ei grizonant, harul incontestabil de a cultiva prietenia și de a face conversație, micile serate muzicale la ea acasă, la care se servea ceai și fursecuri, tactul cu care îmi rezolva nemulțumirile de adolescent, încercând să-mi spulbere îndoielile și să-mi sădească încrederea în mine, ascultă, dragul meu, trebuie să vezi dacă ceea ce vrei cu adevărat e să studiezi dreptul sau literele, pune pe un taler avantajele și pe celălalt inconvenientele, vrei să te însori cu Claudia? E o fată excepțională, dar gândește-te bine dacă sunteți potriviți și pe urmă ia o hotărâre, nimeni nu te zorește, nu trebuie să-l uiți pe fratele tău, Rubén, eu îi scriu ori de

câte ori pot, uite aici, adaugă și tu câteva cuvinte la sfârșit, chiar și numai te îmbrățișez și pe curând, ceva de genul ăsta. Dragă Rubén...

Platón și cu mine continuăm să ne vedem. Într-un rând, la Delicass, am stat puțin de vorbă cu băiatul care ne servea – un metis subțire și stângaci. Ne-a spus că urma la seral cursuri de mecanică auto. Când am rămas singuri, Platón mi-a zis uite, poți să te simți oricât de important vrei, dar oamenii de felul ăsta vor ști veșnic cel puțin un lucru pe care tu nu-l știi. De la cum funcționează un motor până la cum se ivesc zorile într-un anume loc. Și ce dacă? i-am zis.

Au trecut trei ani de la moartea lui Miriam. Încă mai sunt instalat în comoda rutină a succeselor mele, așa cum se întâmplă cu orice avocat care se respectă. Relația mea cu Claudia este destul de bună. Am descoperit că nu mă pot lipsi de compania ei. Nu mă simt aproape de ea, dar nu pot să-mi închipui că stau așezat la calculator fără să știu că vocea ei răsună în vreo cameră din apropiere. M-am întors acasă acum câteva luni, după ce i-am cerut iertare. Prima oară când l-am adus pe Miguel la noi, Claudia s-a arătat plină de afecțiune cu el, iar acum mă întreabă uneori de el, fără să mă privească.

Circulă, desigur, multe zvonuri despre viața mea particulară, pe care eu nu le dezmint și nici nu le recunosc. Se spune că am avut o amantă, menajera de la noi de acasă, și că Miguel este fiul meu. Am fost văzut câteodată plimbându-mă cu el. Unii râd pe ascuns de mine, de aventura mea cu o indiancă, din fericire, Claudia m-a iertat. Pentru banii pe care-i are Adrián.

Progresele lui Miguel cu doctorița Marfa Gracia din toți acești ani au fost evidente. Acum Miguel are și alți prieteni la liceu, stă

de vorbă cu mine mult mai mult ca înainte, a luat note mai bune. Anul acesta termină liceul, apoi e posibil să intre la Politehnică. Trăsăturile i s-au maturizat și cred că e un băiat destul de sigur pe el, la cei șaptesprezece ani câți are. Din când în când se duce cu unchiul lui Vittorino la Ayacucho.

Jenny lucrează tot cu mine la cabinet. Îi povestesc adesea despre progresele lui Miguel. M-am gândit și mă gândesc și acum mult la ea. E o companie atât de firească, ori de câte ori intru în birou simt mica și nemijlocita plăcere de a o vedea. Mi-e teamă că într-o zi o să plece de la cabinet, o să mă părăsească. Mi-e tare teamă, dar nu i-am spus-o și nici n-o să i-o spun.

Acum scriu noaptea. Toți ai casei dorm. Astăzi este 5 iulie. Vreau să termin istoria asta povestind ce s-a întâmplat.

La prânz, cam pe la unu, mi-am luat la revedere de la un client și m-am întors la masa mea de lucru. Aveam de revăzut mai multe contracte, îngrămădite toate pe birou. M-am așezat. Luda era la galeria de artă, Alicia mânca probabil cu prietenele în vreun restaurant. Claudia se dusese la soră-sa acasă.

Am ieșit să fac ceea ce mi se năzărește adesea: să dau o raită cu mașina. M-am îndreptat spre bulevardul Javier Prado. Am ajuns aproape pe negândite acasă la Miguel, unde fusese salonul de coafură al lui Miriam. Mi-am amintit pe neașteptate, ca și când m-aș fi văzut, ca și când ne-aș fi văzut pe amândoi acolo, de ziua în care m-am așezat pe scaun în fața oglinzii ca să mă tundă.

L-am văzut pe Miguel pe stradă. Mergea cu ghiozdanul în spate. Se lumină la față.

O să vă arăt ceva, îmi spuse.

Intră în casă. Ieși cu o mapă și o deschise. Îmi arătă un carton cu un peisaj în acuarelă. Un cer albastru și munți verzi cu flori galbene. O cărare șerpuia între două dealuri. Verdele,

galbenul și albastrul peisajului contrastau cu două stânci negre de pe creastă. Este Huanta, îmi spuse. E pământul meu, ce spuneți?

I-am propus să dăm o raită și poate să mâncăm ceva. S-a urcat în mașină. Am pus un CD cu Eminem.

M-am gândit să mergem în Miraflores. Pe drum nu ne-am vorbit. Am ajuns în parcul bisericii Fátima. De acolo am văzut edificiul hotelului, stâlpii de pe chei, uriașul braț de pământ care intra în mare, la La Punta.

Am ajuns la marginea falezei.

Valurile ca o panglică se pierdeau aproape de mal. Restaurantul La Rosa Nautica, unde venisem cu Miriam, părea un palat pe apă, învăluit în ceață. Întinderea de culoarea oțelului, valurile circulare, spuma nesfârșită de-a lungul țărmului, intrarea în marea curbă ce se pierde în zare, apa țâșnind într-o explozie de euforie, spulberându-se pe plajă și întorcându-se din depărtare, totul părea că se află la o mare distanță, sub un imens văl înspăimântător.

— Deunăzi am fost la o școală pregătitoare aproape de casa ta, i-am spus. Sunt acolo cursuri pentru examenul de la Politehnică. Se predau matematica și alte materii. Acum, la întoarcere, trecem pe acolo să vedem dacă poți să te înscrii.

Cred că nu mi-a răspuns. Dar, când am întors capul, Miguel se uita la mine. Mă privea în față pentru prima oară, așa cum n-o făcuse niciodată, cred. I-am zărit atunci reflexiile căprui din ochi, ochii pe care îi văzusem în patul acela de spital. Spre deosebire de ziua aceea însă, când mă întorsesem să plec și-l lăsasem acolo să moară, am rămas lângă el, un răstimp, în tăcere.

— Voiam să vă spun ceva... de multă vreme.

— Ce?

Privi în zare. Iarna se întindea peste mare și se pierdea de-a lungul brațului de la La Punta.

— Voiam să vă mulțumesc, spuse. Doar atât. Să vă mulțumesc.